

Easy Travel Inc.
Consolidator of major airlines
ਸਸਤੀਆਂ ਹਵਾਈ ਟਿਕਟਾਂ
Amritsar Special
JFK-Amritsar fare is \$1090
JFK-Delhi fare is \$975
Fare is round trip including all tax
Tel: 734-451-9526, Toll Free 866-51-INDIA

Tanya's Beauty Salon
85-03 Roosevelt Ave.
Jackson Heights NY 11372
•Threading •Facial •Anti-Aging
Waxing Men & Women Facial
•Bleach •Hair Cut, Color and Style
Info: (718) 205-7832
(646) 764-3316

ਸੁਪਰ ਸਟਾਰ ਧਰਮ ਭਾ ਜੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਸੰਦ ਅਮਨਟੈਲ
AMANTEL.COM
\$100 'ਚ 126 ਘੰਟੇ
(7560 ਮਿੰਟ)
Talk One Minute, Pay For One Minute
Customer Service 24/7 ਟੌਲ ਫਰੀ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ
1-800-717-1510, 732-982-4332/4333

Eleventh Year in Publication ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਐਡੀਸ਼ਨ Price 50¢
ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰ
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼
Punjab Times, Vol 11, Issue 40, October 2, 2010 20451 N Plum Grove Rd. Palatine, IL 60074 Ph: 847-359-0746, Fax: 847-705-9388
Email: punjabtimes1@sbcglobal.net
www.punjabtimesusa.com

ਰਾਸ਼ਟਰਮੰਡਲ ਖੇਡਾਂ 3 ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ
ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਤੇ ਬਦਇਤਜ਼ਾਮੀ
ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਅਕਸ ਵਿਗਾੜਿਆ
ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ 'ਤੇ ਉਲੰਪਿਕ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨੀ ਤੇ ਸਮਾਪਤੀ ਬਿਉਰੋ): ਜਦੋਂ ਚੀਨ ਨੇ ਉਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨੀ ਕਰਕੇ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਧਾਂਕ ਜਮਾਈ ਸੀ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵੀ ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢੀ ਮੁਲਕ ਵਾਂਗ ਵਿਸ਼ਵ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਤਾਘ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸੀ ਕਿ 'ਅਸੀਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ'। ਚੀਨ ਵੱਲੋਂ ਉਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਸਟੇਡੀਅਮ ਤੇ ਹੋਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਮੀਡੀਏ 'ਚ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਜੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਲਈ ਬੇਤਾਬ ਹੋਏ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲਾਂ ਵਿਵਾਦ ਉਠਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲਾਂ (ਬਾਕੀ ਸਫਾ 5 'ਤੇ)



ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਵਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਕਬੱਡੀ ਮੇਲੇ ਦੀ ਜੇਤੂ ਬੇ-ਏਰੀਆ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਦੀ ਟੀਮ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨਾਲ

ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਭਖਿਆ
ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਵਲੋਂ ਵਿਰੋਧ
ਹੇਵਰਡ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਬੇ-ਏਰੀਆ ਕਲੱਬ ਨੇ ਜਿਤਿਆ
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਉਰੋ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: 40 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਮੁੜ ਤੋਂ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਣਨ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਚੋਣ ਵਾਅਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਉਪਰਲੇ ਸਦਨ ਨੂੰ ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਹੀ ਇਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਵੀ ਉਠਣ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਦਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ 'ਤੇ ਬੋਝ ਪਵੇਗਾ, ਜਿਹੜੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੰਦੇ ਦੀ ਮਾਰੀ ਹੋਈ ਹੈ।
ਯਾਦ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਪਹਿਲੀ ਜਨਵਰੀ 1970 ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ 'ਚ ਮੌਜੂਦ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਬੀਤੇ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਹਾਇਤਾ ਮੰਗੀ ਤਾਂ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਮਤਾ ਸਾਂਝੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋ ਸਕੇ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਮਸਲਾ ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ। ਸਪੀਕਰ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਇਸ ਸਮੇਂ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਸੂਤਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਹੀਂ ਭਰਿਆ ਅਤੇ ਸੁਖਬੀਰ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਸਲਾ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਧਾਨਕਾਰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਰੱਖਣਗੇ।
ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਮਸਲਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀ ਮੁੜ ਬਹਾਲੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਰਾਜ ਦਾ ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਆਰਥਿਕ ਉਜਾੜਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਖਬੀਰ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਮਸਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਹੈ ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਵਾਲ (ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਹੇਵਰਡ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਉਰੋ, ਪ੍ਰਿੰ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ): ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਲੋਂ ਲੰਘੀ 25 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਇਥੇ ਕੈਲ ਸਟੇਟ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਮੈਦਾਨਾਂ ਵਿਚ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਕਬੱਡੀ ਮੇਲਾ ਨਾ ਸਿਰਫ ਹਾਜ਼ਰੀ ਪੱਖੋਂ ਹੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦੇ ਝੰਡੇ ਗੱਡ ਗਿਆ ਸਗੋਂ ਉਮਦਾ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਬੱਡੀ ਕਰਕੇ ਵੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਉਤੇ ਡੂੰਘੀ ਛਾਪ ਛੱਡ ਗਿਆ। ਕਲੱਬ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ ਦੀ ਛਤਰ (ਬਾਕੀ ਸਫਾ 16 'ਤੇ)

ਇੰਡੀਆ ਕਾਲ ਕਰੋ
\$100 125 ਘੰਟੇ
Great Rates for UK, Canada & other Countries
ਰੇਟ ਲੋਕਲ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹਨ
ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ।
1-800-914-1013
WWW.1EZPIN.COM

Dhillon Truck Stop
Dhillon Road Service
Interstate 40, exit 356, San Jon, NM
Gill Manj Gurdaspur Wale
ਪੰਜਾਬੀ ਚਾਬਾ
ਡੀਜ਼ਲ ਅਤੇ ਰੇਡ ਸਰਵਿਸ
New & Used Tires Oil Change
ਨਿਊ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੀ ਸਕੇਲ ਉਤੇ ਵੀ ਸਰਵਿਸ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ
Ph: 575-576-4111, 317-918-6776

Sonu Insurance Company
ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਅਤੇ ਟੈਕਸ ਸੇਵਾਵਾਂ
Auto, Home, Business, Construction liability and Worker's comp.
Ask for Master Mohinder Singh
Ph: 718-847-1878, 718-847-1885
Fax: 718-847-1879, Cell: 646-523-5092
e-mail: sonuinsurance@yahoo.com
116-19 101st Avenue (Above Sabzi Mandi)
S. Richmond Hill, NY 11419

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਵੈਲਫੇਅਰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਲੋਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜੇ 'ਤੇ ਸਮਾਗਮ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਵੈਲਫੇਅਰ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਵਲੋਂ ਇਥੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਖੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪ੍ਰਥਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜਾ ਲੰਬੇ ਐਤਵਾਰ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘਾਂ ਅਤੇ

ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਾਲੇ, ਭਾਈ ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਭਾਈ ਨਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪਟਿਆਲੇ ਵਾਲੇ ਦੇ ਜਥਿਆਂ ਨੇ ਇਲਾਹੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਰਸਭਿੰਨੇ ਕੀਰਤਨ ਨਾਲ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਵੈਲਫੇਅਰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ



ਕਥਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੰਥ ਪ੍ਰਸਿਧ ਕਥਾਵਾਚਕ ਭਾਈ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇਕੀ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਸੱਚ ਦੇ ਸੋਮੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਜੁੜ ਕੇ ਸਿੱਖੀ ਜੀਵਨ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਦਰਜ ਬਾਣੀ ਸੱਚੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਬਾਣੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਭਾਈ ਅਸ਼ਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ

ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਸੰਸਥਾ ਵਲੋਂ ਆਈਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਲੋਂ ਅੱਗੋਂ ਵੀ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਗੁਰਪੁਰਬਾਂ ਸਮਰਪਿਤ ਸਮਾਗਮ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਸੰਸਥਾ ਡਾ. ਅੰਬੇਦਕਰ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸਮਾਗਮ ਵੀ ਕਰਦੀ ਰਹੇਗੀ। ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਹਰਦੇਵ ਸਾਹਨੇ ਨੇ ਨਿਭਾਈ।

ਵੀਆਨਾ ਗੋਲੀ ਕਾਂਡ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ 6 ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਆਸਟਰੀਆ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵੀਆਨਾ ਦੇ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਵਾਪਰੇ ਗੋਲੀ ਕਾਂਡ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਕ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਜਦਕਿ ਚਾਰ ਨੂੰ 17 ਤੋਂ 18 ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ। ਦਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 24 ਮਈ 2009 ਨੂੰ ਵਾਪਰੀ ਇਸ ਘਟਨਾ 'ਚ ਡੇਰਾ ਸੱਚ ਖੰਡ ਬੋਲ ਦੇ ਬਾਬਾ ਰਾਮਾਨੰਦ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਸਜ਼ਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਚਾਰ ਹੋਰਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਉਮਰ 29 ਤੋਂ 46 ਸਾਲ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁਧ ਕਤਲ ਅਤੇ ਹਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਜਦਕਿ ਇਕ ਸਿੱਖ ਨੂੰ 6 ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ। ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਹਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੁੱਝ ਵੀ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਦਿਮਾਗ 'ਤੇ ਗੁੱਝੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਦੀ ਮੈਡੀਕਲ ਰੀਪੋਰਟ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਹ ਸੱਟਾਂ ਡੇਰਾ ਸਮਰਥਕਾਂ ਵਲੋਂ ਮਾਰ ਕੁਟਾਈ ਦੌਰਾਨ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਜਦੋਂ ਮਨੋਰੋਗ ਮਾਹਰ ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਤਾਂ ਨਤੀਜੇ ਉਲਟ ਆਏ। ਉਸ ਦੇ ਵਕੀਲ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁਧ ਉਪਰਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਜਾਣਗੇ।

ਐਨ ਆਰ ਆਈ ਸਭਾ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਐਨ ਆਰ ਆਈ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਮਿਆਰੀ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਐਨ ਆਰ ਆਈ ਸਭਾ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਨ ਆਰ ਆਈ ਸਭਾ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਾਰਨੀ ਐਟ ਲਾਅ ਅਤੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸ. ਜੋਬਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਕ ਸਾਂਝੇ ਪ੍ਰੈਸ ਨੋਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਸਤਾਰ ਸ. ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਸੇਖਵਾਂ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਪੰਜਾਬ (ਐਨ ਆਰ ਆਈ ਮਾਮਲੇ) ਅਤੇ ਸ. ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹੋਅਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਨ ਆਰ ਆਈ ਸਭਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਵੀਂ ਸੂਚੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸ. ਜੋਬਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੇਅਰਮੈਨ, ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ

ਅਟਾਰਨੀ ਐਟ ਲਾਅ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਨਾਜਰ ਸਿੰਘ ਕੂਨਰ ਤੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਵਾਈਸ ਚੇਅਰਮੈਨ, ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਗਿਲਜੀਆਂ, ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਪੰਮਾ ਅਤੇ ਅਮਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਘੁਮਾਣ ਇੰਡੀਆਨਾ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਤੇਜਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨਿਕਸਨ ਸਕੱਤਰ ਜਨਰਲ, ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ,

ਦੀ ਇਕ ਅਹਿਮ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਮਸਲਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਵੀਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੋਰ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦੀ ਲਿਸਟ ਵੀ ਜਲਦੀ ਹੀ ਸ. ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਸੇਖਵਾਂ ਅਤੇ ਸ. ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ



ਜੋਬਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਅਟਾਰਨੀ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ



ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਪੰਮਾ, ਦਿਲ ਨਿੱਜਰ, ਤੇਜਪਾਲ ਨਿਕਸਨ ਅਤੇ ਨਾਜਰ ਸਿੰਘ ਕੂਨਰ

ਗੁਰਮੇਜ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਰੋਣਕ ਸਿੰਘ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਦਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨਿੱਜਰ, ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਤੇ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜਰਨਲ ਸਕੱਤਰ, ਰਘੁਬੀਰ ਸਿੰਘ ਘੋੜੇਵਾਨ ਖਜ਼ਾਨਚੀ, ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਸਕੱਤਰ, ਨਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ ਮੁੱਖ ਬੁਲਾਰਾ ਅਤੇ ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਮੀਡੀਆ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਸ. ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਾਰਨੀ ਅਤੇ ਸ. ਜੋਬਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 17 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਵੈਸਟ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਵਿਖੇ ਸੰਤ ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬਰਸੀ ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਮੌਕੇ ਐਨ ਆਰ ਆਈ ਸਭਾ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ

ਹੋਅਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਨ ਆਰ ਆਈ ਸਭਾ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਭਾਵਨਾ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਸਾਫ ਸੁਥਰੇ ਅਕਸ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਸਟੇਟ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਾਸਟਰ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੰਮਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਸਟੇਟਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਦੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ, ਦੀ ਲਿਸਟ ਛੇਤੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਵੱਖੋ ਵੱਖਰੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਯੂਨਿਟ ਬਣਾਏ ਜਾਣਗੇ।



ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਸਟੇਟ ਸੈਨੇਟ ਲਈ ਡੈਮੋਕਰੈਟ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ ਸ੍ਰੀ ਟੋਨੀ ਅਵੇਲਾ ਦੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਵਲੋਂ ਇਕ ਫੰਡਰੇਜ਼ਰ ਸਮਾਗਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੁਈਨਜ਼, ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦਾ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰਾ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸ਼ਰੀਕ ਹੋਇਆ। ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸ੍ਰੀ ਅਵੇਲਾ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਚੋਣ ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਉਹ ਇਲੀਨਾਏ ਦੀ ਤਰਜ਼ ਉਤੇ ਨਸਲਕ੍ਰਮੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸੈਨੇਟ ਵਿਚ ਬਿਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ। ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਰਵੀਂ ਹਮਾਇਤ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਤਸਵੀਰ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਅਵੇਲਾ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਪਤਵੰਤੇ।

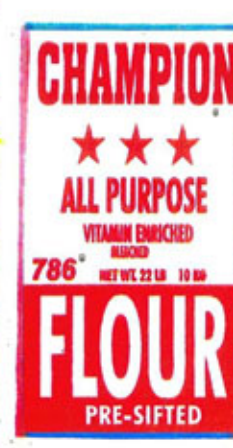
ਸੇਲ: ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਦਰਾਮਦਸੂਦਾ ਚੈਂਪੀਅਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ 100% ਦੁੱਧਮ ਕਣਕ ਦਾ ਆਟਾ



ਸੇਲ: ਇੰਪੋਰਟਿਟ ਦੁੱਧ ਨੂੰ ਗਾੜ੍ਹਾ ਕਰਨ, ਖੋਏ ਦੀਆਂ ਮਿਠਾਈਆਂ, ਖੀਰ ਅਤੇ ਕੇਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਡੈਨੋ ਮਲਾਈਦਾਰ ਪਾਊਡਰ



ਚੈਂਪੀਅਨ ਆਟਾ ਚਪਾਤੀ, ਰੋਟੀ, ਕੇਕ, ਬ੍ਰੈਡ ਅਤੇ ਬੇਕਿੰਗ ਲਈ



ਟਰਬੁਆਲ ਗਾਜਰ ਦਾ ਰਸ ਅੱਖਾਂ ਅਤੇ ਚਮੜੀ ਨੂੰ ਸਿਹਤਮੰਦ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।



ਜੁਲੀ: ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਅੰਬਾਂ ਦਾ ਸੁਰਬਤ



ਸਿਹਤਮੰਦ ਖਾਓ ਮੀਡੋ ਬ੍ਰੈਡ ਕੋਲੈਸਟਰੋਲ ਮੁਕਤ ਵਨਸਪਤੀ ਘਿਓ ਵਰਤੇ



Wholesale Supplies: AFN 908-486-0077/United Cash & Carry 917-682-5604/ P. West 718-272-6383

When in Queens, NY tune on your radio to 1620AM to listion Hindi songs 24 Hrs.

ਸਰਤਾਜ ਨੇ ਮੰਗੀ ਮੁਆਫੀ ਸ਼ਾਇਰ ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਜੱਜ ਤੋਂ

ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ: ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸੂਫੀ ਤਰਜ਼ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਕਰਕੇ ਨਾਮਣਾ ਖੱਟਣ ਵਾਲੇ ਗਾਇਕ ਸਤਿੰਦਰ ਸਰਤਾਜ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਾਇਰ ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਜੱਜ ਦੇ ਗੀਤ ਬਿਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਆਂ ਗਾਉਣ ਬਦਲੇ ਸ਼ਾਇਰ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗੀ ਹੈ।

ਇਥੇ ਜਾਰੀ ਇਕ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਸਰਤਾਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਤਰਾਜ਼ ਅਧੀਨ ਗੀਤ ਸ੍ਰੀ ਜੱਜ ਦੀ ਹੀ ਗਜ਼ਲ ਹੈ ਜੋ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਗਾਈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਜੋ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ ਹੋਈ ਹੈ ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਵੀ ਖਿਮਾ ਦਾ ਜਾਚਕ ਹਾਂ।

ਸਰਤਾਜ ਨੇ ਹੋਰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿਚ ਹੋਈ ਇਸ ਭੁੱਲ ਕਾਰਨ ਸ੍ਰੀ ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਜੱਜ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਜੋ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ ਮੈਂ ਉਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਜਗਤ ਤੋਂ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਯਕੀਨ ਦੁਆਉਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਅਜਿਹੀ ਕੁਤਾਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੈਂ ਜਿਸ ਵੀ ਸ਼ਾਇਰ ਦਾ ਕਲਾਮ ਗਾਵਾਂਗਾ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਪੁਲਿਸ ਭਰਤੀ: ਸੁਖਬੀਰ ਅੱਗੇ ਅਤੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਭਰਤੀ 'ਤੇ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਇਤਰਾਜ਼ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਇਹ ਭਰਤੀ ਮੁਹਿੰਮ ਫਿਲਹਾਲ ਨੁੱਸ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਲਾਉਣ ਦਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਹਿਮ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ 6350 ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਭਰਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਭਰਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵੀ ਆਰੰਭ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਉਜ਼ਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਰਤੀ ਸਬੰਧੀ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਰੋਕਣੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ, ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਦੋ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਗੁਪਤ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਰਤੀ ਨੂੰ ਬਰੇਕਾਂ ਲੱਗਣ ਦੀ ਇਕ ਵਜ੍ਹਾ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਤੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਦਰਮਿਆਨ ਚੱਲ ਰਹੀ ਠੰਢੀ ਜੰਗ ਵੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੁਲਿਸ

ਦਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਭਰਤੀ ਬਾਕੀ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਰੋਕਣ ਲਈ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਯਕਮੁਸ਼ਤ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਬਲਕਿ ਇੱਕ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਭਾਗੀ ਮੁਖੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕਾਰਨ ਔਖਾ ਹੈ। ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਭਰਤੀ ਆਰੰਭਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਬੰਧਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮਾਲੀ ਸਰੋਤਾਂ ਵਲ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬਾਣਿਆਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ 80 ਥਾਣੇ ਵਧ ਗਏ। ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਸਿਪਾਹੀ ਰੈਂਕ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਤੱਕ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ 72,774 ਸੀ। ਜੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਨਵੀਂ ਭਰਤੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਇਹ ਨਫ਼ਰੀ 79,124 ਹੋ ਜਾਣੀ ਸੀ।

ਮਾਨ ਦਲ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਫਿਜ਼ਾ 'ਚ ਭਰਵੀਂ ਦਸਤਕ

ਜਗਰਾਓਂ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਬਚਾਓ ਰੈਲੀ ਦੌਰਾਨ ਲੱਖਾਂ ਦਾ ਇਕੱਠ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ

ਜਲੰਧਰ: ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਗਰਮ ਖ਼ਿਆਲੀ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਵਲੋਂ ਜਗਰਾਓਂ ਵਿਚ ਬੀਤੀ 28 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੰਜਾਬ ਬਚਾਓ ਰੈਲੀ ਨੇ ਸ. ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਵੱਡੀ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਉਭਾਰਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਭਰ ਤੋਂ ਪਾਰਟੀ ਆਗੂਆਂ ਸਮੇਤ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ। ਖ਼ਬਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਇਕੱਠ 25 ਤੋਂ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਦਰਮਿਆਨ ਸੀ। ਜਦਕਿ ਸ. ਮਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿਚ ਇਕੱਠ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 2 ਲੱਖ ਦੱਸੀ। ਆਪਣੀ ਸਵਾ ਘੰਟਾ ਲੰਮੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਤਕਰੀਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁੱਦੇ ਉਭਾਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਜ਼ਾਦ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਠਾਈ। ਰੈਲੀ ਦੌਰਾਨ ਸ. ਮਾਨ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ, ਜ਼ਮੀਨ

ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਬਾਦਲ ਦਲ, ਭਾਜਪਾ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ 'ਤੇ ਤਿੱਖੇ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖ ਏਕਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਗੂਆਂ 'ਤੇ ਕਰਾਰੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿਚ ਨਹੁੰ ਮਾਸ ਦਾ ਕੋਈ ਨਾਤਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਇੱਕੋ-ਇਕ ਰਾਹ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ 1947 ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਤੋਂ ਖੁੰਝ ਗਏ ਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਨਾ ਲੈ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਫਿਰਕੇ ਜਾਂ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਨਹੀਂ ਪਰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਾ ਮਿਟਣ ਯੋਗ ਫਰਕ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮਸਲੇ ਛੋਹਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸੋਚ ਦੀਆਂ ਮੁਦੱਈ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਦੱਸਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿਛਲੇ 62 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਹੋਏ ਵਿਤਕਰਿਆਂ ਤੇ ਜੁਲਮਾਂ ਦਾ ਵੀ ਇਕ-ਇਕ ਕਰਕੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿਚ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਾਧਾਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਖਸ਼ਿਆ।

ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਇਕੱਠ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਏ ਸ. ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਇਕੱਠ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਡਿੱਗਿਆਂ ਹੋਇਆ ਨੂੰ ਖੜਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸਾਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭੇ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਚਲਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਅਕਸ ਖਰਾਬ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਇਕ ਅਖਬਾਰ ਸਮੂਹ ਦੀ ਸਖਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ। ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਹਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਪਰ ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 31 ਦਸੰਬਰ ਤੱਕ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਗੌਰ ਨਾ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਹ ਅਗਲੇ ਐਕਸ਼ਨ ਲਈ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਕਰਨਗੇ। ਰੈਲੀ ਦੌਰਾਨ



ਸਟੇਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਸ. ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਸ. ਗੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਧਨੌਲਾ ਨੇ ਨਿਭਾਈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਆਏ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਰੈਲੀ ਲਈ ਲੋਕ ਕਾਫਲਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ ਹੀ ਪੁੱਜਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਇਹ ਅਮਲ ਦੁਪਹਿਰ 2.30 ਵਜੇ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ। ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਇਕੱਠ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਫਲ ਰਹਿਣ 'ਤੇ ਮਾਨ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਉਤਸ਼ਾਹ ਮਿਲਿਆ ਤੇ ਇਸ ਹੁੰਗਾਰੇ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਅਤੇ ਅਗਲੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਰੈਲੀ ਦਾ ਇਕ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਪੱਖ ਇਹ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸਾਬਤ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਮ ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗ ਨੇ ਵੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਵਾਈ। ਪਿਛਲੇ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਿੱਧਲ ਹੋਈ ਪਈ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਗਰਮ ਖਿਆਲੀ ਧਾਰਾ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਸ ਪੇਸ਼ਕਦਮੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਡੂੰਘੀ ਉਤੇਜਨਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜੇ ਮਾਨ ਦਲ ਇਸ ਲੋਕ ਲਾਮਬੰਦੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰਨ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਹਲਚਲ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਿੰਡ ਬਾਦਲ ਦੀ ਸਰਪੰਚੀ ਦਾ ਰੌਲਾ ਵਧਿਆ

ਬਠਿੰਡਾ: ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਬਾਦਲ ਬੀਤੀ 24 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਸਰਪੰਚੀ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਰਪੰਚ ਦੀ ਕਬਿਤ 'ਜਬਰੀ ਛੁੱਟੀ' ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸ੍ਰੀ ਜੇ.ਪੀ.ਸਿੰਗਲਾ ਨੇ ਅਸਤੀਫਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਦਲਿਤ ਵਰਗ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਵਾਲਾ ਪੱਤਰ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ 'ਉਹ ਤਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਪੁਸ਼ਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹੋ ਜੇਹੀ ਸਰਪੰਚੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਹੇਗਾ।' ਪਿੰਡ ਬਾਦਲ ਦੀ ਸਰਪੰਚੀ ਕਾਫੀ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਮਗਰੋਂ ਕਿਸੇ ਦਲਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਈ ਸੀ। ਸਰਪੰਚ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਕੁਝ ਮਿਤਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਬਿਤ ਬੁਢਾਪਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਵੰਡਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਕਾਫੀ ਭੱਖ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਕਬਿਤ ਜੁਬਾਨੀ ਹੁਕਮਾਂ ਮਗਰੋਂ ਪਿੰਡ ਬਾਦਲ ਦੇ ਦਲਿਤ ਸਰਪੰਚ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਜਬਰੀ ਅਸਤੀਫਾ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ। 12 ਅਗਸਤ, 2010 ਨੂੰ ਸਰਪੰਚ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਲਿਖਵਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸਿਹਤ ਠੀਕ ਨਾ ਹੋਣ ਤੇ ਘਰੇਲੂ ਮਜ਼ਬੂਰੀਆਂ ਕਾਰਨ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਚ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਪਿੰਡ ਬਾਦਲ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਦਾ ਅਸਤੀਫਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।



ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਮਗਰੋਂ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦਿੱਤਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ, 'ਨਾ ਸਰਪੰਚੀ ਮਿਲਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਸਰਪੰਚੀ ਖੁੱਸਣ ਦਾ ਗਮ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਣ ਬਖਸ਼ਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਕਾਹਦਾ ਗਿਲ੍ਹਾ।' ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੁਢਾਪਾ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਕਸੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਲਾਕ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫਸਰ ਲੰਬੀ ਸ੍ਰੀ ਨਵਲ ਕਿਸ਼ੋਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਸਰਪੰਚ ਨੇ

ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਅਸਤੀਫਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਧਰ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਮੁਕਤਸਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਬੁਢਾਪਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਪਤਤਾਲ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਸਰਪੰਚੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਟੇਲਰ ਮਾਸਟਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ 1,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਮਾਈ ਸੀ। ਸਰਪੰਚੀ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ 9 ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਸਰਪੰਚੀ ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਮਾਣ ਭੱਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ।

ਅਲਬਾਮਾ ਵਿਚ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਵਿਕਾਊ ਹੈ

ਅਲਬਾਮਾ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨਾਲ ਚਲਦਾ ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਵਿਕਾਊ ਹੈ।

*ਫਰੀ ਸਟੈਂਡਿੰਗ ਬਿਲਡਿੰਗ *ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਲੋਕੇਸ਼ਨ

*ਵਾਜਬ ਰੈਂਟ *ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੀਜ਼

ਮਾਸਿਕ ਆਮਦਨ 35 ਤੋਂ 40 ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਫੋਨ 850-510-3466

PANNUN THE LAW FIRM
ATTORNEYS & COUNSELLORS

ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ
ਅਟਾਰਨੀ ਐਟ ਲਾਅ

ਤੁਹਾਡਾ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕੇਸ ਬੰਦ ਹੈ ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ ਡੀਪੋਰਟ ਹੋ ਰਹੇ ਹੋ?

ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ

ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਾਅ

ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਕੇਸਿਜ਼

☐ ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ ਅਪੀਲਜ਼

☐ ਰੀਲੀਜ਼ਿਅਸ ਵਰਕਰਜ਼

☐ ਬੇਨਾਫਾਇਡ ਅਸਾਇਲਮ ਪਟੀਸ਼ਨਜ਼

☐ ਬੋਰਡ ਆਫ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਪੀਲਜ਼

☐ 9th & 2nd ਸਰਕਿਟ ਅਪੀਲਜ਼

☐ ਕੈਨਸੇਲੇਸ਼ਨ ਆਫ ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ

NEW YORK
T 718.672.8000
JACKSON HEIGHTS, NY 11370
• ADMITTED IN THE STATE OF NEW YORK ONLY

CALIFORNIA
T 510.796.9000
39300 CIVIC CENTER DR.
SUITE 170 FREMONT, CA 94538
FREMONT, CA 94538

INDIAN RESTAURANT FOR SALE or LEASE

Indian restaurant & Bar with 140 siting capacity, running successfully for eight years, making \$55,000 to \$60,000 per month. Only indian restaurant in the city

Preferring lease: \$7,000 monthly

Call:Gurnek 417-619-9981

ਅੱਠ ਸਾਲ ਤੋਂ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਭਾਰਤੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲੀਜ਼ ਲਈ ਜਾਂ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਇਕੋ ਇਕ ਭਾਰਤੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ, ਮਾਸਿਕ ਆਮਦਨ 50 ਤੋਂ 60 ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ। ਲੀਜ਼ 7000 ਡਾਲਰ ਮਹੀਨਾ



ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਰਾਜੇਵਾਲ ਵਿਚਾਲੇ ਸਮਝੌਤਾ, ਕਿਸਾਨ ਘਰ ਪਰਤੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਿਸਾਨੀ ਨੂੰ ਬੀਤੀ 24 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਕ ਵੱਡਾ ਹੁਲਾਰਾ ਮਿਲਿਆ ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ (ਰਾਜੇਵਾਲ) ਵਲੋਂ ਆਰੰਭੇ ਅੰਦੋਲਨ ਅੱਗੇ ਝੁਕਦਿਆਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਸੋਕੇ ਦੀ ਰਾਹਤ ਵਜੋਂ 300 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਰਕਮ ਝੋਨੇ ਅਤੇ ਕਣਕ ਦੀ ਫਸਲ ਨਾਲ ਦੇ ਕਿਸਤਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲੇਗੀ। ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਨੇਤਾ ਅਤੇ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜੇਵਾਲ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਤਸੱਲੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਹੱਥੋਂ ਫਲਾਂ ਦੇ ਰਸ ਦਾ ਗਲਾਸ ਪੀ ਕੇ ਆਪਣਾ ਮਰਨ ਵਰਤ ਸਮਾਪਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਸ੍ਰੀ ਰਾਜੇਵਾਲ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਆਏ 800 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਣ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪੰਜ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਮਰਨ ਵਰਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਸੋਕੇ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਮਹਿੰਗੇ ਭਾਅ ਫਸਲ ਪਾਲਣ ਬਦਲੇ ਰਾਹਤ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਨੇ 800 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਭਰਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ



ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਵੀ 800 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਬਣ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕਰਕੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ 800 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਬਾਰੇ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਕੇ ਸਥਿਤੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨੀ ਪਈ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਸੈਸ਼ਨ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ

ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿਚ 300 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵੰਡੇਗੀ ਸਰਕਾਰ

ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਦਨ ਵਿਚ ਘੇਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿਚ ਸੀ। ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰਕਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਦਿਆਂ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸਿਪ ਵਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਡਸਾ, ਸ੍ਰੀ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੁੰਦਰ, ਪ੍ਰੋ. ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਚੰਦਮਾਜਰਾ ਅਤੇ ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਨੇ ਅੰਦੋਲਨਕਾਰੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕਰਕੇ ਸਮਝੌਤੇ ਲਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ।

ਭਾਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਬੈਠਕ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਅੰਦਰਖਾਤੇ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਮਸਲਾ ਨਿਬੇੜਨ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਗਰਮ ਸੀ। ਬੀਤੀ ਰਾਤ ਮਸਲੇ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਬੋਲਿੰਟਾ ਰਹੀ, ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਲੈ ਕੇ ਅੰਦੋਲਨਕਾਰੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਕੈਂਪ ਵਿਚ ਗਏ। ਸਵੇਰ ਵੇਲੇ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਢੀਡਸਾ ਅਤੇ ਡਾ. ਚੀਮਾ ਨੇ ਸ੍ਰੀ

ਰਾਜੇਵਾਲ ਵਲੋਂ ਬਣਾਈ ਸਤ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਉਪਰ ਕੈਂਪ ਵਿਚ ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹਲਚਲ ਮੱਚ ਗਈ ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜੇਵਾਲ ਦੀ ਸ਼ੁਗਰ ਇਕਦਮ ਹੇਠਾਂ ਚਲੀ ਗਈ। ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਡਾ. ਚੀਮਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੀਨੀ ਦਾ ਘੋਲ ਪਿਲਾ ਕੇ ਸਥਿਤੀ ਸੰਭਾਲੀ।

ਸ਼ਾਮੀ ਪੰਜਾਬ ਭਵਨ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜੇਵਾਲ ਅਤੇ ਸੱਤ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਵਾਧੂ ਖਰਚਾ ਕਰਕੇ ਪਾਲੇ ਝੋਨੇ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ 300 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇਵੇਗੀ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ 150 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਇਸ ਝੋਨੇ ਦੀ ਫਸਲ 'ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਬਾਕੀ 150 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਅਗਲੀ ਹਾਤੀ ਦੀ ਫਸਲ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਰਕਮ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਫੰਡ ਵਿਚੋਂ ਦੇਵੇਗੀ ਕਿਉਂ ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਵਲੋਂ ਆਏ 800 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਲਈ ਸ਼ਰਤ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੈਸਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਪੈਸੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪਾਵਰ ਕੌਮ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਹ ਪੱਤਰ ਵੀ ਵਿਖਾਏ ਜਿਹੜੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਵਲੋਂ ਲਿਖੇ ਪੱਤਰ ਦੇ ਜੁਆਬ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਲਿਖੇ ਸਨ। ਸ੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਝੋਨੇ ਦੀ ਫਸਲ ਪਾਲਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਮਹਿੰਗੇ ਭਾਅ ਬਿਜਲੀ ਲੈ ਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਦਿੱਤੀ। ਸ੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ 800 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਆਈ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜੇਵਾਲ ਵਲੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਕੀਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਕੇ 300 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਤਿਆਰ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜੇਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੰਦੋਲਨ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੱਤ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਨੇ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਬੋਨਸ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਕਿਸਾਨ ਖੇਤੀ ਟਿਊਬਵੇਲਾਂ ਦੇ ਬਿੱਲ ਅਦਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਬੋਨਸ ਮਿਲੇਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਜੁਆਬ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜੇਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ 300 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਬਾਅਦ ਕਿਸਾਨ, ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਬਿੱਲ ਜ਼ਰੂਰ ਭਰਨਗੇ।

17 ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : 17 ਕਿਸਾਨ-ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਰਾਜੇਵਾਲ ਧੜੇ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਦੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਾਅਦਾ ਖਿਲਾਫੀ 'ਤੇ ਪੰਚਾ ਫੋਰਨ ਦਾ ਨਾਕਾਮ ਯਤਨ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਬਿੱਲ-ਬਾਈਕਾਟ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਬਾ-ਦਸਤੂਰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਅੰਦੋਲਨ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਏਕਤਾ ਦੇ ਉਗਰਾਹਾ, ਡਕੋਂਦਾ, ਤੇ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਧੜਾ, ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਮੇਟੀ (ਪਨੂੰ), ਜਮਹੂਰੀ ਕਿਸਾਨ ਸਭਾ, ਕਿਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ, ਪੰਜਾਬ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ, ਕਿਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਸਭਾ, ਕਿਸਾਨ ਵਿਕਾਸ ਫਰੰਟ, ਪੰਜਾਬ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਯੂਨੀਅਨ, ਦਿਹਾਤੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸਭਾ, ਪੇਂਡੂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਯੂਨੀਅਨ, ਪੇਂਡੂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਯੂਨੀਅਨ (ਮਸ਼ਾਲ), ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਪੇਂਡੂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਯੂਨੀਅਨ, ਮਜ਼ਦੂਰ ਮੁਕਤੀ ਮੋਰਚਾ ਅਤੇ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਪੇਂਡੂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸਭਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਕੱਕਰੀ ਕਲਾਂ ਦੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਹੇਠ ਜਾਰੀ ਸਾਂਝੇ ਪ੍ਰੈਸ ਰਿਲੀਜ਼ 'ਚ ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਰਾਹੀਂ ਕੇਂਦਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ 800 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਮੂਹ ਕਿਸਾਨਾਂ 'ਚ ਵੰਡਣ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਛੱਡਕੇ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਬੋਨਸ ਦੇ 300 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖੇਤੀ ਮੋਟਰਾਂ ਦੇ ਬਿੱਲ ਭਰਨ ਦੇ ਸੱਦੇ ਨੂੰ ਬਿੱਲ-ਬਾਈਕਾਟ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਪਿੱਠ 'ਚ ਛੁਰਾ ਮਾਰਨ ਦੇ ਤੁਲ ਕਹਿਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਚੋਣ ਵਾਅਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ-ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸਬਸਿਡੀ ਦੇਣ ਲਈ ਜੇਕਰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸੰਜੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਨਾ ਸਿਰਫ ਖੇਤੀ ਮੋਟਰਾਂ ਦੇ ਸਗੋਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਘਰੇਲੂ ਬਿੱਲਾਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਰਕਮ ਸਿੱਧੀ ਪਾਵਰਕਾਮ ਕੋਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਏ।

ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਤੋਂ ਬਿੱਲ ਭਰਵਾਉਣ ਤੇ ਫੇਰ ਬੋਨਸ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਲ-ਫਲ ਦੀ ਕੋਈ ਤੁਕ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ। ਇਕੱਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਬੋਨਸ ਦੀ ਕਪਟੀ ਚਾਲ ਰਾਹੀਂ ਸਰਕਾਰ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸਾਨਾਂ-ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਅਤੇ ਸਾਂਝ ਨੂੰ ਸੰਨ੍ਹ ਲਾਉਣ ਦਾ ਚੰਦਰਾ ਇਰਾਦੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਵੀ ਬਿੱਲ ਭਰਨ ਦੇ ਰਾਹ ਪੈ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਹੱਥ ਪਿੱਛੇ ਖਿੱਚਣ ਦੀ ਨੀਅਤ ਵੀ ਸਾਫ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ-ਮਜ਼ਦੂਰ, ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਝੁਕਾਏ ਬਿਨਾਂ ਦਮ ਨਹੀਂ ਲੈਣਗੇ। ਕਿਸਾਨ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਆਪਕ ਲਾਮਬੰਦੀ ਕਰਨ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ।

800 ਕਰੋੜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਦੋਗਲੀ ਪਹੁੰਚ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਯਾਦ ਰਹੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਪਏ ਸੋਕੇ ਕਾਰਨ 25 ਅਤੇ 28 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤੀ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਸਰਦ ਪਵਾਰ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਦੋ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪੱਤਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਰਾਜ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੈਕੇਜ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਕਿ ਝੋਨੇ ਦੀ ਫਸਲ ਨੂੰ ਪਾਲਣ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਦੇ ਤੋਂ ਢਾਈ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦਾ ਵੱਧ ਡੀਜ਼ਲ ਖਪਤ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੰਗ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਇਹ ਤਰਕ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਕਿ ਖੁਦ ਮਾਲੀ ਬੋਝ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਅਨਾਜ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਭੰਡਾਰ ਵਿਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਕੇ ਸਮੁੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰਾਜ ਲਈ 800 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਹਤ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਜੋ 31 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਇਹ ਰਕਮ ਅਣਵਰਤੀ ਪਈ ਰਹੀ। ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ 9 ਸਤੰਬਰ ਦੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਈ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਰਕਮ ਸਬੰਧੀ ਜਦ ਕਿਸਾਨ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਕਾਂਗਰਸ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ੍ਰੀ ਕੁਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ ਨੇ ਸੂਚਨਾ ਪ੍ਰਾਪਤ

ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗੀ ਤਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਭਾਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅੰਡਰ ਸੈਕਟਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸਦੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਸਬੰਧੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵਾਲਾ ਪੱਤਰ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ। ਇਸਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਿਆਂ ਰਾਜ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਐਸ ਸੀ ਅਗਰਵਾਲ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗੀ ਗਈ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਵੀ ਕੁਝਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਦਬਾਅ ਸਦਕਾ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਮੁਆਵਜਾ ਦੇਣ ਲਈ ਤੌਰ ਤਰੀਕੇ ਤਹਿ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਇੱਕ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਵੀ ਗਠਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਲੇਕਿਨ ਮੀਟਿੰਗ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਉਹ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੈ ਸਕੀ। ਰਾਹਤ ਵਜੋਂ ਕੇਂਦਰ ਵਲੋਂ ਭੇਜੀ 800 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਇਸ ਮੋਟੀ ਰਾਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜਾ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਜੇਵਾਲ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜੇਵਾਲ ਮਰਨ ਵਰਤ ਉਪਰ ਵੀ ਬੈਠੇ ਸਨ।

ਪਰ ਬੀਤੇ ਹਫਤੇ ਕੁਝ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਏ ਸਰਕਾਰੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸੋਕੇ ਨੂੰ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 800 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਜੋ ਰਕਮ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਹੈ, ਉਹ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ ਬਣੀ ਪਾਵਰ ਕਾਮ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰਤ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਰਕਮ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕਰ ਲਵੇਗੀ। ਹੁਣ ਸੁਆਲਾਂ ਦਾ ਸੁਆਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅੰਡਰ ਸੈਕਟਰੀ ਵਲੋਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਉਸਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਸਬੰਧੀ 9 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਈ ਖ਼ਬਰ ਅਨੁਸਾਰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਉਕਤ ਰਕਮ ਦੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਸਬੰਧੀ ਜਦ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਹਦਾਇਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਕਰੀਬ ਦੋ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਵਕਫੇ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਏ ਸਰਕਾਰੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਸੰਭਵ ਬਣ ਗਿਆ ਕਿ ਰਾਹਤ ਪਾਵਰਕਾਮ ਦੇ ਪੋਟੇ ਪਾਉਣੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਰੇ ਗੌਰਖਪੰਦੇ ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਸ੍ਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀਂਦਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਢਾਂਚਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਾ ਵਿਰੋਧੀ ਪਹੁੰਚ ਅਪਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰ ਦਾ 8 ਨੁਕਾਤੀ ਫਾਰਮੂਲਾ ਕਸ਼ਮੀਰੀਆਂ ਨਾਲ ਧੋਖਾ:ਅਮੈਰਿਕਨ ਸਿੱਖ ਆਰਗੇਨਾਈਜੇਸ਼ਨ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਅਮੈਰਿਕਨ ਸਿੱਖ ਆਰਗੇਨਾਈਜੇਸ਼ਨ (ਏ. ਐਸ. ਓ.) ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਅਮਨ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਦੀ ਅਲੋਚਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ 8 ਨੁਕਾਤੀ ਫਾਰਮੂਲਾ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਲੀਹੋਂ ਲਾਹੁਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੇ ਇਸ ਫਾਰਮੂਲੇ ਤਹਿਤ 100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮਦਦ, ਰੈਸ ਮੁਜਾਰਰਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਮਾਰੇ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ 5-5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਮੁਆਵਜੇ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਅਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ਕਾਰੀ ਧਿਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਲਾਲੀਪੋਪ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਭਾਈ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਪੰਚ, ਭਾਈ ਦਿਦਾਰ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਭਾਈ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਮਰਾ ਨੇ ਪ੍ਰੈਸ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਵਲੋਂ ਅਜਿਹਾ ਫਾਰਮੂਲਾ ਕੋਈ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਇਹ ਫਰੇਬ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨਾਲ ਵੀ

ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਲੀਹੋਂ ਲਾਹੁਣ ਲਈ ਰਾਜੀਵ-ਲੋਗੋਵਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਵੀ ਇਸੇ ਹੀ ਕਤੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ ਜਿਸਦੀ ਇਕ ਵੀ ਸ਼ਰਤ ਅੱਜ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਸਮਝੌਤੇ ਤਹਿਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੇਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੰਦ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਰਿਹਾ ਕਰਨਾ ਸੀ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਰੇਬੀਆਂ ਨੇ ਰਿਹਾਅ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸਗੋਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲਾਂ ਅੰਦਰ ਹੀ ਡੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਸਦੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜ਼ਾਲਮ ਪੁਲੀਸ ਅਫਸਰ ਸੁਮੇਧ ਸੈਣੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਚੀਫ ਅਤੇ ਇਜ਼ਹਾਰ ਆਲਮ ਨੂੰ ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਬਣਾ ਕੇ ਨਿਵਾਜਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਅੰਦਰ ਵਜੀਰੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ।

ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਕੇਂਦਰ 'ਚ ਬੈਠੀ ਇੱਕ ਫਿਰਕੇ ਦੀ ਬਿਪਰ ਸਰਕਾਰ ਕਦੀ ਵੀ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਵੱਸ ਰਹੀਆਂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਕੌਮਾਂ ਲਈ ਇਮਾਨਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਵਿਤਕਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਕੌਮ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਸੂਬੇ ਅੰਦਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ਿਨਰੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਦਬਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਜਾਂ ਉਸਤੇ ਅਤਿਵਾਦ ਦਾ ਲੋਬਲ ਲਾ ਕੇ ਉਸਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ

ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਭੁੰਨਣ ਵਲ ਤੁਰ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਝੂਠੇ ਕੇਸ ਪਾ ਕੇ ਟਾਡਾ ਅਤੇ ਪੋਟਾ ਜਿਹੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਐਕਟ ਲਾ ਕੇ ਸਦਾ ਲਈ ਜੇਲਾਂ ਅੰਦਰ ਡੱਕ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਉਸ ਕੌਮ ਵਿੱਚੋਂ ਇਮਾਨ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਫਾਰੂਕ ਅਬਦੁੱਲਾ ਜਿਹੇ ਪ੍ਰੀਨੀਵਾਦੀ ਅਤੇ ਲਾਲਚੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖਰੀਦ ਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲੀਹੋਂ ਲਾਹੁਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਣਦਿਆਂ ਵੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਸ ਨੂੰ ਅਣਗੋਲਿਆਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਕੌਮ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਹ ਬਹੁਕੌਮੀ ਦੇਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖਿਤਿਆਂ ਅੰਦਰ ਵੱਸਦੀ ਹਰ ਕੌਮ ਦਾ ਸੂਬਾ ਉਸਦਾ ਹੋਮਲੈਂਡ ਹੈ ਜੋ ਬਿਪਰ ਫਾਰਮੂਲੇ ਨਾਲ ਕਦੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਸਕਦਾ..? ਇਹੋ ਹੀ ਮੁੱਖ ਕਾਰਣ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਇੱਕ ਸੂਬੇ ਅੰਦਰੋਂ ਅੱਜ ਬਗ਼ਾਵਤ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਉਠ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਮਸਲੇ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਸੰਜੀਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਹਾਲਾਤ ਕਦੀ ਵੀ ਅਣਸੁਖਾਵੇਂ ਨਾ ਹੋਣ। ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਵੱਖਰੇ ਹੋਮਲੈਂਡ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਹਾਕਮ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਹਾਦਸਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਤਰਨਤਾਰਨ ਤੇ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ 'ਚ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਬਾਹੀ

ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ : ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਾਲੇ ਵੀ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਭਾਖੜਾ ਡੈਮ 'ਚ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਖ਼ਤਰੇ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਤੋਂ ਉਪਰ 1681.53 ਫੁੱਟ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਡੈਮ ਦੇ 4 ਫਲੱਡ ਗੇਟ 6-6 ਫੁੱਟ ਤੱਕ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਪਾਣੀ ਛੱਡੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਕੀਰਤਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਿਆ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਵਸੇ ਪਿੰਡਾਂ ਬੁਰਜ, ਹਰੀਵਾਲ, ਚੰਦਪੁਰ, ਸਾਹਪੁਰ, ਮਹਿੰਦਲੀ ਕਲਾਂ, ਬੱਲੇਵਾਲ, ਕੋਟਲਾ, ਹੇਠਲਾ ਸਾਹਪੁਰ, ਲੋਧੀਪੁਰ, ਹਰਸਾ ਬੇਲਾ, ਗੱਜਪੁਰ ਬੇਲਾ, ਗੋਬਿੰਦਪੁਰ, ਦਸਗਰਾਈ, ਬੇਲਾ ਧਿਆਨੀ ਤੇ ਮਟੌਰ ਆਦਿ ਵਿਚ ਮੁੜ ਹੜ੍ਹਾਂ ਵਰਗੀ ਸਥਿਤੀ ਬਣ ਗਈ।

ਦਰਿਆ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡਾਂ ਬੁਰਜ ਅਤੇ ਮਹਿੰਦਲੀ ਕਲਾਂ ਦੇ ਕਈ ਘਰਾਂ 'ਚ ਪਾਣੀ ਵਤਨ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਿੰਡ ਚੰਦਪੁਰ ਦੀ ਸੜਕ ਦਾ ਕਰੀਬ 500 ਮੀਟਰ ਦਾ ਟੋਟਾ ਅਤੇ ਹਰੀਵਾਲ ਤੋਂ ਮਟੌਰ ਸੜਕ ਦਾ ਵੀ ਇੰਨਾ ਹੀ ਹਿੱਸਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਣੀ 'ਚ ਡੁੱਬ ਗਿਆ।

ਭਾਖੜਾ ਡੈਮ ਤੋਂ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਛੱਡੇ ਜਾ ਰਹੇ ਵਾਧੂ ਪਾਣੀ ਕਾਰਨ ਹਰੀਕੇ ਹੈਡ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਵਧ ਗਿਆ। ਹਰੀਕੇ ਹੈਡ ਤੋਂ 26 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਣੀ ਛੱਡਣ ਕਾਰਨ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਅਤੇ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਹਥਾਤ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਹੋਰ ਉੱਚਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਰਹੇ ਪਾਣੀ ਕਾਰਨ ਧੁੱਸੀ ਬੰਨ੍ਹ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਰਿਆ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਬਹਿਕਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਤੋਂ

ਬੇਘਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਕਈ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਸਮੇਤ ਧੁੱਸੀ ਬੰਨ੍ਹ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਮਦਦ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਧੁੱਸੀ ਬੰਨ੍ਹ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਦਸ ਤੋਂ ਬਾਰਾਂ ਫੁੱਟ ਤੱਕ ਪਾਣੀ ਭਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਤਬਾਹ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੇ ਪਿੰਡ ਕੁੱਤੀਵਾਲ, ਸਭਰਾਂ, ਗਧਲਕੇ, ਜੋਲੋਕੇ, ਮੁੱਠਿਆਂਵਾਲਾ ਅਤੇ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੇ ਪਿੰਡ ਦਿਨੋਕੇ, ਗੱਟਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ, ਨਜਾਮੀਵਾਲਾ, ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਭਰਾਂ, ਘੁੱਤਮ, ਗੱਟੀ ਹਰੀਕੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲਾਗਲੇ ਕੁਝ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਘਰ ਛੱਡ ਕੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਥਾਂ ਵਲ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ। ਹਰੀਕੇ ਹੈਡ ਵਿਚ ਸਤਲੁਜ ਅਤੇ ਬਿਆਸ ਦਰਿਆ ਰਾਹੀਂ ਕਰੀਬ 80 ਹਜ਼ਾਰ ਕਿਊਮਿਕ ਪਾਣੀ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਪੂਰਾ ਇਲਾਕਾ ਹੜ੍ਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪਿੰਡਗੱਟਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਾਣੀ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧੀ ਹੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਬਹਿਕਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਘਰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਹਰ ਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਪ੍ਰੰਤੂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਤ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪਾਣੀ ਆਉਣ ਬਾਰੇ ਅਗਾਊਂ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਉਹ ਕਈ ਵਾਰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਮਾਰ ਝੱਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਤਿਰਛੀ ਨਜ਼ਰ

ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਦ, ਸਟਾਕਟਨ
ਫੋਨ: 209-992-7185

***ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਫਰੀਮਾਂਟ 'ਚ ਸਰੀਰਕ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਲਈ ਯੋਗ ਕਲਾਸਾਂ ਸ਼ੁਰੂ-ਖਬਰ**

-ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਕੌੜੇ, ਪੂੜੀਆਂ ਤੇ ਜਲੇਬੀਆਂ ਦੇ ਅਤੁੱਟ ਲੰਗਰ ਵੀ ਵਰਤਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਲਗਦਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਇਸ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਖੁਰਾਕ ਮੁਹਰੇ ਯੋਗ ਦੇ ਢਿੱਲੇ ਜਿਹੇ ਆਸਣ ਕੋਈ ਅਸਰ ਦਿਖਾਉਣਗੇ।

***ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਖਿਡਾਰੀ ਲੋੜ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰੋਲਾ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ-ਮਿਲਖਾ ਸਿੰਘ**

-ਆਹੋ! ਕਮਰੇ 'ਚੋਂ ਸੱਪ ਈ ਨਿਕਲਿਆ, ਕਿਤੇ ਹਾਥੀ ਤਾਂ ਨੀ ਨਿਕਲ ਆਇਆ।

***ਭਾਰਤੀ ਸਾਈਕਲ ਬਾਜ਼ਾਰ 15-18 ਫੀਸਦੀ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਵਧ ਰਿਹਾ**
-ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਜੁ ਇਸੇ ਦਰ ਨਾਲ ਵਧ ਰਹੀ ਐ।

***ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਹੋਟਲ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਸਖਤ ਹਦਾਇਤਾਂ**

-ਬਈ ਮਹੀਨਾ ਟੈਮ ਨਾਲ ਭਰੇ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਛਾਪੇ ਮਾਰਾਂਗੇ।

***ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਸਰੋਵਰ ਵਿਚ ਮੱਛੀਆਂ ਮਰੀਆਂ**

-ਜਬੇਦਾਰੋ! ਕਰ ਲਉ ਫਿਰ ਸਰਨੇ ਨੂੰ ਤਲਬ।

***ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਲਈ ਚੇਤਨਾ ਕੈਂਪ ਲਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ-ਬੱਬੀ ਬਾਦਲ**

-ਤਾਂ ਕਿ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੌਜਵਾਨ ਬਾਦਲਾਂ ਦੀ ਚਮਚਾਗਿਰੀ ਤੇ ਝੋਲੀ ਚੁੱਕੀ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣ।

***ਹੁਣ ਹਰ ਘੰਟੇ ਦਿੱਲੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਚੱਲਣਗੀਆਂ ਬੱਸਾਂ**

-ਪਰ ਰਸਤੇ 'ਚ ਰੁਕਣਗੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਹਿਬਾਂ 'ਤੇ ਈ ਜਿੱਥੇ ਸਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਹਿੰਗਾ ਤੇ ਡਰਾਈਵਰਾਂ-ਕੰਡਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਖਾਣਾ ਮਿਲੂ।

ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਤੇ ਬਦਇਤਜ਼ਾਮੀ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਅਕਸ ਵਿਗਾੜਿਆ

ਮੀਡੀਏ ਨੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸੁਸਤ ਚਾਲ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਪਰ ਬਾਅਦ 'ਚ ਫਰੋਲਦਿਆਂ-ਫਰੋਲਦਿਆਂ ਖਿੱਚੇ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਲੀਰਾਂ ਬਾਹਰ ਆ ਗਈਆਂ। ਪੈਰ-ਪੈਰ 'ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ, ਬਦਇਤਜ਼ਾਮੀ ਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ

ਪਾਟਿਲ ਤੇ ਚਾਰਲਸ ਕਰਨਗੇ ਉਦਘਾਟਨ

ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਸ਼ਾਹੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਪਾਟਿਲ ਤੇ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਚਾਰਲਸ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰਨਗੇ। ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਚਾਰਲਸ ਰਾਸ਼ਟਰ ਮੰਡਲ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਸਮਾਰੋਹਾਂ ਦੀ ਮੁਖੀ ਮਹਾਰਾਣੀ ਐਲਿਜ਼ਬੈਥ ਦੂਜੀ ਜਿਹੜੀ 44 ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਖੇਡ ਸਮਾਰੋਹਾਂ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਵਜੋਂ ਖੇਡਾਂ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਉਦਘਾਟਨ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਝਗੜਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨੀ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿਚ ਵੇਲਜ ਦੇ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਚਾਰਲਸ ਖੇਡਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨਗੇ, ਉਥੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਪਾਟਿਲ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੇਡਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣਗੇ।

ਦੀ ਸ਼ਾਖ ਨੂੰ ਤਾਰ-ਤਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਵਾਰ-ਵਾਰ ਮੇਜ਼ਬਾਨੀ ਖੁਸ਼ਣ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਬਣੇ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਹੋਰਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਛੱਡੇ ਭਾਰਤ 'ਚ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਡਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਕੋਈ ਬਹੁਤਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਬੀਤੇ ਦਿਨ ਸਟੇਡੀਅਮ 'ਚ ਭਾਰ ਤੋਲਣ ਹਾਲ ਦੀ ਛੱਤ (ਫਾਲਸ ਸੀਲਿੰਗ) ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਡਿੱਗ ਗਿਆ ਪਰ ਕੋਈ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 21 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਸਟੇਡੀਅਮ ਦੇ ਬਾਹਰ ਪੈਦਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਬਣਿਆ ਪੁਲ ਵੀ ਅਚਾਨਕ ਡਿੱਗ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਹਾਦਸੇ 'ਚ 27 ਮਜ਼ਦੂਰ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੁਲ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨ ਵਾਲੀ

ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਬਲੈਕ ਲਿਸਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਉਧਰ ਰਾਸ਼ਟਰਮੰਡਲ ਖੇਡ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮਾਈਕ ਹੂਪਰ ਨੇ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਢਿੱਲੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਕੇਂਦਰੀ ਤੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਰਾਸ਼ਟਰਮੰਡਲ ਖੇਡ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰ ਮੰਡਲ ਖੇਡਾਂ ਲਈ ਆ ਰਹੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਹਿਮਾਨ ਨਿਵਾਜ਼ੀ 'ਚ ਲੱਗੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਅਜੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਨਾਲ ਦੋ-ਚਾਰ ਹੋਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਖਿਡਾਰੀ ਆਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਖੇਡ ਪਿੰਡ ਅਜੇ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਤੱਕ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਮਾਈਕ ਹੂਪਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਬਦਇਤਜ਼ਾਮੀ ਤੇ ਹੋਰ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਲਈ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਉਧਰ ਖੇਡ ਪਿੰਡ 'ਚ ਠਹਿਰੇ ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਤੇ ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੇ ਖੇਡ ਪਿੰਡ ਨਾਲੋਂ ਹੋਟਲ 'ਚ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਤੇ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਖੇਡ ਪਿੰਡ ਛੱਡ ਦੇਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਤ ਭਰ ਖੇਡ ਪਿੰਡ 'ਚ ਕੰਮ ਚੱਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੀਂਦ ਖਰਾਬ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਖੇਡਾਂ 'ਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਪੂਨੇ ਤੋਂ ਅਭਿਆਸ ਕਰਕੇ ਪਰਤੇ ਭਾਰਤੀ ਨਿਸ਼ਾਨਚੀਆਂ ਦੇ ਦਲ ਨੂੰ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਖੇਡ ਪਿੰਡ ਤੱਕ ਆਉਂਦੇ ਅੱਠ ਘੰਟੇ ਲੱਗ ਗਏ। ਇਹ ਦਲ ਰਾਤ ਕਰੀਬ ਸਾਢੇ ਅੱਠ ਵਜੇ ਦਿੱਲੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਉਤਰਿਆ ਸੀ ਤੇ ਸਵੇਰੇ ਸਾਢੇ ਪੰਜ ਵਜੇ ਖੇਡ ਪਿੰਡ ਪੁੱਜਾ। ਇੰਨੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਕੇਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਐਕਰੀਡੇਸ਼ਨ ਹੀ ਹੋਈ। ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਬੱਸ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲੀ ਜਿਸ ਕਰਾਨ ਇੰਨਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਚਾਰੇ

ਪਾਸਿਓਂ ਆਲੋਚਨਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਰਾਸ਼ਟਰਮੰਡਲ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸੁਰੇਸ਼ ਕਲਮਾਡੀ ਨੇ ਖੇਡਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਈ ਪ੍ਰੈਸ਼ਾਨੀ ਦੀ ਨੈਤਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਕਲਮਾਡੀ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵੱਲ ਉਂਗਲੀ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਕੰਮ ਨੂੰ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਲਈ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਬੁਨਿਆਦੀ



ਵਾਂਚਾ ਮੁਹੱਈਆ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ।

ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਾਈਕਲ ਫੋਨੇਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖੇਡਾਂ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ 'ਚ ਦੇਰੀ ਕਾਰਨ ਭਾਰਤ ਦਾ ਅਕਸ ਖਰਾਬ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮਾਮਲਾ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪੁੱਜ ਗਿਆ ਕਿ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ੀਲਾ ਦੀਕਸ਼ਤ ਨੂੰ ਖੇਡ ਪਿੰਡ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ। ਕੈਬਨਿਟ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਵਿੱਲੀ ਤਿਆਰੀ ਲਈ ਖੇਡ ਮੰਤਰੀ ਮਨੋਹਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰੀ ਐਸ. ਜੈਪਾਲ ਰੈਡੀ ਦੀ ਖਿਚਾਈ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਜਦੋਂ ਖੇਡ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਰਾਸ਼ਟਰਮੰਡਲ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਤਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਵੇਲਾ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਈਕਲਿਸਟ ਗੇਰੈਂਟ

ਬਾਮਸ ਸਮੇਤ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਚਾਰ ਸਾਈਕਲ ਸਵਾਰਾਂ ਨੇ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਸਿਹਤ ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਖਤਰੇ ਕਾਰਨ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਏ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਸ਼ਵ ਚੈਂਪੀਅਨ ਸਾਈਕਲਿਸਟ ਹੈਂਡਰਸਨ ਨੇ ਵੀ ਦਿੱਲੀ ਆਉਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਦੋ ਤੀਰ ਅੰਦਾਜ਼ਾਂ ਨੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਨਾ ਆਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼ ਸਮੀਰ ਅਲ ਮੈਸ ਨੇ ਵੀ ਦਿੱਲੀ ਨਾ ਜਾਣ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦੇ ਇੱਕ ਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਤਿੰਨ ਅਥਲੀਟਾਂ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਮੰਡਲ ਖੇਡਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਵਾਪਸ ਲਏ ਹਨ।

ਉਧਰ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਉਲੰਪਿਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਜੋਨ ਕੋਟਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਅਜੇ ਖੇਡਾਂ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬਰਤਾਨੀਆ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਖਦਸ਼ਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ 'ਚ ਅਤਿਵਾਦ ਵਿਰੁੱਧ ਚੱਲ ਰਹੀ ਲੜਾਈ 'ਚ ਬਰਤਾਨੀਆ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਾਬਕਾਰਨ ਅਲਕਾਇਦਾ ਭਾਰਤ ਦੌਰੇ ਸਮੇਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਖੁਫ਼ੀਆ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਖੁਫ਼ੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੌਰੇ ਸਮੇਂ ਬਰਤਾਨੀਆ, ਆਸਟਰੇਲੀਆ, ਕੈਨੇਡਾ ਤੇ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਲਕਾਇਦਾ ਤੇ ਲਸ਼ਕਰ-ਏ-ਤਾਇਬਾ ਤੋਂ ਖਤਰਾ ਹੈ। ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜੂਲੀਆ ਗਿਲਾਰਡ ਨੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਥੇ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਮਲੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਉਬਾਮਾ ਕੋਲ ਉਠਾਇਆ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਉਬਾਮਾ ਦੀ ਆਉਂਦੇ ਨਵੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਭਾਰਤ ਦੌਰੇ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਜਾਣਗੇ, ਦੇ ਮੱਦੇ ਨਜ਼ਰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਸਥਾ ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਦਾ ਇੱਕ ਵਫਦ ਲੰਘੀ 20 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਫਿਲਾਡੇਲਫੀਆ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ।

ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਇਸ ਵਫਦ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਉਬਾਮਾ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਭਾਰਤ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ ਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਉਠਾਉਣ।

ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਡਾ. ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਉਬਾਮਾ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਇੱਕ ਸੋਚੀ ਸਮਝੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਹੇਠ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਤਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਨਵੰਬਰ 1984 ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ਿਕਰ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕੇਵਲ 3 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ 30000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਵੰਬਰ 1984 ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ ਦੇਣ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਅਟਾਰਨੀ ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਜਿਹੀ ਮਿਲਣੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਠਹੁੱਮੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਸੁਣੀ ਅਤੇ ਹਾਮੀ ਭਰੀ। ਅਟਾਰਨੀ ਪੰਨੂ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਉਬਾਮਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ਵ ਆਗੂ ਹਨ ਜੋ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਇੱਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਬੇਹੱਦ ਮਤਭੇਦ ਤੇ ਅਨਿਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਟਾਰਨੀ ਪੰਨੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਉਬਾਮਾ ਆਪਣੇ ਅਸਰ ਰਸੂਖ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਇਨਸਾਫ ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਗੜੇ ਹੋਏ ਹਾਲਾਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨਗੇ।

ਅਟਾਰਨੀ ਪੰਨੂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਕਮਲ ਨਾਥ ਨੂੰ ਅਪਣੀ ਕੈਬਨਿਟ

ਵਿਚੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੀ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਚਲ ਰਹੇ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਪੈਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੀਆਂ ਲਾਅ ਫਰਮਾਂ ਨੂੰ ਲੱਖਾਂ ਡਾਲਰ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਉਬਾਮਾ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਵੀ ਸੌਂਪਿਆ ਅਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸ ਇਹ ਮਾਮਲੇ ਉਠਾਉਣ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਧਰਮ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਵਿਚ ਸੋਧ, ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਕੋਵੇਨੈਂਟ ਆਨ ਸਿਵਿਲ ਐਂਡ ਪੋਲੀਟੀਕਲ ਰਾਈਟਸ (1966) ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ, ਭਾਰਤ ਵਿਚ (1984-98) ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸੋਚੀ ਸਮਝੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਤਲਾਂ ਨੂੰ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਬਾਰੇ ਯੂ ਐਨ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਤਹਿਤ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ, ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ (1984-98) ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ, ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਅਕਾਲੀ ਵਰਕਰ ਆਪਸੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ ਕਰਨ:ਬਾਨ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਬਾਨ ਨੇ ਸਮੂਹ ਅਕਾਲੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ ਕਰਕੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਐਨ ਆਰ ਆਈ ਇਕਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੱਖਤਾ ਇੱਕ ਸਿਆਣੀ ਤੇ ਸੁਘੜ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਥੇ ਜਾਰੀ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਬਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਛਪਵਾਉਣ ਵੱਲ ਭੱਜਣ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ ਕਰਦਿਆਂ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਇਕਾਈਆਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰੀ ਤਾਲ ਮੇਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਗਠਨ ਦਾ ਵੀ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ।

INDO US EXPRESS, INC.

Worldwide Couriers * Freight Forwards
Domestic & Local Delivery

We Thank Our Customers For Their Trust & Loyalty

17 Years of Excellent Customer Service

FOR COMPETITIVE RATES CALL

1-800-870-5845

PICK-UP & DELIVERY

ANYWHERE IN USA

43-50, 11th St., Suite No. 109, LIC, New York, N.Y. 11101

Tel: 212-447-5720 • Fax: 212-213-3622

www.indousexpress.com

Email: GSingh9070@aol.com • Cell: 1-347-538-7041

7 Days A Week

CALL ABOUT OUR SPECIAL RATES TO

INDIA

Punjab Times
Established in 2000
11th Year in Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018

Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388

Editor:
Amolak Singh Jammu
Astt. Editor:
Jaspreet Kaur
Kuljeet Singh

Graphics:
Mandeep Singh

Our Columnists
Ashok Bhaura
Tarlochan Singh Dupalpur
Baljit Basi
Prof. Kulwant S. Romana

California Bureau:
Mandeep Mann
661-889-1927
Shiara Dhindsa
Photographer
661-703-6664

New York
Iqbal S. Jabowalia
917-375-6395
Circulation
Harbhajan Singh
917-856-5229

Jalandhar Bureau:
Jasvir Singh Sheeri
181-325-1889
181-279-1422

Distributed in:
California, Illinois, Indiana, Michigan, Wisconsin, Ohio, Iowa, Mississippi, Arkansas, Texas, Nevada, Virginia, Oregon, Arizona, Georgia, Florida, Massachusetts, Washington, Kansas, Minnesota, New York

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 80 ਡਾਲਰ, ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 375 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ।

Disclaimer
The views expressed in the articles published in the columns of Punjab Times are that of their writers, and it is not implied that Punjab Times endorses them.
Sameway Punjab Times does not necessarily endorses the claims made in the advertisements published in Punjab Times.

All disputes subject to Chicago jurisdiction.

ਅਯੁੱਧਿਆ ਮਾਮਲੇ ‘ਚ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਉਡੀਕ:ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਹਰੀ ਝੰਡੀ

ਬਿੰਦਰ ਬਸਰਾ
ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਬੀਤੀ 28 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਅਯੁੱਧਿਆ ਵਿਚ ਰਾਮ ਜਨਮ ਭੂਮੀ-ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕਾਨਾ ਹੱਕ ਬਾਰੇ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ‘ਤੇ ਰੋਕ ਲਾਉਣ ਲਈ ਪਾਈ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ 30 ਸਤੰਬਰ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ‘ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਲਈ ਰਾਹ ਖੋਲ੍ਹੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਵਲੋਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਅਯੁੱਧਿਆ ਸਬੰਧੀ ਫੈਸਲੇ ‘ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਬੰਧਿਤ ਧਿਰਾਂ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਤਰਲੇਮੱਛੀ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਕੌਮੀ ਆਗੂ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਜਿਥੇ ਇਹ ਰੋਕ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਹੈਰਾਨ ਸਨ, ਉਥੇ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਪਰਸਨਲ ਲਾਅ ਬੋਰਡ ਨੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਟਾਲਣ ਲਈ ਦਾਖਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਧਰ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਆਗੂ ਬਾਲ ਠਾਕਰੇ ਨੇ ਵੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਤੀਰ ਕਮਾਨ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਸੁੰਨੀ ਸੈਂਟਰਲ ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਅਖਿਲ ਭਾਰਤ ਹਿੰਦੂ ਮਹਾਸਭਾ ਵਲੋਂ ਗੱਲਬਾਤ ਰਾਹੀਂ ਮਸਲੇ ਦੇ ਹੱਲ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਮੁੱਢੋਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਲਖਨਊ ਬੈਂਚ ਵਲੋਂ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ‘ਤੇ ਰੋਕ ਲਾਏ ਜਾਣ ‘ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਉਡੀਕ ਰਹੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਜਿਥੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਹੋਰ ਲਟਕ ਜਾਣ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਸੀ, ਉਥੇ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਸੰਭਾਵੀ ਖਤਰੇ ਦੇ ਟਲ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਕੁਝ ਦਿਨ ਰਾਹਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜਸਟਿਸ ਰਵਿੰਦਰਨ ਤੇ ਜਸਟਿਸ ਗੋਖਲੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਬੀਤੀ 23 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਲੋਂ 24 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ‘ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸਭ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ 28 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਰੱਖਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਇਥੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤੀ ਫੈਸਲੇ ‘ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ‘ਤੇ ਜਸਟਿਸ ਐਚ.ਐਲ.

ਗੋਖਲੇ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ ਆਰ. ਵੀ. ਰਵਿੰਦਰਨ ਵਿਚਾਲੇ ਉਭਰੇ ਮਤਭੇਦਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਅੰਤਰਿਮ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ।

ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਰਮੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੱਲ ਕੱਢਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤਲਾਸ਼ੀਆਂ ਜਾਣ। ਜਸਟਿਸ ਰਵਿੰਦਰਨ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਜਦਕਿ ਜਸਟਿਸ ਗੋਖਲੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਬਦਲ ਤਲਾਸ਼ਣ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਇਕ ਫੀਸਦੀ ਵੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਲਈ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਤਭੇਦ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਬੈਂਚ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਜਸਟਿਸ ਰਵਿੰਦਰਨ ਨੇ ਰੋਕ ਲਾਉਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਇਥੇ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਲਖਨਊ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਹੱਲ ਲੱਭਣ ਲਈ ਪਾਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦਸ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ ਠੋਕਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਹਰ ਹੀਲੇ 24 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਸੁਣਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਦੋ ਮੈਂਬਰੀ ਬੈਂਚ ਵਿਚਲੇ ਮਤਭੇਦ ਪਿੱਛੋਂ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਐਸ.ਐਚ. ਕਪਾਤੀਆ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦਾ ਬੈਂਚ ਗਠਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੀਵ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਬੇੜਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਯੁੱਧਿਆ ਮਾਲਿਕਾਨਾ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਕੇਸ ‘ਤੇ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਬੈਂਚ ਵਿਚ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਸਟਿਸ ਅਫਤਾਬ ਆਲਮ ਅਤੇ ਕੇ.ਐਸ. ਰਾਧਾਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਨੇ ਅਯੁੱਧਿਆ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ‘ਤੇ ਲਗਾਈ ਅੰਤਰਿਮ ਰੋਕ ‘ਤੇ ਹੈਰਾਨੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਉਮੀਦ ਵੀ ਜਾਹਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ, ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦੇਵੇਗੀ। ਸ਼੍ਰੀ ਅਡਵਾਨੀ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ

ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਭਖਿਆ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਕੀਤਾ ਕਿ “ਉਪਰਲੇ ਸਦਨ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਕਾਹਦੇ ਲਈ?”

ਯਾਦ ਰਹੇ 2007 ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਥੇ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਅਪ੍ਰੈਲ 1993 ਵਿਚ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ‘ਚ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਜਾਣਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ 1993 ਦੇ ਮਤੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਤਾਜ਼ਾ ਕੇਸ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ? ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਮਤਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਪਾਸ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਦੋ ਤਿਹਾਈ ਬਹੁਮਤ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪਵੇਗੀ? ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 169 ਅਨੁਸਾਰ ਜੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੋ ਤਿਹਾਈ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਮਤਾ ਪਾਸ

ਕਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਲੋਂ ਆਖਰੀ ਮੋਹਰ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਇਸ ਮਤੇ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ ਅੰਤਿਮ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲਈ ਇਹ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਕੋਲ ਜਾਵੇਗਾ।

ਉਂਜ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵਲੋਂ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀ ਮੁੜ ਬਹਾਲੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਕਾਇਮੀ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ‘ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿੱਤੀ ਬੋਝ ਪਵੇਗਾ। ਉਧਰ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਇਮੀ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਬਕਿਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦੇਣੀ ਆਸਾਨ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਮੀਡੀਏ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਲੋਂ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਦੀ ਤਿੱਖੀ ਆਲੋਚਨਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਰਜ਼ੇ ਹੇਠ ਦੱਬੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀ ਕਾਇਮੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਰਜ਼ਾਈ ਕਰੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ।

ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਨੇ ਸੋਮਨਾਥ ਮੰਦਰ ਦੇ ਦੌਰੇ ਸਮੇਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅਯੁੱਧਿਆ ਵਿਚ ਰਾਮ ਜਨਮ ਭੂਮੀ ‘ਤੇ ਮੰਦਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕਰੀਬ 20 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ 1990 ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੀ ਅਡਵਾਨੀ ਨੇ ਸੋਮਨਾਥ ਮੰਦਰ ਤੋਂ ਹੀ ਰੱਬ ਯਾਤਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਰਾਜਸੀ ਹਲਕਿਆਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਯਾਤਰਾ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੀ ਸੀ। ਰਾਜਸੀ ਹਲਕੇ ਹੁਣ ਵੀ ਸ਼੍ਰੀ ਅਡਵਾਨੀ ਵਲੋਂ ਸੋਮਨਾਥ ਮੰਦਰ ਜਾਣ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਵਿੱਖੀ ਰਣਨੀਤੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਅਡਵਾਨੀ ਦੇ ਕਰੀਬੀ ਸੂਤਰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਪਿਛਲੇ 20 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਰੱਬ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਮੌਕੇ ਇਥੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਯਾਤਰਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਸਲੇ ਨਾਲ ਨਾ ਜੋੜਿਆ ਜਾਵੇ।

ਉਧਰ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਅਡਵਾਨੀ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਜਮਹੂਰੀ ਗਠਜੋੜ ਦਾ ‘ਭੀਸ਼ਮ ਪਿਤਾਮਾ’ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉਮੀਦ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਕਿ ਉਹ ਹੁਣ ਪੁਰਾਣੇ ਜੁਖਮਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਨਹੀਂ ਕੁਰੇਦਣਗੇ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਫਿਰਕੂ ਰੰਗਤ ਨਹੀਂ ਦੇਣਗੇ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਮੁਸਲਿਮ ਪਰਸਨਲ ਲਾਅ ਬੋਰਡ ਨੇ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ‘ਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬੋਰਡ ਦੇ ਵਰਕਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਕਾਸਿਮ ਰਸੂਲ ਇਲਿਆਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੀਤੇ ਵਿਚ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਸੂਝ ਬੂਝ ਰਾਹੀਂ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਿਆ, ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ ਅਦਾਲਤੀ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਟਾਲਣ ਦੀ ਕੋਈ ਤੁਕ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੋਰਡ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਫੈਸਲਾ ਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਂਜ ਵੀ ਸੰਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁਧ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਜਾਣ ਦੇ ਰਾਹ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਹਨ।

ਅਯੁੱਧਿਆ ਵਿਵਾਦ ਭਾਵੇਂ 1992 ‘ਚ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਪਿੱਛੋਂ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਲਝਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਵਿਵਾਦ 6 ਦਹਾਕੇ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ। ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਨੀਂਹ ਉਦੋਂ ਧਰੀ ਗਈ ਜਦ ਹਮਲਾਵਰ ਬਾਬਰ ਦੇ ਸੈਨਾਪਤੀ ਮੀਰ ਬਾਕੀ ਨੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਅਯੁੱਧਿਆ ‘ਚ ਬਣੇ ਰਾਮ ਮੰਦਿਰ ਦੀ ਥਾਂ ‘ਤੇ ਮਸਜਿਦ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਧਰ ਮੁਸਲਿਮ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦਤ ਭੂਮੀ ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਥੇ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ

ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਅਯੁੱਧਿਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਬਾਲ ਠਾਕਰੇ ਨੇ ਵੱਖਰੀ ਸੁਰ ਅਲਾਪਦਿਆਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਤੀਰ ਕਮਾਨ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ‘ਸਾਮਨਾ’ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕੀ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਤੀਰ ਕਮਾਨ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰ 4 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿਚ ਸੜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਥੇ ਸਰਕਾਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਦਾ ਮੂੰਹ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ ਪਰ ਇਥੇ ਜੈ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ‘ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਠਾਕਰੇ ਨੇ ਇਹ ਰਾਏ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਹਿੰਤਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ।

ਅਯੁਧਿਆ ਵਿਵਾਦ ਹੁਣ ਜਦ ਕਿ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਘੜੀ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਭੂਮੀ ‘ਤੇ ਆਪਣਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਇਕ ਸਥਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਲੰਘੇ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸੀਨੀਅਰ ਡਵੀਜ਼ਨਲ ਸਿਵਲ ਜੱਜ ਅਨਿਲ ਕੁਮਾਰ ਸੂਕਲਾ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਿਕਲ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਬੁੱਧ ਦਰਸ਼ਨ ਸਾਰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ਼ਤਰੁਘਨ ਗੋਸਵਾਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੁਸਾਇਟੀ ਹੁਣ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੀ ਕੋਰਟ ‘ਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰੇਗੀ। ਸੁਸਾਇਟੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸੀ ਕਿ ਵਿਵਾਦਤ ਥਾਂ ਬੋਧੀਆਂ ਦੀ ਹੈ। ਇਸ ‘ਤੇ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਵਿਸਾਖ ਨੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ।

ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਘੜੀ:ਹੁਣ ਜਦ ਕਿ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਘੜੀ ਨੇੜੇ ਹੈ ਤਾਂ ਅਯੁੱਧਿਆ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੀ ਲਖਨਊ ਬੈਂਚ ਦੇ ਅਫਸਰ ਆਨ ਸਪੈਸ਼ਲ ਡਿਊਟੀ (ਓ ਐਸ ਡੀ) ਸਮੇਤ ਛੇ ਨਿਆਂਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਬਦਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ‘ਚ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ 23 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸੂਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਓ.ਐਸ.ਡੀ. ਹਰਬੰਸ ਦੂਬੇ ਨੂੰ ਦੇਵਰੀਆ ‘ਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਉਧਰ ਅਯੁੱਧਿਆ ਮਾਮਲੇ ‘ਤੇ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੀ ਲਖਨਊ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਆਉਂਦੇ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਭਰ ‘ਚ ਹਾਈ ਅਲਰਟ ਲਾਗੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਹਟਾ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਸੂਬਿਆਂ ‘ਚ ਦੁਬਾਰਾ ਖਬਰਦਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ‘ਚ 32 ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਥਾਵਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਨੌਕਰੀਆਂ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਮਰਦ ਪਛਾੜੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਦੌਰਾਨ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਮਰਦਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਛਾੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਤਾਜ਼ਾ ਭਰਤੀ ਦੀ ਮੈਰਿਟ ਦੌਰਾਨ ਜੋ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀਆਂ 95 ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਕਰੀਬ ਅਸਾਮੀਆਂ ‘ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲੈਣਾ ਹੈ। ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਮਾਸਟਰ, ਲੈਕਚਰਾਰ, ਕਿੱਤਾ ਮੁਖੀ ਕੋਰਸਾਂ ਤੇ ਨਾਨ ਟੀਚਿੰਗ ਲਈ 7654 ਅਸਾਮੀਆਂ ਭਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੁੱਲ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਆਈਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਜੋ ਮੈਰਿਟ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਦੌਰਾਨ 6000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਸਾਮੀਆਂ ‘ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਕਾਬਜ਼ ਹੁੰਦੀਆਂ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਕਰਿਸ਼ਮਾ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਲਈ ਔਰਤਾਂ ‘ਤੇ 50 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਭਰਤੀ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ‘ਤੇ ਲਗਾਈ ਰੋਕ ਖਤਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਲੈਕਚਰਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮਾਸਟਰ ਕਾਫ਼ਰ ਵਿਚ ਸਾਇੰਸ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਤਾਂ ਮਰਦ ਅਧਿਆਪਕ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਸਾਫ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਮਰਦ ਅਧਿਆਪਕ ਸਰੀਰਕ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਕੁਝ ਕਿੱਤਾ ਮੁਖੀ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ।

ਸੂਤਰਾਂ ਦਾ ਦੱਸਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨ, ਰਸਾਇਣ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਮਰਦ ਅਧਿਆਪਕ, ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ। ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀਆਂ 20 ਦੀਆਂ 20 ਅਸਾਮੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਮੈਰਿਟ ਜਿਸ ਅੰਕੜੇ ‘ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਖ਼ਤਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਮਰਦਾਂ ਦੀ ਮੈਰਿਟ ਮਸਾਂ ਉਥੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮਰਦ ਅਧਿਆਪਕ ਸਿਰਫ਼ ਸਰੀਰਕ ਸਿੱਖਿਆ, ਪੰਜਾਬੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਕਿੱਤਾ ਮੁਖੀ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਮਾੜਾ-ਮੋਟਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਸਕੇ। ਜੇ ਅਧਿਆਪਕ ਮੈਰਿਟ ਵਿਚ ਆ ਵੀ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਵਰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਜਨਰਲ ਵਰਗ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਭਰਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੀ-ਡੈਕ ਦੇ ਇਕ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਗੁਪਤ ਰੱਖਦਿਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਬੀਬੀ ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ (ਡਾ.)
ਸ਼੍ਰੀ ਸੰਨੀ ਧੂੜ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ)
ਪ੍ਰੋ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ
ਸ. ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ
ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਸ. ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ
ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ

ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਸ. ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ
ਸ਼੍ਰੀ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ
ਸ. ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਸ. ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ
ਸ. ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ (ਮਿਲਵਾਕੀ)

ਸ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ
ਸ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਸ. ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੁਰਾ
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਸ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ (ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ)

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ 'ਚ ਅਕਾਲੀ ਸਰਦਾਰ, ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਚੌਧਰੀ ਭਾਜਪਾ

ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਾਲੀਆ ਪੰਜਾਬ ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਫੱਟ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਹਨ। ਸਨਅਤ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਉਹ ਇੰਚਾਰਜ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਾ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਵੀ.ਕੇ. ਜੰਜੂਆ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵਲੋਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿਚ ਨਾ ਲੈਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਅਸੰਬਲੀ ਮੈਂਬਰ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਵਲੋਂ ਗਾਲ ਦੁੱਪੜ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਖਬਰਾਂ ਵਿਚ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਅਸੀਂ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਛਪੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਇਥੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। —ਸੰਪਾਦਕ

ਸਵਾਲ— ਪਿਛਲੇ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿਚਾਲੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ?

ਜਵਾਬ— ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ਰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦੋਨਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਵਰਕਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦਾਂ ਅਤੇ ਬਲਾਕ ਸਮੇਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਲ 2008 ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਇਕ ਅਸੰਬਲੀ ਮੈਂਬਰ ਦਾ ਵਾਹਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਵਲੋਂ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਵਰਕਰਾਂ ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਨਿਰਾਸ਼ਤਾ ਫੈਲਾਈ। ਪਰ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਹੁਣ ਰਿਸ਼ਤੇ ਕਾਫੀ ਨਿੱਘੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਕਾਫੀ ਸੁਧਰ ਗਏ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਹੁਣ ਵਾਲਾ ਜੋੜ ਫੈਵੀਕੋਲ ਦਾ ਜੋੜ ਹੈ।

ਸਵਾਲ— ਜਦੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਅਸੰਬਲੀ ਮੈਂਬਰ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਨੇ ਤੁਹਾਡੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਤਲਖ ਕਲਾਮੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਵੱਡਾ ਝਟਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਆਪਣਾ ਰੋਸ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੈਬਨਿਟ ਮੀਟਿੰਗ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ?

ਜਵਾਬ—ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਤਣਾਅ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਮੱਕੜ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਲਈ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗ ਲਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਤੇ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਇਕੱਠੇ ਮੇਰੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ 'ਤੇ ਆਏ ਸਨ।

ਸਵਾਲ—ਜਦੋਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼

ਅਤੇ ਕਾਮਰਸ ਸ੍ਰੀ ਵੀ.ਕੇ. ਜੰਜੂਆ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਵਲੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕਾਫੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਜਾਹਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਜੰਜੂਆ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ?

ਜਵਾਬ—ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਨਾਖੁਸ਼ੀ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੰਜੂਆ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਵੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹਾਂ ਪਰ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿਚ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਵਾਲ—ਤੁਹਾਡੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਦੀਆਂ ਕਿਆਸਅਰਾਈਆਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਅਜਿਹਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਵਾਪਰ ਸਕਿਆ। ਹੁਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਪਿਓ ਪੁੱਤ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇ? ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜਿਸ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਇਕ ਕੌਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਨਾਲ ਬਣਾਈ ਹੋਵੇ।

ਜਵਾਬ—ਦੋਨੋਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਗੱਠਜੋੜ ਸਿਹਤਮੰਦ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਕਾਸ ਕਰੇ। ਅਸੀਂ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਮੰਗਿਆ। ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਇਹ ਆਸ ਕਰਦੇ ਹੋਣ ਕਿ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਵਾਪਰ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ। ਅਸੀਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ। ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਵਧੀਆ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਦੋਵਾਂ

ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਥਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹੋ ਹੈ ਜੋ ਕੁਲੀਸ਼ਨ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਧਰਮ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸਵਾਲ—ਕੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਆਪਣਾ ਕੁਲੀਸ਼ਨ ਧਰਮ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਹੈ?

ਜਵਾਬ—ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਵਾਲੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਵਾਲੀ। ਸਥਿਤੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਨੋਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿਚ ਆਪਸ ਵਿਚ ਜੁੜੀਆਂ ਰਹਿਣ। ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਣ। ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਭਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਵਾਲ—ਜੇ ਕੌਲੂ ਨੂੰ ਸੁਖਬੀਰ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ?

ਜਵਾਬ—ਇਹ ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹਵਾਈ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮਸਲਾ ਖੜਾ ਹੋਵੇਗਾ ਪਾਰਟੀ ਉਦੋਂ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਹੋਵੇਗੀ।

ਸਵਾਲ—ਤੁਸੀਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਕਿੰਝ ਮੁਲੰਕਣ ਕਰਦੇ ਹੋ?

ਜਵਾਬ—ਉਹ ਅਸਲ ਰਾਜਨੀਤੀਵਾਨ ਹੈ। ਉਸ ਕੋਲ ਮੇਰੀ ਉਮਰ ਜਿੰਨਾ ਰਾਜਨੀਤਕ ਤਜਰਬਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਬਜ਼ ਉਪਰ ਹੱਥ ਹੈ। ਮੈਂ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਰੱਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੰਬੀ ਅਤੇ ਤੰਦਰੁਸਤ ਉਮਰ ਬਖਸ਼ੇ ਤਾਂ ਕਿ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਸਕਣ। ਮੇਰਾ ਇਹ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਵੀ ਅਮੀਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿਸਾਨ-ਕੰਗ

ਲੁਧਿਆਣਾ: ਉਸ ਵਕਤ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ: ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਜ਼ੀਲ ਅਤੇ ਇਥੋਪੀਆ ਜਿਹੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਖਰੀਦਣ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਨਸੀਹਤਾਂ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਐਮ.ਐਸ. ਕੰਗ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਅਮੀਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ

ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਲੋਂ ਦੱਸੇ ਢੰਗ ਤਰੀਕੇ 'ਤੇ ਚੱਲ ਕੇ ਖੇਤੀ ਕਰਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਖੜੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਸ. ਐਮ.ਐਸ. ਕੰਗ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਖੇ ਇਕ ਸਥਾਨਕ ਕਿਸਾਨ ਮੇਲੇ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ।

ਇਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਖਬਾਰ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਉਸ ਬਿਆਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ, 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੱਡੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹਨ। ਮੈਂ ਪਟਿਆਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਇਕ ਵਿਧਵਾ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਜਿਹੜੀ ਦੇ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ

ਕਿ ਦੋਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਰ ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਸਮਝ ਕਾਰਨ ਉਹ ਗੱਠਜੋੜ ਦਾ ਧੁਰਾ ਹਨ।

ਸਵਾਲ—ਸੁਖਬੀਰ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਨ?

ਜਵਾਬ—ਸੁਖਬੀਰ-ਕਾਲੀਆ ਕਮੇਟੀ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਡੇ ਆਪਸੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਕਾਫੀ ਸੁਧਰੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਰਵਾਇਤੀ ਜਿਹੇ ਸਨ ਪਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦੌਰਾਨ ਅਸੀਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰਰਸਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਸਾਡੀ ਉਮਰ ਲਗਭਗ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਆਜ਼ਾਦ ਖਿਆਲੀ ਵੀ ਇਕੋ ਜਿਹੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਲੁਕੇ ਕੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। ਜੇ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਅਜਿਹਾ ਮੈਂ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

ਸਵਾਲ—ਲੋਕ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬੀ ਜੇ ਪੀ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲੋਕਪ੍ਰਿਅਤਾ ਗੁਆ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ 2012 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਉਪਰ ਨਿਰਭਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ?

ਜਵਾਬ—ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਭੋਰਾ ਵੀ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬੀ ਜੇ ਪੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਅਤੇ ਨੀਮ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਆਧਾਰ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਜਦਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਆਧਾਰ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਹੈ।

ਸਵਾਲ—ਤੁਹਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਤੇ ਮੁਫਤ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੀ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਬਿਜਲੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਵਧਾਏ ਖਰਚੇ ਵੀ ਵਾਪਸ ਲੈਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਜਵਾਬ—ਸਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਬਿਜਲੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤਬਕਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਯੋਗ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਏਕੜ ਕਮਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਕਿਸਾਨ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।

ਡਾ. ਕੰਗ ਨੇ ਹੋਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਸੌਖੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਮਸਲਾ ਵੀ ਵੱਡੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਜੂਝਣਾ ਪਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਮਕਸਦ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਮੁਨਾਫਾ ਬਖਸ਼ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਹਿੱਤੁ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਨ ਹਿੱਤੁ ਖੇਤੀ ਅਪਨਾਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕਿਸਾਨ ਹਰ ਸਾਲ ਝੋਨੇ ਦੀ ਪਰਾਲੀ ਨੂੰ ਸਾੜ ਕੇ 200 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਖੁਰਾਕੀ ਤੱਤ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

Matrimonials

ਕੰਨਿਆ ਦੀ ਲੋੜ

Jat Sikh parents seek suitable match for their US born, handsome, clean shave, 26/6"-1" Engineer son, manager in a top 50 national corporation. Contact: happy202099@yahoo.com

Alliance for handsome, clean shaven, sincere, God fearing, 43, 5'-7" Sikh boy. Masters in Edu., Bachelor in Computer math from US, teaching professional, divorcees considered, cast no bar, Ph: 323-351-5737, e-mail: Singhbl1@yahoo.com

Match for clean shaven, handsome, Saini boy 36, 5'11", US citizen, divorcee, Veterinary doctor. Girl from California will be prefer. Contact at raj@gfbontime.com

Parents seek well educated USA settled family girl for Sikh cleanshaved son, 28, 5'-10", M.S from USA, Settled in Michigan-USA, permanent job, Call: 214-677-6465 or jit.simer@gmail.com.

ਵਰ ਦੀ ਲੋੜ

Suitable match for Khatri Sikh pretty girl 28, Canadian born UBC educated I.I.B. honors, currently pursuing at Kingston varsity London. Call 604-261-9555 & email bio data/photo to Dalipmehta@hotmail.com

US citizen vegetarian, professional match for pretty, sincere, honest, obedient and never married girl, 30, 5'-2". Only serious inquiries, cast no bar: Singhbl1@yahoo.com

Professional Jatt Sikh match, for beautiful Jatt Sikh girl 28, 5'3" Canadian immigrant, registered Nurse in USA. Call 248-974-1131. Send Bio-data with photo to karamjittsandhu@yahoo.com

www.punjabtimesusa.com

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਦੋਸਤ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ : ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਚਪਨ ਦੇ ਸਾਥੀ ਰਾਜਾ ਮੁਹੰਮਦ



ਅਲੀ (78) ਜੋ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਅਟਾਰੀ ਸਰਹੱਦ ਰਸਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਵੀ ਆਏ ਸਨ, ਬੀਤੀ 23 ਸਤੰਬਰ ਦੀ ਰਾਤ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪੈਣ ਕਾਰਨ ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸ ਵਿਛੋੜੇ ਨਾਲ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਦਮਾ ਪੁੱਜਾ ਹੈ।

ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਗਾਹ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਉਹ ਰਾਜਾ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੜ੍ਹਦੇ ਰਹੇ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੋਹਲੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਜਾ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਦੀ ਪੋਤਰੀ ਕੋਲ ਡੂੰਘੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬਚਪਨ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਦਿਆਂ ਸ. ਕੋਹਲੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਾਡੀ ਤਿੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਾਂਝ ਸੀ। ਉਹ

ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਜਮਾਤ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਚੌਥੀ ਜਮਾਤ ਤੱਕ 1938 ਤੋਂ 1942 ਤੱਕ ਇਕੱਠੇ ਹੀ ਪੜ੍ਹੇ ਸਨ।

ਸ. ਕੋਹਲੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਕਸਟਮ ਹਾਊਸ ਏਜੰਟ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਰਾਜਾ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਆਏ ਤਾਂ ਸ. ਕੋਹਲੀ ਨਾਲ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੋਈ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਅਲੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਵੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਅਲੀ ਦੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਅਲੀ 2008 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਆਏ ਸਨ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਮਿੱਟੀ, ਚੱਕ ਵਾਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਜੁੱਤੀ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੀ ਸਿਲਕ ਦੀ ਚਾਦਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਲਈ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਸਨ। ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਇਹ ਮਿਲਣੀ ਬੜੀ ਭਾਵੁਕ ਮਿਲਣੀ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਮਿੱਤਰ ਲੰਮੇ ਅਰਸੇ ਬਾਅਦ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸਨ।

ਪੰਜਾਬੀ ਸਟੋਰ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਤੰਬਾਕੂ 'ਤੇ ਟੈਕਸ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਜ਼ਾ

ਮਿਲਵਾਕੀ: ਗਰੀਨਬੇਅ ਦੇ ਇਕ ਕਨਵੀਨੀਐਂਸ ਸਟੋਰ 'ਸਟਾਪ ਐਨ ਗੋ' ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮਾਲਕ ਕਸ਼ਮੀਰ ਗਿੱਲ ਨੂੰ ਤੰਬਾਕੂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਉੱਤੇ ਟੈਕਸ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਉਪਰ ਬਿਨਾ ਪਰਮਿਟ ਤੋਂ ਤੰਬਾਕੂ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਵੇਚਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ। ਬਰਾਉਨ ਕਾਉਂਟੀ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਅਟਾਰਨੀ ਦਫਤਰ ਅਤੇ ਵਿਸਕਾਂਸਿਨ ਰੈਵਨਿਊ ਮਹਿਕਮੇ ਵਲੋਂ ਚਲਾਏ ਗਏ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ 61,000 ਡਾਲਰ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਗਿੱਲ ਨੂੰ ਚਾਰ ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਗਰੀਨਬੇਅ ਵਿਚ 2510 ਸਟੀਫਨ ਕੋਰਟ 'ਤੇ ਸਥਿਤ 'ਸਟਾਪ ਐਨ ਗੋ' ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਗਿੱਲ ਉੱਤੇ ਦੋਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਜੁਲਾਈ ਅਤੇ ਨਵੰਬਰ 2009 ਦਰਮਿਆਨ ਇਸ ਵਲੋਂ ਇਲੀਨਾਏ ਦੀ ਇਕ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਟੈਕਸ ਤੰਬਾਕੂ ਦਾ ਮਾਲ ਖਰੀਦਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਸਟੋਰ ਉੱਤੇ ਵੇਚਿਆ ਗਿਆ।



WORLD PUNJABI TV
ਮੜਕ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ

24hrs Free To Air USA, Canada
Fta Receiver and Dish Network
Coming Soon
WORLD PUNJABI TV

Host for a TV program. Any one interested call us or send e-mail with your
Picture and resume. We provide training free.
Male or Female host is required for this program
should be able to speak well Punjabi.

E-mail: info@worldpunjabitvnetwork.com
www.worldpunjabitvnetwork.com

Parminder Sanghera
Ph:(817)739-2952.
Dallas Texas, San Francisco, Stockton,
Chicago, Indiana, Dallas Bakersfield-Fresno, New York,
New Jersey, Washington Dc
1035 Andover Park .W. #210 Tukwila WA 98188 Tel:206 434 2322

ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜੇ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਭਰ ਵਿਚ ਸਮਾਗਮ

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵਿਸਾਰਿਆ

ਖਟਕੜ ਕਲਾਂ (ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ): ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ 103ਵਾਂ ਜਨਮ ਦਿਨ ਪੰਜਾਬ ਭਰ ਵਿਚ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ ਪਰ ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬੀਤੀ 28 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੱਦੀ ਘਰ ਦਾ ਜਿੰਦਗਾ ਨਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੌਮੀ ਸ਼ਹੀਦ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਮੌਕੇ ਖਟਕੜ ਕਲਾਂ ਵਿਖੇ ਕੋਈ ਸਮਾਗਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਵੀ ਨਾ ਸਮਝੀ। ਪਿੰਡ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਰਵਾਏ ਸਮਾਗਮਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਦੂਰ ਹੀ ਰਹੀ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜੱਦੀ ਘਰ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਵਿਰਾਸਤ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

28 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਸ਼ਹੀਦ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਮੌਕੇ ਰਾਜ ਭਰ 'ਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕਰਨ ਲਈ ਉਥੇ ਪੁੱਜੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜੱਦੀ ਘਰ ਦੇ 'ਦਰਸ਼ਨ' ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਹੀ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਵਾਪਸ ਪਰਤਣਾ ਪਿਆ। ਖਟਕੜ ਕਲਾਂ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਵਿਰਦੀ ਅਤੇ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਕਸ਼ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਵਲੋਂ ਦਾਨ ਕੀਤੀ ਮਾਇਆ ਨਾਲ ਸ਼ਹੀਦ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਸਮਾਗਮ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਇਲਾਕਾ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਰੋਸ ਹੈ। ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਭਤੀਜਾ ਅਭੈ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਪੁੱਜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਉਤੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵਿਸਾਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਣਦਾ ਮਾਣ-ਸਤਿਕਾਰ ਇਸ ਕਰਕੇ ਦੇਣਾ ਵਾਰਾ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਹ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਕਿ ਸ਼ਹੀਦ ਦੀ ਸੋਚ 'ਤੇ ਹੋਰ ਨੌਜਵਾਨ ਪੈਦਾ ਹੋਣ। ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਖਟਕੜ ਕਲਾਂ 'ਚ ਸੰਗਰੂਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਪਨਾਵਾ ਤੋਂ ਇਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਯਮਨਾ ਦਾਸ ਘਿੱਢ ਦਾ ਦੀਵਾ ਬਾਲਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੁੱਜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਪਿਛਲੇ 35 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪਿੰਡ ਖਟਕੜ ਕਲਾਂ, ਸਰਾਭੇ ਅਤੇ

ਹੁਸੈਨੀ ਵਾਲਾ 'ਚ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਮਾਗਮਾਂ ਮੌਕੇ ਘਿੱਢ ਦੇ ਦੀਵੇ ਬਾਲਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਉਸ ਦੀ ਇਕੋ ਆਖਰੀ ਇੱਛਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਿੰਡ ਖਟਕੜ ਕਲਾਂ ਵਿਖੇ 'ਆਖਰੀ ਸਾਹ' ਲਵੇ। ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਮੌਤ ਪਿਛੋਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੰਤਿਮ ਰਸਮਾਂ ਹੀ ਪਿੰਡ ਖਟਕੜ ਕਲਾਂ ਵਿਖੇ ਨਿਭਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਸ਼ਹੀਦ-ਏ-ਆਜ਼ਮ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਫਲਸਫੇ ਬਾਰੇ ਅਜੇ ਤਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਚੇਅਰ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਭਾਵੇਂ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਚੇਅਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਤਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਐਲਾਨ ਨੂੰ ਅਜੇ ਤਕ ਅਮਲੀ ਜਾਮਾ ਨਹੀਂ ਪਹਿਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਸ਼ਹੀਦ-ਏ-ਆਜ਼ਮ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਭਤੀਜੇ ਅਭੈ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ ਖਟਕੜ ਕਲਾਂ ਵਿਖੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੌਰਾਨ ਕਹੇ। ਸ੍ਰੀ ਸੰਧੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਜਾਰੀ ਹੋਇਆ ਪੰਜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਸਿੱਕਾ ਅਜੇ ਤਕ ਲੋਕਾਂ ਤਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਫੋਟੋ ਵਾਲਾ ਸਿੱਕਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਰ ਕੋਨੇ ਵਿਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਉਧਰ ਪਿੰਡ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਹਲਕਾ ਬੰਗਾ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਚੌਧਰੀ ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਮਹਾਨ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਜਾਇਬ ਘਰ ਨੇੜੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਹੈਲਥ ਸੈਂਟਰ ਲਈ 17 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਗਰਾਂਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਨਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਸਮਿਤੀ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ

ਵਲੋਂ ਕੋਰੀਓਗ੍ਰਾਫੀ, ਇਨਕਲਾਬੀ ਗੀਤ ਅਤੇ ਨਾਟਕ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਸਟੇਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ਾਇਰਾ ਬੀਬਾ ਕੁਲਵੰਤ ਨੇ ਚਲਾਈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਾਫਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੇਸਰੀ



ਸ਼ਹੀਦੇ ਆਜ਼ਮ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜੇ 'ਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੱਗ ਵਰਗੀ ਪੱਗ ਬੰਨ ਕੇ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲਾਂ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਨੌਜਵਾਨ

ਪੱਗਾਂ ਬੰਨ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ। ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੌਜਵਾਨ ਸਭਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਗਟ ਸਿੰਘ ਜਾਮਾ ਰਾਏ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਇਕ ਵੱਡੇ ਕਾਫਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੌਜਵਾਨ ਸਭਾ (ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ) ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਫਗਵਾੜਾ ਤੋਂ ਖਟਕੜ ਕਲਾਂ ਤਕ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲਾਂ, ਗੱਡੀਆਂ ਤੇ ਜੀਪਾਂ ਦੇ ਮਾਰਚ ਕਰਕੇ ਖਟਕੜ ਕਲਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਦੇ ਬੁੱਤ ਅਗੇ ਫੁੱਲ ਮਾਲਾਵਾਂ ਭੇਟ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ

ਸਥਾਈ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਲੜਨ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਲਿਆ। ਮਾਰਚ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਸਭਾ ਦੇ ਸੂਬਾਈ ਪ੍ਰੈਸ ਸਕੱਤਰ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਪੰਡੋਰੀ, ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਟਾਰੀ, ਬਲਦੇਵ ਰਾਜ ਮੱਟੂ, ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਘੁਮਾਣ, ਨਰਿੰਦਰ ਸੋਮਾ, ਅਜੈ

ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮੰਗ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਕੁੱਟਣ ਦੀ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਕਲੱਬ ਖਟਕੜ ਕਲਾਂ ਵਲੋਂ 27 ਮਈ ਨੂੰ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮੇਲਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ।

ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਇਕਾਈ ਟਾਂਡਾ ਵਲੋਂ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਇਕ ਚੇਤਨਾ ਰੈਲੀ ਕੱਢੀ ਗਈ। ਜ਼ੋਨਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਿਲਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ 'ਚ ਕੱਢੀ ਇਸ ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਿੰ. ਗੁਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੌੜਾ ਨੇ ਇੱਥੋਂ ਦੀ ਦਾਣਾ ਮੰਡੀ ਤੋਂ ਝੰਡੀ ਦਿਖਾ ਕੇ ਰਵਾਨਾ ਕੀਤਾ।

ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਏਕਤਾ (ਉਗਰਾਹਾਂ) ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਫਾਜ਼ਲਾ, ਉਗਰਾਹਾਂ, ਨਮੋਲ ਤੇ ਸ਼ੇਰੋਂ ਪਿੰਡਾਂ ਅੰਦਰ ਨੌਜਵਾਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜਾ ਪੂਰੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੋਚ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਲਈ ਜਦੋਂਜਹਿਦ ਕਰਨ ਦਾ ਅਹਿਦ ਲਿਆ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਬਦਲਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾੜ ਕੀਤਾ। ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਤੇ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਦਾ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਬੋਲਬਾਲਾ ਹੈ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਵਿਰਸਾ ਵਿਹਾਰ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਨ ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਵਿਰਸਾ ਵਿਹਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੇਵਲ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਪ੍ਰਸਿੱਦਰਜੀਤ, ਲੋਕ ਗਾਇਕਾ ਗੁਰਮੀਤ ਬਾਵਾ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਤਸਵੀਰ 'ਤੇ ਫੁੱਲਮਾਲਾਵਾਂ ਭੇਟ ਕੀਤੀਆਂ।

ਕਪੂਰਥਲਾ ਵਿਚ ਵੀ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਵਿਚਾਰ ਮੰਚ ਵਲੋਂ ਸ਼ਹੀਦ-ਏ-ਆਜ਼ਮ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਕੜੀ ਵਜੋਂ ਮਸ਼ਾਲ ਮਾਰਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਮਾਰਚ ਰਾਮ ਲੀਲਾ ਮੈਦਾਨ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਆਰ.ਸੀ.ਐਫ. ਕਲੋਨੀ ਤੇ ਚੱਕਰ ਲਗਾ ਕੇ ਮੁੜ ਰਾਮ ਲੀਲਾ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਹੀ ਸਮਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਮਸ਼ਾਲ ਮਾਰਚ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਸਟਾਈਲ ਦੀਆਂ ਪੱਗਾਂ ਬੰਨ ਕੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ।

ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਹੋਣ ਲੱਗਾ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਓਹਾਇਓ ਦੇ ਡੇਅਟਨ ਸਥਿਤ ਹਵਾਈ ਫੌਜ ਦੇ ਅੱਡੇ ਲਾਗੇ ਪਲ ਕੇ ਜਵਾਨ ਹੋਇਆ ਤੇਜਦੀਪ ਸਿੰਘ ਰਤਨ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਦਿਨ ਫੌਜੀ ਵਰਦੀ ਜ਼ਰੂਰ ਪਹਿਨੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਫੌਜ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਰਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਵੀ ਉਹ ਡਟਿਆ ਰਿਹਾ। ਜਦੋਂ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਮਿਲ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸਾਬਤ ਸੂਰਤ ਸਿੱਖ ਰਤਨ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਜਿਹਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਕਾਫੀ ਅੰਤਰਮੁਖੀ ਸਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਮੋਤਵਾਂ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ। ਪਰ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਇਹ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਮੈਨੂੰ ਬਾਹਰ ਧੱਕੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋ।” 31 ਸਾਲਾ ਰਤਨ ਹੁਣ ਫੌਜੀ ਕਪਤਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਜੁਲਾਈ ਤੋਂ ਉਹ ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੇ ਫੋਰਟ ਡਰੰਮ ਬੇਸ ਵਿਖੇ ਹੈਡ ਡੈਟਸਟ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਤੋਂ ਚੁੱਪ-ਚਪੀਤੇ ਆਪਣਾ ਰੁਖ਼ ਬਦਲ ਲਿਆ ਅਤੇ ਰਤਨ ਅਤੇ ਦੋ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੱਗ ਤੇ ਦਾੜ੍ਹੀ ਸਮੇਤ ਫੌਜੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਕੈਪਟਨ ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਲਸੀ ਜੋ ਡਾਕਟਰ ਹਨ, ਨੇ ਇਕ ਮੁਲਾਕਾਤ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਨਿੱਘਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਸੀ।

34 ਸਾਲਾ ਕਲਸੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਟੈਕਸਸ ਦੇ ਫੋਰਟ ਸੈਮ ਫੌਜੀ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਇਕ ਫਸਟ ਸਾਰਜੈਂਟ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਜ਼ੂਮ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਲਿਆ ਕੇ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਲਈ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਲੰਮੀ ਜਦੋਂਜਹਿਦ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਸਾਰਜੈਂਟ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਸਨ, “ਫੌਜ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਕੀਦਿਆਂ ਦਾ ਗੁਲਦਸਤਾ ਹੈ ਤੇ ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਇੱਥੇ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੁਣੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਪਵੇਗਾ।” ਫੇਰ ਕਮਾਲ ਹੋ ਗਿਆ, ਸਭ ਨੇ ਤਾੜੀਆਂ ਵਜਾਈਆਂ।

ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 5 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ ਅਤੇ 11 ਸਤੰਬਰ 2001 ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ

ਫੌਜ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਚੁੱਪ-ਚਪੀਤੇ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ

ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਫਰਤੀ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਕਈ ਵਾਰ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਰਤਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਤਰੀਕਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਅੱਗੇ ਵਧ ਕੇ ਆਖਣਗੇ: ਮੈਂ



ਕੈਪਟਨ ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਲਸੀ ਤੇ ਤੇਜਦੀਪ ਸਿੰਘ ਰਤਨ

ਫੌਜ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ।” ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸਕ ਫੌਜੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਰਤਾਨੀਆ, ਕੈਨੇਡਾ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖਿਆ। ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜੀ ਦਸਤਿਆਂ ਵਿਚ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਸਿੱਖ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਨ ਪਰ ਵੀਅਤਨਾਮ ਜੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1980ਵਿਆਂ ਵਿਚ ਫੌਜ ਨੇ ਇਕਸੁਰਤਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਰੰਗਰੂਟਾਂ

ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪਛਾਣ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ 1986 ਵਿਚ ਇਕ ਯਹੂਦੀ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਇਕ ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹ (ਯਾਰਮੁਲਕ) ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੇ ਫੌਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸਹੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪਛਾਣ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ 1986 ਵਿਚ ਇਕ ਯਹੂਦੀ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਇਕ ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹ (ਯਾਰਮੁਲਕ) ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੇ ਫੌਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸਹੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਇਕ ਸਿੱਖ ਅਮਰੀਕੀ ਅਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ, ਜਿਸ ਦੀ ਫਰਮ ਮਕਡਰਮੋਟਵਿਲ ਐਂਡ ਐਮਰੀ ਫੌਜੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਲੜਦੀ ਹੈ, ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਫੌਜ ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਨੌਂ ਮਹੀਨੇ ਲਏ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇਕ ਵੱਡਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ।” ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਆਖਰਕਾਰ ਫੌਜ ਇਕ ਹੋਰ ਕਦਮ ਪੁੱਟੇਗੀ ਅਤੇ ਵਰਦੀ

ਫੌਜੀਆਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਭਰਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਆਮ ਦਿਸ਼ਾ ਮਾਰਗ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜੇ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨੀਤੀ ਨਹੀਂ ਬਣੀ।

ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ (30 ਅਗਸਤ) ਫੌਜ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਨਾਂਹ ਨੁੱਕਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਨਵੇਂ ਰੰਗਰੂਟ ਸਿਮਰਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਲਾਂਬਾ ਨੂੰ ਭਰਤੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਵਕੀਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਨੇੜਿਓਂ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮੈਡੀਕਲ ਖੇਤਰ ਦੀ ਬਜਾਏ ਰੈਂਕ ਤੇ ਫਾਈਲ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਕ ਸਿੱਖ ਅਮਰੀਕੀ ਅਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ, ਜਿਸ ਦੀ ਫਰਮ ਮਕਡਰਮੋਟਵਿਲ ਐਂਡ ਐਮਰੀ ਫੌਜੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਲੜਦੀ ਹੈ, ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਫੌਜ ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਨੌਂ ਮਹੀਨੇ ਲਏ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇਕ ਵੱਡਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ।” ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਆਖਰਕਾਰ ਫੌਜ ਇਕ ਹੋਰ ਕਦਮ ਪੁੱਟੇਗੀ ਅਤੇ ਵਰਦੀ

ਨੇਮਬੰਦੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੋਧੇਗੀ ਤਾਂ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਵਿਧੀ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲੇ ਬਗ਼ੈਰ ਖੁਦ-ਬ-ਖੁਦ ਸੇਵਾ ਦਾ ਹੱਕ ਹਾਸਲ ਹੋ ਜਾਵੇ।

ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ‘ਦਿ ਸਿੱਖ ਕੁਲੀਸ਼ਨ’ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਹਰਸਿਮਰਨ ਕੌਰ ਨੇ ਉਮੀਦ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ (ਸੰਸਦ) ਦੇ ਦਬਾਅ ਅਤੇ ਫੌਜ ਨਾਲ ਅੰਦਰਖਾਤੇ ਹੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਸਦਕਾ ਨੀਤੀ ਵਿਚ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤਬਦੀਲੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਕੈਪਟਨ ਕਲਸੀ ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਸਿਖਲਾਈ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨੌਰਥ ਕੈਰੋਲੀਨਾ ਵਿਚ ਫੋਰਟ ਬ੍ਰੈਗ ਵਿਖੇ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਡਾਕਟਰ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਭਾਰਤੀ ਤੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਫੌਜਾਂ ਵਿਚ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ ਇਹ ਵਿਰਾਸਤ ਅੱਗੇ ਸੌਂਪਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰਾ ਪੁੱਤਰ ਜੋ ਇਸ ਵੇਲੇ ਡੇਢ ਸਾਲ ਦਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਆਖੇ: ਹਾਂ ਮੈਂ ਪੰਜਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਾ ਫੌਜੀ ਹਾਂ।”

SYAN VIDEO PRODUCTION, INC.

Professional HD Video & Digital Photo Production

Multiple Camera Shooting / Digital Still Photography

(with flush mount Album)

Live Video Display with Large Screens

DJ Service with Laser Lights

Call Toll Free : 1-888-RAJ- SYAN

(725-7926)

(With 14 years Experienced)

734-261-0936 / 734-890-1767

E-mail: raj@syانvideo.com

or visit at: www.syanvideo.com



ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਇਕ ਹਨੇਰੀ ਗਲੀ 'ਚ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਏ- ਜ਼ਲਾਲ

-ਮੁਲਾਕਾਤੀ ਬੁਲਾ ਦੇਵੀ
ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਸੌਦਾ ਜ਼ਲਾਲ, ਜੋ ਕਿ 2004-2006 ਤੱਕ ਉਥੋਂ ਦੇ ਇਸਤਰੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਮੰਤਰੀ ਰਹੀ, ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਲੇਡੀ ਇਰਵਨ ਕਾਲਜ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨਾਲ ਇਕ ਗੈਰ-ਰਸਮੀ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਆਈ ਸੀ। ਡਾ. ਜ਼ਲਾਲ ਮਨੋ-ਰੋਗਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਰੋਗਾਂ ਦੀ ਮਾਹਰ ਹੈ। ਉਹ 2001 ਵਿਚ ਤਾਲਿਬਾਨ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਡਿੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਇਕ ਸਿਰਕੱਢ ਹਮਾਇਤੀ ਵਜੋਂ ਉਭਰੀ। ਸੰਨ 2004 ਵਿਚ ਉਹ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਹੋਈ ਚੋਣ ਵਿਚ ਇੱਕੋ-ਇਕ ਇਸਤਰੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸੀ। ਬੁਲਾ ਦੇਵੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਦਰਜ ਹੈ।

ਸਵਾਲ-ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਕੀ ਦਰਜਾ ਹੈ?

ਜਵਾਬ-ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਦਰਜਾ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਦਤਰੀਨ ਸੀ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਕਦਮਾਂ ਸਦਕਾ ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੰਜ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨਾਲੋਂ ਇਹ ਬਿਹਤਰ ਹੈ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਹਾਲੇ ਵੀ ਇਹ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੀ ਤਕਰੀਬਨ 70 ਫੀਸਦੀ ਵਸੋਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਗਰੀਬੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਇਸ ਗਰੀਬੀ ਦਾ ਭਾਰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਔਰਤਾਂ 'ਤੇ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਮੌਕੇ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸਾਧਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਸਵਾਲ-ਵਿਦਿਆ ਬਾਰੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਕੀ ਹਾਲਤ ਹੈ?

ਜਵਾਬ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਨ-ਗਣਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਤਕਰੀਬਨ ਤਿੰਨ ਕਰੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚ

ਅੱਧੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਇਕ ਵੱਡੀ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ, ਕੋਈ 89 ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਕਰੀਬ, ਅਨਪੜ੍ਹ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 80 ਫੀਸਦੀ ਪੇਂਡੂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਪੇਂਡੂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਹੈ। ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਬੋੜੀ-ਬਹੁਤ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ, ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿਚ ਹੀ ਕੇਂਦਰਤ ਹੈ।

ਸਵਾਲ-ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਅਮਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?

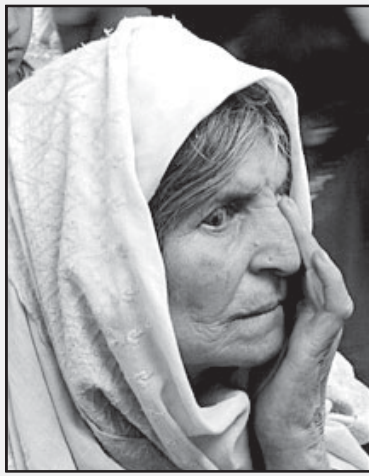
ਜਵਾਬ-ਯਕੀਨਨ, ਉਹ ਹੀ ਅਸਲੀ ਸਾਂਤੀ-ਦੂਤ ਹਨ, ਉਹ ਹੀ ਸਾਂਤੀ ਦੀਆਂ ਅਸਲੀ ਸਨੇਹੀ ਹਨ।

ਸਵਾਲ-ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਅਮਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਕਿਉਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ?

ਜਵਾਬ-ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸਥਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੱਤਾ ਆਮ ਕਰ ਕੇ ਅੱਤਵਾਦੀ ਗਰੁੱਪਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ, ਅਮਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀਆਂ ਉਹ ਹਿੱਸੇਦਾਰ, ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਅਤੇ ਲਾਭ-ਪਾਤਰੀ ਬਣਨ। ਉਹ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਵਿਚ ਹੀ ਬੰਦ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਮਰਦਾਂ ਦੀਆਂ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਸਵਾਲ-ਕੀ ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ 'ਚੰਗੇ ਤਾਲਿਬਾਨ' ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ?

ਜਵਾਬ-ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਰੁੱਪਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਖਿਤਾਬ ਵੀ, ਤਾਂ ਜੂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਂਜ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਰਾਜ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਹੋ ਗਏ ਸਾਂ। ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਦਾ ਵੀ ਪਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮੁੜ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਤਾਂ ਉਹ ਕੀ ਕਰਨਗੇ। ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਭਾਈਵਾਲ



ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ।

ਸਵਾਲ-ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ਕਿ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਬਿਲਕੁੱਲ ਨਿਘਾਤ ਵਿਚ ਫਸ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਾਨਵਵਾਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੀ ਖ਼ਤਰੇ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ?

ਜਵਾਬ-ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਤਾਲਿਬਾਨ, ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚਲੇ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਡਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਮਕਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਜੂ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਛੱਡ ਜਾਣ, ਕਿਉਂਕਿ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਸੰਕਟ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਸਕੇ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਇਹ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ, ਇਸੇ ਲਈ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਵਾਲ-ਤਦ ਫਿਰ ਕੀ ਇਸ ਨਾਲ ਬਦਤਰੀਨ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ?

ਜਵਾਬ-ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਇਕ ਹਨੇਰੀ ਗਲੀ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਭਾਈਚਾਰਾ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਭਾਈਵਾਲ ਬਣਾਉਣ,

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਤਲ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਹ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਮੁਜਰਮਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਦੇਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਭਾਈਚਾਰਾ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵੀ ਤਾਲਿਬਾਨ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਹੀ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਭਾਈਚਾਰਾ ਉਹੀ ਗਲਤੀ ਮੁੜ ਦੁਹਰਾਅ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਵਾਲ-ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ਕਿ ਦਾਨ-ਕਰਤਾ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਯੁੱਧਚਾਲ ਬਦਲ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ?

ਜਵਾਬ-ਦਾਨਕਰਤਾ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨਾਲ ਸਭ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਢੰਗ-ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਬੇਹਥਿਆਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਹੀ ਉਹ ਫੈਸਲਾ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਬੋਨ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬੋਨ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਵਾਲ-ਕਿਵੇਂ? ਫੌਜੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ?

ਜਵਾਬ-ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਹਾਲਤ ਨਾਲ ਸਿੱਝਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਰਾਹ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੂੰ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਉਂ ਕੱਢਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਨਾਲ ਲਗਦੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਕਿਉਂ ਦਿੱਤੀ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੂਚੂ ਵਿਚ ਹੀ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚੋਂ ਇਸ ਸਿਰਦਰਦੀ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਕਿਉਂ ਨਾ ਪਾਇਆ? ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਹੀ ਇਕ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਲਾ ਕਿਉਂ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਤਰੀ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਿਆ, ਦੱਖਣੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚੋਂ ਨਹੀਂ? ਸਵਾਲ ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹੋ ਹੀ ਹੈ।

ਸਵਾਲ-ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚਲੀ ਸਮਾਜਕ ਲਹਿਰ ਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਹੈ?

ਜਵਾਬ-ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਫੀ ਸਾਰੇ ਫੰਡ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ

ਆਏ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਇਸਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਸਨ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਹ ਤਾਂ ਆਮ ਕਰ ਕੇ ਦਾਨਕਰਤਾ ਸੰਚਾਲਤ ਹੀ ਹਨ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਦਾਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਯੁੱਧਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿਨ-ਪ੍ਰਤੀ-ਦਿਨ ਬਦ ਤੋਂ ਬਦਤਰ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਇਸਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖਤਮ ਹੁੰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਅੱਤਵਾਦ ਇਕ ਮੁੱਦਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਕਦੇ ਬੋਨ ਸਮਝੌਤਾ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਹ ਹਾਲਾਤ ਕਦੇ ਨਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ।

ਸਵਾਲ-ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਲਈ ਕਿਸ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਮਝਦੇ ਹੋ?

ਜਵਾਬ-ਮੈਂ ਸਮਝਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਸੱਤਾ ਢਾਂਚਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਧਿਆਨ ਇਰਾਕ ਵਲ ਕੇਂਦਰਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਇਰਾਕ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਹਲੇ ਹੋਏ ਤਾਂ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਦੂਜੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸੱਤਾ ਢਾਂਚਾ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਜਿਹੜੇ ਤਾਕਤਵਰ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਬਿਹਤਰ ਥਾਂ ਮਿਲ ਗਈ ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੱਤਵਾਦੀ ਗਰੁੱਪ ਉਭਰੇ।

ਸਵਾਲ-ਤੁਸੀਂ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ?

ਜਵਾਬ-ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਇਸ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਜੋ ਹੁਣ ਤੱਕ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵਧੇਰੇ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇ ਭਾਰਤ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਅਮਨ ਅਤੇ ਪੁਨਰ-ਉਸਾਰੀ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਪਾ ਕੇ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸਭ ਦਾ ਹੀ ਭਲਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਕ ਸਾਲ 'ਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ 125 ਬੈਂਕ ਬੰਦ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਅਰਥ-ਵਿਵਸਥਾ ਅਮਰੀਕਾ ਅਜੇ ਤੱਕ ਵਿੱਤੀ ਸੰਕਟ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਕਲ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ। ਇਸ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ 9 ਮਹੀਨਿਆਂ 'ਚ 125 ਅਮਰੀਕੀ ਬੈਂਕ ਬੰਦ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਔਸਤਨ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਹਰ ਮਹੀਨੇ 14 ਬੈਂਕ ਅਸਫਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਾਲ ਬੰਦ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਮਰੀਕੀ ਬੈਂਕਾਂ ਦਾ ਅੰਕੜਾ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੀ 140 ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਪਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜੂਨ ਦੀ ਤਿਮਾਹੀ 'ਚ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਸੰਕਟ ਵਾਲੇ ਬੈਂਕਾਂ ਦਾ ਅੰਕੜਾ 829 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ, ਜਿਹੜਾ ਪਿਛਲੇ 17 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ। ਸੰਕਟ ਵਾਲੇ ਬੈਂਕਾਂ ਤੋਂ ਮਤਲਬ ਅਜਿਹੇ ਬੈਂਕਾਂ ਤੋਂ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਸਫਲ ਹੋਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਹੈ।

ਤਾਜ਼ਾ ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਸਾਲ ਹੁਣ ਤੱਕ 125 ਬੈਂਕ ਬੰਦ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। 7 ਬੈਂਕ ਸਤੰਬਰ 'ਚ ਬੰਦ ਹੋਏ, 10 ਬੈਂਕ ਅਗਸਤ ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਬੰਦ ਹੋਏ, 22 ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਜੁਲਾਈ ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਤਾਲੇ ਲੱਗੇ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ 23 ਬੈਂਕ ਅਪ੍ਰੈਲ 'ਚ ਬੰਦ ਹੋਏ।

ਆਸਕਰ ਲਈ 'ਪੀਪਲੀ ਲਾਈਵ' ਐਂਟਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕਰਜ਼ੇ ਹੇਠ ਡੁੱਬੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੀ ਫਿਲਮ 'ਪੀਪਲੀ ਲਾਈਵ' ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਆਸਕਰ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੀ ਸਰਵੋਤਮ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਫਿਲਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਐਂਟਰੀ ਵਜੋਂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਫਿਲਮ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸ਼੍ਰੀ ਸੇਨ ਨੇ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਇਥੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਕਤ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਆਸਕਰ ਲਈ 27 ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਐਂਟਰੀ ਵਜੋਂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਕ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਮੁੰਡੇ ਵਾਂਗ ਪਾਲਣ ਦੀ ਅਫਗਾਨੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾ

-ਜੇਨੀ ਨੌਰਦਬਰਗ

6 ਸਾਲਾ ਮਹਿਰਾਨ ਰਫਾਤ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਹੋਰਨਾਂ ਲੜਕੀਆਂ ਵਰਗੀ ਹੀ ਹੈ। ਉਹ ਵੀ ਹੋਰਨਾਂ ਲੜਕੀਆਂ ਵਾਂਗ ਸ਼ਰਮੀਲੀ ਹੈ ਪਰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਆਪਣੇ ਵਲ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਕਰੀ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਕੀ 3 ਭੈਣਾਂ ਵਾਂਗ ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵਾਲੀ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਅਜ਼ੀਤਾ ਰਫਾਤ, ਜੋ ਅਫਗਾਨ ਸੰਸਦ ਦੀ ਮੈਂਬਰ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਭੇਜਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ 'ਚ ਇਕ ਅਹਿਮ ਫਰਕ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਮਹਿਰਾਨ ਦੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਕਾਲੀ ਡ੍ਰੈਸ ਪਹਿਨਾਉਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਸਕਾਰਫ ਬੰਨ੍ਹਦੀ ਹੈ ਪਰ ਮਹਿਰਾਨ ਨੂੰ ਹਰੀ ਪੈਂਟ ਤੇ ਚਿੱਟੀ ਕਮੀਜ਼ ਪਹਿਨਾਉਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਗਲ 'ਚ ਟਾਈ ਵੀ ਬੰਨ੍ਹਦੀ ਹੈ।

ਮਹਿਰਾਨ ਦੇ ਸਿਰ ਦੇ ਵਾਲ 'ਬੁਆਏਟੱਟ' ਹਨ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਜ਼ੀਤਾ ਰਫਾਤ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਇਹ ਬੇਟੀ

ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਲੜਕੇ ਵਰਗੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਅੰਕੜੇ ਤਾਂ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ 'ਚ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੜਕੀਆਂ ਵਾਂਗ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਪਤਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਇਕ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ 'ਚ ਲੜਕੀਆਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਥੇ ਤਿੰਨ ਧੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਨਮ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਲੜਕੇ ਵਜੋਂ ਮੰਨ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲੜਕੀਆਂ ਵਰਗੇ ਹੀ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨਾਏ ਹਨ ਤੇ ਉਹ 'ਬੱਚਾ ਪੋਸ਼' ਭਾਵ ਲੜਕੀਆਂ ਵਰਗੇ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨੀ ਲੜਕੀ ਅਖਵਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਅਫਗਾਨ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਵਾਇਤਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਘਰ ਵਿਚ ਇਕ ਬੇਟੇ ਦਾ ਹੋਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਥੇ ਇਹ ਮਾਨਤਾ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਅਗਲਾ ਬੱਚਾ ਲੜਕਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਅਫਗਾਨ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਪਿਤਾ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸਿਰਫ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਹੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਪੁੱਤਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਥੇ

ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਮਾਤੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਧੀਆਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਪਰਿਵਾਰ ਇਕ ਧੀ ਨੂੰ ਲੜਕੇ ਵਜੋਂ ਹੀ ਪਾਲਦੇ ਪੋਸਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਇਧਰ-ਓਧਰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਹੀ ਘੁੰਮ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਾਹਰ ਆਪਣੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਨਾਲ ਸੁਰੱਖਿਅਕ ਵਜੋਂ ਵਿਚਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਕ ਸਮਾਂ ਅਜਿਹਾ ਵੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਲੜਕੀ ਵੱਡੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਵੀ ਆਮ ਕੁੜੀਆਂ ਵਾਂਗ ਲਾੜੇ ਦੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਫਿਰ ਇਕ ਆਮ ਔਰਤ ਵਾਂਗ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਬਿਤਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਮਹਿਰਾਨ ਵਾਂਗ ਹੀ 10 ਸਾਲਾ ਮੀਨਾ ਵੀ ਹੈ। ਉਹ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਸਕੂਲ ਦੀ ਡ੍ਰੈਸ ਪਹਿਨ ਕੇ ਤੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਸਕਾਰਫ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਘੰਟੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਘਰ ਆ ਕੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਵਰਗੇ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨ ਕੇ ਇਕ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਸਹਾਇਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਬਦੁਲ ਮਤੀਨ ਕਹਿ ਕੇ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕੀ ਬੈਨ ਦਵਾਈ ਵਿਕ ਰਹੀ ਉਧਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਸੂਗਰ ਦੇ ਇਲਾਜ ਦੀ ਦਵਾਈ ਏਵਾਂਡੀਆ ਨਾਲ ਦਿਲ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਵੇਂ ਹੀ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਇਸਤੇਮਾਲ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਪਰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇਹ ਦਵਾਈ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਉਪਲਬਧ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਇਹ ਜਾਨਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਰੋਸਿਗਲਟਾਜ਼ੋਨ ਤੱਤ ਵਾਲੀ ਇਸ ਦਵਾਈ ਨਾਲ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪੈਣ ਅਤੇ ਮੌਤ ਹੋਣ ਦਾ ਵੀ ਖਤਰਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 9 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਡਰੱਗ ਟੈਕਨੀਕਲ ਐਡਵਾਈਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਵਲੋਂ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇੰਡੀਅਨ ਕੌਂਸਲ ਆਫ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਸਰਚ, ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਫਾਰਮਾਸਿਊਟੀਕਲ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਰਿਸਰਚ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ, ਇੰਡੀਅਨ ਵੈਟਰਨਰੀ ਰਿਸਰਚ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਅਤੇ ਇੰਡੀਅਨ ਮੈਡੀਕਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੁਣ ਬਿਜਲੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਵਾਧੂ

ਪਟਿਆਲਾ: ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ ਬਣਾਈ ਗਈ ਪਾਵਰਕਾਮ ਦੀ ਪਹਿਲੇ ਸੀਜ਼ਨ 'ਚ ਹੀ ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਪੂਰੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਪੈ ਰਹੀ ਲਗਾਤਾਰ ਬਾਰਸ਼ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਬਿਜਲੀ ਨਿਗਮ ਕੋਲ ਬਿਜਲੀ ਸਰਪਲੱਸ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਬਿਜਲੀ ਨਿਗਮ ਨੂੰ 6 ਯੂਨਿਟ ਬੰਦ ਕਰਨੇ ਪਏ ਹਨ ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਨਿਗਮ ਨੇ 130 ਲੱਖ ਯੂਨਿਟ ਬਿਜਲੀ ਦੂਜੇ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਬਿਜਲੀ ਨਿਗਮ ਦੇ ਉਚ ਪੱਧਰੀ ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਬੀਤੀ 22 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਡਿਮਾਂਡ 1250 ਲੱਖ ਯੂਨਿਟ ਦੇ ਲਗਭਗ ਹੈ ਜਦਕਿ ਸਪਲਾਈ ਇਸ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਹੈ। ਬਿਜਲੀ ਨਿਗਮ ਦੇ ਸੂਤਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਭਾਵੇਂ ਪਿਛਲੇ 10-15 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਬਿਜਲੀ ਡਿਮਾਂਡ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਪਿਛਲੇ 3 ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਤਾਂ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਭਾਣੇ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਬਿਜਲੀ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਵਧੀ ਬਿਜਲੀ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਬਿਜਲੀ ਨਿਗਮ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਰੋਪੜ ਬਰਮਲ ਪਲਾਂਟ ਦੇ 3 ਯੂਨਿਟ, ਲਹਿਰਾ ਦੇ 2 ਯੂਨਿਟ ਤੇ ਬਠਿੰਡਾ ਦਾ 1 ਯੂਨਿਟ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ 130 ਲੱਖ ਯੂਨਿਟ ਬਿਜਲੀ ਦੂਜੇ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਚ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਪੀ.ਟੀ.ਯੂ. ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ

ਜਲੰਧਰ: ਪੰਜਾਬ ਟੈਕਨੀਕਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਲੋਂ ਅਨੁਵਾਦ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਇਕ ਇਕੱਤਰਤਾ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਬੀਤੀ 23 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਡਾ. ਰਜਨੀਸ਼ ਅਰੋੜਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਭਰ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਸਿਲੇਬਸ ਪੁਸਤਕਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਧੇਰੇ ਅਸਰਦਾਰ ਸਿੱਖਿਆ ਮਾਤ-ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਲੋਂ ਇਕ ਵੱਖਰਾ ਅਨੁਵਾਦ ਵਿਭਾਗ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਡਾ. ਦੀਪਕ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ, ਡਾ. ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਲਹਿਲ ਆਦਿ ਨੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲਿਆ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੋਵੋ-ਦਲ ਖਾਲਸਾ

ਜਲੰਧਰ : ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਦੋ ਰੋਜ਼ਾ ਟਰੇਨਿੰਗ ਕੈਂਪ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਥਾਨ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਆਪਾ ਪਤਚੋਲ ਕਰਕੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਭੂਗੋਲਿਕ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਰਣਨੀਤੀ ਘੜੀ ਗਈ। ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਤਰਜਮਾਨ ਕੰਵਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕੈਂਪ ਵਿਚ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਲਗਭਗ 30 ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ।

ਕੈਂਪ ਵਿਚ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ: ਹਰਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਾ ਬਹੁਪੱਖੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਕੇ ਮਿੱਥੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇਨਕਲਾਬੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ। ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਸ. ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਪਾਉਂਟਾ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਪਿਛੋਕੜ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਦਿਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਉੱਤੇ ਤਿੱਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਸਿਆਸੀ ਸਕੱਤਰ ਕੰਵਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਹਿਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ। ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਡਾ. ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੰਡੀ ਨੇ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਟੀਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਜਥੇਬੰਦਕ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਬਾਰੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤੇ। ਪਾਰਟੀ ਸਕੱਤਰ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਘੁਮਾਣ ਨੇ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਮੀਆਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਆਈ ਖੜੋਤ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਲਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਸ. ਘੁਮਾਣ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਹੋ ਰਹੀ ਲੁੱਟ

ਦੀ ਦਾਸਤਾਨ ਤੱਥਾਂ ਸਮੇਤ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ।

ਕੰਵਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਦੋ ਰੋਜ਼ਾ ਕੈਂਪ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਮਹਾਨ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਖਸ਼ੀਅਤਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿਚ

ਇਨਸਾਫ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਨੇ ਵੀ ਚੰਗਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਇਆ। ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਹਿਰ ਕੈਂਪ ਵਿਚ ਛਾਈ ਰਹੀ। ਹਾਜ਼ਰ ਮੈਂਬਰਾਂ

ਕੈਂਪ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਹਕੂਮਤ ਦੀਆਂ ਦਮਨਕਾਰੀ ਨੀਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਹੋਈਆਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵਲੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਹੱਕਾਂ 'ਤੇ ਡਾਕਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਫੋਨ ਟੇਪਿੰਗ ਅਤੇ ਈ-ਮੇਲ ਦੀ ਟੇਪਿੰਗ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਬੋਲੀ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਖਤਰਾ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਗੈਰ-ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਹੜ੍ਹ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਉਣ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਲੁੱਟ-ਖਸੂਟ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਲੋਕਰਾਏ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵੀ ਭਖਵੀਂ ਬਹਿਸ ਹੋਈ।

ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕੌਮੀ ਮਸਲਿਆਂ ਦੇ ਰੂ-ਬ-ਰੂ ਹੋ ਕੇ ਵਿਚਰਨ ਲਈ ਵੰਗਾਰ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਸ. ਧਾਮੀ ਨੇ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤ ਰਾਹੀਂ

ਕੌਮ ਦੀ ਭਲਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਕੈਂਪ ਵਿਚ ਬਹਿਸ ਲਈ 20 ਮੁੱਦੇ ਵੰਡੇ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਭੂਤ, ਵਰਤਮਾਨ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਭਖਵੇਂ ਮਸਲੇ ਛੁੱਪੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਜੂਨ ਅਤੇ ਨਵੰਬਰ 1984 ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ 1947 ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਿੱਧੇ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਲੰਮੇ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸਨ।

ਅਤਿ ਲੋੜੀਂਦੇ 35 ਖਾੜਕੂ ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਲੁਕੇ- ਗਿੱਲ

ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ: ਅਤਿ ਲੋੜੀਂਦੇ 35 ਖਾੜਕੂ ਯੂਰਪ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਛੁੱਪੇ ਬੈਠੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਥੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਮਲ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਖਾੜਕੂ ਆਤਮ-ਸਮਰਪਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਫ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਸ. ਪਰਮਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ 8500 ਪੁਲਿਸ ਕਾਂਸਟੇਬਲਾਂ ਅਤੇ 1600 ਐਨ.ਜੀ.ਓ. ਦੀ ਭਰਤੀ ਛੇਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਗਿੱਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਮੂਹ ਪੁਲਿਸ ਥਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਆਨ-ਲਾਈਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ 6 ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਥਾਣੇ ਖੋਲ੍ਹੇ ਗਏ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਐਨ. ਆਰ. ਆਈ. ਥਾਣੇ ਨੂੰ ਸੀ. ਸੀ. ਟੀ. ਐਨ. ਐਸ. ਸੁਵਿਧਾ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ।

3 ਖਾੜਕੂਆਂ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ

ਜੰਮੂ: ਜੰਮੂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ ਫੋਰਸ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸ਼ੱਕੀ ਖਾੜਕੂਆਂ 'ਤੇ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਆਰ-ਪਾਰ ਸਮੱਗਲਿੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਨੂੰਨ (ਰਾਸ਼ਟਰੀ) ਲਾਇਆ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵੇਜ਼ ਕੁਮਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਸਮੱਗਲਿੰਗ, ਫਿਰੋਜ਼ੀ ਤੇ ਕਤਲ ਦੇ ਯਤਨ ਸਮੇਤ ਕਈ ਕੇਸ ਦਰਜ ਹਨ।



ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਰਣਨੀਤੀ ਘੜਨ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸਿੱਖ ਨਾਇਕਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਤਿੱਬਤੀ ਆਗੂ ਸ਼੍ਰੀ ਦਲਾਈਲਾਮਾ, ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਘੁਲਾਟੀਏ ਸ਼੍ਰੀ ਨੈਲਸਨ ਮੰਡੇਲਾ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਨਰਲ ਪਰਵੇਜ਼ ਮੁਸ਼ਰਫ ਦੀਆਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਬਾਰੇ ਲਿਖੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਕੈਂਪ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ, ਮੰਡੇਲਾ ਦੇ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਵਲੋਂ ਯੋਧੇ, ਸ਼ਹੀਦ, ਦੂਤ ਅਤੇ ਨੀਤੀਵਾਨ ਦੇ ਰੋਲ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਮੌਕੇ ਦਰਸਾਏ ਫਰਕ ਤੋਂ ਬੇਹੱਦ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋਏ। ਇੰਝ ਹੀ ਦਲਾਈਲਾਮਾ ਦੀ

ਦੀ ਰਾਏ ਸੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿਚ ਕੌਮੀ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਲੱਗ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਮੰਜ਼ਿਲ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਉਹ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਹੱਟਣਗੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸਰੂਪ ਚਾਰੇ ਪਾਸਿਓਂ ਲੱਗ ਰਹੇ ਖੇਰੇ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਿਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਿਲਸਿਲੇਵਾਰ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ।

ਮਾਨ ਦਲ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਲਾਮਬੰਦੀ ਵਲ

ਜਗਰਾਉਂ : ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅ) ਨੇ ਆਪਣੀ 'ਪੰਜਾਬ ਬਚਾਓ ਰੈਲੀ' ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਮੁੱਦੇ ਉਭਾਰ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇਕ ਵੱਡੀ ਲਾਮਬੰਦੀ ਵਲ ਤੁਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ. ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਵਿਸ਼ਾਲ ਰੈਲੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮਕਸਦ ਰਾਜ ਦੀ ਸਿਆਸਤ 'ਚ ਤਬਦੀਲੀ ਲਈ ਲਾਮਬੰਦੀ ਹੈ। ਰੈਲੀ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਆ ਰਹੀਆਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ 'ਚ

ਵੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਪੰਥਕ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਿਤਾਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਜਥੇਦਾਰ ਧਿਆਨ ਸਿੰਘ ਮੰਡ, ਸ. ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਗੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਧਨੌਲਾ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ 'ਪੰਜਾਬ ਬਚਾਓ ਰੈਲੀ' ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਇਕ ਮਹਾਨ ਤਬਦੀਲੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਪੰਥ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਬਾਦਲ-ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ ਨੂੰ ਲਾਂਭੇ ਕਰਕੇ ਸ. ਮਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸਿਆਸੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਹੋਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।



ਭਾਰਤੀ ਦੂਤਘਰ ਵਲੋਂ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨੇ ਨਾਂਹ

ਪੈਰਿਸ : ਫਰਾਂਸ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਪੈਰਿਸ ਸਥਿਤ ਭਾਰਤੀ ਦੂਤਘਰ ਵਲੋਂ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਫਰਾਂਸ 'ਚ ਜਨਮੇ ਨਿੱਕੇ-ਨਿੱਕੇ ਮਾਸੂਮ ਸਿੱਖ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਨਾ ਕਰਨੇ, ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੁਰਾਣੇ ਪਾਸਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਨਾ ਨਵਿਆਉਣ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਦੂਤਘਰ ਦੇ ਇਸ ਵਤੀਰੇ ਦਾ ਖਾਸ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਫਰਾਂਸ 'ਚ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂਕਿ ਪਤੀ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਹੈ, ਪਤਨੀ ਕੋਲ ਭਾਰਤੀ ਪਾਸਪੋਰਟ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੂਤਘਰ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦੇਣ ਤੋਂ

ਬਹਾਨੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈਆਂ ਦਾ ਜਨਮ ਭਾਰਤ ਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਦੂਤਘਰ ਵਲੋਂ ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਜੰਮਪਲ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤੀ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਪਰ ਬਾਅਦ 'ਚ ਪਾਸਪੋਰਟਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲੰਘ ਜਾਣ 'ਤੇ ਮੁੜ ਮਿਆਦ 'ਚ ਵਾਧਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਵਫਦ ਕਈ ਵਾਰ ਭਾਰਤੀ ਦੂਤਘਰ ਦੇ ਉਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਪਰ ਹਰ ਵਾਰ ਜਵਾਬ ਇਕ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੇ ਹੱਲ ਬਾਰੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਏਜੰਟਾਂ ਖਿਲਾਫ ਸਬੂਤ ਭੇਜੇਗਾ ਕੈਨੇਡਾ

ਟੋਰਾਂਟੋ : ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਉਜਾਗਰ ਹੋਏ ਫਰਜ਼ੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵੀਜ਼ਾ ਦਿਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਏਜੰਟਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕੈਨੇਡਾ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਭੇਜੇਗਾ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਮੰਤਰੀ ਜੇਸਨ ਕੈਨੀ ਨੇ ਬੀਤੀ 26 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨਾਲ ਫਰਜ਼ੀ ਵਿਆਹਾਂ ਅਤੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਧੋਖਾਦੇਹੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਵੇ। ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਣ ਲਈ ਭਾਰਤੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਫਰਜ਼ੀ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ 'ਤੇ ਰੋਕ

ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਭਾਰਤ-ਕੈਨੇਡਾ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਵੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰ ਕੇ ਪਰਤੇ ਕੇਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਫਰਜ਼ੀ ਵਿਆਹਾਂ ਅਤੇ ਫਰਜ਼ੀ ਏਜੰਟਾਂ 'ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਨ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੇਨੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਵਿਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਨੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ।

KHALSA

INSURANCE AGENCY, INC.

WE NOW INSURE IN 33 STATES

LARGEST INDEPENDENT INSURANCE BROKERS

REPRESENTING OVER 100 A+ RATED COMPANIES



TAXI—CABS • LIMOUSINES

COMMERCIAL AUTO



Gas Stations, Repair Shops,
Liquor/Grocery Stores,
Restaurants, 99 Cent stores,
Hotels & Motels

Licensed in: Alabama • Arkansas • Arizona • California • Colorado • Connecticut • DC • Georgia • Florida • Idaho • Iowa • Indiana • Illinois • Kansas • Louisiana • Maryland • Mississippi • Michigan • Minnesota • Nevada • New Jersey • New York • New Mexico • Oregon • Ohio • Oklahoma • Pennsylvania • Texas • Utah • Virginia • Vermont • Washington • Wisconsin

WWW.KHALSAINSURANCE.COM

California License # 0F69805

3750 McKee Road, Suite A • San Jose, CA 95127 • Fax 408.493.4552

408-272-2500 • 1-800-954-5409

“ਝੂਠ ਨਾ ਬੋਲ ਪਾਂਡੇ ਸੱਚੁ ਕਹੀਐ”

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ 18 ਸਤੰਬਰ, 2010 ਦੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਡਾਕ ਕਾਲਮ ਹੇਠ ਮਨਜ਼ਿਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਓਂਕਾਰ ਸਿੰਘ ਨਾਮੀ ਸੱਜਣਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲੇ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਇਕਪਾਸੜ ਸੋਚ ਉਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹਨ। ਜੇ ਕੁਝ ਵੀ ਅਖੌਤੀ ਸੰਤ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢੰਡਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਦੇ ਗਰੀਨਵੁਡ (ਇੰਡੀਆਨਾ) ਆਉਣ ਸਮੇਂ ਵਾਪਰਿਆ ਉਸ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਪਾਸਾ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਅਸੀਂ ਸਮੂਹ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ।

ਮਨਜ਼ਿਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਓਂਕਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਹਿਣ ਮੁਤਾਬਕ (ਬਾਬਾ) ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢੰਡਰੀਆਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀਵਾਨਾਂ ਵਿਚ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਕਥਾਵਾਚਕ ਤੇ ਲੇਖਕ ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਈ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਮਿੱਠੀ ਚੀਜ਼ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਸੀਂ ਇਥੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹਵਾਂਗੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਿੱਖੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ (ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ, ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਾ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਆਦਿ) ਦਾ ਦਿਲੋਂ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਅਸੀਂ ਪੰਥ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸਰਬੋਤਮ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ। ਜੇ ਲੋਕ ਇਹ ਦੂਸਰਾ ਪਾਸਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਵਰਤ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕੱਟੜਵਾਦੀ ਰਹਿਤਵਾਦੀ ਅਖਵਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੈਲੰਜ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਦੇਣ। ਜੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਹੈ ਤਾਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ।

ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਢੰਡਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਅਖੌਤੀ ਸੰਤ ਦੇ ਭਗੋੜੇ ਹੋਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਉਹ ਤੱਥ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ:

ਢੰਡਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਸੰਤ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਕਿ ਇਸ ਸੰਤ ਦੇ ਕੁਝ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਚੇਲੇ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਉਸ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਲਗਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ‘ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਤਾਂ ਨਹੀਂ? ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸਨਿਮਰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰਮਤਿ ਆਸ਼ੇ ਮੁਤਾਬਕ ਸਾਡੇ ਕੁਝ ਸਵਾਲ ਹਨ ਜੋ ਅਸੀਂ ਢੰਡਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਸੰਤ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਚਾਹਾਂਗੇ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਤਰ ਦੇਣ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ। ਢੰਡਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਸੰਤ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੇ ਹਿੱਕ ਥਾਪੜ ਕੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ “ਬਾਬਾ ਜੀ ਜਿਥੇ ਕਹੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬੈਠਣਗੇ।” ਇਸ ਸੰਤ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੇ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਫੜ੍ਹਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਾਂਗੇ। ਅਸੀਂ ਵਾਰ ਵਾਰ ਇਸ ਸੰਤ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਬਾਬੇ ਕੋਲੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਸਪਸ਼ਟ ਪੁੱਛ ਲਵੋ, ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਬਹਾਨੇਬਾਜ਼ੀ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿ ‘ਬਾਬਾ ਜੀ ਟਰੈਫਿਕ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ ਲੇਟ ਹੋ ਗਏ’ ਜਾਂ ‘ਬਾਬਾ ਜੀ ਅਰਾਮ ਫੁਰਮਾ ਰਹੇ ਹਨ।’ ਜਾਂ ‘ਦੀਵਾਨ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ।’ ਪਰ ਸੰਤ ਦੇ ਚੇਲੇ ਠੋਕ ਵਜਾ ਕੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਹਾਮੀ ਭਰਦੇ ਰਹੇ ਕਿ “ਸੰਤ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢੰਡਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਦੀਵਾਨ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਜ਼ਰੂਰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਗੇ।”

ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਇਹ ਮਤਾ ਵੀ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦਾ ਭੋਗ ਭਾਈ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ, ਭਾਈ ਰਛਪਾਲ ਸਿੰਘ ਛੰਦੜਾਂ ਅਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ ਬੁੱਧਸਿੰਘ ਵਾਲਾ ਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਦਿਆਂ ਪਾਇਆ ਜਾਏਗਾ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਸਾਦਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਭਾਵ ਕੋਈ ਮਠਿਆਈ ਆਦਿਕ ਨਹੀਂ ਵਰਤਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।

ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸਮੁੱਚੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਸਾਡਾ ਇਕੱਲਿਆਂ ਦਾ। ਢੰਡਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਸੰਤ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਗਾਹੇ-ਬਗਾਹੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬਚਨਾਂ ਦੇ ਪੱਕੇ ਰਹਿਣ। ਢੰਡਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਸੰਤ ਦੇ ਚੇਲੇ ਠੋਕ ਵਜਾ ਕੇ ਹਿੱਕਾਂ ਥਾਪੜਦੇ ਰਹੇ। ਦੀਵਾਨ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਢੰਡਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਸੰਤ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਵਲੋਂ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਸਾਢੇ ਗਿਆਰਾਂ ਵਜੇ ਸਵੇਰ ਦਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਸਵੇਰੇ ਸਾਢੇ ਗਿਆਰਾਂ ਵਜੇ ਤੋਂ ਡੇਢ ਵਜੇ ਤੱਕ ਲਗਾਤਾਰ ਸੰਤ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਪਰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਡੇਢ ਵਜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਫੋਨ ਕਾਲ ਚੁੱਕੀ ਗਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਧਮਕੀ ਭਰੇ ਲਹਿਜ਼ੇ ਨਾਲ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਿਆਂ ਪੱਕੇ ਨਾਲ ਦੀਵਾਨ ਲਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਗਈ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਸਾਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਉਪਰ ਅੜਨਾ ਪਿਆ ਕਿ ਅਖੌਤੀ ਸੰਤ ਸਾਡੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਿਆਂ ਬਿਨਾਂ ਸਟੇਜ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਤ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੇ ਫਿਰ ਹਾਮੀ ਭਰੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰੋ, ਤੁਹਾਡੇ ਹਰ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ “ਬਾਬਾ ਜੀ” ਦੇਣਗੇ। ਪਰ ਹੋਇਆ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ। ਐਨ ਮੌਕੇ ‘ਤੇ ਆ ਕੇ ਸੰਤ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਤੋਂ ਮੁਨਕਰ ਹੋ ਕੇ ਭਗੋੜਾ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੰਤ ਦੇ ਅਖੌਤੀ ਚੇਲੇ-ਚੇਲੀਆਂ ਵਰਾਂ, ਸਰਾਪਾਂ ਅਤੇ ਲੜਾਈ ਝਗੜੇ ‘ਤੇ ਉਤਾਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸਤਿਗੁਰ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਟਾਲਿਆ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਢੰਡਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਸੰਤ ਦੇ ਦੀਵਾਨਾਂ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਗੋਂ ਸੰਤ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਚੇਲੇ ਆਪਣੇ ਬਚਨਾਂ ਤੋਂ ਖੁਦ ਹੀ ਭਗੋੜੇ

ਹੋਏ ਹਨ।

ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਮਠਿਆਈ ਵਰਤਾਉਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਉਹ ਫੈਸਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮੁੱਚੀ ਕਮੇਟੀ ਵੀ ਲੈ ਚੁਕੀ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਵੀ ਮਿੱਠਾ ਨਹੀਂ ਵਰਤਾਇਆ ਜਾਏਗਾ। ਸੰਤ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੇ ਸੰਤ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਪੱਕੇ ਨਾਲ (ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਉਲਟ) ਮਠਿਆਈ ਵਰਤਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਵਲੋਂ ਮਨ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਣ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਸਾਡੇ ਉਤੇ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸੱਜਣ ਕੀ ਇਹ ਗੱਲ ਦੱਸਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਉਹ ਮਠਿਆਈਆਂ ਸਾਧ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਵਰਤਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ? ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਤਾਂ ਰੋਮ ਰੋਮ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਹਰ ਦਮ ਤਾਜ਼ਾ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਕੀ ਸਾਧ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਲਈ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦੀ ਹੈ? ਜਾਂ ਫਿਰ ਸਾਧ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ?

ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਿੰਦੇ ਅਤੇ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੁੱਖੇ ਦੇ ਜੱਜ ਨੂੰ ਲੱਭ ਖਵਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦੋ ਰਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੂਰਬੀਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਾ ਮਣ ਮਣ ਚਾਅ ਸੀ, ਪਰ ਕੀ ਇਹ ਲੋਕ ਭੁੱਲ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਕੌਮ ਨੇ ਉਸੇ ਸਾਲ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਕਾਲੀ ਦੀਵਾਲੀ ਮਨਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਜਿੰਦੇ ਅਤੇ ਸੁੱਖੇ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੁਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਅੱਗ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਾਲੀ। ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਲੋਕ ਭੁੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੁਆਨ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਤੁਰ ਜਾਣ ਉਤੇ ਕੌਮਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਮਨਾਇਆ ਕਰਦੀਆਂ।

ਵੀਰ ਮਨਜ਼ਿਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਓਂਕਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਗੁਰਮਤਿ ਅਸੂਲਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਕਿਸੇ ਮਠਿਆਈ ਨੂੰ ਪਵਿਤਰ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਨਹੀਂ ਦਿਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

“ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਭੋਜਨ ਬਹੁ ਕੀਏ ਬਹੁ ਬਿੰਜਨ ਮਿਸਟਾਏ॥” ਵਾਲੇ ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਧਿੰਗੋਜ਼ੇਰੀ ਲੱਭੂ-ਜਲੇਬੀਆਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਤੋਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਤੱਤਭਾਵੀ ਅਰਥ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਕਦੀ ਵੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਬਾਬੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢੰਡਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਬੈਠਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸਿਰਫ ਕੱਚੀ ਬਾਣੀ ਬਾਰੇ ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਸਵਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਲੰਮੀ ਲੜੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਬਾਬਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਅੰਦਰ ਸਾਡੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜੁਆਬ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਈ ਚਾਹਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹੁਣ ਵੀ ਜਦੋਂ ਚਾਹੁਣ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਸਵਾਲ ਉਸ ਅਖੌਤੀ ਬਾਬੇ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਚਾਹਵਾਂਗੇ:

1. ਢੰਡਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਸੰਤ ਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਸੈਕਟਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੰਤ ਦੇ ਅਖੌਤੀ ਹਿਤੂਆਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਇਕ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਨਿਰੋਲ ਕੀਰਤਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਡਾਲ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਬੈਠਿਆ?
2. ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਨਾਲੋਂ ਬਾਬੇ ਦੀਆਂ ਆਪ੍ਰ ਬਣਾਈਆਂ ਕੱਚੀਆਂ ਧਾਰਨਾਂ ਵੱਧ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ?
3. ਕੀ ਇਹ ਲੋਕ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਉਪਾਸ਼ਕ ਹਨ ਜਾਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਾਧ ਦੇ?
4. ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਟਾਹਰਾਂ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਇਹ ਅਖੌਤੀ ਬਾਬੇ ਕਿਹੜੇ ਮੂੰਹ ਨਾਲ ਗੁਰਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਪਾਸੋਂ ਆਪਣੇ ਪੈਰੀਂ ਹੱਥ ਲਵਾਉਂਦੇ ਹਨ?
5. ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਖੌਤੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ ਚੇਲੇ-ਚੇਲੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਸਮਝ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ‘ਤੇ ਡਿਗਦੇ ਹਨ?

6. ਅਸੀਂ ਵੀਰ ਮਨਜ਼ਿਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਓਂਕਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹਾਂਗੇ ਕਿ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕੀ ਉਹ ਸਾਧ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਅਤੇ ਅਖੌਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਦਸਾਂ ਨਹੁੰਆਂ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਮਾਈ ਨਾਲ ਉਸਾਰੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਪੰਥ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਅਖੌਤੀ ਸਾਧਾਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਖੌਤੀ ਮਰਿਆਦਾ ਨੂੰ?

ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੁਰਸਿੱਖ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦਾ ਹਿਰਦਾ ਦੁਖਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮਕਸਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੇ ਇਸ ਸਾਰੇ ਵਰਤਾਰੇ ਵਿਚ ਸਾਡਾ ਕੋਈ ਕਸੂਰ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਸਮਝਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਕੋਲੋਂ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡੀ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਖੌਤੀ ਸਾਧ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਦੇ। ਅਸੀਂ ਸਮੂਹ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਆਓ ਅਖੌਤੀ ਸਾਧਾਂ ਦਾ ਪੱਲਾ ਛੱਡ ਕੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਲੜ ਲੱਗੀਏ। ਸਾਨੂੰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਇਹ ਬਚਨ ਆਪਣੇ ਚੇਤਿਆਂ ਵਿਚ ਵਸਾਈ ਰੱਖਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ:

ਸਤਿਗੁਰ ਸਾਹਿਬ ਛਡੁ ਕੈ ਮਨਮੁਖਿ ਹੋਇ ਬੰਦੇ ਦਾ ਬੰਦਾ॥

ਦਾਸਰੇ: ਅਮਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ‘ਅਮਰ’ ਫੋਨ 317-625-0148

ਜਸਦੀਪ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਫੋਨ 317-586-0744

ਸਮੂਹ ਨੌਜਵਾਨ, ਗਰੀਨਵੁਡ, ਇੰਡੀਆਨਾ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 2 ਅਕਤੂਬਰ 2010

ਪੱਤਰਕਾਰ ਕਦੇ ਚੁੱਪ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਗੁਣ ਹੈ ਅਤੇ ਔਗੁਣ ਵੀ। -ਹੈਨਰੀ ਐਨਾਟੋਲ ਗਰੋਨਵਾਲਡ

ਅਯੁੱਧਿਆ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤੀ ਫੈਸਲਾ

ਅਯੁੱਧਿਆ ਵਿਚ ਰਾਮ ਜਨਮ ਭੂਮੀ-ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਵਿਵਾਦਤ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਲੰਮੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਆਉਣ ਵਿਚ ਅਜੇ ਹੋਰ ਵਕਤ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਵਕਤ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਇਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਘੁੰਡੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਬਾਹਰੀ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ 60 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਲੋਂ 24 ਸਤੰਬਰ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਮਿੱਥੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਝਗੜ ਰਹੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਆਪਸੀ ਸਹਿਮਤੀ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹੀਲੇ-ਵਸੀਲੇ ਅਸਫਲ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਪਰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦੀ ਨੀਯਤ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਵਉਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ 28 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਤੱਕ ਇਹ ਸੰਪਾਦਕੀ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਹੋਰ ਅਗਲੀ ਤਾਰੀਖ ਵੀ ਪੈ ਚੁੱਕੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਅੰਤਿਮ ਦਿਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਦੇਵੇ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜਸਟਿਸ ਆਰ. ਬੀ. ਰਵਿੰਦਰਨ ਤੇ ਜਸਟਿਸ ਐਚ. ਐਲ. ਗੋਖਲੇ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਾਬਕਾ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹ ਰਮੇਸ਼ ਚੰਦ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਵਲੋਂ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਵਾਦੀ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਵਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੁਝ ਦੇਰ ਹੋਰ ਟਾਲਣ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਅਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਲਖਨਊ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਰਤਪੂਰਨ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸ੍ਰੀ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ 'ਤੇ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦਾ ਅਦਾਲਤੀ ਖਰਚਾ ਵੀ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁਧ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪਾਈ ਗਈ। ਸ੍ਰੀ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਮੁਕੁਲ ਰੋਹਤਾਗੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਆਖਰੀ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸਾਲਸੀ ਦੇ ਯਤਨ ਰਾਹੀਂ ਜ਼ਖ਼ਮ ਭਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸੰਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਮਿਲ-ਬੈਠ ਕੇ ਕੋਈ ਢੁਕਵਾਂ ਹੱਲ ਲੱਭ ਲੈਣ। ਜਦਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਝਗੜ ਰਹੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁਲ੍ਹਾ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਅਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਫੌਰੀ ਸੁਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬੈਂਚ ਦੇ ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਜਸਟਿਸ ਰਵਿੰਦਰਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਜਦਕਿ ਜਸਟਿਸ ਗੋਖਲੇ ਸਾਲਸੀ ਦਾ ਰਾਹ ਕੱਢਣ ਲਈ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਜਸਟਿਸ ਰਵਿੰਦਰਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਜਸਟਿਸ ਗੋਖਲੇ ਦੀ ਸਲਾਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਸਟਿਸ ਗੋਖਲੇ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਸੁਲ੍ਹਾ-ਸਫਾਈ ਲਈ ਇਕ ਫੀਸਦੀ ਵੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵੀ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵੀ ਲਗਾਤਾਰ ਸਨਸਨੀ ਵਾਲਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਰੇਕ ਅਮਨਪਸੰਦ ਸ਼ਹਿਰੀ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਇਕ ਅਣਜਾਣੇ ਭੈਅ, ਚਿੰਤਾ ਤੇ ਡਰ ਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਹਨ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਦੇ ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਹੀ ਧਰਮਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਵੱਕਾਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਵੱਡੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਵੀ ਦਰਪੇਸ਼ ਹੈ। ਇਸ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ ਫੈਸਲਾ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦੇ ਵਾਪਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਉਧਰ ਮੁਲਕ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਬੇਹੱਦ ਨਾਜ਼ੁਕ ਮੌਜ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਸਥਿਤੀ ਬੇਹੱਦ ਮਾੜੀ ਹੈ। ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ, ਮੁਜ਼ਾਹਰਿਆਂ ਤੇ ਹੜਤਾਲਾਂ ਦਾ ਦੌਰ ਸਰਗਰਮ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਕਰਫਿਊ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਨਾਲ ਝੜਪਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸੈਂਕੜੇ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਵੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਮੁੱਦੇ ਸੰਬੰਧੀ ਕੋਈ ਇਕਜੁਟਤਾ ਨਹੀਂ। ਸਰਬ ਪਾਰਟੀ ਵਫਦ ਵੀ ਘਾਟੀ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਕੇ ਡੂੰਘੇ ਮਤਭੇਦਾਂ ਨਾਲ ਪਰਤਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰਮੰਡਲ ਵਰਗੇ ਵੱਡੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖੇਡ ਸਮਾਰੋਹ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਦਾ ਹਾਲ ਮੰਦਾ ਹੈ। ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ, ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸੰਕਵਾਂ ਅਤੇ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਕਾਰਨ ਸਭ ਪਾਸੇ ਹਾਹਾਕਾਰ ਮੱਚੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਨਾਮੀ ਖਿਡਾਰੀ ਖੇਡਾਂ ਤੋਂ ਨਾਂ ਵਾਪਸ ਲੈ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤੇ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਈ ਮੁਲਕ ਖੇਡਾਂ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸਲਾਹਾਂ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਕੁਝ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਪਛੜ ਜਾਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਅਜੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਜਾਮਾ ਮਸਜਿਦ ਨੇੜੇ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਮਲਾ ਵੀ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੋ ਤਾਇਵਾਨੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਗੋਲੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਹੌਲ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ ਅਯੁੱਧਿਆ ਮਾਮਲੇ ਸੰਬੰਧੀ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਹਾਲਾਤ ਖਰਾਬ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਫਿਰਕਿਆਂ ਵਿਚ ਤਣਾਅ ਵਧਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬੇਹੱਦ ਪਤਲੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਗੜਬੜ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰਮੰਡਲ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੋ, ਸਾਰੀ ਸਥਿਤੀ ਵਾਚਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਡੀ ਰਾਇ ਹੈ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਸੰਬੰਧੀ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਫੈਸਲਾ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਰੁਝਾਨਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ

ਬੀ. ਐਸ. ਬੋਰ

ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਭਵਿੱਖ ਬਾਰੇ, ਰਾਜਸੀ ਖਿਡਾਰੀ ਚੋਣਾਂ ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਖਾਉਤ ਦਾ ਬਿੰਬ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ 'ਤੇ ਅਗਾਊਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਸਾਫ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਚੋਣਾਂ ਹੋਣ ਵਿਚ ਅਜੇ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਪਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਰ ਤੋਲਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਖਾਸਕਰ ਵੱਡੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਤਾਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਹੀ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਹੋਣ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤਾਂ ਹੁਣੇ ਹੀ ਪੱਖਾਂ ਭਾਰ ਹੈ। ਚੇਅਰਮੈਨੀਆਂ ਤੇ ਮੈਂਬਰੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਸੰਗਤ ਦਰਸ਼ਨ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਗਰਾਂਟਾਂ ਦੇ ਗੱਦੇ, ਉਦਘਾਟਨ, ਨਿੱਤ ਨਵੇਂ ਭਰੋਸੇ ਦੇ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਉਪਰਾਲੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਰੌਲਾ-ਚੌਪਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਛੋਟੇ-ਮੋਟੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਅੱਖ ਚੋੜ ਕੇ ਨਾਲ ਲਾਈ ਰੱਖਣ ਦੇ ਹੀਲੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਪੂਰਨ ਤੱਤਪਰ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਨੇੜੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਦੇਖ ਕੇ ਜਿਵੇਂ ਹੱਥਾਂ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਪੈ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਉਲਟ ਸੱਤਾ ਦੀ ਭਾਈਵਾਲ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਚੋਣਾਂ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਸਰਗਰਮੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਜਿਵੇਂ ਤਰੇਤ ਪੈ ਗਈ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਭਾਈਵਾਲੀ ਤੋਂ ਅੱਕ ਗਏ ਹੋਣ। ਕੋਈ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਜਾਂ ਮੰਤਰੀ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਲੋਕਾਚਾਰੀ ਲਈ ਵੀ ਗੁਣ ਗਾਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਗਲੀ ਸਰਕਾਰ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਤਾਂ ਬਣਾ ਨਹੀਂ ਸਕੇਗਾ।

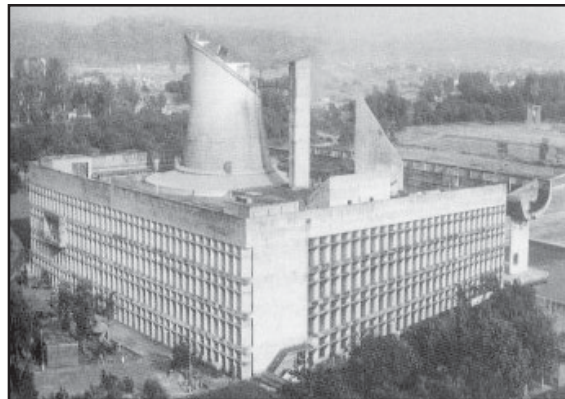
ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਅਜੋਕੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਰੁਝਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣ ਲੈਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਕ ਰੁਝਾਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਘਰ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਵਾਇਤ ਅਨੁਸਾਰ ਸੱਤਾ ਦੀ ਅਗਲੀ ਵਾਰੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹੈ ਪਰ ਲੋਕ ਭੁੱਲਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਸਭ ਕੁਝ ਕਦੇ ਵੀ ਪੱਥਰ 'ਤੇ ਲਕੀਰ ਵਾਂਗ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਰਾਤੋ-ਰਾਤ ਪਾਸੇ ਪਲਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਹਾਰ ਪੁਆਉਣ ਲਈ ਉਤਾਵਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਸਰਮਸ਼ਾਰ ਹੋਏ ਘਰੀਂ ਮੁੜਦੇ ਦੇਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਦਾ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਵਰਕਰ ਅਵੇਸਲਾ ਹੋ ਜਾਏਗਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਬਣ ਹੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਉਧਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਉਨਾ ਹੀ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਸ਼ੇਰ ਵਾਂਗ ਲਤੇਗਾ ਅਤੇ ਫਾਇਦੇ ਵਿਚ ਰਹੇਗਾ।

ਦੂਜੀ ਸੁਰ ਇਹ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਟੱਕਰ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਕੋਲ ਹੈ। ਦੇਖਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਹੁਣ ਹੋਰ 'ਅਮਰਿੰਦਰ' ਵੀ ਅੱਗੇ ਆ ਗਏ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਤਕੜੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦਿਸਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਬੀਬੀ ਭੱਠਲ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ ਪਰੋਖੇ ਵੀ ਕਰ ਦੇਈਏ ਤਾਂ ਵੀ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਅਤੇ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਵਰਗੇ ਆਗੂ ਮੂਹਰਲੀ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਹਨ। ਏਥੇ ਇਹ ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਕਾਂਗਰਸ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮੂਵਾਲੀਏ ਨੂੰ ਵੀ ਲਿਆ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਕ ਗੱਲ ਹੋਰ ਬੜੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਇਸ ਵਾਰੀ ਇਉਂ ਜੁਗਤ ਨਾਲ ਲਤੇਗਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਨਾਲ ਰਖਦਿਆਂ ਵੀ

ਇਕੱਲਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾ ਲੈਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇ ਜਿਵੇਂ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਸਮੇਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਦੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦੇ ਪੈਂਤੜਿਆਂ ਦਾ ਨੇੜਿਓਂ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਜਿਹੀਆਂ ਲੀਗਾਂ 'ਤੇ ਪਾਏਗਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਾਂਗਰਸੀ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਣਗੇ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਇਕ ਨਵੀਂ ਧਿਰ ਤਕੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਦੇਮਾਨ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਹ ਹੈ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਲੋਗੋਵਾਲ) ਜਿਸ ਦੀ ਸਰਬਰਾਹ ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ (ਧਰਮ ਪਤਨੀ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ, ਹਾਲੀਆ ਗਵਰਨਰ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ) ਹਨ। ਲੋਗੋਵਾਲ ਦਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਤ ਪਨਾਹੀ ਅਸਲ ਵਿਚ ਸ. ਬਰਨਾਲਾ ਦੇ ਨਾਂ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਕੜੀ ਸਾਖ ਹੈ। ਜੇ



ਸ. ਬਰਨਾਲਾ ਆਪ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਅਵੱਸ਼ ਹੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਹੋਣਗੇ ਪਰ ਬਰਨਾਲਾ ਦਲ ਆਪਣੇ ਬਲਬੂਤੇ ਤਾਂ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਬਾਦਲ ਦਲ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਣਾ ਤਾਂ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਸੀਟ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਸੁਣਨ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਡਦੀ ਚਿਤੀ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਸ. ਬਰਨਾਲਾ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਵੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਭਾਈਵਾਲ ਵੀ ਹੈ, ਸ. ਬਰਨਾਲਾ ਦੀ ਮਦਦ ਦੀ ਖੇਡ ਖੇਡ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਲਈ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਂ ਚੱਲਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਸ. ਬਰਨਾਲਾ ਨੂੰ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਣਾਉਣਾ, ਰਾਜਨੀਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋਏਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਸ. ਬਰਨਾਲਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਜ਼ੋਰ-ਅਜਮਾਈ ਕਰਦੇ ਦਿਸਣਗੇ। ਗੱਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਤੀਜਾ ਬਦਲ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਵੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਲੋਕੀ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ-ਭਾਜਪਾ ਤੋਂ ਅੱਕ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਲਾਰੇ ਲਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਨਵੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਦੇ ਸਬਜ਼ਬਾਗ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹੀ ਪੰਜ ਸਾਲ ਐਸ਼ ਕਰਕੇ ਤੁਰਦੇ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਲਈ ਦੋਵੇਂ ਡੱਕਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਤੋੜਦੇ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਲੋਗੋਵਾਲ), ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਦੀ ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਪਾਰਟੀ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਛੋਟੇ ਅਕਾਲੀ ਗੁੱਟ, ਬੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋਏ ਧੜੇ ਅਤੇ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਅਤੇ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ਸ਼ੀਲ ਤੇ ਤਕੜੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਤੀਜਾ ਬਦਲ ਉਸਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਲੋੜ ਵੀ ਹੈ। ਇਉਂ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪੈ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਬਦਲ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਣਗੇ।

ਇਕ ਹੋਰ ਗੱਲ ਬੜੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਮਾਇਆਵਤੀ ਨਾਲ

ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਕੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਤੇਗਾ ਤਾਂ ਕਿ ਦਲਿਤ ਵੋਟ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣੀ ਯਕੀਨੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ ਦਲਿਤ ਵੋਟ ਟੁੱਟ ਜਾਵੇ। ਇਉਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਸੱਤਾ 'ਚ ਆਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਮਾਇਆਵਤੀ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਦਲਿਤ ਵੋਟ 'ਤੇ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਅਸਰਅੰਦਾਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ। ਬਸਪਾ ਇਕੱਲਿਆਂ ਕੋਈ ਸੀਟ ਜਿੱਤਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਾਂ ਜੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੱਤਾ 'ਚ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਦੋਵਾਂ-ਬਸਪਾ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

1947 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਦੋ ਹੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਰਾਜ ਕਰਦੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਗੱਠਜੋੜ। 14 ਵਾਰ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ 8 ਵਾਰ ਅਕਾਲੀ ਸੱਤਾ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਰਹੇ। ਪਹਿਲੇ 20 ਸਾਲ, 1947 ਤੋਂ 1967 ਤੱਕ ਤਾਂ ਨਿਰੰਤਰ ਕਾਂਗਰਸ ਹੀ ਸੱਤਾ 'ਚ ਰਹੀ। ਰਾਜਸੀ

ਹਲਕੇ ਇਹ ਤੱਥ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਦਲਿਤ ਵੋਟ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਸੱਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਸੋਂ ਦਾ ਜੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸੰਦਰਭ 'ਚ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅੱਜ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਰੁਝਾਨ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਸੌਖਿਆਂ ਹੀ ਲੱਗ ਜਾਏਗਾ। ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਵੋਟਰਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਵੱਡੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਰਗ ਹਨ। ਜੱਟ ਸਿੱਖ 35 ਫੀਸਦੀ, ਦਲਿਤ 28 ਫੀਸਦੀ, ਉਚ ਜਾਤ ਹਿੰਦੂ (ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਬਾਣੀਏ, ਰਾਜਪੂਤ, ਖੱਤਰੀ ਅਰੋੜਾ ਆਦਿ) 23 ਫੀਸਦੀ, ਬਾਕੀ 14

ਫੀਸਦੀ 'ਚ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਏ, ਆਹਲੂਵਾਲੀਏ, ਲੁਬਾਣੇ, ਕੰਬੋਜ, ਸੈਣੀ ਆਦਿ ਹਨ। ਜੱਟ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੀ, ਜਿਹਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਰੋਧੀ ਵਧੇਰੇ ਹੈ ਅਤੇ ਐਲਾਨੀਆ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਦਲਿਤ ਰਵਾਇਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਹੀ ਵੋਟਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਇਹੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਹੁਣ ਸਥਿਤੀ ਬਦਲ ਗਈ ਹੈ। ਦਲਿਤ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਦੀ ਮਨੋਬਿਰਤੀ ਹੋਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਦੀ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ (ਬਸਪਾ) ਬਣੀ ਹੈ, ਖਾਸਕਰ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਸੂਬੇ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ 'ਚ ਬਸਪਾ ਵਲੋਂ ਇਕੱਲਿਆਂ ਹੀ ਸੱਤਾ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਦਲਿਤ ਵੋਟਰ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਵੈਮਾਨ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਵਧਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਬੇਸਹਾਰਾ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ, ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਆਵਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਵੀ ਦੁਬੇਲ ਬਣ ਕੇ ਨਹੀਂ ਵਸਦਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਰਾਜ ਕਰ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕ ਸਮੇਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਸੂਬਿਆਂ 'ਚ ਭਾਜਪਾ ਜਾਂ ਭਾਜਪਾ ਭਾਈਵਾਲ ਸਰਕਾਰਾਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਹਿੰਦੂ ਵੋਟਰ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੀ ਮਨੋਬਿਰਤੀ ਬਦਲ ਗਈ ਹੈ। ਇਕ ਗੱਲ ਇਹ ਵੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈ ਕਮਾਨ ਹਿੰਦੂ ਦਾ ਮਨ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਿਸੇ ਹਿੰਦੂ ਨੂੰ ਬਣਾ ਦੇਵੇ। ਜੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜੱਟ ਨੂੰ ਹੀ ਅਕਾਲੀ ਟੱਕਰ ਲਈ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਰਾਜਨੀਤੀ ਇਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਿੰਦੂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਦਲਿਤਾਂ ਦਾ ਦਿਲ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਇਕ ਦਲਿਤ ਨੂੰ। ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਆਸੀ ਰੁਝਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਲਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਨ ਕਿਸ ਕਰਵਟ ਬੈਠਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਰੁਝਾਨ ਹਾਵੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਸੱਤਾ ਦੀ ਦੇਵੀ ਉਸੇ ਦੇ ਪਾਤਰਾਂ 'ਤੇ ਮਿਹਰ ਕਰੇਗੀ।

ਰਹਿਣ ਪੱਖੋਂ ਫਰਾਂਸ ਵਧੀਆ ਪਰ ਬਰਤਾਨੀਆ ਮਾੜਾ

ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਬਰਤਾਨੀਆ ਸਭ ਤੋਂ ਖਰਾਬ ਅਤੇ ਫਰਾਂਸ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਇਕ ਨਵੇਂ ਸਰਵੇਖਣ ਵਿਚ ਬਰਤਾਨੀਆ ਨੂੰ ਯੂਰਪ ਦੇ 10 ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ 9ਵਾਂ ਥਾਂ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਉਥੇ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਔਸਤ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਖਰਚ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਛੁੱਟੀਆਂ ਦੇ ਦਿਨ ਵੀ ਘੱਟ ਹਨ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤੀ ਵੀ ਦੇਰ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ

ਵਿਚ ਫਰਾਂਸ ਨੂੰ ਇਸ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਵਿਚ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਸਭ ਤੋਂ ਉਚਾ ਥਾਂ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਸਪੇਨ ਤੇ ਡੈਨਮਾਰਕ ਦਾ ਨੰਬਰ ਆਇਆ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਲੋਕ ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ ਖਾਣੇ ਅਤੇ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਅਧਿਕ ਕੀਮਤਾਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ 'ਤੇ ਯੂਰਪੀ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਖਰਚ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਯੂਰਪੀਅਨ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿਚ ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ ਕਰਮਚਾਰੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਘੱਟੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ

ਸੇਵਾ ਮੁਕਤੀ ਵੀ ਦੇਰ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧੁੱਪ ਵੀ ਘੱਟ ਨਸੀਬ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਔਸਤ ਉਮਰ ਵੀ ਯੂਰਪੀਅਨ ਔਸਤ 79.3 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ।

ਫਰਾਂਸ 'ਚ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਸਿਹਤ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਰਚ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਦਾਜ਼ਨ ਉਮਰ ਵੀ ਲੰਬੀ ਹੈ। ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਫਰਾਂਸ 'ਚ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਲ 'ਚ 36 ਛੁੱਟੀਆਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ।



ਠਾਹ-ਸੋਟਾ

-ਚਾਚਾ ਬੋਲਿਹਾਜ਼



ਸਰੋਵਰ ਵਿਚ ਮੱਛੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ?

ਤ੍ਰੈ-ਕਾਲ ਵੀ ਬੂਠ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਲੱਗੀ, ਆਖੀ ਗੱਲ ਹੋਈ ਰੂਹਾਂ ਸੱਚੀਆਂ ਦੀ। ਕੂੜ-ਕੁਫਰ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਕੌਣ ਸੁਣਦੇ, ਵਿਚ ਦਿਲਾਂ ਦੇ ਧੁਖਦੀਆਂ ਮੱਚੀਆਂ ਦੀ। ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਗੁਰਧਾਮਾਂ 'ਤੇ ਮੀਣਿਆਂ ਨੇ, ਆਸ ਰੱਖਣੀ ਖਬਰਾਂ ਕੀ ਅੱਛੀਆਂ ਦੀ। ਕੌਮੀ-ਫਿਕਰਾਂ ਦੀ ਬਾਤ ਨਾ ਕਦੇ ਕਰਦੇ, ਝੜੀ ਲਾਉਂਦੇ ਨੇ ਬੋਧੀਆਂ ਕੱਚੀਆਂ ਦੀ। ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਸਰੋਵਰ ਨੂੰ ਸਾਫ 'ਮੈਲੇ' ਲਈ ਸਾਰ ਨਾ ਫਿਲਟਰਾਂ-ਪੱਛੀਆਂ ਦੀ। ਜੱਫੇਮਾਰਾਂ ਦੇ ਦੇਖ ਕੇ ਕਾਰਨਾਮੇ, ਹੋ ਗਈ ਮੌਤ ਵਿਚਾਰੀਆਂ ਮੱਛੀਆਂ ਦੀ!

ਜਾਤਾਂ-ਗੋਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ-ਮਿਣਤੀ 'ਤੇ ਟਿਕੀ ਬਿਹਾਰ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ

ਗੁਰਲਾਬ ਸਿੰਘ ਬਠਿੰਡਾ

ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ, ਜਿੱਥੋਂ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਕੌਮੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਦਲਾਂ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਜੋਤਾਂ-ਤੋਤਾਂ ਦੀ ਖੇਡ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਨਤਾ ਦਲ ਤੇ ਲੋਜਪਾ ਨੇ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਐਨ. ਡੀ. ਏ. ਨੇ ਵੀ ਕਮਰ ਕੱਸ ਲਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਪੁਰਾਣਾ ਹੀ ਰਹੇਗਾ, ਭਾਵ 141 ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਜਨਤਾ ਦਲ (ਯੂ) ਤੇ 102 ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਚੋਣ ਲੜੇਗੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਾਂਗਰਸ ਇਸ ਦੰਗਲ ਵਿਚ ਇਕੱਲਿਆਂ ਹੀ ਚੋਣਾਂ ਲੜੇਗੀ। ਬਸਪਾ ਵੀ ਸਾਰੀਆਂ 243 ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਹਾਥੀ ਦੌੜਾਏਗੀ। ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀ ਆਪਸੀ ਤਾਲਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਚੋਣ ਜੰਗ ਵਿਚ ਉਤਰਨ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਲੋਕ ਮੋਰਚਾ ਤੇ ਦੱਦਨ ਪਹਿਲਵਾਨ ਦਾ ਤੀਜਾ ਫਰੰਟ ਵੀ ਆਪਣੇ ਦਮ-ਖਮ ਨਾਲ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕੁੱਦਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਤਸਵੀਰ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਰਹੇਗੀ, ਕਿਹੜੀ ਬਰਾਦਰੀ ਕਿਸ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦੇਵੇਗੀ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸੋਸ਼ਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣਾਤਮਕ ਵਰਨਣ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਇਸ ਵਕਤ ਜਨਤਾ ਦਲ (ਯੂ) ਕੋਲ 79, ਭਾਜਪਾ ਕੋਲ 54, ਰਾਜਦ ਕੋਲ 56, ਕਾਂਗਰਸ ਕੋਲ 12 ਤੇ ਲੋਕ ਜਨਸ਼ਕਤੀ ਪਾਰਟੀ ਕੋਲ 12 ਸੀਟਾਂ ਹਨ। ਲਾਲੂ ਯਾਦਵ, ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਤੇ ਰਾਮ ਵਿਲਾਸ ਪਾਸਵਾਨ ਸੂਬੇ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਹਾਂ-ਧੁਰੰਧਰ ਹਨ। ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਤਿੰਨੇ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਗਲਾ ਪਾਤ-ਪਾਤ ਕੇ ਭਾਸ਼ਣਬਾਜ਼ੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਕਿ ਜਾਤ ਤੇ ਸੰਪਰਦਾਏ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੂਰ ਦਾ ਵੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕੋਈ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਟਿੱਕ-ਟਿੱਕ ਕਰਦੀ ਘਤੀ ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਨੇੜੇ ਖਿੱਚ ਰਹੀ ਹੈ, ਤਿਵੇਂ-ਤਿਵੇਂ ਇਹ ਤਿੱਕਤੀ ਖੁਲ੍ਹ ਕੇ ਵਰਣਵਾਦ ਤੇ ਗੋਤਵਾਦ ਦੀ ਗੋਦੀ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਉਕਾ ਹੀ ਪਰਹੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ। ਲਾਲੂ, ਨਿਤੀਸ਼ ਤੇ ਪਾਸਵਾਨ ਤਿੰਨੇ ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਤਾਜ਼ਾ ਮਿਸਾਲ ਹਨ। ਲਾਲੂ ਯਾਦਵ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਠਬੰਧਨ ਨੂੰ ਬਹੁਮਤ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਉਹ ਖੁਦ ਸੂਬੇ ਦੀ ਕਮਾਨ ਸੰਭਾਲਣਗੇ।

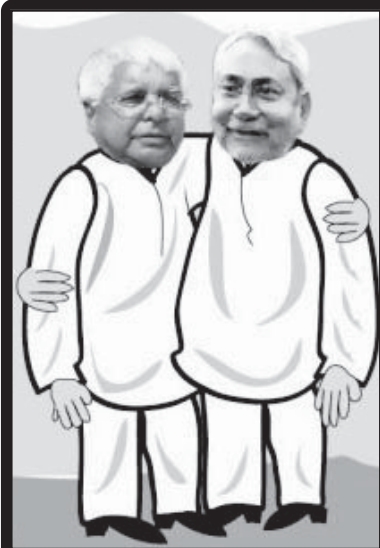
ਅਗਸਤ ਮਹੀਨੇ ਦੀ 18 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਨਾਲੰਦਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਰਾਜਗੀਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਖੇ ਜਨਤਾ ਦਲ (ਯੂ) ਦਾ ਸੂਬਾ ਪੱਧਰੀ ਸੰਮੇਲਨ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਚੱਲਿਆ। ਉਸ ਵਿਚ ਜਨਤਾ ਦਲ (ਯੂ) ਦੇ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼ਰਦ ਯਾਦਵ, ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਿਜੈ ਚੌਧਰੀ ਤੇ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਆਦਿ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਜੰਗ ਦਾ ਬਿਗਲ ਵੀ ਜਨਤਾ ਦਲ (ਯੂ) ਨੇ ਇਥੇ ਹੀ ਵਜਾਇਆ। ਲਾਲੂ ਯਾਦਵ ਵਲੋਂ ਖੁਦ ਨੂੰ ਰਾਜਦ-ਲੋਜਪਾ ਗਠਬੰਧਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਐਲਾਨਣ ਪਿੱਛੇ ਯਾਦਵਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ

ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਮੰਤਵ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਕਾਬਲੇ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਚ ਯਾਦਵਾਂ ਦੇ ਵੋਟ 13-14 ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਲਗਭਗ ਹਨ। ਮਾਰਚ 1990 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 2004 ਦੀਆਂ ਪਾਰਲੀਮੈਨੀ ਚੋਣਾਂ ਤੱਕ ਯਾਦਵਾਂ ਨੇ ਲਾਲੂ ਯਾਦਵ ਦਾ ਪੂਰਾ-ਪੂਰਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਫਰਵਰੀ 2005 ਤੇ ਅਕਤੂਬਰ-ਨਵੰਬਰ 2005 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਯਾਦਵਾਂ 'ਤੇ ਲਾਲੂ ਦਾ ਜਾਦੂ ਚੱਲ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ। ਲਾਲੂ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਨਤਾ ਦਲ ਉਸ ਵੇਲੇ ਚਾਰ ਸੀਟਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸਿਮਟ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ 2009 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 2005 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੱਤਾ ਖਿਸਕਦੀ-ਖਿਸਕਦੀ ਲਾਲੂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲ ਗਈ। ਸੰਨ 2009 ਵਿਚ ਲਾਲੂ ਦਾ ਚੋਣ ਸਮਝੌਤਾ ਪਾਸਵਾਨ ਨਾਲ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਜੀਬ ਰੁਝਾਨ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਇਹ ਮਿਲਿਆ ਕਿ ਦੁਸਾਂਧਾਂ ਨੇ ਪਾਸਵਾਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਵੋਟ ਲਾਲੂ ਦੇ ਜਨਤਾ ਦਲ ਨੂੰ ਪਾਏ, ਪਰ ਯਾਦਵਾਂ ਨੇ ਲਾਲੂ ਦੇ ਆਖੇ ਲੱਗ ਕੇ ਪਾਸਵਾਨ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਵੋਟ ਨਾ ਪਾਏ। ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਹਾਜ਼ੀਪੁਰ ਤੋਂ ਪਾਸਵਾਨ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਰ ਗਏ। ਸੂਬੇ ਵਿਚ 3-4 ਫੀਸਦੀ ਵੋਟ ਦੁਸਾਂਧਾਂ ਦੇ ਹਨ। ਦੁਸਾਂਧ ਤਾਂ ਧਨ, ਮਨ ਤੇ ਤਨ ਨਾਲ ਪਾਸਵਾਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਪਰ ਯਾਦਵਾਂ ਦਾ ਰੁਖ ਅਜੇ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ।

ਜਨਤਾ ਦਲ (ਯੂ) ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਡਾ. ਰੰਜਨ ਯਾਦਵ, ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ ਯਾਦਵ, ਜਲ ਸਰੋਤ ਮੰਤਰੀ ਵਿਜੇਂਦਰ ਯਾਦਵ, ਮਾਲ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਯਾਦਵ, ਸੀਤਾ ਮਤੀ ਤੋਂ ਐਮ.ਪੀ. ਅਰਜਨ ਯਾਦਵ, ਮਧੇਪੁਰਾ ਤੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਰਦ ਯਾਦਵ, ਖਗਤੀਆਂ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਦਿਨੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਯਾਦਵ ਵਰਗਿਆਂ ਦੀ ਪਲਟਨ ਨਿਤੀਸ਼ ਨੇ ਇਸ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰੱਖੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਲਾਲੂ ਦੇ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਸੰਨ੍ਹ ਲਾਈ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਲਾਲੂ ਦੇ ਇਕ ਖਾਸ ਵਿਧਾਇਕ ਨੇ ਪ੍ਰੈਸ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕਸਾਫ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲਾਲੂ ਦਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਾ ਆਪਣੇ ਵਰਗ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯਾਦਵਾਂ 'ਚੋਂ ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ 15 ਸਾਲ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋ ਸਾਲਿਆਂ-ਸਾਧੂ ਤੇ ਸੁਭਾਸ਼ ਨੇ ਹੀ ਆਪਣੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਭਰੇ ਤੇ ਗੁੰਡਾਗਰਦੀ ਕਰਵਾਈ। ਇਸ ਨਾਲ ਯਾਦਵਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਫਜ਼ੀਹਤ ਝੱਲਣੀ ਪਈ। ਹੁਣ ਯਾਦਵਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜੀਆਂ ਬਰਾਦਰੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕ ਹਿਕਾਰਤ ਭਰੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਵੇਖਦੇ ਹਨ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਾਰੇ ਦੁਸਾਂਧ ਪਾਸਵਾਨ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਹਕੂਮਤਾਂ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਦੁਸਾਂਧਾਂ, ਭਾਵ ਦਲਿਤਾਂ 'ਤੇ ਔਤਿਆਚਾਰ ਹੋਏ ਹਨ ਤੇ ਪਾਸਵਾਨ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੰਝੂ ਪੁੰਝਣ ਲਈ ਲੋਕ ਸਭਾ ਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਠਾਇਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਲਾਲੂ ਯਾਦਵ ਵਲੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੀ ਨਿਤੀਸ਼ ਨੇ ਕੁਰਮੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਨਾਲੰਦਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਰਾਜਗੀਰ ਵਿਖੇ



ਸੂਬੇ ਵਿਚ 4-5 ਫੀਸਦੀ ਕੁਰਮੀ ਹਨ। ਕੁਰਮੀ ਇਕੱਲੇ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਯਾਦਵਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਇਸੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਨਿਤੀਸ਼ ਨੇ ਕੋਯਰੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸਮੀਕਰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਨੀਂਹ ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜੋ ਆਏ ਦਿਨ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦੀ ਚਲੀ ਗਈ। ਕੋਯਰੀ ਵੋਟਰ ਕਰੀਬ 7-8 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਨ। ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋਏ ਉਪੇਂਦਰ ਕੁਛਵਾਹਾ ਨੂੰ ਮਨਾ ਕੇ, ਜਨਤਾ ਦਲ (ਯੂ) 'ਚ ਲਿਆ ਕੇ, ਫੌਰਨ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿਚ ਭੇਜਣਾ ਕੋਯਰੀਆਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਨਿਤੀਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਹੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਨਿਤੀਸ਼ ਨੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪੂਰਵਕ ਆਪਣੇ ਦੁਆਲੇ ਜਾਤੀ ਗਠਬੰਧਨਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂਕਿ ਲਾਲੂ ਨੇ ਯਾਦਵਵਾਦ ਦਾ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਨੰਗਾ ਨਾਚ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ।

ਬਿਲਕੁਲ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਨਤਾ ਦਲ (ਯੂ) ਦਾ ਕੈਂਪ ਲਵਾਇਆ ਹੈ। ਨਾਲੰਦਾ, ਕੁਰਮੀ ਜਾਤ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਗੜ੍ਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਹੀ ਕੁਰਮਸਤਾਨ ਵੱਜਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਥੇ ਨਿਤੀਸ਼ ਦਾ ਦਬਦਬਾ ਐਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਨ ਡੀ ਏ ਨੇ ਨਵੰਬਰ 2005 ਦੇ ਮਹਾਂ-ਸੰਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ 8 ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਝੰਡਾ ਗੱਠ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਨਿਤੀਸ਼ ਹੁਣ ਉਸੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਹਨ। ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਹਲਕਿਆਂ ਦੀ ਮੁੜ ਵੰਡ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਨਾਲੰਦਾ ਵਿਚ 8 ਦੀ ਬਜਾਏ ਸੱਤ ਸੀਟਾਂ ਹੀ ਬਚੀਆਂ ਹਨ। ਨਿਤੀਸ਼ ਨੇ ਬਹੁਤ ਬਾਰੀਕੀ ਅਤੇ ਚਲਾਕੀ ਨਾਲ ਕੁਰਮੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਵਸਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵਿਕਾਸ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਬੇਗੁਸਰਾਏ ਦੇ ਬਰਬਿੰਗੀ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਕੈਬਨਿਟ ਦੀ ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਬਰਬਿੰਗੀ ਕੁਰਮੀ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੀ ਬਸਤੀ ਹੈ। ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਮੁੱਖ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਬਿਹਾਰ ਕਾਡਰ ਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਇਥੇ ਇਸ ਲਈ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿ

ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹਨ। ਮਾਰੀਸ਼ਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਵੀਨ ਚੰਦਰ ਰਾਮ ਗੁਲਾਮ ਨੂੰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕਰ ਛੱਡਿਆ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਕੁਰਮੀ ਹਨ। ਨਵੀਨ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਆਦਮ-ਕੱਦ ਮੂਰਤੀ, ਨਿਤੀਸ਼ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਹੀ ਪਟਨਾ ਸਥਿਤ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾਲ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹੁਣੇ-ਹੁਣੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਕੱਤਰ ਆਰ ਸੀ ਪੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦਿਵਾ ਕੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਵਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਆਰ ਸੀ ਪੀ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਰਾਜ ਵਿਚ ਕੁਰਮੀ ਨੰਬਰ ਦੇ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨਿਤੀਸ਼ ਖੁਦ ਕੁਰਮੀ ਨੰਬਰ ਇਕ ਹਨ। ਜਨਤਾ ਦਲ (ਯੂ) ਦੇ ਚੀਫ ਵਿਧਿ ਸਰਵਣ ਕੁਮਾਰ ਨਾ ਕੇਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਤ ਦੇ ਹਨ, ਬਲਕਿ ਨਿਤੀਸ਼ ਦੇ ਘਰੇਲੂ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨਾਲੰਦਾ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਵੀ ਹਨ।

ਇਹ ਗੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬੇ ਵਿਚ 4-5 ਫੀਸਦੀ ਕੁਰਮੀ ਹਨ। ਕੁਰਮੀ ਇਕੱਲੇ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਯਾਦਵਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਇਸੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਨਿਤੀਸ਼ ਨੇ ਕੋਯਰੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸਮੀਕਰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਨੀਂਹ ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜੋ ਆਏ ਦਿਨ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦੀ ਚਲੀ ਗਈ। ਕੋਯਰੀ ਵੋਟਰ ਕਰੀਬ 7-8 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਨ। ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋਏ ਉਪੇਂਦਰ ਕੁਛਵਾਹਾ ਨੂੰ ਮਨਾ ਕੇ, ਜਨਤਾ ਦਲ (ਯੂ) 'ਚ ਲਿਆ ਕੇ, ਫੌਰਨ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿਚ ਭੇਜਣਾ ਕੋਯਰੀਆਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਨਿਤੀਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਹੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਕੁਛਵਾਹਾ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਨੇਤਾ ਹਨ। ਇਹ ਇਹੋ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਤੀਸ਼ ਨੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪੂਰਵਕ ਆਪਣੇ ਦੁਆਲੇ ਜਾਤੀ ਗਠਬੰਧਨਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂਕਿ ਲਾਲੂ ਨੇ ਯਾਦਵਵਾਦ ਦਾ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਨੰਗਾ ਨਾਚ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਾਈ ਐਸ ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ ਲੈਣ ਲਈ ਨਾਲੰਦਾ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਨਿਤੀਸ਼ ਖਿਲਾਫ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਨਤਾ ਦਲ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਸੂਚੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ 46 ਕੁਰਮੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਕ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹਨ। ਕੁਰਮੀ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਤੀਸ਼ ਨੇ ਕਰੋੜਾਂ ਦੇ ਠੇਕੇ ਦਿਵਾਏ ਹਨ।

ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਛਿਜ਼ਾ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਇਥੇ ਹੀ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਮੁਸਲਿਮ ਫੈਕਟਰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਏਗਾ। ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਵੋਟ ਕਿਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣਗੇ, ਇਹ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰੈਸ ਦੀ ਛਾਣਬੀਣ ਮੁਤਾਬਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਵਾਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ 'ਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਸ਼ਹਾਬੁਦੀਨ ਦੀ 100 ਫੀਸਦੀ ਪਕੜ ਹੈ। ਯਾਦਵਾਂ ਨੇ 2009 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਹਾਬੁਦੀਨ ਦੀ ਬੇਗਮ ਹਿਨਾ ਸ਼ਹਾਬ ਵਾਸਤੇ ਵੋਟ ਨਹੀਂ ਸਨ ਦਿੱਤੇ। ਇਸ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਚ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਤਸਲੀਮ-

ਉਦ-ਦੀਨ ਦੇ ਜਨਤਾ ਦਲ (ਯੂ) ਵਿਚ ਆਉਣ ਨਾਲ ਰਾਜਨੀਤਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਬਦਲ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਤਸਲੀਮ-ਉਦ-ਦੀਨ ਸਰਹੱਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ (ਕਟਿਹਾਰ, ਪੂਰਨੀਆ, ਆਰਾ, ਰਿਆ, ਕਿਸ਼ਨਗੰਜ, ਸੁਪੌਲ, ਮਧੇਪੁਰਾ ਤੇ ਸਹਰਸਾ) 'ਚ ਰਾਜਦ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਣ 'ਤੇ ਤੁਲੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ 40 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵੱਸੋਂ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਿਤੀਸ਼ ਨੇ ਲਾਲੂ ਯਾਦਵ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਬਰਗਾਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚਾਰ-ਦੀਵਾਰੀਆਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰਵਾਈਆਂ ਹਨ। 'ਹੁਨਰ ਤੇ ਸੰਦ' ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੁਆਰਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਖੜੇ ਹੋਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸਥਾਪਤ ਸਰਕਾਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਲਈ ਫੰਡ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਲਾਲੂ ਤੇ ਪਾਸਵਾਨ ਇਸ ਦੀ ਕਾਟ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਚਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਰੰਗਨਾਥ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਰਾਗ ਅਲਾਪ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਥੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦੋਵੇਂ ਯੂ ਪੀ ਏ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਮੰਤਰੀ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਉਂ ਨਾ ਇਹ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਵਾਈਆਂ?

ਪਲ-ਪਲ ਬਦਲਦੇ ਸਮੀਕਰਨਾਂ ਨੇ ਰਾਜਦ ਦੀ ਹਾਲਤ ਪਤਲੀ ਕਰ ਛੱਡੀ ਹੈ। ਸਾਰਣ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨ (ਸੀਵਾਨ, ਫੁਪਰਾ, ਗੋਪਾਲਗੰਜ) ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂਨਾਥ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਾਜਦ ਵਿਚ ਆਮਦ ਨਾਲ ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਦੇ ਇਕ ਵੱਡੇ ਗੁੱਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਯਾਦਵਾਂ, ਭੂਮੀਹਾਰਾਂ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਬੇਚੈਨੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਪ੍ਰਭੂਨਾਥ ਨੇ ਕਈ ਯਾਦਵਾਂ ਤੇ ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਭੂਮੀਹਾਰਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਫਸਾਉਣ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਉਸ ਨੇ ਹੀ ਰਚੀ ਸੀ। ਕਤਲ ਦੇ ਕਈ ਕੇਸ ਪ੍ਰਭੂਨਾਥ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਭੂਨਾਥ ਦਾ ਸ਼ਹਾਬੁਦੀਨ ਨਾਲ ਛੱਤੀ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਰਾਜਦ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਤਸਾਂ ਸ਼ੰਕਰ ਵੀ ਪ੍ਰਭੂਨਾਥ ਦੇ ਕੱਟੜ ਵਿਰੋਧੀ ਹਨ, ਪਰ ਤੇਜ-ਤਰਾਰ ਪ੍ਰਭੂਨਾਥ ਭੂਮੀਹਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਡਾ. ਅਖਿਲੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਘੁੰਮ ਰਹੇ ਹਨ।

ਨਿਤੀਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਔਰਤ ਵੋਟਰਾਂ ਦਾ ਵੀ ਇਕ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਜੁੜ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਚਾਇਤ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ 50 ਫੀਸਦੀ ਸੀਟਾਂ ਰਿਜ਼ਰਵ ਕਰਨ ਦਾ ਅਸਾਧਾਰਨ ਲਾਭ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਉੱਜ ਸੂਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਲਾਲੂ-ਰਾਬਤੀ ਸ਼ਾਸਨ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟ ਗਏ ਸਨ। ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀ ਮਿਲ ਕੇ ਲੜਾਈ ਲੜਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਉਸ ਦਾ ਗ੍ਰਾਫ ਕਾਫੀ ਉਚਾ ਚਲਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਚੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਸਮੇਤ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੇ ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਵੋਟਾਂ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਭਰੋਸਾ ਹੈ। ਫੇਰ ਵੀ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦੇ ਵਕਤ ਤੇਜ਼ ਤੋਂ ਤੇਜ਼ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੀ ਡਰਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਰੇ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਦਲਾਂ ਦੀ ਅੱਜ ਇਹੋ ਸਥਿਤੀ ਹੈ।

ਸਮੀਰਾ ਦੀਵਾਨ ਸੂਰੀ

ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਾਂਗ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਰਗਾਂ, ਕਿੱਤਿਆਂ ਤੇ ਉਮਰ ਦੇ ਮਰਦਾਂ, ਔਰਤਾਂ, ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ, ਸੁਆਣੀਆਂ ਅਤੇ ਘਰੇਲੂ ਨੌਕਰਾਂ ਆਦਿ ਪੰਝੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਅਤੇ ਟੀ ਵੀ ਚੈਨਲਾਂ 'ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਵਿਚ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਵਧਣ, ਕਾਮਨਵੈਲਥ ਖੇਡਾਂ 'ਤੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਈਆਂ ਦਾ ਖਰਚ, ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਅਤੇ ਮਾਓਵਾਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੀ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਸਾਰੇ ਪੰਝੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਰਾਏ ਇੱਕੋ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਆਪਣੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਜਮਹੂਰੀ ਸੋਦੇਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਅਨੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਆਲੋਚਕ ਸਨ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਅਤੇ ਭੱਤੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਹੰਗਾਮਾ ਕਰ ਕੇ ਦਿਖਾਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਚਾਹੁਣਗੇ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ ਮਿਲੇ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਖੁਦ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਗਰੀਬ ਜਨਤਾ ਦੇ ਸੇਵਕ ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ ਇਹ ਲੋਕ ਕੁਝ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰਨ।

ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਕਿੰਨਾ ਘੱਟ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੰਗਾਮਾ ਕਰ ਕੇ ਸੰਸਦ ਦਾ ਕੀਮਤੀ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸੰਸਦ ਦੀ

ਅਹਿਮ ਮੁੱਦਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਆਮ ਭਾਰਤੀ ਦੀ ਪਹੁੰਚ

ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ। ਸਦਨ ਖਾਲੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਗਰੀਬ ਜਨਤਾ ਦੇ ਇਹ ਸੇਵਕ ਆਪਣੇ ਚੋਣ ਹਲਕਿਆਂ ਦੀ ਬਿਹਤਰੀ ਲਈ ਵੀ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ। ਸਭ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਭੱਤੇ ਮਿਲਣੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਤਾਂ ਸੁਆਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਇਹ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹਨ? ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਇਹ ਨੇਮ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; 'ਕੰਮ ਕਰੋ, ਤਨਖਾਹ ਲਉ'। ਉਹ ਅਪਰਾਧ ਕਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆਪਣੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਤੇ ਭੱਤੇ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਤਨਖਾਹ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਖੁਦ ਨੂੰ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ ਵਰਗੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਹੰਗਾਮਾ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਸੀ। ਸਭ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗੁੰਡਾਗਰਦੀ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਲੈਕਮੇਲ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਤਨਖਾਹ ਵਧਾ ਲਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਭਾਰਤ ਦੀ ਜਨਤਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਸੀ ਕਿ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ 'ਚ ਵਾਧੇ ਦੇ ਸੁਆਲ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਲਈ ਜਾਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਮਕਾਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਹ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਲਗਭਗ ਹਰ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਫਲੈਟ ਜਾਂ ਕੋਠੀ ਵਿਚ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਜਲੀ-ਪਾਣੀ ਦੇ ਖਰਚੇ ਦਾ ਭਾਰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਟੈਲੀਫੋਨਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਵਰਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਅਕਤੂਬਰ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਮਨਵੈਲਥ ਖੇਡਾਂ, ਜੋ ਕ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ, 'ਤੇ ਅਠਾਈ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚੇ ਜਾਣ ਦੀ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਝੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਸਖਤ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ। ਸਭ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਡਾਂ 'ਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਇਹ ਖਰਚ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਗਲਤ ਤਰਜੀਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਨਮਾਨ ਦਾ ਨਾਂ ਦੇਣਾ ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਨਮਾਨ ਜਨਤਾ ਦੀ ਬਿਹਤਰੀ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਠਾਈ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਈਆਂ ਨਾਲ ਤਾਂ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਗੰਦੀਆਂ ਬਸਤੀਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਸੁਧਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਹਸਪਤਾਲ, ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਖੁੱਲ੍ਹ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਲੱਖਾਂ ਭੁੱਖੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਪੇਟ

ਭਰੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਾਮਨਵੈਲਥ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਖੇਡਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਗਲਤ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣੇ ਹੀ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬਹੁਤ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਲੈਂਦੀ ਹੈ।

ਨਕਸਲਵਾਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਹਿੰਸਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਹੱਲ ਬਾਰੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਝੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਜੋ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਮੈਂ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਹੀ ਲਿਖਾਂਗੀ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹਾਂਗੀ ਕਿ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਮਾਜਕ ਨਾ-ਬਰਾਬਰੀ ਅਤੇ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਪਛੜੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਦਾ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਫੈਲੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਪਹਿਲ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅਤਿਵਾਦ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੇਵਲ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪੰਝੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਗੱਲ ਕੀਤੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਥੋਂ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੰਮ ਚੁਣੌਤੀ ਭਰਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਅਸੰਭਵ ਨਹੀਂ।

ਸਿਰ ਝੁਕਦਾ ਹੈ ਬੋਹੜ-ਬਰੋਟਿਆਂ ਜਿਹੇ ਬਾਬਿਆਂ ਅੱਗੇ

ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਆਪਣੇ ਧੀਆਂ-ਪੁੱਤਾਂ ਵਲੋਂ ਬੁਲਾਏ ਹੋਏ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਮਹਿਫਿਲ ਵਿਚ ਕੁਝ ਪਲ ਗੁਜ਼ਾਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਉਮਰ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਆਪਣੀ ਜੰਮਣ-ਭੁਇੰ ਅਤੇ ਪਿਤਾ-ਪੁਰਖੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਵਿਚ ਬਤੀਤ ਕਰ ਆਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਬਿਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਬਾਪੂ ਬੜੇ ਜੋਸ਼ੀਲੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਿਸ਼ੰਗਪੁਣੇ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪੀ-ਪੀ ਕੋਸ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹੱਥ ਵਿਚ ਫੜੀ ਡੰਗੋਰੀ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਉਤਾਰ ਨੂੰ ਉਲਾਰ ਕੇ ਉਹ ਪਰਦੇਸ਼ 'ਚ ਆਈਆਂ ਦੇਸੀ ਬੀਬੀਆਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਹੋਏ ਪਹਿਰਾਵੇ ਅਤੇ ਇਥੋਂ ਦੇ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮਨ-ਮਰਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਖੂਬ ਭੰਡੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਚੌਤੇ ਪਹਿਰ ਚਲਦੇ ਟੀ. ਵੀ. ਵਿਰੁਧ ਉਹ ਇੰਜ ਚਿੱਥ-ਚਿੱਥ ਕੇ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਸਾਰੇ ਟੀ. ਵੀ. ਸੈਟਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੋਟੀ ਨਾਲ ਹੁਣੇ ਭੰਨ ਸੁੱਟਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ। ਉਹਦੀ ਜਾਚੇ ਦੇਸੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਦਰੰਗ ਕਰਨ ਦੀ 'ਕਰਤੂਤ' ਇਸ ਨਿਖਸ਼ਮੇ ਟੀ. ਵੀ. ਦੀ ਹੀ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਬੋਲਣ-ਚੱਲਣ ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼, ਕੱਦ-ਕਾਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਾਂ-ਨੂੰਹਾਂ, ਪੋਤੇ-ਪੋਤੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਕੱਢੀ ਭਤਾਸ ਨੇ ਮੇਰੇ ਚੇਤਿਆਂ ਵਿਚ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਉਹਦੇ ਵਰਗੇ ਹੀ ਇਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੂੰ ਉਠਾ ਲਿਆਂਦਾ।

ਇਸ ਬਾਪੂ ਦਾ ਮੇਰੇ ਚੇਤਿਆਂ ਵਿਚ ਵਸੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨਾਲੋਂ ਫਰਕ ਸਿਰਫ ਇਹੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਪਰਦੇਸ਼ 'ਚ ਆ ਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਲਚਰ ਅਤੇ ਟੀ. ਵੀ. ਨੂੰ ਦੇਸੀਆਂ ਲਈ ਜ਼ਹਿਰ ਦੀ ਪੁੜੀ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਦਕਿ ਉਹ ਬਾਬਾ ਆਪਣੇ ਸਮਿਆਂ 'ਚ ਦੇਸ਼ ਬੈਠਾ ਹੀ ਰੋਡੀਓ ਦਾ ਜਾਨੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅਜੋਕੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਟੁੱਟ-ਭੱਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਵਿਗਾੜਾਂ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ ਆਇਆ ਬਾਪੂ ਟੀ. ਵੀ. ਨੂੰ ਹੀ ਪੁਆਤੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਮੰਨੀ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਇਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਬਾਬਾ ਕਿਹਾ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਘਰ ਰੋਡੀਓ ਆ ਵਤਿਆ, ਸਮਝੋ ਉਸ ਟੱਬਰ ਵਿਚ 'ਨੇਰੀ ਝੁੱਲੀ ਕਿ ਝੁੱਲੀ' ਉਹਦੇ ਭਾਅ ਦਾ ਰੋਡੀਓ ਘਰੇ ਲਿਆਉਣਾ ਆਫ਼ਤ ਖਰੀਦਣ ਬਰਾਬਰ ਸੀ।

ਬਹੁਤ ਨੇੜਲੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚੋਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਬਾਪੂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਅੱਲੋਕਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਬਰਾਬਰ ਮਿਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਲੰਮੀ ਉਮਰ, ਚੰਗੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਰੋਅਬ-ਦਾਬ ਵਾਲੀ ਦਰਸ਼ਨੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਵਾਲਾ ਇਹ ਬਾਬਾ ਗਾਲੜੀ ਵੀ ਸਿਰੇ ਦਾ ਸੀ।

ਪੁਰਾਤਨ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਵਾਂਗ ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਚਿੰਟੀ ਕਮੀਜ਼, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰੀ ਚਿੱਟਾ ਪਜਾਮਾ, ਗੂੜ੍ਹੀ ਨੀਲੀ ਫੱਬਵੀ ਦਸਤਾਰ ਅਤੇ ਗਲ ਵਿਚ ਸਾਫਾ ਪਾ ਕੇ ਰੱਖਦਾ। ਪੁੱਤਰਾਂ-ਨੂੰਹਾਂ, ਪੋਤਰੇ ਤੇ ਪੋਤ-ਨੂੰਹਾਂ ਅਤੇ ਪੜਪੋਤਰਿਆਂ ਦੇ ਭਰੋ-ਭੁੰਨੇ ਪਰਿਵਾਰ

ਵਿਚ ਇਹ ਬੜੇ ਠਾਠ ਨਾਲ ਬੁਢਾਪੇ ਦੇ ਦਿਨ ਗੁਜ਼ਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਘਰ ਦੇ ਇੱਕੋ-ਇਕ ਮੁੱਖ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਮੋਹਰੇ ਵਗਦੀ ਗਲੀ ਦੀ ਨੁੱਕਰ ਨਾਲ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹਵੇਲੀ, ਇਸ ਦਾ ਬੈਡ ਰੂਮ-ਕਮ-ਡਰਾਇੰਗ ਰੂਮ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਆਉਣ-ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਗਲੀ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਣ ਵਾਲੇ ਹਰੇਕ ਵੱਡੇ-ਛੋਟੇ ਨੂੰ ਹਵੇਲੀ 'ਚ ਬੈਠੇ ਇਸ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੀ ਸਕਿਓਰਿਟੀ ਚੈਕ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ। ਕੌਣ ਆਂ ਤੂੰ? ਕਿਥੇ, ਕੀ ਕਰਨ ਚੱਲਿਆਂ? ਵਰਗੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲੋਂ ਕਦੀ-ਕਦੀ ਇਹ ਬੋਲੋਤੀਆਂ 'ਨਿਜੀ ਗੱਲਾਂ' ਵੀ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ। ਆਏ-ਗਏ ਕਈ ਜਣੇ ਇਹਦਾ ਖੰਘੂਰਾ ਸੁਣ ਕੇ ਹੀ 'ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ' ਕਰ ਦਿੰਦੇ।

'ਤੂੰ ਕੌਣ? ਮੈਂ ਖਾਹ-ਮਖਾਹ' ਵਾਲੇ ਅਖਾਣ ਨੂੰ ਰੂਪਮਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇਸ ਬਾਪੂ ਦੀ ਆਪ ਬੀੜੀ ਸੁਣ ਲਓ। ਕਿਤੇ ਦਿਨ ਢਲੇ ਇਹ ਖੇਤ ਬੰਨੇ ਗੇੜਾ ਮਾਰ ਕੇ ਘਰ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਤੁਰਿਆ ਆ ਰਿਹਾ



ਸੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਟੀਚਰ ਲੇਡੀ-ਸਾਈਕਲ ਲੈ ਕੇ ਬਾਪੂ ਦੇ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਣ ਲੱਗੀ। ਰਸਤਾ ਕੱਚਾ ਅਤੇ ਰੇਤਲਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਸਾਈਕਲ ਤੋਂ ਉਤਰ ਕੇ ਇਹਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਤੁਰ ਪਈ। ਕਿੱਲਾ, ਦੇ ਕਿੱਲੇ ਦੀ ਵਾਟ ਤੁਰਦਿਆਂ ਇਸ ਨੇ ਟੀਚਰ ਕੋਲੋਂ ਉਸਦਾ ਸਾਰਾ 'ਕੁਰਸੀਨਾਮਾ' ਪੁੱਛ ਲਿਆ। ਦੂਰ-ਦਰਾਜ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਕੁਆਰੀ ਕੁੜੀ, ਕੱਲੀ-ਕਾਰੀ ਕਿਸੇ ਓਪਰੇ ਪਿੰਡ 'ਚ ਰਿਹਾਇਸ਼, ਮੱਕੀਆਂ-ਚਰ੍ਹੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਰੋਜ਼ ਸਕੂਲੇ 'ਕੱਲੀ ਜਾਂਦੀ...' ਇਹ ਅਨੋਖੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈ ਕੇ ਹੱਕਾ-ਬੱਕਾ ਹੋਇਆ ਬਜ਼ੁਰਗ ਉਸਨੂੰ ਹੈਰਤ ਨਾਲ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਾ, "ਕੁਤੇ ਮੱਲਾ, ਤੇਰੇ ਮਾਂ-ਪਿਓ, ਭਰਾ ਹੈਗੇ ਆ?" ਕੁੜੀ ਮੂੰਹੋਂ 'ਹਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਹੈਗੇ ਨੇ' ਸੁਣ ਕੇ ਬਾਪੂ ਨਫਰਤ ਨਾਲ ਖੁੱਕ ਕੇ ਬੋਲਿਆ, "ਹੂੰ! ਅਖੇ ਹੈਗੇ ਆ...ਮਰਿਓ ਕਹੁ ਸਹੁਰਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਵਰ-ਪ੍ਰਾਪਤ ਧੀ ਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਕਰੀ ਬੈਠੇ ਆ।"

ਰੋਡੀਓ ਖਿਲਾਫ ਵਿੱਢੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਪੇਗੰਡੇ ਦੀਆਂ ਅਜੀਬੋ-ਗਰੀਬ ਮਿਸਾਲਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ

ਬਾਪੂ ਦੇ ਅੱਖੜ ਸੁਭਾਅ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵੰਨਗੀਆਂ ਦੇਖੋ। ਗਲੀ ਵਿਚ ਆਏ ਇਕ ਫੇਰੀ ਵਾਲੇ ਨੇ ਹੋਕਾ ਦਿੱਤਾ, 'ਟੁੱਟਿਆ ਕੱਚ, ਬੋਤਲਾਂ, ਪੁਰਾਣਾ ਲੋਹਾ, ਟੁੱਟੇ ਛਿੱਤਰ, ਕੰਡਮ ਟੈਰ-ਟਿਊਬਾਂ ਵੇਚ ਲਓ ਜੀ।' ਇਸ ਫੇਰੀ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕੋਲ ਸੱਦ ਕੇ ਬਾਪੂ ਕਹਿੰਦਾ, "ਓਏ ਮੁੰਡਿਆ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਸ਼ਰਮ ਹੈ ਈ ਨੀ ਭੋਰਾ ਭਰ?" ਸਹੁਰਿਆ, ਕੈਹਾਂ, ਗਹਿਣੇ-ਗੱਟੇ ਜਾਂ ਪਿੱਤਲ-ਤਾਂਬੇ ਦੀ ਖਰੀਦੋ-ਫਰੋਖਤ ਕਰ ਲੈ। ਆਹ ਗੰਦਖਾਨਾ 'ਕੱਠਾ ਕਰਕੇ ਸਿਰ 'ਚ ਮਾਰਨਾ ਤੈਂ?' ਬਾਪੂ ਦੇ ਇਕ ਪੋਤਰੇ ਨੇ ਘਰ ਵਿਚ ਹੀ ਕਰਿਆਨੇ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਪਾ ਲਈ। ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਫੇਰੇ ਵਾਲਾ ਗਲੀ-ਗਲੀ ਹੋਕਾ ਦਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਰਾਂ ਮੋਹਰਿਓਂ ਲੰਘਣ ਲੱਗਾ। ਜਦ ਉਸਨੇ 'ਚਾਹ-ਪੱਤੀ, ਖੰਡ, ਹਲਦੀ, ਧਨੀਆ, ਮਸਾਲਾ, ਸਾਬਣ-ਸੋਢਾ ਲੈ ਲਓ' ਦਾ ਹੋਕਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਗੁੱਸਾ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਉਹਦੀ ਨਕਲ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਖਿੜ ਕੇ

ਕਹਿੰਦਾ, "ਉਹ ਭਾਈ, ਤੂੰ ਜੁ ਤੋਲੇ ਵਰਗਾ ਸਿਰ ਕੱਢ ਕੇ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਹਲਦੀ-ਮਸਾਲੇ ਵੇਚਣ ਤੁਰ ਪਿਆਂ?...ਆਹ ਜਿਹੜੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਹੱਟੀਆਂ ਪਾ ਕੇ ਤੇਰੇ ਪਿਓ ਬੈਠੇ ਆ... ਇਹ ਤੇਰੀ ਮਾਂ ਦਾ ਸਿਰ ਵੇਚ ਕੇ ਰੋਟੀ ਖਾਣਗੇ?"

ਫੱਟੀ-ਬਸਤੇ ਚੁੱਕੀ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਜਾਂਦੇ ਨਿਆਣਿਆਂ ਨਾਲ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚਿੜ੍ਹ ਸੀ। ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸਕੂਲੇ ਜਾਣ ਨਾਲੋਂ ਨਿਆਣਿਆਂ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਭਾਈ ਕੋਲੋਂ 'ਬਾਲ ਉਪਦੇਸ਼' ਪੜ੍ਹ ਕੇ 'ਪੰਜ ਗ੍ਰੰਥੀ' ਦੀ ਸੰਥਿਆ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਬੱਸ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟਿੱਚਰਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਬਾਪੂ ਕਹਿੰਦਾ, "ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਣਦਿਆਂ ਨੇ ਕਦੇ ਕਾਣੀ ਕੋਡੀ ਨਹੀਂ ਦੇਖੀ ਹੋਣੀ। ਜੁਆਕ ਸਕੂਲਾਂ 'ਚ ਬੈਠੇ ਕਿੱਲ੍ਹ-ਕਿੱਲ੍ਹ ਕੇ ਕਹੀ ਜਾਂਦੇ ਆ, ਅੱਠ ਹਜ਼ਾਰ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਘਟਾਓ।" ਸਾਗ ਲਾ ਕੇ ਬਾਪੂ ਨੇ ਖਿੜਖਿੜਾ ਕੇ ਹੱਸਦਿਆਂ ਮਖੌਲ ਕਰਨਾ, "ਪੜਦਰਾਂ ਦੇ ਪੱਲੇ ਹੈ ਨੀ ਧੋਲਾ ਵੀ।"

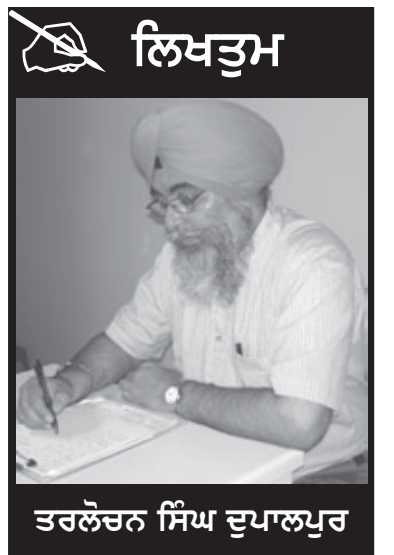
ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਰੋਡੀਓ ਕਿਸੇ ਵਿਰਲੇ-ਟਾਵੇਂ ਘਰ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਪੇਂਡੂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਰੋਡੀਓ

ਨੂੰ ਫਜ਼ੂਲ-ਖਰਚੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਫੈਸ਼ਨਪ੍ਰਸਤੀ ਅਤੇ ਨਿਆਣਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨ ਵਾਲਾ 'ਸੰਦ' ਹੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਦੋਂ ਇਸਦਾ ਸਾਲਾਨਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਭਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਚੜ੍ਹੇ ਮਹੀਨੇ ਸੈਲ ਵੀ ਖਰੀਦਣੇ ਪੈਂਦੇ ਸਨ। ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਗਾਹਕਾਂ ਬਹਾਨੇ ਬਾਪੂ ਦੇ ਪੋਤਰੇ ਨੇ ਰੋਡੀਓ ਲੈ ਆਂਦਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿਵੇਂ ਕਹਿ-ਕਹਾ ਕੇ ਬਾਪੂ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਤਾਂ ਠੰਢਾ ਕਰ ਲਿਆ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਰੋਡੀਓ ਨਾਲ ਆਵਾ ਲਾ ਲਿਆ। ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਲੰਧਰ ਰੋਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸੁਣੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਰੋਡੀਓ ਕਲਾਕਾਰ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਖੁਰਾਣਾ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਸਾਥਣ ਰਸਮੀ ਖੁਰਾਣਾ ਵਲੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਹਰ ਹਫ਼ਤੇ ਝਲਕੀ-ਨੁਮਾ ਨਾਟਕ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਵਿਚ ਸ. ਖੁਰਾਣਾ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਰੋਲ ਕਰ ਰਹੀ ਰਸਮੀ ਨੇ ਜਦੋਂ ਤਿੱਖੇਪਣ ਵਿਚ ਘਰ ਵਾਲੇ ਨੂੰ 'ਕਾਕੇ ਦੇ ਬਾਊ ਜੀ, ਕੰਨ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣ ਲਓ' ਆਖਣਾ ਤਾਂ ਬਾਪੂ ਦਾ ਪਾਰਾ ਹਾਈ ਹੋ ਜਾਣਾ, "ਦੇਖ ਕਿੰਦਾਂ ਕੈਂਚੀ ਵਾਂਗ ਲੁਤਰੇ (ਜੀਭ) ਚਲਦੀ ਐ... ਚੁੰਡੀ 'ਤੇ ਫੜਕੇ, ਤੜਕੇ ਦੀ ਚੱਕੀ ਪੀਹਣ ਲਾਈ ਹੋਵੇ... ਦਿਨ ਚੜ੍ਹੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦਾ ਗੋਹਾ-ਕੂੜਾ ਚੁੱਕ ਕੇ, ਖੇਤਾਂ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਾ ਪਵੇ, ਫੇਰ ਆਵੇ ਅਕਲ ਟਿਕਾਏ।"

ਅੱਗਿਓ ਜਦੋਂ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਖੁਰਾਣੇ ਨੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ 'ਬੇਗਮ ਸਾਹਬਾ-ਬੇਗਮ ਸਾਹਬਾ' ਆਖਣਾ ਤਾਂ ਬਾਪੂ ਨੇ ਢਾਗੂ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਮਾਰਦਿਆਂ ਖਫਾ ਹੋਣਾ। "ਮਜ਼੍ਹ... ਸਾਲਾ ਰੰਨ ਮਰੀਦ! ਗੁਤਨੀ ਫੜ੍ਹ

ਕੇ ਬੁਝਾਤ ਨੀ ਭੰਨਦਾ ਮੋਹਰੇ ਟੌਕਰਦੀ ਦਾ।" ਸਤੇ ਹੋਏ ਨੇ ਟੱਬਰ ਦੇ ਜੀਆਂ ਨੂੰ ਝਿੜਕਾਂ ਮਾਰਦਿਆਂ ਆਖਣਾ, "ਓਏ ਐਸ ਸੁਗਾਤ (ਰੋਡੀਓ ਸੈਟ) ਨੂੰ ਢੇਰਾਂ 'ਚ ਸੁੱਟ ਆਓ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਏਹੀ ਕੁਝ ਸਾਡੇ ਘਰ ਵੀ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪੈਣਾ ਐ।" ਸਵੇਰੇ ਸਵਾ ਨੌਂ ਕ ਵਜੇ ਜਦੋਂ ਰੋਡੀਓ ਤੋਂ ਕਲਾਸੀਕਲ ਸੰਗੀਤ ਚੱਲ ਪੈਣਾ ਤਾਂ ਨਿਆਣੇ ਰੋਡੀਓ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦੇ। ਬਾਪੂ ਨੇ ਝਈਆਂ ਲੈ-ਲੈ ਪੈਣਾ, "ਉਟ-ਪਟਾਂਗ, ਖੇਹ-ਸੁਆਹ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਬਬੇਰਾ ਸੁਣੀ ਜਾਂਦੇ ਐ, ਜਦ 'ਸੁਣਨ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼' ਆਉਂਦੀ ਐ ਤਾਂ ਰੇਡੂਏ ਦਾ ਗਲ ਘੁੱਟ ਦਿੰਦੇ ਐ ਪੜਦਰ।"

ਡਾਕਖਾਨੇ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਰੋਡੀਓ ਲਾਇਸੈਂਸ ਚੈਕ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰੇ ਆ ਗਿਆ। ਹਵੇਲੀ ਬੈਠੇ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛ ਲਿਆ। ਬਾਪੂ ਨੇ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਢਾਗੂ, "ਓਏ ਤੂੰ ਉਹੀ ਐ, ਜਿਹੜਾ ਤੀਵੀਆਂ ਨੂੰ ਭੂਹੇ ਚੜ੍ਹਾਉਂਦੇ?" ਕਦੇ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛ ਕਿ ਤੂੰ ਠੰਡੂ ਰਾਮ ਐ ਕਿ ਭਾਈਆ ਜੀ? ਹੱਥ ਜੋੜਦਿਆਂ ਜਦ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਾਬਾ ਜੀ



ਮੈਂ ਤਾਂ ਡਾਕਖਾਨਿਓ ਆਇਆ ਹਾਂ ਤਾਂ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੂਜੇ ਰੁਖ ਹੋ ਗਿਆ, "ਫੇਰ ਤੂੰ ਮਾਮਾ ਲੱਗਵੇਂ ਸਾਡੇ ਰੇਡੂਏ ਦਾ? ਤੈਨੂੰ ਚੰਦਾ ਕੇਹਾ ਦੇਦੀਏ ਅਸੀਂ?... ਲੁਟੇਰੇ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਦੇ।"

ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਬਾਹਰਵਾਰ ਕੰਧ 'ਤੇ ਗੱਡੀ ਹੋਈ ਕੀਲੀ ਨਾਲ ਲਟਕਦਾ ਰੋਡੀਓ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਵੱਜਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਦੁਪਹਿਰੇ ਸਾਢੇ ਬਾਰਾਂ ਵਜੇ ਬੀਬੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 'ਤ੍ਰਿਵਣ' ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਭੈਣਾਂ ਨੇ ਇਕ ਦੂਜੀ ਨਾਲ ਹਾਸਾ-ਮਸ਼ਕੂਲਾ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਬਾਪੂ ਝੱਟ ਲੋਹਾ-ਲਾਖਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ, "ਤਾਂ ਹੀ ਸਿਆਣਿਆਂ ਨੇ ਗੁੱਤ ਪਿੰਛੇ ਮੱਤ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਐ... ਆਰੀ ਕੁਝ ਸਿਖਾਲਣਾ ਨੂੰਹਾਂ-ਧੀਆਂ ਨੂੰ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨਾਂ ਨੇ।" ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਦਿਹਾੜੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਠੰਡੂ ਰਾਮ ਹੋਰਾਂ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆਂ 'ਮੌਸਮ ਦਾ ਹਾਲ' ਸੁਣਾਉਣਾ, ਇਧਰ ਬਾਪੂ ਦੀ ਬੁੜ ਬੁੜ ਸੁਰੂ ਹੋ ਜਾਣੀ, "ਹੂੰ! ਦੇਖ ਕਿੰਦਾਂ ਕੁਫਰ ਤੋਲਣ ਡਹੇ ਐ।... ਜਿੰਦਾਂ ਕਿਤੇ ਇੰਦਰ ਦੇਵਤੇ ਦੇ ਸਲਾਹੂ ਲਗੇ ਹੋਣ।"

ਆਪਣੀਆਂ ਰਵਾਇਤਾਂ, ਆਪਣੇ ਵਿਰਸੇ ਲਈ ਰੋਡੀਓ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਸਮਝਣ ਵਾਲਾ ਇਹ ਬਜ਼ੁਰਗ, ਇਸੇ ਚਿੰਤਾ ਵਿਚ ਫਾਨੀ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਕੂਚ ਕਰ ਗਿਆ ਕਿ ਰੋਡੀਓ ਨੇ ਸਾਡੇ ਟੱਬਰਾਂ ਨੂੰ ਪੁੰਨੀਆਂ ਪੱਟੀਆਂ ਪੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਕ ਤਾਂ ਉਹ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, 'ਜੋ ਬਦਲ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ਜਮਾਨੇ ਕੇ ਸਾਥ' ਲੇਕਿਨ ਬਹੁਤੇ ਉਤਲੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੀ ਨਿਆਈਂ, ਹਾਲਾਤ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਅਜਿਹੇ ਬਾਬਿਆਂ 'ਤੇ ਇਹ ਤੁਕਾਂ ਖੂਬ ਢੁਕਦੀਆਂ ਨੇ:

'ਜੱਗ ਹੀ ਬਦਲ-ਬਦਲ ਫਿਰ ਬਦਲੇ, ਸਰਮੱਦ ਨਾ ਸੁਕਰਾਤ ਬਦਲਦੇ।' ਮੂੰਹ ਜ਼ੋਰ ਸਮਿਆਂ ਦੇ ਨਿਤ ਬਦਲਦੇ ਰੰਗ-ਢੰਗ ਦੇਖ ਕੇ ਅਡੋਲ ਖੜ੍ਹੇ ਪਿੱਪਲਾਂ, ਬੋਹੜ ਬਰੋਟਿਆਂ ਵਰਗੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰਤ ਅੱਗੇ ਸਿਰ ਝੁਕਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ਰਾਬੀ ਚਾਚੇ ਦੀ ਬੇਬਾਕੀ ਨੇ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤਾ ਮੱਝਾਂ ਮਰਨ ਦਾ ਗੁੱਝਾ ਭੇਦ

ਅਮਰ ਸੂਫੀ

ਭੋਇੰ ਬੇਸ਼ੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਸੀ ਪਰ ਸੋਮ ਦੀ ਮਾਰ 'ਚ ਆਈ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਪਜਾਊ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਘਰ ਦਾ ਰੇੜ੍ਹਾ ਰੇੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕੁਝ ਕੱਟੀਆਂ-ਝੋਟੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਪਾਲ ਲਈਆਂ। ਕੁਝ ਕੁ ਸਮੇਂ 'ਚ ਹੀ ਉਹ ਮੱਝਾਂ ਬਣ ਗਈਆਂ। ਢੋਲ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਪਾਉਣ ਨਾਲ ਘਰ ਦਾ ਤੋਰਾ ਵਧੀਆ ਤੁਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਇਕ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਉਠ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਬੱਲ੍ਹੀ ਮੱਝ ਮਰੀ ਪਈ ਸੀ। ਘਰ ਵਿਚ ਕੁਹਰਾਮ ਮੱਚ ਗਿਆ। ਗੁਆਂਢੀ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ। ਕੋਈ ਦਿਲਾਸਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਕੋਈ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਲੱਭ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਾਂਝੀ ਰਾਇ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮੱਝ ਨੂੰ ਸੱਪ ਲੜ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੱਪ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਕੋਠੇ 'ਚ ਪਈ ਤੂੜੀ, ਕੰਧ ਨਾਲ ਪਈਆਂ ਪਾਥੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਹੜੇ ਦੇ ਇਕ ਕੋਠੇ 'ਚ ਪਿਆ ਇੱਟਾਂ ਰੋੜੀਆਂ ਦਾ ਢੇਰ ਫਰੋਲ ਮਾਰਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਸੱਪ ਨਾ ਮਿਲਿਆ।

ਇਸ ਸਦਮੇ ਵਿਚੋਂ ਅਜੇ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਸਾਂ ਨਿਕਲੇ ਕਿ ਇਕ ਦਿਨ ਛੱਡ ਕੇ ਉਸੇ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹੀ ਇਕ ਹੋਰ ਮੱਝ ਮਰ ਗਈ। ਆਂਢੀ-ਗੁਆਂਢੀ ਫਿਰ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ। ਘਰ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬੜਾ ਹੀ ਸੋਗਮਈ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਚਾਚਾ, ਬਾਪੂ ਜੀ ਨੂੰ ਸੁਣਾ, ਮੱਝ ਵਲ ਹੱਥ ਕਰ ਕੇ ਕਹਿ ਰਿਹਾ

ਸੀ, "ਮਹਿੰ ਨੂੰ ਖੇਤਰਪਾਲ ਨੇ ਧੱਫਾ ਮਾਰਿਆ। ਕਿੱਡਾ ਨੀਲ ਪਿਆ ਹੋਇਐ ਕੰਡ 'ਤੇ। ਇਹ ਕਿਹੜਾ ਉਸ ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ, ਵੱਡਾ ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ। ਨੁਕਸਾਨ ਤਾਂ ਹੋਣਾ ਹੀ ਹੋਇਆ।"

ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਹੀ ਅੱਠ ਮੱਝਾਂ ਅੱਗੜ-ਪਿੱਛੜ ਮਰ ਗਈਆਂ। ਇਕ ਸਾਨ੍ਹ ਝੋਟਾ, ਪੰਜ ਕੱਟਰੂ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਝੋਟੀਆਂ ਹੀ ਬਚੀਆਂ ਸਨ, ਉਹ ਵੀ ਜੋ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦੀ ਖੁਰਲੀ 'ਤੇ ਬੱਝੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਘਰ ਦੇ ਜੀਆਂ ਵਰਗੀਆਂ ਮੱਝਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਘਰ ਭਾਅ-ਭਾਅ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਘਰੋਂ ਨਿੱਤ ਦੇ ਢੋਲ ਦੁੱਧ ਦੇ ਨਿਕਲਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਹੁਣ ਚਾਹ ਲਈ ਵੀ ਮੁੱਲ ਲੈਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਤਾਂ ਪੀੜ ਵੰਡਾਉਣੀ ਹੀ ਵੰਡਾਉਣੀ ਸੀ, ਸਾਰੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਵੀ ਵਾਰੋ-ਵਾਰੀ ਹੌਂਸਲਾ ਦੇ ਕੇ ਮੁੜ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਗੋਡਾ ਨਿਵਾਉਣ ਆਉਂਦਾ, ਮਾਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਅੱਥਰੂ ਭਰ ਕੇ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਕੋਸਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ। ਔਰਤਾਂ ਕਿਸੇ 'ਸਿਆਣੇ' ਤੋਂ ਪੁੱਛ ਪੁਆਉਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦੀਆਂ। ਆਦਮੀ ਜਦੋਂ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵੀ ਤਿੜਕਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਹ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਓਹੜ-ਪੋਹੜ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਲੇਰ ਸਨ, ਪਰ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਟੁੱਟ ਚੁੱਕੀ ਮਾਂ 'ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ।

ਸਾਡੇ ਘਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਬਾਬਾ ਬੰਸਾ ਚੌਂਕੀ ਲਾਉਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਵੀਰਵਾਰ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਚੁੰਨੀ ਦੇ ਪੱਲੇ ਪਾਈਆ ਕੁ ਕਣਕ ਦੇ 'ਕਣ' ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਚਾਚੇਕਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕੰਧ ਨਾਲ ਬਣੀ, ਪਰ ਸੱਖਣੀ ਪਈ ਖੁਰਲੀ ਦੇ ਨਾਲ ਛੁਹਾ ਕੇ, ਮੈਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ, ਬਾਬੇ ਦੇ 'ਦਰਬਾਰ' ਜਾ ਚੁੱਕੀ। ਵੀਹ-ਪੰਝੀ ਜਣਿਆਂ ਦੀ ਭੀੜ ਦੇ ਵਿਚਾਲੇ ਬਣੀ ਗੱਦੀ 'ਤੇ ਬਾਬਾ ਬੰਸਾ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਵਾਲਾਂ ਨਾਲ ਸਿਰ ਘੁਮਾ-ਘੁਮਾ ਕੇ 'ਖੇਡ' ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਆਈ 'ਸੰਗਤ' ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਪੁੱਛ' ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ 'ਇਲਾਜ' ਦੀ ਵਿਧੀ ਵੀ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਾਡੀ ਵਾਰੀ ਆਉਣ 'ਤੇ ਉਹਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਭਗਵੇਂ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਾਲੇ ਸਾਧ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਤੋਂ ਜੁਆਬ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਹਦੀ ਕਰੋਪੀ ਕਰਕੇ ਹੀ ਇਹ ਭਾਣਾ ਵਾਪਰਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਟੁਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਕਾਲਾ ਪਠੋਰਾ, ਦੇਸੀ ਸਰਾਬ ਦੀ ਬੋਤਲ, ਸਵਾ ਦੋ ਗਜ਼ ਕਾਲਾ ਕੱਪੜਾ, ਨਾਰੀਅਲ ਅਤੇ ਸੰਧੂਰ ਆਦਿ ਨਿੱਕ-ਸੁੱਕ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਖੇਤ ਵਿਚਲੀ ਬੇਰੀ ਹੇਠ ਕਿਸੇ ਬਾਬੇ ਦੇ ਨਮਿਤ ਇਕ ਮਟੀ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਚੌਦੇ ਨੂੰ ਨੰਗੇ ਪੈਰੀਂ ਜਾ ਕੇ ਲੱਸੀ ਪਾਉਣ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਮਾਤਾ ਨੇ 'ਸਤਿ-ਬਚਨ' ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ।

ਬਾਬੇ ਦੇ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਰਾਤ ਅਸੀਂ

ਪਿੰਡੋਂ ਬਾਹਰ ਇਕ ਚੁਰਸਤੇ 'ਚ 'ਟੁਣਾ' ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਪਠੋਰਾ ਪਿੰਡ 'ਚ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਮਾਘੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਨੰਗੇ ਪੈਰੀਂ ਸਿਰ 'ਤੇ ਕੱਚੀ ਲੱਸੀ ਨਾਲ ਧੋਤੀਆਂ ਇੱਕੀ ਇੱਟਾਂ ਅਤੇ ਸੀਮੇਂਟ-ਰੇਤਾ ਢੋਇਆ। ਬੰਸਾ ਬਾਬਾ ਨਾਲ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਮਟੀ ਬਣਵਾ ਕੇ ਆਇਆ। ਮਾਂ ਨੇ ਘਰ ਆਏ ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਾਦਾ ਛਕਾ ਕੇ ਪੱਗ, ਚਿੱਟੇ ਚੋਲੇ ਦਾ ਕੱਪੜਾ, ਇਕ ਕੰਬਲ ਅਤੇ ਕੁਝ ਰੁਪਏ ਵੀ ਦਿੱਤੇ।

ਘਰ 'ਚ ਵੱਡਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ 'ਲੱਸੀ' ਪਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਸੀ। ਕੁਝ ਚਿਰ ਇੰਜ ਹੀ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਨੌਵੀਂ 'ਚ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਰਾਮਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਅਧਿਆਪਕ ਆਪਣਾ ਵਿਸ਼ਾ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਨੂੰ ਕਈ ਕੁਝ ਨਵਾਂ ਦੱਸਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ 'ਤੇ ਜਾਦੂ-ਟੂਣਿਆਂ ਅਤੇ ਭੂਤ-ਪ੍ਰੇਤਾਂ ਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ। ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਪਿੱਛੇ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਥ ਹਰ ਹਾਲਤ 'ਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਮੰਗ-ਖਾਣੇ ਸਾਧਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਵੀ ਬੋਲਦੇ। ਕਿਰਤ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ 'ਤੇ ਬਲ ਦਿੰਦੇ। ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਚੰਗੀਆਂ ਲਗਦੀਆਂ। ਰਾਮਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਸਕੂਲ ਦੀ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵੀ ਸੀ। ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਚੰਗੀ ਸੋਚ ਵਾਲੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵੀ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਦਿੰਦੇ।

ਮੇਰੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਅਤੇ

ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚਲੀ ਚੇਤਨਾ ਨੇ ਆਪਣਾ ਅਸਰ ਵਿਖਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਿਆਲ ਦੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਪਿਤਾ 'ਚ ਅੱਗ ਸੇਕਦੇ ਹਾਣੀਆਂ ਕੋਲ ਅੱਧਾ ਪੌਣਾ ਘੰਟਾ ਬਹਿ, ਲੱਸੀ ਰਾਹ 'ਚ ਡੋਲ੍ਹ, ਮੁਤ ਆਉਂਦਾ। ਤੇ ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਮਟੀ 'ਤੇ ਲੱਸੀ ਪਾਉਣ ਜਾਣ ਤੋਂ ਕੋਰਾ ਜੁਆਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਮਾਤਾ ਛਿਕਰਮੰਦ ਹੋ ਕੇ ਰੋਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਪਿਤਾ ਜੀ ਮੇਰੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਸਨ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਇਹ ਗੱਲ ਆਈ-ਗਈ ਹੋ ਗਈ।

ਫਿਰ ਇਕ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਉਠ ਵਾਲੀ ਗੱਡੀ 'ਤੇ ਖੇਤ ਪੱਥੇ ਲੈਣ ਗਿਆ, ਮਟੀ ਵੀ ਲੱਦ ਲਿਆਇਆ ਅਤੇ ਪੱਕੀ ਸੜਕ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜਨਾ 'ਚ ਖੜ੍ਹ ਪਾਣੀ 'ਚ ਸੁੱਟ ਆਇਆ। ਇਹ ਗੱਲ ਮੈਂ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਤਾਇਆ ਜੀ ਦੀ ਲੜਕੀ ਦੇ ਸਹੁਰੇ ਦੇ ਭੋਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਭ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਵਰਗੀ ਪਾਰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਬਹੁਤਾ ਸ਼ਰਾਬੀ ਹੋਇਆ ਚਾਚਾ, ਪਿਤਾ ਜੀ ਨਾਲ ਖਹਿਬੜਦਿਆਂ ਬੋਲ ਪਿਆ, "ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਕੀ ਕਰਲੇਂਗਾ? ਤੇਰੀਆਂ ਅੱਠੇ ਮਹੀਆਂ ਆਟੇ ਦੇ ਪੇੜਿਆਂ 'ਚ ਚੂਹੇ ਮਾਰਨ ਵਾਲੀ ਦਵਾਈ ਪਾ ਕੇ ਮਾਰ'ਤੀਆਂ, ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਕੀ ਕਰ ਲਿਆ ਉਏ?" ਚਾਚੇ ਦੀ ਇਸ ਬੇਬਾਕੀ ਨਾਲ ਮੱਝਾਂ ਦੇ ਉਤੋਤਿਤੀ ਮਰਨ ਵਾਲਾ ਭੇਤ ਅੱਜ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ ਸੀ।

ਕਿਵੇਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਐਫ. ਬੀ. ਆਈ.

ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਐਫ. ਬੀ. ਆਈ. (ਫੈਡਰਲ ਬਿਊਰੋ ਆਫ ਇਨਵੈਸਟੀਗੇਸ਼ਨ) ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਹੈ ਜੋ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਆਫ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਆਜ਼ਾਦ ਤੌਰ 'ਤੇ। ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਪਤਾਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ, ਇਥੋਂ ਤੱਕ



ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਜੋ ਕਿ ਫੌਜਾਂ ਦਾ ਕਮਾਂਡਰ ਇਨ ਚੀਫ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਐਫ. ਬੀ. ਆਈ. ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਸੰਨ 1908 ਵਿਚ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਈ। 12 ਸਪੈਸ਼ਲ ਏਜੰਟ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਮਲੇ ਦੀ ਸੀਕਰੇਟ ਸਰਵਿਸ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇਸਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਐਫ. ਬੀ. ਆਈ. ਦਾ ਨਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਨ 1935 ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਐਫ. ਬੀ. ਆਈ. ਦੇ ਏਜੰਟਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਹਥਿਆਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਸੀ ਪਰ ਇਕ ਦੁਰਘਟਨਾ ਵਿਚ ਐਫ. ਬੀ. ਆਈ. ਦੇ ਕੁਝ ਏਜੰਟਾਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਹੁਣ ਹਰੇਕ

ਸਪੈਸ਼ਲ ਏਜੰਟ ਨੂੰ 40 ਕੈਲੀਬਰ ਦਾ ਪਿਸਟਲ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਤਿ ਆਧੁਨਿਕ ਹਥਿਆਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

ਐਫ. ਬੀ. ਆਈ. ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਮਿਸਟਰ ਜੇ. ਐਗਰ ਹੁਵਰ ਪੂਰੇ 48 ਸਾਲ ਇਸਦੇ ਮੁਖੀ ਰਹੇ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਇਹ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦਸ ਸਾਲ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਸਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਐਫ. ਬੀ. ਆਈ. ਦਾ ਮੁੱਖ ਕੰਮ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਹ 200 ਤੋਂ ਵਧ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ, ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ, ਬੈਂਕਰਪਸੀ ਫਰਾਡ, ਇੰਸੋਰੈਂਸ ਫਰਾਡ, ਮਾਰਗੇਜ਼ ਫਰਾਡ, ਮਾਨਵੀ ਸਮਗਲਿੰਗ ਯਾਨਿ ਕਬੂਤਰਬਾਜ਼ੀ, ਚੋਣਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਝਗੜੇ, ਹੈਲਥਕੇਅਰ ਫਰਾਡ, ਬੱਚਿਆਂ ਸੰਬੰਧੀ ਜ਼ਰਾਇਮ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਪੰਦਰਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਕੈਰੀਅਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇਸ ਏਜੰਸੀ ਕੋਲ ਇਸ ਵਕਤ ਕੁੱਲ 30,000 ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 13,412 ਸਪੈਸ਼ਲ ਏਜੰਟ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦਫਤਰੀ ਅਮਲੇ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਹਨ। ਇਸ ਵਕਤ ਪੂਰੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਐਫ. ਬੀ. ਆਈ. ਦੇ ਕੁਲ 58 ਦਫਤਰ ਹਨ ਅਤੇ 400 ਛੋਟੀਆਂ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ 50 ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਫਤਰ ਜਾਂ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕੰਮ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਰੋਧੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਭਾਵੀ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਹੈ।

ਸਾਲ 2009 ਵਿਚ ਐਫ. ਬੀ. ਆਈ. ਦਾ ਸਾਲਾਨਾ ਬਜਟ ਅੱਠ ਬਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਤ੍ਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਲਾਨਾ ਬਜਟ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਐਫ. ਬੀ. ਆਈ. ਦੇ ਏਜੰਟ ਅਤਿ-ਆਧੁਨਿਕ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਨਾਲ ਲੈਸ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦਾ ਬਚ ਕੇ ਨਿਕਲਣਾ ਬੜਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਐਫ. ਬੀ. ਆਈ. ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੜੇ ਕਠਿਨ ਇਮਤਿਹਾਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਭਰਤੀ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਤੱਕ ਦਾ ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। 11 ਸਤੰਬਰ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਫ. ਬੀ. ਆਈ. ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਸੀਮਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਚਾਹੇ ਉਹ ਕਿੱਤੇ ਵੀ ਅਹੁਦੇ ਉਪਰ ਹੋਵੇ, ਸ਼ੱਕ ਪੈਣ 'ਤੇ ਐਫ. ਬੀ. ਆਈ. ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਸਵਾਲ ਜਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਰਾਕ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦ ਸੱਦਾਮ ਹੁਸੈਨ ਫਤਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚੋਂ ਗੈਸ ਦੇ ਚੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚ ਮਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸੱਚ ਉਗਲਾਉਣ ਖਾਤਰ ਸੀ. ਆਈ. ਏ. ਅਤੇ ਐਫ. ਬੀ. ਆਈ. ਨੇ ਉਸਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਕੈਦ ਇਕ ਮੁਸਲਿਮ ਏਜੰਟ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਰਜ ਡਬਲਿਊ ਬੁਸ਼ ਦਾ ਪੀ ਏ ਦੱਸ ਕੇ ਉਸ ਤੋਂ ਇਸ ਸਾਰੇ ਗੈਸ ਕਾਂਡ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਪੀ ਏ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਐਫ ਬੀ ਆਈ ਦਾ ਇਕ ਏਜੰਟ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਸੱਦਾਮ ਹੁਸੈਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰ ਸਕਣ ਕਾਰਨ ਉਸਤੋਂ ਸਾਰੇ ਗੁਪਤ ਭੇਦ ਲੈ ਲਏ। ਉਸ ਏਜੰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਸੱਦਾਮ ਹੁਸੈਨ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਕ ਪਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਰਫ ਮੈਂ ਹੀ ਸੀ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਵੀ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਵਾਰ ਸੱਦਾਮ ਜੇਲ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਸਨੂੰ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਉਪਰ ਲਿਆ ਕੇ ਕਿਸੇ ਦੂਸਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਉਸਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਇਆ। ਉਸ ਏਜੰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਜਦ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਬਗਦਾਦ ਸ਼ਹਿਰ ਉਪਰੋਂ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਸੱਦਾਮ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਖ ਤੇਰੇ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਇਰਾਕ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਸੱਦਾਮ ਚੁੱਪਚਾਪ ਆਪਣੀ ਸੀਟ ਉਪਰ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ।

ਤੁਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹੋਵੋਗੇ ਕਿ ਗੱਲ ਕਿਧਰੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਤੇ

ਚਲਦੇ
ਫਿਰਦੇ



ਮਨਦੀਪ ਮਾਨ

ਫੋਨ: 661-889-1927

ਕਿਧਰ ਚਲੀ ਗਈ ਪਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਮੈਂ ਇਹ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਕੇ ਇਹ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਐਫ. ਬੀ. ਆਈ. ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਆਪਣਾ ਦੇਸ਼, ਫਰਜ਼ ਪਹਿਲਾਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਾਤਪਾਤ, ਧਰਮ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਬਾਅਦ ਵਿਚ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਬਾਹਰਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਐਫ. ਬੀ. ਆਈ. ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਰੱਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਕਸੌਟੀ 'ਤੇ ਖਰੇ ਉਤਰਦੇ ਹੋਣ। ਪਰ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸਦੇ ਐਫ. ਬੀ. ਆਈ. ਲਗਾਤਾਰ ਆਪਣੇ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰੋਕ-ਟੋਕ ਦੇ ਅੱਗੇ ਵਧਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਉਦਾਹਰਣ 11 ਸਤੰਬਰ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਮਰੀਕਾ ਉਪਰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਨਾਕਾਮ ਬਣਾ ਦੇਣਾ ਤੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਹੈ।

ਅੰਤ ਵਿਚ ਮੈਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਅਮਰੀਕਨ ਨਾਗਰਿਕ ਹੋ ਤੇ ਇਕ ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਨ ਅਤੇ ਰੋਮਾਂਚਿਕ ਕੈਰੀਅਰ ਨਾਲ ਜਿਊਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਇਕ ਵਾਰ ਐਫ. ਬੀ. ਆਈ. ਦੀ ਵੈਬਸਾਈਟ (www.fbi.com) ਜ਼ਰੂਰ ਦੇਖੋ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੁਹਾਡੇ ਹੁਨਰ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਮੁੱਲ ਪੈ ਜਾਵੇ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਏਜੰਸੀ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕੋ ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤਿਆਂ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਐਫ. ਬੀ. ਆਈ. ਦੇ ਦਫਤਰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਹਰੇਕ ਵੱਡੇ-ਛੋਟੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਹਨ, ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਕਿਤੇ ਅਤਿਵਾਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇਖਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਰੰਤ ਆਪਣੇ ਲੋਕਲ ਐਫ. ਬੀ. ਆਈ. ਦਫਤਰ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ। ਬੇਕਰਜ਼ਫੀਲਡ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਐਫ. ਬੀ. ਆਈ. ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਫੋਨ 661-323-9665 ਉਪਰ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਵੇਗੀ।

ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ, ਓਹਾਇਓ ਦੇ ਮੇਲੇ 'ਚ ਗਿੱਧੇ ਅਤੇ ਭੰਗੜੇ ਨੇ ਰੰਗ ਬੰਨਿਆ

ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ, ਓਹਾਇਓ

(ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੁਮਟਾਲਾ): ਸਥਾਨਕ ਸਿਟੀ ਹਾਲ ਪਲਾਜ਼ਾ ਵਿਚ 14ਵਾਂ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮੇਲਾ ਬੜੇ ਧੂਮ ਧਾਮ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਪੰਜਾਬੀ ਗਿੱਧੇ ਅਤੇ ਭੰਗੜੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਰਵਜੋਤ ਕੌਰ, ਪ੍ਰਭਜੋਤ ਕੌਰ, ਹਰਲੀਨ ਕੌਰ

ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਨੇ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਆਇਰਲੈਂਡ ਦੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਬੱਚੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਕਮਾਲ ਦਾ ਡਾਂਸ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਇਥੋਂ ਦੇ ਅਫਰੀਕੀ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਰਵਾਇਤੀ ਸੰਗੀਤ ਨਾਲ ਖੂਬ ਰੌਣਕਾਂ ਲਾਈਆਂ।

ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਾਉਣ ਲਈ

ਅਮਰੀਕਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸ. ਕਰਨਵੀਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ ਨੇ ਦਿੱਤੀ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਪੈਂਫਲਿਟ ਵੀ ਵੰਡੇ ਗਏ।

ਮਿਸਟਰ ਕ੍ਰਿਸ ਮੂਰ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਨ, ਨੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੈਰਿਫ ਮਿਸਟਰ ਜੀਨ ਕੈਲੀ ਨੇ ਨਿਭਾਈ। ਜਿਥੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਜਾਪਾਨੀ, ਕੰਬੋਡੀਅਨ, ਚੀਨੀ, ਮੈਕਸੀਕਨ ਅਮਰੀਕੀ

ਖਾਣਿਆਂ ਦਾ ਸੁਆਦ ਮਾਣਿਆ ਉਥੇ ਜੀਤ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਖਾਣੇ ਦਾ ਲੁਤਫ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੂਬ ਉਠਾਇਆ। ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਇਨ ਮੋਟਲ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਸਰਦਾਰਨੀ ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਇਸ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਸਟਾਲ ਲਾਉਣ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਈ ਦਿਨ ਲੱਗਾ ਰਿਹਾ।

ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ

ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸੈਂਬੀ, ਰਾਜਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਜਾਜ, ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ, ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਸਮੀਪ ਸਿੰਘ ਗੁਮਟਾਲਾ, ਸ. ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੱਖੜ, ਸਿਮਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ, ਮਾਨਤ ਸਿੰਘ, ਚਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਬਾਸੀ, ਚਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਗੁਮਟਾਲਾ, ਕਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਪਨੂੰ, ਇੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸਰਾਂ, ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ, ਜਸਵੀਰ ਕੌਰ, ਪਿੰਕੀ ਬਜਾਜ, ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।



ਬਜਾਜ, ਗੁਨਵੀਨ ਕੌਰ ਬਜਾਜ, ਕਿਰਨਦੀਪ ਕੌਰ, ਤਰਨ ਕੌਰ, ਗੁਰਜੋਤ ਕੌਰ, ਗੁਨਮੀਤ ਕੌਰ, ਜਾਸਮੀਨ ਕੌਰ, ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਤਨਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਕਮਲ ਸਿੰਘ, ਸੁਖਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਗਿੱਧੇ ਅਤੇ ਭੰਗੜੇ ਦਾ ਖੂਬ ਰੰਗ ਬੰਨਿਆ। ਅਮਰੀਕਨਾਂ ਨੇ ਤਾਤੀਆਂ ਮਾਰ ਮਾਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਕ ਅਮਰੀਕੀ ਕਲਾਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਤਕਨੀਕ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਪੁਛਿਆ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਸਮੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ।

ਮੇਲੇ ਦਾ ਰਸਮੀ ਉਦਘਾਟਨ ਮੇਅਰ ਵੈਰਨ ਕੋਪਲੈਂਡ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਏ ਲੋਕਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਚੀਨੀ, ਜਪਾਨੀ, ਆਇਰਲੈਂਡ

ਲਗਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਹਾਰਮੋਨੀਅਮ, ਢੋਲ, ਚਿਮਟਾ, ਬੀਨ, ਸੁਰਾਹੀ, ਚਰਖਾ, ਮਧਾਣੀ, ਪੀਤੀ, ਆਟਾ ਪੀਣ ਵਾਲੀ ਚੱਕੀ, ਪੱਖੀਆਂ ਆਦਿ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਿੱਖ ਫੌਜੀਆਂ, ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਓਬਾਮਾ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬੁਸ਼ ਨਾਲ ਤਸਵੀਰਾਂ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵੀ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਅਮਰੀਕਨਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਿਖਾਈ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਜਾਹਿਰ ਕੀਤੀ।



ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਖੇਡ ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਜਾਫੀ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਤਾਉ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਇੱਥੇ ਫੇਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਆਏ ਸਨ ਉਹ ਇੱਥੇ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਪੀਟਰਸਨ ਆਟੋ ਬਾਡੀ ਦੇ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ (ਡੀ.ਸੀ.) ਦੇ ਕੋਲ ਆਏ ਸਨ। ਤਾਉ 25 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਵਿਚ ਹੋਏ ਯੁਨਾਈਟਿਡ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਦੇ ਕਬੱਡੀ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਮੈਚ ਖੇਡਣ ਲਈ ਜਾਣ ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇਥੇ ਠਹਿਰੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੱਥੇ ਭਰਵਾਂ ਮਾਣ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਕਲੱਬ (ਸ਼ਿਕਾਗੋ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਮਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਦੇਸ਼ਾ, ਹੈਪੀ ਹੀਰ, ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ, ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ ਲਖਨ, ਲਵਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੁੱਲਤ, ਲੱਕੀ ਸਹੋਤਾ, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਕਾਲਾ, ਬਿੰਦੂ ਹੀਰ, ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂ, ਪੰਜਾਬੀ ਲਾਇਨਜ਼ ਕਲੱਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਸੀਹਰਾ, ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਡੀ.ਸੀ., ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿੱਲਾ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਦੇ ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੁਸਾਣਾ, ਹਰਦੀਪ ਤਾਉ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਮੈਰੀਕਨ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਦੇ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗੁਲਜਾਰ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਛਿੱਦਾ, ਜਿੰਦੀ ਦਿਆਲ, ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ, ਕਾਕਾ ਸਰਾਂ, ਜਸਕਰਨ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਜੱਸੀ, ਪੰਮਾ, ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਹੇਵਰਡ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਬੇ-ਏਰੀਆ ਕਲੱਬ ਨੇ ਜਿਤਿਆ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਛਾਇਆ ਹੇਠ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਇਸ ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਨਾਮੀ ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੋਹਰ ਵਿਖਾਏ। ਇਹ ਮੇਲਾ



ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਵੀ ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ ਕਿ ਕੁਝ ਹਫ਼ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਮੈਦਾਨਾਂ ਵਿਚ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬੀ ਮੇਲੇ ਦੌਰਾਨ ਦੋ ਗੁੱਟਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਮੇਲੀਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਖਦਸ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਖਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਕਰਕੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਮਨ ਅਮਾਨ ਰਿਹਾ।

ਇਸ ਕਬੱਡੀ ਮੇਲੇ ਦਾ ਪਹਿਲਾ 7500 ਡਾਲਰ ਦਾ ਇਨਾਮ ਅਤੇ ਟਰਾਫੀ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਹੇਠ ਚਲਦੇ ਬੇ-ਏਰੀਆ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵੈਸਟ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਜਿਤਿਆ ਅਤੇ ਇੰਜ ਦੂਜਾ ਇਨਾਮ ਕੈਨੇਡਾ ਵੈਸਟ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਇਆ। ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ ਸਵਰਗਵਾਸੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਸਹੋਤਾ ਬੜਾ ਪਿੰਡ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਸਹੋਤਾ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਇਨਾਮ ਸਵਰਗੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬੂਟਾ ਅਤੇ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿਧਵਾਂ ਦੋਨਾਂ ਵਲੋਂ ਸਪਾਂਸਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਬੱਡੀ ਅੰਡਰ 21 ਵਿਚ ਵੀ ਬੇਅ ਏਰੀਆ ਕਲੱਬ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਰਹੀ। ਕਬੱਡੀ ਓਪਨ ਵਿਚ ਬੇਅ ਏਰੀਆ ਕਲੱਬ ਦੀ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ ਇਹ 7ਵੀਂ ਵਡੀ ਜਿੱਤ ਸੀ।

ਮੇਲੇ ਦੇ ਮੁਖ ਮਹਿਮਾਨ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਬੱਲ ਸਨ।

ਅਰਦਾਸ ਪਿਛੋਂ ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਮੈਚ ਲਈ ਟੀਮਾਂ



ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅੱਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਡਿਗਰੀ ਦੀ ਗਰਮੀ ਵਿਚ ਗਭਰੂ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਉਤਰੇ ਤਾਂ ਕੁਮੈਂਟੇਟਰ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੋਲ ਉਚਰੇ- 'ਧੌਂਸਾ ਵੱਜਿਆ ਕੂਚ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ, ਚੜ੍ਹੇ ਸੂਰਮੇ ਸਿੰਘ ਦਲੇਰ ਮੀਆਂ, ਚੜ੍ਹੇ ਪੁੱਤ ਸਰਦਾਰਾਂ ਦੇ ਫੈਲ ਬਾਕੇ, ਜੈਸੇ ਬੇਲਿਓਂ ਨਿਕਲਦੇ ਸ਼ੇਰ ਮੀਆਂ...'। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਗਭਰੂਆਂ ਦੀ ਸਿਫਤ ਵਿਚ ਜੋਤਿਆ ਬੰਦ ਸਭ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ:

ਸਰੀਰ ਗੁੰਦਵੇਂ ਨਰੋਏ ਫੌਲਾਦ ਵਰਗੇ, ਪੀ ਪੀ 'ਧਰਿਤਕੇ ਜੁੱਸੇ ਗਰਮਾਉਣ ਗਭਰੂ। ਡੌਲੇ ਮੁੰਗਲੀਆਂ ਜੁੱਸੇ ਲਟੈਣ ਵਰਗੇ, ਪੱਟ ਗੋਲੀਆਂ 'ਤੇ ਥਾਪੀ ਲਾਉਣ ਗਭਰੂ।

ਕੱਦ ਸਰੂ ਜਹੇ ਛਾਤੀਆਂ ਪੁਤਾਂ ਜਹੀਆਂ, ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਜ਼ੋਰ ਅਜਮਾਉਣ ਗਭਰੂ। ਪਿੰਡੇ ਲਿਸ਼ਕਦੇ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਚਮਕ ਵਾਂਗੂੰ, ਪੁੱਤ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੋਹਣੇ ਕਹਾਉਣ ਗਭਰੂ।



ਗੁਰਦਾਵਰ ਸਿੰਘ ਮੋਹਤੂ ਅਤੇ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ

'ਚ ਸੈਨ ਹੋਜੇ ਦੀ ਟੀਮ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਬੇਅ ਏਰੀਆ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਨੂੰ ਵਾਕ ਓਵਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਤੀਜੇ

ਜੁਆਨੇ ਉਹ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਭਾਰ।'

ਕਬੱਡੀ ਓਪਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਮੈਚ ਕੈਨੇਡਾ ਈਸਟ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵੈਸਟ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਇਆ। ਕੈਨੇਡਾ ਈਸਟ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀ ਕੀਪਾ ਬੱਧਨੀ, ਕਿੰਦਾ ਬਿਹਾਰੀਪੁਰੀਆ, ਸੰਦੀਪ, ਪਿੰਦਾ ਭਿੰਡਰ, ਰਵੀ ਸਰਾਏ, ਮਿੰਟੂ ਤੇ ਸੋਨੀ ਸੁਨੇਤ ਹੋਰੀ ਸਨ। ਕੈਨੇਡਾ ਵੈਸਟ ਦੀ ਟੀਮ 'ਚ ਕੁਲਜੀਤਾ ਮਲਸੀਹਾਂ, ਜੀਤਾ, ਜੋਗਾ, ਸੋਨੀ, ਤਾਉ, ਭੁਰਾ ਤੇ ਵਰਿੰਦਰ ਹੋਰੀ ਖੇਡ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਮੈਚ ਕੈਨੇਡਾ ਵੈਸਟ ਦੀ ਟੀਮ ਜਿੱਤ ਗਈ। ਅਗਲਾ ਮੈਚ ਬੇਅ ਏਰੀਆ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਕਲੱਬ ਫਰਿਜ਼ਨੋ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਖੇਡਿਆ ਗਿਆ।

ਬੇਅ ਏਰੀਏ ਵਿਚ ਜੋਨੀ ਗਿੱਲ, ਜੋਗੀ ਦੇਧਨਾ, ਕਿੰਦਾ ਇੰਗਲੈਂਡੀਆ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ, ਬਲਜੀਤ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ, ਜੀਤਾ, ਸੰਦੀਪ ਨੰਗਲ ਅੰਬੀਆ ਤੇ ਤੀਰਥ ਗਾਖਲ ਹੋਰੀ ਖੇਡ ਰਹੇ ਸਨ। ਫਰਿਜ਼ਨੋ ਦੀ ਟੀਮ ਵਿਚ ਦੁੱਲਾ, ਮੋਲਾ, ਬੱਲੀ, ਸੰਨੀ ਕੰਦੇਲਾ, ਲੈਰੀ, ਇੰਦਰ, ਰਾਣਾ ਭੰਡਾਲ, ਅਰਸੀ, ਜਿੰਦਰ, ਸੀਪੂ ਤੇ ਲਾਲੀ ਹੋਰੀ ਸਨ। ਇਹ ਮੈਚ ਏਨਾ ਕਾਟੇਦਾਰ ਹੋਇਆ ਕਿ ਅੱਧੇ

ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਜਿੱਤਿਆ।

ਕਬੱਡੀ ਓਪਨ ਦੇ ਫਾਈਨਲ ਮੈਚ ਵਿਚ ਬੇਅ-ਏਰੀਆ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵੈਸਟ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਦਾ ਭੇਡ ਹੋਇਆ। ਕੁਲਜੀਤਾ

ਏਰੀਆ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਦੇ ਪ੍ਰਮੋਟਰ ਬਲਜੀਤ ਸੰਧੂ, ਜੋਗਾ ਸੰਧੂ, ਦਿਲਬਾਗ ਸੰਧੂ, ਕਾਲਾ ਟਰੇਸੀ ਤੇ ਗੁਰਦਿਆਲ ਢਿੱਲੋਂ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਛਾਲਾਂ ਚੁੱਕ ਲਈਆਂ। ਸੰਤਾ ਰੋਸਾ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਵੀ ਬਾਗੋਬਾਗ



ਰੇਡ ਪਾਉਣ ਗਿਆ ਤਾਂ ਪਹਿਲੀ ਰੇਡ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਦੀਪ ਨੰਗਲ ਅੰਬੀਆ ਨੇ ਢਾਹ ਲਿਆ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜੋਨੀ ਨੂੰ ਤਾਉ ਨੇ ਜ਼ਿੰਦਰਾ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਕ-ਇਕ ਕਬੱਡੀ ਜਿਵੇਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਲੱਖ-ਲੱਖ ਦੀ ਪੈਣ ਲੱਗੀ ਤੇ ਇਕ-ਇਕ ਜੱਫੇ 'ਤੇ ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ ਸੌ ਡਾਲਰ ਦੇ ਇਨਾਮ ਮਿਲਣ ਲੱਗੇ। ਰਾਜਾ ਸਵੀਟਸ ਵਾਲੇ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਨੇ ਕੁਲਜੀਤ ਦੀ ਰੇਡ ਦਾ ਮੁੱਲ 500 ਡਾਲਰ ਰਖ ਦਿੱਤਾ। ਕੁਲਜੀਤ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਇਨਾਮ ਦੀ ਰਖ ਵਖਾਈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਵੀ ਬਣਿਆ। ਗਾਖਲ ਭਰਾ ਇਕਬਾਲ ਅਤੇ ਪਲਵਿੰਦਰ ਗਾਖਲ, ਫਰਿਜ਼ਨੋ ਤੋਂ ਆਏ ਕੁਲਵੰਤ ਨਿੱਜਰ, ਧੀਰਾ ਨਿੱਜਰ, ਹੋਪੀ ਵਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਕਬੱਡੀ ਪ੍ਰੇਮੀ

ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਹੱਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਬੱਡੀ ਜੁਨੀਅਰ ਤੇ ਕਬੱਡੀ ਸੀਨੀਅਰ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਕੱਪ ਜਿੱਤ ਲਏ ਸਨ। ਸੰਦੀਪ ਨੂੰ ਉਤਮ ਜਾਤੀ ਤੇ ਜੋਨੀ ਗਿੱਲ ਨੂੰ ਉਤਮ ਧਾਵੀ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ।

ਇਸ ਮੇਲੇ ਦੌਰਾਨ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਣੀਆ ਅਤੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹੈਰੀ ਗਿੱਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ, ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੱਲ, ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ, ਜਗੀਰ ਸਿੰਘ ਸਬਜ਼ੀ ਮੰਡੀ-ਨਿਊ ਯਾਰਕ, ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ, ਪਾਲੀ ਮਹੇ, ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਮੰਦਰ, ਸਾਧੂ



ਇਕੱਲੀ ਇਕੱਲੀ ਰੇਡ ਅਤੇ ਇਕੱਲੇ ਇਕੱਲੇ ਸਟਾਪ ਦਾ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਉਤੋਂ ਦੀ ਹੋ ਕੇ ਡਾਲਰਾਂ ਵਿਚ ਮੁੱਲ ਪਾ ਰਹੇ ਸਨ।

ਅੱਧੇ ਸਮੇਂ ਤਕ ਬੇਅ ਏਰੀਆ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਨੇ 23-19 ਦੀ ਲੀਡ ਲੈ ਲਈ। ਦੂਜੇ ਅੱਧ ਵਿਚ ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੀ ਟੀਮ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਆ ਚੜ੍ਹੀ ਤੇ ਅੰਕ 42-42 ਹੋ ਗਏ। ਹੁਣ ਆਖਰੀ ਕਬੱਡੀ 'ਤੇ ਨਿਤਾਰਾ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਆਖਰੀ ਕਬੱਡੀ ਕਿੰਦੇ ਇੰਗਲੈਂਡੀਏ ਨੇ ਪਾਈ। ਜਿਓਂ ਹੀ ਉਹ ਪੁਆਇੰਟ ਲੈ ਕੇ ਪਾਣੇ 'ਤੇ ਮੁੜਿਆ ਤਾਂ ਬੇਅ

ਸਿੰਘ ਖਲੋਰ, ਭਰਪੂਰ ਸਿੰਘ ਜਰਗ, ਪੱਤਰਕਾਰ ਹੁਸਨ ਲੜੋਆ ਬੰਗਾ ਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੰਡਾ ਦਾ ਵੀ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਪਤਵੰਤੇ ਸੱਜਣਾਂ ਵਿਚ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗੁਰਦਿਆਰਾ ਫਰੀਮਾਟ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੋਹਲ, ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਕੰਗ, ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ, ਲੱਛਰ ਭਰਾ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ, ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਰਪੰਚ, ਪਰਮਜੀਤ

(ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ ਜਾਰੀ)



ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਦੇ ਹੇਵਰਡ ਕਬੱਡੀ ਮੇਲੇ ਦੇ ਨਜ਼ਾਰੇ

ਕਮੈਂਟਰ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਹਕੀਮਪੁਰ ਅਤੇ ਮੈਂ ਨਿਉ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਐਲ ਏ, ਬੇਕਰਸਫੀਲਡ ਅਤੇ ਫਰਿਜ਼ਨੋ ਵਗੈਰਾ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਬੇਅ ਏਰੀਏ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ। ਇੰਗਲੈਂਡ, ਟੋਰਾਂਟੋ ਤੋਂ ਵੈਨਕੂਵਰ ਤੋਂ ਆਏ ਖਿਡਾਰੀਆਂ, ਟੀਮਾਂ ਦੇ ਕੋਚਾਂ/ਮੈਨੇਜਰਾਂ ਤੇ ਰੈਫਰੀਆਂ/ਅੰਪਾਇਰਾਂ ਦੀ ਰਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਬੜਾ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੀ। ਰਾਜਾ ਸਵੀਟਸ ਵਾਲੇ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਖਾਣਾ ਸਪਾਂਸਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਖੇਡ ਮੇਲਿਆਂ ਦਾ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਫੋਟੋ ਕਲਾਕਾਰ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ ਆਪਣੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਕੈਮਰੇ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਤਦੋਂ ਰੇਡੀਓ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦਾ ਹੋਸਟ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਬਾਰੇ ਸਾਡੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਬਾਤਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ।

ਅਸੀਂ ਕਬੱਡੀ ਦੀ ਖੇਡ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੋਏ ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਵਰਲਡ ਕੱਪ ਨਾਲ ਕਬੱਡੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਚੌਦਾਂ ਕਰੋੜ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਜਿਥੇ ਵੀ ਹਨ ਕਬੱਡੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਗ ਸੰਗ ਹੈ। ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਕਰਾਇਆ ਜਾ

ਰਿਹਾ ਇਹ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਵੇਖਣਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਧੰਨੰਤਰ ਖਿਡਾਰੀ ਖੇਡ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਕ-ਇਕ ਕਬੱਡੀ ਤੇ ਇਕ-ਇਕ ਜੱਫਾ ਗਾਹੀਆਂ ਵਾਟਾਂ ਤੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਮੁੱਲ ਮੋੜੇਗਾ। ਵਰਲਡ ਕੱਪ ਦੇ ਉੱਤਮ ਧਾਵੀ ਕੁਲਜੀਤੇ ਮਲਸੀਹਾਂ ਦੇ ਧਾਵੇ ਤੇ ਸੰਦੀਪ ਨੰਗਲ ਅੰਬੀਆਂ ਦੇ ਜੱਫੇ ਬਹਿਜਾ-ਬਹਿਜਾ ਕਰਾਉਣਗੇ। ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਦਾ ਜੌਨੀ ਸੋਚਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਡੱਕਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਜੰਮਿਆ ਈ ਨਹੀਂ ਤੇ ਤਾਉ ਕਹੇਗਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਛੱਡਿਆ ਈ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਅਸਲੀ ਨਿਤਾਰੇ ਹੇਵਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਹੀ ਹੋਣਗੇ।

ਮੈਂ ਹੇਵਰਡ ਵਿਚ ਖੇਡੇ ਗਏ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ 1995, 2005 ਤੇ 2009 ਵਿਚ ਵੀ ਵੇਖੇ ਸਨ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਸਟੇਡੀਅਮ ਕਬੱਡੀ ਦੀ ਖੇਡ ਲਈ ਬੜਾ ਢੁੱਕਵਾਂ ਸਥਾਨ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿਚ ਆਸਟਰੇ ਟਰਡ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਉਥੇ ਕਬੱਡੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਸਟੇਡੀਅਮ ਤੋਂ ਕੁਝ ਹਟਵਾਂ ਇਕ ਹੋਰ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਲਈ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਸਵੇਰੇ ਉਥੇ ਗਏ ਤਾਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸਕਿਉਰਿਟੀ

ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਜਵਾਨ ਤਾਇਨਾਤ ਸਨ। ਗਾਖਲ ਨੇ ਰਾਤੀਂ ਹੀ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਇਕ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿਚ ਹੋਈ ਗਤਬਤ ਕਾਰਨ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਲਾਉਣੀ ਪਈ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਰੇਡੀਓ ਤੋਂ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਮੰਦਭਾਗੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰਕ 'ਕੱਠਾਂ ਤੇ ਖੇਡ ਮੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਲਾਉਣ ਉਤੇ ਡਾਲਰ ਖਰਚਦੇ ਪੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਈਚਾਰਕ 'ਕੱਠਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਮ ਪਿਆਰ ਤੇ ਮੇਲਜੋਲ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਨਫਰਤ। ਮੈਂ ਇਹ ਟੱਪਾ ਅਕਸਰ ਬੋਲਦਾ ਹਾਂ-ਖੇਡਾਂ ਖੇਡੋ ਤੇ ਖਿਡਾਰੀ ਓ ਪੰਜਾਬ ਵਾਸੀਓ, ਦਿਲੋਂ ਈਰਖਾ ਮੁਕਾਓ 'ਮਰੀਕਾ ਵਾਸੀਓ...।

ਸਖਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧ: ਅਫਵਾਹ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਬੰਦੇ ਪਹਿਲੇ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ 'ਤੇ ਲੜੇ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਫਿਰ ਵੇਖ ਲੈਣ ਦਾ ਚੈਲੰਜ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਇਸ ਕੱਪ ਵਿਚ ਵੀ ਖਲਲ ਪਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਰੋਕਥਾਮ ਵਜੋਂ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਦੇ ਦਰ ਮੁਹਰੇ ਮੈਟਲ ਡਿਕੈਟਰ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਰ ਮੇਲੀ ਗੇਲੀ ਨੂੰ ਮੈਟਲ ਡਿਕੈਟਰ ਵਿਚ ਦੀ ਲੰਘਾ ਕੇ ਖਰਖਰੇ ਵਰਗੇ ਯੰਤਰ ਨਾਲ ਟੋਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਧੌਲਦਾੜੀਏ ਵੀ ਇਸੇ ਰਾਹ ਖਰਖਰਾ ਫਿਰਵਾ ਕੇ ਲੰਘੇ। ਇਸ ਡਿਊਟੀ ਉਤੇ ਤਿੰਨ ਜਣੇ ਖੜੇ ਸਨ ਜੋ ਜਟਕੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਏਨੇ ਪੈਸੇ ਲੈ ਗਏ ਹੋਣਗੇ ਜਿਨੇ ਦੀ ਸੱਜਰ ਸੂਈ ਮੱਝ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ!

ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਖਿਡਾਰੀ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਬੱਲ ਨੂੰ ਮਰਹੂਮ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ ਨੇ ਮੱਝ ਇਨਾਮ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਹੀ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਬੱਲ ਹੇਵਰਡ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਸੀ। ਇਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਆ ਗਿਆ। ਜੇਕਰ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਦੇ ਵੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰਾਂ ਦੀ ਬਚਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਵੀਹ ਮੱਝਾਂ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨ ਦਿੰਦੇ! ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਪੰਜਾਹ ਸੌ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਲਈ ਦੁੱਧ ਘਿਓ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀਆਂ!!

ਕਬੱਡੀ ਦਾਇਰੇ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦਰਸ਼ਕ ਕਈ ਕਈ ਤੈਹਾਂ ਲਾਈ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ। ਲੜਾਈ ਝਗੜੇ ਦੀ ਅਫਵਾਹ ਤੇ ਲੋਹੜੇ ਦੀ ਗਰਮੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋੜ 'ਕੱਠ ਸੀ। ਇਸ



ਤੋਂ ਆਸ ਬੱਝਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮੋਟਰ ਇਕੱਠ ਹੋ ਜਾਣ ਤਾਂ ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਕਬੱਡੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਕਾਫੀ ਉੱਚਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕਬੱਡੀ ਦਾ ਵਰਲਡ ਕੱਪ ਵੀ ਜਿੱਤ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਜੰਮਪਲ ਬੱਚੇ ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਲੜ ਲੱਗ ਰਹੇ ਹਨ।

ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਕਾਫੀ ਉੱਚੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸੀ ਜਿਥੋਂ ਦੂਰ ਤਕ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਨਜ਼ਾਰੇ ਦਿਸਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਉੱਚੀ ਇਮਾਰਤ ਸੀ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਰੇਡੀ ਭੇਡੀ ਪਹਾੜੀ। ਪਰ੍ਹਾਂ ਸਮੁੰਦਰ ਸੀ। ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦੁਆਲੇ ਲੋਹੇ ਦਾ ਜੰਗਲਾ ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਬਾਹਰ ਕੁਰਸੀਆਂ ਸਨ

ਤੇ ਖੜ੍ਹਨ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਸੀ। ਸਟੇਜ ਲੋਹੇ ਦੇ ਪਾਈਪਾਂ ਤੇ ਜਾਲੀਆਂ ਨਾਲ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਐਰ ਗੈਰ ਅੰਦਰ ਨਾ ਆ ਸਕੇ। ਕਲੱਬਾਂ ਦੇ ਬੈਨਰ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਮਾਈਕ ਉਤੇ ਕਲੱਬ ਦਾ ਹੰਢਿਆ ਵਰਤਿਆ ਸਕੱਤਰ ਗੁਰਦਾਵਰ ਸਿੰਘ ਮਹੇਤੂ ਮੇਲੀਆਂ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਟੇਜ ਦੀ ਮਲਕਾ ਬੀਬੀ ਆਸ਼ਾ ਸ਼ਰਮਾ ਵੀ ਆ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਵੀ ਮਾਈਕ ਤੋਂ ਕਬੱਡੀਆਂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਪੱਬਾਂ ਭਾਰ ਹੋਈ ਫਿਰਦਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਤਿੰਨਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ। ਕਬੱਡੀ ਕੋਚ ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਨੇ ਸਟਾਪ ਵਾਚ ਫੜ ਲਈ। ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਖੁੱਢ ਖਿਡਾਰੀ ਮੰਦਰ ਚੁੱਡੀਕੇ ਤੇ ਵੀਰੂ ਵੱਡੇ ਘਰ ਨੇ ਵਿਸਲਾ ਸੰਭਾਲ ਲਈਆਂ।

ਦੁਪਹਿਰ ਤਕ ਪਾਰਾ ਪਚੰਨਵੇਂ ਡਿਗਰੀ ਤੋਂ ਟੱਪ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਂਜ ਵਗਦੀ 'ਵਾ ਕਾਰਨ ਵੱਟ ਮਰੋਤ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਤਕ ਬੇਕਰਸਫੀਲਡ ਤੋਂ ਸੁੱਖੀ ਘੁੰਮਣ ਤੇ ਫਰਿਜ਼ਨੋ ਤੋਂ ਪਾਲ ਸਹੋਤੇ ਦੇ ਜਥੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਸਨ। ਨਿਊਯਾਰਕ ਤੋਂ ਸਬਜ਼ੀ ਮੰਡੀ ਵਾਲਾ ਜਗੀਰ ਸਿੰਘ ਭਲਵਾਨੀ ਗੇੜੇ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਣੀਆ ਨੀਲੀ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਸੂਕੀਨੀ 'ਚ ਪਾਇਆ ਕੋਟ ਉਸ ਨੂੰ ਲਾਹੁਣਾ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੱਜ ਉਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਣ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ।

ਮਾਣ ਸਨਮਾਨ ਲਈ ਸੱਦੇ ਸਾਬਕਾ ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਬੱਲ, ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ, ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੱਲ, ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ, ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ, ਮੰਦਰ, ਵੀਰੂ ਵੱਡਾ ਘਰ, ਪਾਲੀ ਮਹੇ, ਬਲਜੀਤ ਸੰਧੂ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਟੇਜ ਦਾ ਸਿੰਗਾਰ ਸਨ। ਦਰਸ਼ਕ ਜੰਗਲੇ ਉਦਾਲੇ ਤੇ ਉਪਰਲੀ ਬੰਨੀ ਉਤੇ ਵੀ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ। ਕਬੱਡੀ 'ਚ ਏਨੀ ਕਸਿਸ ਸੀ ਕਿ ਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧੁੱਪ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਗਰਮੀ ਦੀ।

-ਪ੍ਰਿੰ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ

ਹੇਵਰਡ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਬੇ-ਏਰੀਆ ਕਲੱਬ ਨੇ ਜਿਤਿਆ

ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ, ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ, ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੇਲਮ, ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਲਿਟ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੈਨਸਲਵੇਨੀਆ, ਪਰਮਜੀਤ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਾਂਧੀ, ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਜੱਸੀ ਗਿੱਲ, ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੋਧਾਂ ਮਨਸੂਰਾਂ, ਨਾਜਰ ਸਿੰਘ ਸਹੋਤਾ ਦੇ ਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਸੁਖ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਸਮਾਪਤ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਵੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ ਨੇ ਸਭਨਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਵਾਲਾ ਵਾਇਦਾ ਫਿਰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਕੱਪ ਹੋਰ ਵੀ ਧੁੰਮ-ਧਾਮ ਨਾਲ ਕਰਾਵਾਂਗੇ। ਇਸ ਕਬੱਡੀ ਮੇਲੇ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬ ਕਰਨ ਲਈ ਗਾਖਲ ਭਰਾਵਾਂ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ, ਪਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੱਕਾਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸਮਝ ਕੇ ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਦਿਨ ਰਾਤ ਇਕ ਕਰੀ ਰਖਿਆ। ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਗੁਰਦਾਵਰ ਸਿੰਘ ਮਹੇਤੂ ਸਕੱਤਰ ਤੇ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਕੋਚ ਨੇ ਵੀ ਕੋਈ ਕਸਰ ਬਾਕੀ ਨਾ ਛੱਡੀ। ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ, ਜੁਗਰਾਜ ਸਿੰਘ ਸਹੋਤਾ, ਦਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੱਡਾ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਤੇ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਹੋਤਾ ਨੇ ਵੀ ਅੱਡੀ-ਚੋਟੀ ਦਾ ਟਿੱਲ ਲਾਈ ਰਖਿਆ। ਕਲੱਬ ਨੇ ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀ ਤੀਰਥ ਗਾਖਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਕਬੱਡੀ ਟੀਮਾਂ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ।

Now Open



OPEN
 8:00 AM TO
 MIDNIGHT

Fast & Friendly Service

WASH, TIRE & REPAIR

ਪੰਜਾਬੀ
ਢਾਬਾ

👉 Tractor Wash	\$ 29.99
👉 Full Service Oil Change...	\$ 189.99
👉 Flat Repair	\$ 35.00
👉 Mount & Dismount	\$ 25.00
👉 Hourly Labor Rate	\$ 60.00

We are a full service repair shop, From a simple seal to a new transmission, We have you covered.

OKLAHOMA CITY HWY 40 EXIT 140 NEXT TO 

Call Jassi : 916-470-5520

ਅਜਬ-ਗਜਬ.....

ਗ੍ਰੇਹਾਉਂਡ ਕੁੱਤੇ ਦੇ ਸਿਰ ਸਜੇਗਾ ਸਿਹਰਾ

ਲੰਡਨ: ਇਕ ਕਹਾਵਤ ਹੈ, 'ਹਰ ਕੁੱਤੇ ਦੇ ਦਿਨ ਫਿਰਦੇ ਹਨ'। ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕੁਝ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਵਿਚ ਹੋਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਥੋਂ ਦੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੇ ਗ੍ਰੇਹਾਉਂਡ ਕੁੱਤੇ-ਕੁੱਤੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਹੋਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੀਟ, ਜੋਏ ਦੇ ਘਰ ਬਾਰਾਤ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗਾਡਮੈਨਚੈਸਟਰ ਦੀ ਵੁਡ ਗ੍ਰੀਨ ਨਾਮਕ ਪਸ਼ੂਸ਼ਾਲਾ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਇਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿਚ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਅਨੋਖੇ ਵਿਆਹ ਵਿਚ ਪਸ਼ੂਸ਼ਾਲਾ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ, ਆਮ ਜਨਤਾ ਅਤੇ ਦੁਲਹਾ-ਦੁਲਹਨ ਦੇ ਕਰੀਬੀ ਦੋਸਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ। ਵੁਡ ਗ੍ਰੀਨ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਆਹ ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਪਾਦਰੀ ਗੇਲ ਸੰਪੰਨ ਕਰਵਾਉਣਗੇ ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਨਾਲ ਨਿਕਾਹਨਾਮਾ ਪੜ੍ਹਨਗੇ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਜਿਗਰ ਕੇਕ ਦਾ ਮਜ਼ਾ ਉਠਾਉਣਗੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਜੋਏ ਵਿਆਹ ਦਾ ਗਾਉਣ ਪਾਏਗੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁੱਤਿਆਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਡੋਨਾ ਫਰਨੀ ਨੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਸ਼ੂਸ਼ਾਲਾ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਪੀਟ ਅਤੇ ਜੋਏ ਨੂੰ ਅਵਾਰਾ ਘੁੰਮਦੇ ਫੜਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੂਨ ਵਿਚ ਵੁਡ ਗ੍ਰੀਨ ਵਿਚ ਲੈ ਆਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਪਲ ਲਈ ਵੀ ਉਹ ਇਕ-ਦੂਸਰੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਉਹ ਇਕ-ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਵਾਸ਼ਿੰਗ ਮਸ਼ੀਨ ਵਿਚ ਡੋਬ ਕੇ ਮਾਰਿਆ

ਅਲਾਪੁਤਾ: 8 ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਇਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਵਲੋਂ ਵਾਸ਼ਿੰਗ ਮਸ਼ੀਨ ਵਿਚ ਡੋਬ ਕੇ ਮਾਰਨ ਦਾ ਦਿਲ ਕੰਬਾਉ ਮਾਮਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਂ ਵਲੋਂ ਆਤਮ-ਸਮਰਪਣ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮਾਂ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿਮਾਰ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 40 ਸਾਲਾ ਸੁਮਾ ਦਾ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਮਾਨਸਿਕ ਬਿਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਇਲਾਜ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਬੀਤੀ 23 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਥਾਣੇ 'ਚ ਆਤਮ-ਸਮਰਪਣ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਅਪਰਾਧ ਕਬੂਲ ਲਿਆ।

ਔਰਤ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਵਾਸ਼ਿੰਗ ਮਸ਼ੀਨ ਵਿਚ ਡੋਬ ਕੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਘਟਨਾ ਸਮੇਂ ਉਸਦਾ ਪਤੀ ਬਾਹਰ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਮਕਾਨ ਦਾ ਤਾਲਾ ਤੋੜ ਕੇ ਵਾਸ਼ਿੰਗ ਮਸ਼ੀਨ ਵਿਚੋਂ ਬੱਚੇ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਬਾਹਰ ਕੱਢੀ।

ਦਲਿਤ ਦੀ ਰੋਟੀ ਖਾ ਕੇ ਕੁੱਤਾ ਹੋਇਆ ਅਛੂਤ!

ਮੁਰੈਨਾ: ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਮਲਿਕਪੁਰ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਇਕ ਦਲਿਤ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਰੋਟੀ ਖਾਣ 'ਤੇ ਕੁੱਤੇ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਛੂਤ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿਚ ਦਲਿਤ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ 15 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਦਲਿਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਦੁੱਖ ਭਰੀ ਕਹਾਣੀ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿਚ ਬਚੀ ਇਕ ਰੋਟੀ ਗੁਆਂਢ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਯਾਦਵ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਇਕ ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ ਖੁਆ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਕੁੱਤੇ ਦਾ ਮਾਲਕ ਇਸ 'ਤੇ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰੋਟੀ ਖੁਆ ਕੇ ਮੇਰੇ ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ ਅਛੂਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲੈ ਜਾਓ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਬਦਲੇ 15 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦਿਓ। ਦਲਿਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਔਰਤ ਸੁਨੀਤਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਕੁੱਤੇ ਦਾ ਮਾਲਕ 15 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਨਾ ਦੇਣ 'ਤੇ ਜਾਨੋਂ ਮਾਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਸਦਾ ਦੀ ਨੀਂਦ ਸੁਲਾਇਆ

ਜੌਰਟ (ਵਰਜੀਨੀਆ): ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵਰਜੀਨੀਆ ਸੂਬੇ 'ਚ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਕ ਔਰਤ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤਹਿਤ ਮਾਰੂ ਟੀਕਾ ਲਾ ਕੇ ਮੌਤ ਦੀ ਨੀਂਦ ਸੁਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸੂਬੇ 'ਚ ਲਗਪਗ ਸਦੀ ਮਗਰੋਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਔਰਤ ਹੈ। ਟੈਰੇਸਾ ਲੈਵਿਸ (41) ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਤੇ ਮਤਰੇਏ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚਣ ਦੀ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਹਨੂੰ 9.13 ਵਜੇ ਰਾਤ ਨੂੰ (ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮਿਆਰ ਸਮੇਂ ਮੁਤਾਬਕ 24 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ 01.13 ਵਜੇ) ਗਰੀਨਜ਼ ਵਿਲੋ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਮਿਤਕ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀ ਲੈਰੀ ਟਰੇਲਰ ਨੇ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਲੈਵਿਸ ਨੂੰ 2003 'ਚ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਤੇ ਮਤਰੇਏ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹਦੀ ਮੌਤ ਵੇਲੇ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਬਾਹਰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਤੀਹ ਕੁ ਵਿਰੋਧੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਘੰਟੀ ਵਜਾਈ ਤੇ ਉਹਦੇ ਲਈ ਦੁਆ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦੱਖਣੀ ਸੂਬੇ 'ਚ 1912 'ਚ ਇਕ 17 ਸਾਲਾ ਸਿਆਹਫਾਮ ਮੁਟਿਆਰ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦੋਸ਼ 'ਚ 1976 'ਚ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮੁੜ ਬਹਾਲੀ ਮਗਰੋਂ 12ਵੀਂ ਔਰਤ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਨੀਂਦ 'ਚ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਟਾਲਿਨ ਦਾ ਪੋਤਾ ਇਵਜ਼ੇਨੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਹਾਰਿਆ

ਮਾਸਕੋ: ਮਾਸਕੋ ਵਿਚ ਇਕ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਲੰਘੀ 22 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਰੂਸ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੋਜ਼ਫ ਸਟਾਲਿਨ ਦੇ ਪੋਤੇ ਵਲੋਂ ਰਸ਼ੀਅਨ ਆਰਕਾਇਵਸ ਵਿਰੁਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਟਾਲਿਨ ਦੇ ਪੋਤੇ ਇਵਜ਼ੇਨੀ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਰਸ਼ੀਅਨ ਆਰਕਾਇਵਸ ਨੇ ਫਰਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਟਾਲਿਨ ਦੇ 1940 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਪੋਲੈਂਡ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਆਨਲਾਈਨ ਪਬਲਿਸ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਵਜ਼ੇਨੀ ਨੇ ਜੂਨ ਵਿਚ ਰੂਸ ਦੀ ਸੰਘੀ ਆਰਕਾਈਵ ਏਜੰਸੀ ਵਿਰੁਧ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕਰਾਉਂਦਿਆਂ ਇਕ ਕਰੋੜ ਰੂਬਲ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਕੁਰੁੱਪ ਤੇ ਸ਼ਹਰਯਾਰ ਨੂੰ ਗਿਆਨਪੀਠ ਇਨਾਮ



ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਮਲਿਆਲੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਓ.ਐਨ.ਵੀ. ਕੁਰੁੱਪ ਤੇ ਨਾਮਵਰ ਉਰਦੂ ਸ਼ਾਇਰ ਅਖ਼ਲਾਕ ਖਾਨ ਸ਼ਹਰਯਾਰ ਨੂੰ ਕਰਮਵਾਰ 2007 ਤੇ 2008 ਦੇ ਗਿਆਨਪੀਠ ਪੁਰਸਕਾਰ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੀਤੀ 24 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਗਿਆਨਪੀਠ ਚੋਣ ਬੋਰਡ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਮਗਰੋਂ ਸਾਹਿਤ ਖੇਤਰ 'ਚ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਇਸ ਪੁਰਸਕਾਰ ਲਈ ਨਾਵਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਉਤੀਆ ਲੇਖਕ ਤੇ ਗਿਆਨਪੀਠ ਜੇਤੂ ਸੀਤਾ ਕਾਂਤ ਮਹਾਂਪਾਤਰ ਨੇ ਕੀਤੀ। 1936 ਨੂੰ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਏ ਬਰੇਲੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਮੁਸਲਿਮ ਰਾਜਪੂਤ ਪਰਿਵਾਰ 'ਚ ਜਨਮੇ ਸ਼ਹਰਯਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ 'ਬੋਧਿਕ ਸ਼ਾਇਰ' ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਬੜੇ ਆਵੇਗ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ

ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨਾਲ ਜੁੜਨੇ ਇਨਕਾਰੀ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਗਿਆਨਪੀਠ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਾਇਰ ਸ਼ਾਇਰੀ ਰਾਹੀਂ ਸਵੈ-ਪਛਾਣ ਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ, ਤਮਾਮ ਦੁੱਖ-ਤਕਲੀਫਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੂਬਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਹਰਯਾਰ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਰਾਹੀਂ ਕੋਈ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਣ ਜਾਂ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਦੀ ਖਾਹਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਉਹ ਅੱਜ ਦੇ ਧੁਰ-ਅੰਦਰ ਤੱਕ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਦੁੱਖਾਂ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਵੇਦਨਾ ਦੀ ਬਾਤ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ;

“ਸੀਨੇ ਮੇਂ ਜਲਨ,
ਆਖੋਂ ਮੇਂ ਤੁਫਾਨ ਸਾ ਕਿਉਂ ਹੈ,
ਇਸ ਸ਼ਹਰ ਕਾ ਹਰ ਸ਼ਖ਼ਸ।
ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਸਾ ਕਿਉਂ ਹੈ...”

ਇਹ ਗ਼ਜ਼ਲ ਉਹਦੀ ਇਸ ਸੋਚ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਜੋਕੀ ਉਰਦੂ ਸ਼ਾਇਰੀ ਦਾ ਮੂੰਹ-ਮੁਹਾਂਦਰਾ ਘੜਨ 'ਚ ਅਹਿਮ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹਰਯਾਰ ਨੂੰ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼

ਅਹਿਮਦੀਨੇਜ਼ਾਦ ਨੇ ਫਿਰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਪੋਤੜੇ ਫਰੋਲੇ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ : ਈਰਾਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਮਹਿਮੂਦ ਅਹਿਮਦੀਨੇਜ਼ਾਦ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਡਿੱਗ ਰਹੀ ਅਮਰੀਕੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਬਦਲਣ ਲਈ 11 ਸਤੰਬਰ ਦੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚੀ ਸੀ। ਅਹਿਮਦੀਨੇਜ਼ਾਦ ਦੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਦੀ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਸਖਤ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਆਮ ਸਭਾ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਈਰਾਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਲੋਂ 9/11 ਹਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ 30 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਸਭਾ 'ਚੋਂ ਵਾਕ ਆਉਣ ਕੀਤਾ।

ਆਮ ਸਭਾ ਦੇ 65ਵੇਂ ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਈਰਾਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਮਹਿਮੂਦ ਅਹਿਮਦੀਨੇਜ਼ਾਦ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀ 11 ਸਤੰਬਰ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮੱਧ ਪੂਰਬ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਪਕੜ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਜ਼ਰਾਇਲ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਦੇਖਦੇ ਹਨ। ਅਹਿਮਦੀਨੇਜ਼ਾਦ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਕੀਕਤ ਦਾ ਪਤਾ ਲਾਉਣ ਲਈ 11 ਸਤੰਬਰ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ 11 ਸਤੰਬਰ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਇਰਾਕ ਯੁੱਧ ਛੇੜ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਈਰਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਧਮਕਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਦ ਕਿ ਖੁਦ ਅਮਰੀਕਾ ਕੋਲ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰ ਹਨ।

ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਈਰਾਨੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਘਟੀਆ ਅਤੇ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਹਿਮਦੀਨੇਜ਼ਾਦ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੌਰਾਨ ਜਦ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਵਾਕ ਆਉਣ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਦੂਜੇ 32 ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਵੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਵਾਕ ਆਉਣ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਯੂਰਪੀ ਸੰਘ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੈਨੇਡਾ, ਆਸਟਰੇਲੀਆ, ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਅਤੇ

ਮਹਾਰਾਣੀ ਸਾਹਿਬਾਂ ਤੋਂ ਖੁੱਸਿਆ ਖਰਚੇ ਦਾ ਹੱਕ

ਲੰਡਨ: ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀ ਮਹਾਰਾਣੀ ਕੋਲ ਰਾਜ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਰੀਬ 4 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚ ਗੁਪਤ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਇਹ ਹੱਕ ਖੋਹ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਵਾਦ ਹੋਣ 'ਤੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਿਮ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੂਚਨਾ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬੀਤੇ ਹਫਤੇ ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਇੰਡੀਪੈਂਡੈਂਟ ਅਖ਼ਬਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀ ਸੰਸਦ ਰਾਜ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਖਰਚ ਲਈ ਹਰ ਸਾਲ ਲਗਭਗ 3.8 ਕਰੋੜ ਪੌਂਡ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਰਾਜ ਪਰਿਵਾਰ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਖਰਚ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਵਧ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਜਾਣਕਾਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਝੌਤੇ ਨਾਲ ਰਾਜ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ 'ਤੇ ਲਗਾਮ ਕੱਸੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ ਰਾਜ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਰਕਮ ਖਰਚ ਕਰਨ



ਕੋਸਟਾਰੀਕਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਬੀ ਬੀ ਸੀ ਦੇ ਕੂਟਨੀਤਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਜੋਨਾਥਨ ਮਾਰਕਸ ਅਨੁਸਾਰ ਈਰਾਨੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਇਸ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਬੋਝਾ ਜਿੰਨਾ ਵੀ ਖਿਆਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿਚ ਇਜ਼ਰਾਇਲ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਬਾਨ ਕੀ ਮੂਨ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਤੋਂ ਠੀਕ ਬਾਅਦ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਜ਼ਰਾਇਲ ਅਤੇ ਫਲਸਤੀਨ ਵਿਚਾਲੇ ਦੇ ਸਤੰਬਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸਿੱਧੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਲੋਕ ਆਜ਼ਾਦ ਫਲਸਤੀਨੀ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ।

ਗਰੀਬੀ ਵਧੀ : ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ 'ਚ ਭੁੱਖ ਅਤੇ ਗਰੀਬੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਚੱਲ ਰਹੇ ਵਿਕਾਸ ਟੀਚੇ ਨਾਮੀ ਇਸ ਸੰਮੇਲਨ 'ਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ 'ਚ ਹੁਣ ਵੀ ਡੇਢ ਅਰਬ ਲੋਕ ਗਰੀਬੀ ਅਤੇ ਭੁੱਖਮਰੀ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਲਗਭਗ 140 ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਰਾਜ ਨੇਤਾ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾ ਸੰਮੇਲਨ 'ਚ ਗਰੀਬਾਂ ਦੇ ਭਲੇ ਅਤੇ ਭੁੱਖਮਰੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਅਤੇ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਲ 2000 'ਚ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਗਰੀਬੀ ਅਤੇ ਭੁੱਖ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ, ਬੱਚਾ ਮੌਤ ਦਰ

ਲਈ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਤਾਜ਼ਾ ਵਿਵਾਦ 2005 ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਰਾਜ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਖਰਚ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬਕਿੰਘਮ ਪੈਲੇਸ ਭੇਜੇ ਗਏ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਕਿ ਰਾਜ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਹੇ ਸਰਕਾਰੀ ਧਨ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਕਿਉਂ ਘਟਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਅਦ 2006 ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਣੀ ਨੂੰ ਸਮਝੌਤੇ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਮਝੌਤੇ ਤਹਿਤ ਖਰਚ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਣੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਬਦਲਣ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇ ਕੋਈ ਮੱਤਭੇਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੰਤਰੀ ਵਿੱਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਵੀ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦੀ ਮਹਾਰਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਬਾਡੀਗਾਰਡ ਨੂੰ ਐਡਿਨਬਰਗ ਦੇ ਸ਼ਾਹੀ ਮਹੱਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਬਰਤਾਨਵੀ ਰਾਜਤੰਤਰ ਬੇਵਕੂਫ - ਰਸ਼ਦੀ

ਲੰਡਨ: ਵਿਵਾਦਾਂ 'ਚ ਘਿਰੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਲੇਖਕ ਸਲਮਾਨ ਰਸ਼ਦੀ ਨੇ ਫਿਰ ਵਿਵਾਦਤ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਬਰਤਾਨਵੀ ਰਾਜਤੰਤਰ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੰਪਰਾਵਾਂ ਪੁਰਾਤਨ ਅਤੇ ਬੇਵਕੂਫ ਹਨ। 'ਬੁੱਕਰ ਆਫ ਬੁਕਰਸ' ਇਨਾਮ ਵਿਜੇਤਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਲੇਖਕ ਸਲਮਾਨ ਰਸ਼ਦੀ ਨੇ 'ਸੰਡੇ ਟਾਈਮਜ਼' ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੌਰਾਨ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਰਤਾਨਵੀ ਰਾਜਤੰਤਰ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੰਪਰਾਵਾਂ ਮੂਰਖਤਾ ਭਰਪੂਰ, ਪੁਰਾਤਨ ਅਤੇ ਅਸਮਾਨਤਾ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹਨ। ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਵਾਸੀ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਰਸ਼ਦੀ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਨਾਈਟਹੁੱਡ' ਤਗਮਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਨਾਮ ਫਰਾਂਸ 'ਚੋਂ ਵੀ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਇਨਾਮ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਤੇ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਸਨਮਾਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਾ ਕਰਨਾ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਸੀ।

ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਮੁੱਢਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦੇਣ ਵਰਗੇ ਕੁੱਲ 8 ਟੀਚਿਆਂ ਨੂੰ 2015 ਤੱਕ ਪਾਉਣ ਦਾ ਟੀਚਾ ਮਿਥਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨਾ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੰਬੰਧੀ ਮਾਮਲੇ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਪਖਾਨੇ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਟੀਚਿਆਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਚ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗਰੀਬੀ ਦੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠਾਉਣ 'ਚ ਸਫਲਤਾ ਮਿਲੀ ਹੈ, ਪਰ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਵਿਸ਼ਵ 'ਚ ਹੁਣ ਵੀ ਡੇਢ ਅਰਬ ਲੋਕ ਗਰੀਬੀ ਅਤੇ ਭੁੱਖਮਰੀ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਦੂਸਰੇ ਟੀਚਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਦੇ ਪੂਰੇ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਮਹਾਂ ਸਭਾ ਦਾ ਮੰਚ ਪੂਰਬ ਅਤੇ ਪੱਛਮ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਤਕਰਾਰ ਦਾ ਅਖਾਤਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਸੰਮੇਲਨ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਈਰਾਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਮਹਿਮੂਦ ਅਹਿਮਦੀਨੇਜ਼ਾਦ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੌਰਾਨ ਪੁੰਜੀਵਾਦ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਪੱਛਮੀ ਦੁਨੀਆ ਅਤੇ ਸੱਭਿਅਤਾ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਬੋਲ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪੁੰਜੀਵਾਦ ਦੇ ਦਿਨ ਹੁਣ ਲੱਦ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਗਿਣ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੁੰਜੀਵਾਦ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਕਰੋੜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਦੱਸਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਅਹਿਮ ਸੰਸਥਾਨਾਂ 'ਚ ਜਿੱਥੇ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਬਦਲਾਅ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਇਕ ਨਵੀਂ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਰਮਨੀ ਦੀ ਚਾਂਸਲਰ ਏਂਗੇਲਾ ਮਰਕਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣ 'ਚ ਪੁੰਜੀਵਾਦ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗਰੀਬ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਦੱਸਿਆ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਵਰਲਡ ਸਟੇਟਸਮੈਨ ਐਵਾਰਡ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਬੀਤੀ 23 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਰਮਾਂ ਦੀ ਇਕ ਕੁਲੀਸ਼ਨ ਨੇ 2010 ਦੇ 'ਵਰਲਡ ਸਟੇਟਸਮੈਨ ਐਵਾਰਡ' ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।



77 ਸਾਲਾ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਸਮਾਗਮ 'ਚ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਸਫ਼ੀਰ ਮੀਰਾ ਸ਼ੰਕਰ ਨੇ ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਸਨਮਾਨ 'ਅਪੀਲ ਆਫ ਕਾਂਸਟੀਟਿਸ਼ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ' ਵਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਲੋਂ ਚਿਕਾਗੋ ਕਰਕੇ ਇੱਥੇ ਭੇਜੇ ਗਏ ਭਾਸ਼ਨ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਉਹ ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਇਕੱਠੇ ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਉਪ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਵਿਲੀਅਮ ਬਰਨਜ਼ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਹੈਨਰੀ ਕਿਸਿੰਗਰ ਨੇ ਇਸ ਚੋਣ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ।

78 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਹੋਏ- ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਲੰਘੀ 26 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ 78 ਸਾਲ ਦੇ ਹੋ ਗਏ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਪਾਟਿਲ ਤੇ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹਾਮਿਦ ਅੰਸਾਰੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੁੱਲ ਭੇਜੇ ਤੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਾਇਆਵਤੀ ਨੇ ਟੈਲੀਫੋਨ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿਨ ਦੀ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ, ਐਮ. ਕਰੁਨਾਨਿਧੀ, ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਤੇ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁਭ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਅੱਠਵਾਂ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਕਿਵੇਂ?

ਸੰਪਾਦਕ ਜੀ,

ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਪਿਛਲੇ ਅੱਠ ਸਾਲ ਤੋਂ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਹਰ ਸਾਲ ਖੇਡ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਅਜੇ ਸਿੰਘ ਲਾਖਨ ਦੇ ਨਾਂ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹੈ ਅਤੇ ਹੈਪੀ ਹੀਰ ਅੱਜ ਵੀ ਇਸ ਕਲੱਬ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ। ਕਲੱਬ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਬਣੇ ਇਕ

ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਡਾਕ

ਨਵੇਂ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਕਲੱਬ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ ਜੁਲਦੇ ਨਾਂ ਵਾਲੇ ਕਲੱਬ ਨੇ ਅੱਠਵਾਂ ਕਬੱਡੀ ਮੇਲਾ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਕਲੱਬ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ, ਮਿਡਵੈਸਟ ਆਰਗੇਨਾਈਜੇਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਰਜਿਸਟਰਡ ਏਜੰਟ ਜੇ ਅੱਠਵਾਂ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦਾ ਕਦੀ ਮੈਂਬਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਜਿਹੜੀ ਸੰਸਥਾ ਬਣੀ ਨੂੰ ਹੀ ਅਜੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਸ ਨੇ ਅੱਠਵਾਂ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਕਿਵੇਂ ਕਰਵਾ ਲਿਆ? ਇਹ ਗੱਲ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਅਤੇ ਕਬੱਡੀ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਉੱਤੇ ਹੀ ਛੱਡਦੇ ਹਾਂ।

-ਅਜੇ ਸਿੰਘ ਲਾਖਨ, ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ, ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ, ਹੈਪੀ ਹੀਰ, ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਸੀਹਰਾ, ਲਵਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੁੱਲਤ, ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ।

ਵਧੀਆ ਲੇਖ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ 11 ਸਤੰਬਰ ਦੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਲਿਖਤਮ ਕਾਲਮ ਹੇਠ ਛਪਿਆ ਲੇਖ 'ਕਿੱਕਰਾਂ ਦੇ ਬੀ ਬੀਜ ਕੇ, ਭਾਲ ਨਾ ਬਿਜੋਰ ਦੀਆਂ ਦਾਖਾਂ' ਬਹੁਤ ਸਲਾਹਣਯੋਗ ਅਤੇ ਸਿਖਿਆਦਾਇਕ ਲੇਖ ਸੀ। ਸ. ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਦਾ ਆਪਣਾ ਇਕ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਹੀ ਰਾਏ ਦਿੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ ਦਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਆਖਿਆ ਬਾਰੇ ਲੇਖ ਵੀ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਡਾ. ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਦਾ 'ਚਰਿਤਰੋਪਾਖਿਆਨ ਦੀ ਅਨੁਪ ਕੌਰ' ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਰਾਏ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ। 'ਤਿਰਛੀ ਨਜ਼ਰ' ਵਾਲੇ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਦ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਤਿਰਛੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਾਦਿਲੀ ਦੀ ਇਕ ਮਿਸਾਲ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਰੇ ਇਹ ਪਰਚਾ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਰਹੇ।

-ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ ਨਡਾਲਾ, ਫੀਨਿਕਸ।

ਪਾਕਿ ਵਿਗਿਆਨੀ ਆਫੀਆ ਨੂੰ 86 ਸਾਲ ਕੈਦ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਪਾਕਿ ਦੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਡਾਕਟਰ ਆਫੀਆ ਸਿਦੀਕੀ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਤਹਿਤ 86 ਸਾਲ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਆਫੀਆ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲਿਆ ਸੀ ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਮੁਰਦਾਬਾਦ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਲਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ ਸਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਆਫੀਆ ਸਿਦੀਕੀ ਨੂੰ ਅਲਕਾਇਦਾ ਦੀ ਹਮਦਰਦ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਲਈ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਸਾਲ ਫਰਵਰੀ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕਈ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ ਸਨ। ਆਫੀਆ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਆਫੀਆ ਇਕ ਨਿਊਰੋਵਿਗਿਆਨੀ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸਨਮਾਨਿਤ ਸੰਸਥਾ ਮੈਸਾਚੂਸੇਟਸ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ 'ਚੋਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਖਬਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ 9/11 ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਖਾਲਿਦ ਸ਼ੇਖ ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਇਕ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ।

ਤਿੰਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਾਂ ਆਫੀਆ ਸਿਦੀਕੀ ਨੂੰ ਇਸ ਸਾਲ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿਚ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਗਜ਼ਨੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਇਕ ਪੁਲਿਸ ਥਾਣੇ ਵਿਚ ਰਾਈਫਲ ਖੋਹਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਜੁਲਾਈ 2008 ਵਿਚ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾਰੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜੀ ਦੀ ਰਾਈਫਲ ਖੋਹ ਲਈ ਅਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਐਫ. ਬੀ. ਆਈ. ਏਜੰਟਾਂ ਨੇ ਆਫੀਆ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ। ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕੇ ਕਿ ਆਫੀਆ ਨੇ ਰਾਈਫਲ ਖੋਹੀ।

ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਅੰਦੋਲਨ: ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਆਫੀਆ ਸਿਦੀਕੀ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਅੰਦੋਲਨ ਛੇਤਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸਜ਼ਾ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ ਕਰਨਗੇ। ਕਰਾਚੀ ਵਿਚ ਆਫੀਆ ਦੀ ਭੈਣ ਫੌਜੀਆ ਸਿਦੀਕੀ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਭੈਣ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਪੂਰਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਕਰੇਗਾ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 8 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਦੀ

ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਮੁਹਿੰਮ ਛੇਤੀ ਸੀ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਇਕੱਲੀ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਆਫੀਆ ਅੰਦੋਲਨ ਚੱਲੇਗਾ ਅਤੇ ਪੂਰਾ ਦੇਸ਼ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਪੇਸ਼ੇ ਤੋਂ ਡਾਕਟਰ ਫੌਜੀਆ ਨੇ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਛੁਡਾ ਨਾ ਸਕਣ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਸਿਫ ਅਲੀ ਜ਼ਰਦਾਰੀ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਚੁਪੇਤ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਜਿਸ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ 'ਤੇ ਮਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਹੁਣ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਿਆ।

ਆਉਟਸੋਰਸਿੰਗ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਖਿਲਾਫ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰਾਉਣ 'ਤੇ ਓਹਾਈਓ ਸੂਬੇ ਵਲੋਂ ਲਾਈ ਗਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨੂੰ 'ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ' ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਭਾਰਤ ਨੇ ਪੂਰੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਅਮਰੀਕਾ ਅੱਗੇ ਆਪਣੀ ਨਾਖੁਸ਼ੀ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਹੋਰ ਰੱਖਿਆਵਾਦੀ ਉਪਰਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲਾਂ ਲਈ ਵੀਜ਼ਾ ਫੀਸਾਂ 'ਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਣਜ ਅਤੇ ਸਨਅਤ ਮੰਤਰੀ ਆਨੰਦ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਵਪਾਰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਰੋਨ ਕਿਰਨ ਸਮੇਤ ਚੋਟੀ ਦੇ ਅਮਰੀਕੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਮਗਰੋਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਮਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਪੱਖ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਆਈ.ਟੀ. ਸਨਅਤ ਦੇ ਸਰੋਕਾਰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਸਮਝੇ ਹਨ ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਸ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਕਿ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਬਣਦਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਅਮਰੀਕਾ ਵਲੋਂ ਭਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਰਮਾ ਇੱਥੇ ਟਰੇਡ ਪਾਲਿਸੀ ਫੋਰਮ (ਟੀ.ਪੀ.ਐਫ.) ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਪੁੱਜੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਜੋ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚਾਲੇ ਵਪਾਰ

ਸਬੰਧੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਚ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ 'ਚ ਹੋਏ ਏਅਰ ਟੈੱਲ-ਆਈ.ਬੀ.ਐਮ. ਸੋਢੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਸੁਆਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਕੰਪਨੀ ਏਅਰ ਟੈੱਲ ਨੇ 3.5 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦਾ ਆਰਡਰ ਆਈ.ਬੀ.ਐਮ. ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੀ ਇਹ ਆਉਟਸੋਰਸਿੰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਇਹ ਨੌਕਰੀਆਂ ਕਿੱਥੇ ਪੈਂਦਾ ਹੋਣਗੀਆਂ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਦਦ ਕਿੱਥੋਂ ਆਵੇਗੀ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਲੋਂ ਬੋਇੰਗ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਵੱਡੇ ਆਰਡਰ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਵੀ ਦਿੱਤੀ। ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰਵਾਉਣ 'ਤੇ ਲਾਈ ਪਾਬੰਦੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸੂਬਾ ਅਜਿਹੀ ਮਾਤੀ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਤੇ ਉਹ ਗਲਤ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਚੁਣੇਗਾ, ਜੋ ਉਹਾਈਓ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਚੁਣਿਆ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਜਦੋਂ ਸਾਰਾ ਵਿਸ਼ਵ ਮੰਦੇ ਦੇ ਦੌਰ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਪੈਰਾਂ ਸਿਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ 'ਰੱਖਿਆਵਾਦ ਜਿਹੇ ਆਪਣੇ ਵਲ ਕੰਮ ਖਿੱਚਣ ਦੇ ਯਤਨ' ਮੰਦੇ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਮੱਠਾ ਪਾਉਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਆਗੂ ਕਹਾਉਂਦੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਤਾਂ ਵੈਸੇ ਹੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਧੀ ਦੇ ਕਤਲ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਉਭੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼

ਬਰਮਿੰਘਮ : ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਖੇ ਆਪਣੀ ਹੀ ਧੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੀ ਘਰ 'ਚ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦੇ ਕਥਿਤ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਪਿਓ ਵਿਰੁਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਹੋ ਗਿਆ। ਸੂਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਉਭੀ (53) ਯੂ.ਕੇ. ਵਾਸੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹੀ ਧੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਉਭੀ (24) ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਰਟ 'ਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਭੀ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਦੇਣ ਪਿੱਛੋਂ ਕੇਸ ਸ਼ਰਿਊਜ਼ਬਰੀ ਕਰਾਉਣ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਥੇ ਮੁੱਢਲੀ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋਵੇਗੀ।

ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦਾ ਹੱਲ ਆਯੁਰਵੈਦ ਦੇ ਸੰਗ

ਮਰਦਾਨਾ ਤਾਕਤ ਲਈ ਸਿਹਤ ਰੀਯੋਗ ਕੋਰਸ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ ਤਿੱਲਾ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ)

ਇਕ ਹਫ਼ਤਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਸੀਂ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਜੀਵਨ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਅਨੰਦ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਵੇ-ਗਲਤ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਸ਼ੂਗਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਵਧਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਕਾਰਨ।

ਹਿਰੇ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ	ਮੋਟਾਪਾ ਘਟਾਓ	ਸਿਹਤ ਬਣਾਓ
ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਬੜ੍ਹਨਾ	ਸ਼ੂਗਰ ਕੰਟਰੋਲ	ਇਸਤਰੀ ਰੋਗ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਫਾਰਮੇਸੀ ਜਿੱਥੇ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਪਿਛਲੇ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨਸਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ) ਤੇਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਬੁਢਾਪੇ ਵਿਚ ਜਵਾਨੀ ਵਰਗੀ ਤਾਕਤ ਦੁਬਾਰਾ ਹਾਸਿਲ ਕਰੋ।

ਪੂਰਾ ਕੋਰਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਬਾਰਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ।



ਡਾ. ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ ਉਬਰਾਏ
ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਡਾਕਟਰ
ਰਜਿ. ਨੰ. 59/AY/PB.

ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਭੇੜੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਤਰਨਾਕ ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਔਰਤ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਨਾ ਰਹਿਣਾ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਮਸਾਨੇ ਦੀ ਗਰਮੀ, ਪਿਸ਼ਾਬ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਉਣਾ, ਖੂਨ ਨਾ ਬਣਨਾ, ਖਾਂਦਿਆਂ ਪੀਂਦਿਆਂ ਸੁੱਕਦੇ ਜਾਣਾ ਆਦਿ ਤਮਾਮ ਤਕਲੀਫਾਂ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਾਡੀ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਜਮਾਈ ਹੋਈ ਦਵਾਈ ਅਤੇ ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ ਤੇਲ ਦੇ ਕੋਰਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਵਰਤਣ ਨਾਲ ਸੁਪਨਦੋਸ਼ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਵਾਈ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਗਏ ਗੁਜ਼ਰੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਝਲਕ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

Surajvanshi Pharmacy (R)

MANUFACTURE & EXPORTER OF HERBAL PRODUCTS
25, New Model Town, Jalandhar (Punjab) INDIA.
Contact : Dr. Shweta Oberoi E-mail : shweta077@yahoo.com
Mobile : 98155-33933 Fax : 0091-181-5062627

ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

*ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ
ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ
*ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਕੰਮ/ਜੌਬ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ
*ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਵੀ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ
*2-3 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਬਣੋ

National Truck Driving School



Call For Special Price

Kashmir S. Thandi
Office: (866) 933-3038
Balhar S. Ranu
Cell:916-502-7733

4585 Pell Dr. Sacramento CA, 95838

ਕਸ਼ਮੀਰ ਮਸਲੇ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਵਲੋਂ ਪਹਿਲਕਦਮੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਅੱਠ ਨੁਕਾਤੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਫਾਰਮੂਲੇ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਬੀਤੀ 25 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਉਘੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਵਾਰਤਾਕਾਰਾਂ ਦਾ ਇਕ ਗਰੁੱਪ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਰਗਾਂ ਨਾਲ ਨਿੱਠ ਕੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਸਣੇ ਵਾਦੀ ਵਿਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਸਤਿਆਂ ਦੀ ਤਾਇਨਾਤੀ ਦਾ ਵੀ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲਵੇਗਾ।

ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸਿਵਲੀਅਨ ਬਦਅਮਨੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਾਰੇ ਕੈਬਨਿਟ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਦਮਾਂ ਦੇ ਪੈਕੇਜ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਪੀ. ਚਿਦੰਬਰਮ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਗਤਬਤਗ੍ਰਸਤ ਇਲਾਕੇ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤਹਿਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਲੰਬੀ 10 ਜੂਨ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੀ ਬਦਅਮਨੀ ਤਹਿਤ ਹੁਣ ਤਕ 105 ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ. ਦੀ 30 ਮਿੰਟ ਚੱਲੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੀ ਚਿਦੰਬਰਮ ਨੇ ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੀ ਗਤਬਤਗ੍ਰਸਤ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਦਸਤਿਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਵਾਦੀ ਦੇ ਕੁਝ ਇਲਾਕਿਆਂ 'ਚ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਝਲਕਾਰਾ ਹੈ।

ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਉਮਰ ਅਬਦੁੱਲਾ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਪਹਿਲ ਦਾ ਸੁਆਗਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਇਕ ਹਾਂ ਮੁਖੀ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਿਆਸੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਰਾਹ ਖੁੱਲ੍ਹੇਗਾ। ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ. ਨੇ ਵਾਦੀ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਣ ਮਗਰੋਂ ਇਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਚਿਦੰਬਰਮ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਗਏ 36-ਮੈਂਬਰੀ ਸਰਬ ਪਾਰਟੀ ਵਫ਼ਦ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ।

ਲੋਕਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਜੋਂ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੱਥਰਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ 'ਚ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤੇ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾ ਕਰਨ, ਜਨਤਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਢੁਕਵੇਂ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਹਿਰਾਸਤੀ ਹੁਕਮ ਵਾਪਸ

ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਰਤਾਕਾਰ ਗਰੁੱਪ ਦਾ ਗਠਨ ਹੋਵੇਗਾ *ਗਤਬਤਗ੍ਰਸਤ ਇਲਾਕਿਆਂ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਸਤਿਆਂ ਦੀ ਤਾਇਨਾਤੀ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਹੋਵੇਗੀ * ਪਥਰਾਓ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਤੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਹੋਵੇਗੀ *ਪੁਲਿਸ ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਮਰੇ ਯੁਵਕਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ 5-5 ਲੱਖ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ

ਲੈਣ, ਸ਼ਹਿਰੀ ਬਦਅਮਨੀ ਦੌਰਾਨ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ 5-5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ, ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਲੱਦਾਖ਼ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਟਾਸਕ ਫੋਰਸਾਂ ਕਾਇਮ ਕਰਨ, ਸਾਰੇ ਸਕੂਲ, ਕਾਲਜ ਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਤੁਰੰਤ ਮੁੜ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਫੌਰੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਤੇ ਲੋੜ ਮੂਜਬ



ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਲਾਸਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ, ਸਕੂਲਾਂ ਤੇ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਧੀਕ ਕੇਂਦਰੀ ਮਦਦ ਤਹਿਤ 100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਹਨ।

ਸ਼੍ਰੀ ਚਿਦੰਬਰਮ ਨੇ ਵਾਰਤਾਕਾਰ ਗਰੁੱਪ ਦੀ ਬਣਤਰ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੇ ਇਕ ਸੁਆਲ ਦੇ ਜੁਆਬ ਵਿਚ ਕਿਹਾ, “ਇਹ ਇਕ ਜਮ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਂ ਇਕ ਜਮ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ... ਅਸੀਂ ਦੇਖਾਂਗੇ।” ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ. ਨੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਕਮਾਂਡ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾਉਣ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਸਤਿਆਂ ਦੀ ਤਾਇਨਾਤੀ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਮੁੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਪੀਪਲਜ਼ ਡੈਮੋਕਰੈਟਿਕ ਪਾਰਟੀ (ਪੀ.ਡੀ.ਪੀ.) ਨੇ ਪੈਕੇਜ ਨੂੰ ਇਕ ਚੰਗੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ

ਕਿ ਅਜੇ ਕਾਫ਼ੀ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਦੇ ਨੇਤਾ ਸੀਤਾ ਰਾਮ ਯੋਚੁਰੀ ਨੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਆਖਿਆ, “ਚੰਗਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲੇ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ, ਜਨਤਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਹੋਈਆਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀਆਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ

ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ।” ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਦੀ ਰੱਜ ਕੇ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦਿਆਂ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਵੱਖਵਾਦੀਆਂ ਅੱਗੇ ਲਿਫ਼ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਪੈਕੇਜ 'ਚ ਜੰਮੂ ਤੇ ਲੱਦਾਖ਼ ਖਿੱਤਿਆਂ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਮਿਨਹਾਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਵੱਖਵਾਦੀਆਂ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰ-ਵਿਰੋਧੀ ਅਨਸਰਾਂ ਅੱਗੇ ਝੁਕ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਜੰਮੂ ਤੇ ਲੱਦਾਖ਼ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਅਣਗੋਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਵਾਮੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਉਪਰਾਲੇ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਹੋਰ ਵੀ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਖਾਲਿਦਾ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਸਾਲਸੀਆਂ ਦਾ ਗਰੁੱਪ ਲਾਉਣ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦਿਆਂ ਸੰਵਾਦ ਦੇ ‘ਅਰਥਪੂਰਨ’ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ‘ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫੜੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਵੀ ਕਿਹਾ। ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਇਕਾਈ ਦੇ ਸੂਬਾ ਸਕੱਤਰ ਮੁਹੰਮਦ ਯੂਸਫ਼ ਤਰੀਗਾਮੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ 72 ਫੌਜੀ ਅਫਸਰਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਕਰਨਲ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਰਨਲ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਹ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਕਰੀ ਘਪਲੇ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਫੌਜੀ ਅਫਸਰ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਸਰਹੱਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਅਤੇ ਇੰਡੀਆ ਆਰਮੀ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਟੀਮ (ਆਈ.ਐਮ.ਟੀ.ਆਰ.ਏ. ਈ.) ਭੂਟਾਨ ਵਿਚ ਤਾਇਨਾਤ ਹਨ। ਇਕ ਪੀ.ਆਈ. ਐੱਲ. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰ ਵਲੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਰੱਲਾ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਜਾਂਚ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾਉਣ

72 ਫੌਜੀ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹਥਿਆਰ ਵੇਚੇ

ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਅਡੀਸ਼ਨਲ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਵਿਵੇਕ ਤੋਖਾ ਰਾਹੀਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਇਕ ਸਟੇਟਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂਚ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਫੌਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਤੇ ਕਸਟਮਜ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰ ਕੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਖਰੀਦਿਆ ਤੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਡੀਲਰਾਂ ਅਤੇ ਆਮ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਚਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕੁਲ 72 ਅਫਸਰ ਅਤੇ ਇਕ ਜੇ.ਸੀ.ਓ. ‘ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਜਾਣੇ ਬਣਦੇ ਹਨ।

ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਵਲੋਂ 5.55 ਅਰਬ ਰੁਪਏ ਦੇ ਖਰਚ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ: ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀ ਆਈ. ਐਸ. ਆਈ. 5.55 ਅਰਬ ਰੁਪਏ ਦੀ ਵੰਡ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਖੁਦ ਹੀ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰ ਗਈ ਹੈ। ਜ਼ਾਹਰਾ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਏਨੀ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਗੁਪਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਅਲਾਟ ਕਰਵਾਈ, ਪਰ ਉਹ ਇਸ ਦਾ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕੀ। ਹੁਣ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਚੋਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਖੁਲਾਸੇ ਤੋਂ ਬਚਦੇ ਫਿਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਏਨੀ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਕਿਵੇਂ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਖਰਚ ਕੀਤੀ?

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵਲੋਂ ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਅਕਾਊਂਟਸ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਸੂਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ

ਨੇ ਰਾਜ ‘ਚ ਅਮਨ ਤੇ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਹੋਰ ਕਾਰਗਰ ਮਾਹੌਲ ਸਿਰਜਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਪੈਕੇਜ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੀਨੀਅਰ ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਇਕ ਪੈਨਲ ਵੀ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ।

ਪੈਕੇਜ ਰੱਦ: ਕੱਟੜਵਾਦੀ ਹੁਰੀਅਤ ਨੇਤਾ ਸਈਅਦ ਅਲੀ ਸ਼ਾਹ ਗਿਲਾਨੀ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਅੱਠ ਨੁਕਾਤੀ ਫਾਰਮੂਲਾ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਖੀ ਘੱਟਾ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਨਰਮ-ਦਲੀ ਹੁਰੀਅਤ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੇ ਆਗੂ ਮੀਰਵਾਇਜ਼ ਉਮਰ ਫਾਰੂਕ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਪੈਕੇਜ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਪੈਕੇਜ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਹੈ। ਜੇ.ਕੇ.ਐਲ.ਐਫ. ਦੇ ਮੁਖੀ ਯਾਸੀਨ ਮਲਿਕ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਖਮੋਸ਼ੀ ਧਾਰਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਦੇਣਗੇ।

ਪੈਕੇਜ ਵੱਖਵਾਦੀਆਂ ਲਈ ਨਹੀਂ: ਹੁਰੀਅਤ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੇ ਗਰਮਖਿਆਲੀ ਧੜੇ ਵਲੋਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਬੰਧੀ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਦਮੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ‘ਤੇ ਪੀ.ਐਮ.ਓ. ‘ਚ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਰਾਜ ਚਵਾਨ ਨੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪੈਕੇਜ ਵੱਖਵਾਦੀਆਂ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਸ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਕਿ ਜਲਦੀ ਹੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਹਾਂਦਰੂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਆਏਗਾ। ਭਾਜਪਾ ਵਲੋਂ ਵੀ ਇਸ ਪੇਸ਼ਕਦਮੀ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਵੱਖਵਾਦੀਆਂ ਅੱਗੇ ‘ਲਿਫ਼ ਜਾਣਾ’ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦਕਿ ਕਈ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦਿਆਂ ਵਾਦੀ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦੇ ਦਾਰੂ ਲਈ ਹੋਰ ਵਡੇਰੇ ਯਤਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਐਫ. ਵਲੋਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹਿੰਸਕ ਭੀੜ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਗੈਰਘਾਤਕ ਢੰਗ ਤਰੀਕੇ ਹੀ ਅਪਣਾਉਣੀ ਹੈ।

ਇੱਥੇ ਰਾਜਧਾਨੀ ‘ਚ ਇਕ ਸਮਾਗਮ ‘ਚ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੀ ਚਵਾਨ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਹੁਰੀਅਤ ਦੇ ਗਿਲਾਨੀ ਧੜੇ ਵਲੋਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਲਈ ਐਲਾਨੇ ਪੈਕੇਜ ਨੂੰ ‘ਮਾਤਰ ਅੱਖਾਂ ਪੂੰਝਣ ਵਾਲਾ’ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਸਬੰਧੀ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪੇਸ਼ਕਦਮੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਹੈ, ਵੱਖਵਾਦੀਆਂ ਲਈ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਭਰੋਸਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪੈਕੇਜ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਤਪਦੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਨੂੰ ਠਾਰਨ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਮਨਸ਼ੇ ਦਾ ਜਦੋਂ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਣ ਲੱਗੇਗਾ।

ਮੁੜ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਵਾਦੀ ਦੇ ਸਕੂਲ

ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ : ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਾਦੀ ਵਿਚ ਆਖਰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਮਗਰੋਂ ਬੀਤੀ 27 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਹੀ ਗਏ। ਵਾਦੀ ਦੇ ਕਈ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਰੋਕਾਂ ਅਤੇ ਕਰਫਿਊ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਲਾਂ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਾਂ ‘ਚੋਂ ਲੰਘਣ ਦਿੱਤਾ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਗਰਮ ਖਿਆਲੀ ਹੁਰੀਅਤ ਆਗੂ ਸਈਦ ਅਲੀ ਸ਼ਾਹ ਗਿਲਾਨੀ ਨੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਸਕੂਲ ਕਾਲਜ ਨਾ ਭੇਜਣ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਵਾਦੀ ਵਿਚ ਕਰੀਬ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਹਿੰਸਕ ਝੜਪਾਂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ‘ਤੇ ਬਹੁਤ ਬੁਰਾ ਅਸਰ ਪਿਆ ਹੈ। ਸਕੂਲਾਂ ਦਾ ਕੰਮਕਾਜ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਤਹਿਤ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ-ਛੱਡਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਬੱਸਾਂ ਲਾਈਆਂ ਹਨ।

ਮਾਪੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਨਾ ਭੇਜਣ - ਗਿਲਾਨੀ

ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ : ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਾਦੀ ਵਿਚ ਮੁੜ ਤੋਂ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ‘ਤੇ ਗਰਮ ਖਿਆਲੀ ਹੁਰੀਅਤ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਸਈਦ ਅਲੀ ਸ਼ਾਹ ਗਿਲਾਨੀ ਨੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲਾਂ ਜਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਨਾ ਭੇਜਣ। ਸ਼੍ਰੀ ਗਿਲਾਨੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਸਹੀ ਸੋਚ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਅਣਗੋਲਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਸਾਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਬਾਰੇ ਮੂਰਖਤਾ ਨਾਲ ਸੋਚ ਰਹੀ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਵਾਦੀ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦਾ ਗਤਬਤ ਦੇ ਚੱਲਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਗਿਲਾਨੀ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਵਾਦੀ ਵਿਚ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਸੁਖਾਵੇਂ ਹੋਣ ਤੱਕ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਜਾਂ ਕਾਲਜ ਨਾ ਭੇਜਣ। ਵੱਖਵਾਦੀ ਨੇਤਾ ਨੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਘਰ ਰਹਿਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ।

ਹੁਰੀਅਤ ਵਲੋਂ ਮੂਨ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਸਵਾਗਤ

ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ : ਹੁਰੀਅਤ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੇ ਉਦਾਰ ਆਗੂਆਂ ਤੇ ਜੇ.ਕੇ. ਐਲ.ਐਫ. ਨੇ ਬੀਤੀ 23 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਜਨਰਲ ਬਾਨ ਕੀ ਮੂਨ ਦੇ ਉਸ ਬਿਆਨ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ‘ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ‘ਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਨੂੰ ਸੰਜਮ ਵਰਤਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਰੀਅਤ ਦੇ ਨਰਮ ਧੜੇ ਦੇ ਆਗੂ ਮੀਰਵਾਇਜ਼ ਉਮਰ ਫਾਰੂਕ ਨੇ ਇਕ ਬਿਆਨ ‘ਚ ਇੱਥੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਬਾਨ ਕੀ ਮੂਨ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਆਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਰਤ ਕੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ‘ਚ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਮੌਤਾਂ, ਜ਼ੁਲਮ ਤੇ ਨਿੱਤ ਲਗਦੇ ਕਰਫਿਊ ਬੰਦ ਕਰਾਉਣਗੇ ਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਮੁੱਦਾ ਹੱਲ ਕਰਾਉਣ ‘ਚ ਸਹਾਈ ਹੋਣਗੇ। ਜੇ.ਕੇ.ਐਲ.ਐਫ. ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਯਾਸੀਨ ਮਲਿਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ‘ਚ ਹੋ ਰਹੇ ਅਨਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਵਿਸ਼ਵ ਬਾਡੀ ਨੂੰ ਅੰਤ ਨੂੰ ਜਾਗ ਤਾਂ ਆਈ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਮਾਓਵਾਦੀ

ਕਾਨਮੰਡੂ : ਨੇਪਾਲ ਦੇ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪਣ-ਬਿਜਲੀ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮਾਓਵਾਦੀ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਨੇਪਾਲੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਸੰਬੰਧੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਲਾਲਾ ਮਨੀਪੋਖਰਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਰੇਕ ਪਣ-ਬਿਜਲੀ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰੇਗੀ।

ਵਾਦੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਚ ਕਰਫਿਊ ਹੋਇਆ ਨਰਮ

ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕਈ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਬੀਤੀ 27 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਕਰਫਿਊ ‘ਚ ਢਿੱਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਪੁਲਿਸ ਬੁਲਾਰੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੁਪਹਿਰ 2 ਤੋਂ 4 ਵਜੇ ਤੱਕ ਕਰਫਿਊ ‘ਚ ਢਿੱਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਬੁਲਾਰੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇ ਇਥੇ ਅਮਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਆਮ ਵਰਗੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਢਿੱਲ ਹੋਰ ਵਧਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਰਹੀ ਪਰ ਕੁਝ ਥਾਵਾਂ ‘ਤੇ ਪਥਰਾਅ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਵੀ ਖਬਰਾਂ ਹਨ। ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਪੁਲਵਾਮਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਸੰਬੋਰਾ ਨੇੜੇ ਜੰਮੂ-ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਕੌਮੀ ਸ਼ਾਹ ਮਾਰਗ ‘ਤੇ ਜਾਮ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਦੇਤਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਥਰਾਅ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਥਿਤੀ ‘ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਹਵਾ ਵਿਚ ਫਾਇਰ ਵੀ ਕੀਤੇ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਘਟਨਾ ‘ਚ ਕਿਸੇ ਦੇ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਣ ਦੀ ਖਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਾਵਲਪੁਰਾ, ਨਾਓਗਾਮ ਅਤੇ ਬਟਮਾਲੂ ਵਿਚ ਵੀ ਪਥਰਾਅ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰੀਆਂ।

ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵੀ ਹਿਜ਼ਰਤ ਦੇ ਰਾਹ

ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਾਦੀ ‘ਚ 1989 ‘ਚ ਜੋ ਅੱਤਵਾਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਮੁਲ ਨਿਵਾਸੀ 5 ਲੱਖ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਪੰਡਤਾਂ ਨੂੰ ਵਾਦੀ ‘ਚੋਂ ਹਿਜ਼ਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਦੋਂ ਕਈ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹਿਜ਼ਰਤ ਕਰਨੀ ਪਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਤੋਂ ਤੰਗ 2000 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੁਸਲਿਮ ਪਰਿਵਾਰ ਵੀ ਹਿਜ਼ਰਤ ਕਰਕੇ ਜੰਮੂ ਆ ਗਏ ਤੇ ਉਹ ਹੁਣ ਇਥੇ ਹੀ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ।

ਬੀਤੀ 11 ਜੂਨ ਤੋਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਾਦੀ ‘ਚ ਵੱਖਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹਿਰ ‘ਤੇ ਜੋ ਆਏ ਦਿਨ ਮੁਜਾਹਰੇ, ਅੱਲ੍ਹਤਾਂ ਵਲੋਂ ਪਥਰਾਅ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਵਾਦੀ ‘ਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਈ ਕਈ-ਕਈ ਦਿਨ ਕਰਫਿਊ ਲਗਾਉਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਥਰਾਅ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਬਲਾਂ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਹੰਝੂ ਗੈਸ ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਵੀ ਚਲਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਇਸ ਅਸ਼ਾਂਤੀ ‘ਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਲਗਭਗ 100 ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਗੁਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਹੁਰੀਅਤ ਦੇ ਗਰਮ ਧੜੇ ਦੇ ਨੇਤਾ ਸਈਦ ਅਲੀ ਸ਼ਾਹ ਗਿਲਾਨੀ ਨੇ ਵਾਦੀ ‘ਚ ਬੰਦ ਅਤੇ ਮੁਜਾਹਰਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਦੁਕਾਨਾਂ ਖੋਲ੍ਹਣ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੁਕਮਨਾਮਿਆਂ ਕਾਰਨ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ, ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ, ਹਾਊਸ ਬੇਟ ਵਾਲਿਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਦਾ ਭਾਰੀ ਸੰਕਟ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਕਈ ਮੁਸਲਿਮ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੇ ਹੁਣ ਵਾਦੀ ਤੋਂ ਹਿਜ਼ਰਤ ਕਰਕੇ ਜੰਮੂ ਆਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਤੋਂ ਆਬਿਦ ਅਹਿਮਦ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਰਾਤ ਨੂੰ ਚੁੱਪ-ਚੁਪੀਤੇ ਜੰਮੂ ਆਇਆ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ‘ਚ ਲਗਭਗ 100 ਮੁਸਲਿਮ ਪਰਿਵਾਰ ਚੁੱਪ-ਚੁਪੀਤੇ ਵਾਦੀ ‘ਚੋਂ ਹਿਜ਼ਰਤ ਕਰਕੇ ਜੰਮੂ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਹਿਜ਼ਰਤ 1990 ‘ਚ ਹੋਏ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਪੰਡਤਾਂ ਦੇ ਹਿਜ਼ਰਤ ਵਰਗੀ ਹੀ ਹੈ।

ਲੋਕ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਔਖੇ ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਟੋਧਾੜ

ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂੰ

ਸਵਾ ਕੁ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਹੋ ਜਾਣੀਆਂ ਨੇ। ਮੌਜੂਦਾ ਰਾਜ ਦੀ ਮਿਆਦ ਜਨਵਰੀ-ਫਰਵਰੀ 2012 ਨੂੰ ਮੰਨ ਕੇ ਨਹੀਂ ਚੱਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਮਹੀਨੇ ਉਸ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਬੋਲੀ ਪੈ ਗਏ ਹੋਣਗੇ, ਜਿਸ ਦਾ ਚੱਕਾ ਚਾਰ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੱਝ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਾਲ 2011 ਦੇ ਆਖਰੀ ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਵੀ ਇਸੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨਾ ਹੋਇਆਂ ਵਰਗੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਪੱਕੇ ਭਗਤਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਹੁਣ ਵਾਂਗ ਨਹੀਂ ਮੰਨਣੀ ਤੇ ਏਧਰੋਂ-ਓਧਰੋਂ ਕਨਸੇਮਾਂ ਲੈਣ ਲੱਗੇ ਰਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਲੀ ਸਰਕਾਰ ਫਲਾਣੀ ਧਿਰ ਦੀ ਬਣੇਗੀ ਤੇ ਫਲਾਣੇ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮੰਨਣਾ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਇੰਜ ਹੁਣ ਵਾਲੇ ਰਾਜ ਕਰਤਿਆਂ ਕੋਲ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਸਿਰਫ ਗਿਆਰਾਂ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਹੀ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕਰ ਕੇ ਵਿਖਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਿਛਲਾ ਆਮ ਵਿਹਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਆਖਰੀ ਸਾਲ ਜਾਂ ਕੇ ਧਮਕਤੋਂ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਆਪਣੀ ਚਾਲ ਹੋਰ ਘਟਾ ਲੈਂਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਵਾਰੀ ਵੀ ਹੋਣਾ ਹੀ ਹੋਣਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਾਫ ਹੈ ਕਿ ਅਗਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤਾ ਵਕਤ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਿਆ, ਓਦੋਂ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹਾਲਤ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਰੋਅ ਸਮਝਣਾ ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਨਹੀਂ। ਕਰਮਚਾਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਜਾਂ ਉਲਟਾ ਦੇਣ ਵਿਚ ਵੀ ਅਹਿਮ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਕਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਇਕ ਵੀ ਧਿਰ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਨਹੀਂ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰਵੱਈਏ ਵਲੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਕੋਈ ਧਿਰ ਤਾਂ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਤਨਖਾਹਾਂ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੈ, ਕੋਈ ਤਰੱਕੀਆਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰਲੇ ਵੱਡੀ ਪਹੁੰਚ ਵਾਲੇ ਜੂਨੀਅਰ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਦੋ-ਦੋ ਦਰਜੇ ਸੀਨੀਅਰਾਂ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਮੂੰਹ ਫੁਲਾਈ ਬੈਠੀ ਹੈ। ਆਮ ਕਰ ਕੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਡੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਰੱਖ ਕੇ ਇਹ ਆਸ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਦੇ ਪਰਦੇ ਢਕਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰੀ ਜਾਣਗੇ, ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਏਨਾ ਕੰਮ ਵੀ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ। ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਦਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੁਝ ਖਾਸ ਝੋਲਾ-ਬਰਦਾਰਾਂ ਹੱਥੋਂ ਆਪਣੀ ਅਣਖ ਨੂੰ ਨਿੱਤ ਦਿਨ ਵੱਜਦੀ ਸੌਂਤ ਤੋਂ ਖਿੜਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਕੁਝ ਚਾਪਲੂਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਬੰਦੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕੋਈ ਅਣਖ ਨਹੀਂ, ਦੁਜਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਸਤਾ ਫਸਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਉਮਰ ਵਿਚ ਛੋਟੇ ਆਗੂ ਦੇ ਗੋਡੀਂ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਹੱਥ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਕੇ ਇੰਜ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿ ਦੂਜੇ ਅਫਸਰ ਵੀ ਵੇਖੋ-ਵੇਖੀ ਉਸ ਦੇ ਗੋਡੀਂ ਹੱਥ ਲਾਉਣ ਲੱਗ ਪੈਣ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਅਫਸਰ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਇਹ ਸੋਚ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਰਕਤ ਨੇਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇਗੀ ਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨੀਂ ਇਸ 'ਗੁਸਤਾਖੀ' ਦਾ 'ਜਵਾਬੀ ਖਤ' ਕਦੇ ਵੀ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਜੀ-ਹਜੂਰੀਆਂ ਦੇ ਇਸ ਨੁਸਖੇ ਕਾਰਨ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਦਾ ਖਿੜ ਰਿਹਾ ਕਾਫੀ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਹੋਰ ਤੋਂ ਹੋਰ ਵੱਡਾ

ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬੇਫਿਕਰ ਹਨ। ਜੇ ਅਫਸਰਾਂ ਦਾ ਇਹ ਹਾਲ ਹੈ ਤਾਂ ਹੇਠਲੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦਾ ਇਸਤੋਂ ਕਈ ਗੁਣਾਂ ਅਣਸੁਖਾਵਾਂ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਰੋਸੇ ਭਰਿਆ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਵਿਹਾਰ ਦੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਪਈ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਅਦਾਲਤੀ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਪੈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਪੈਪਸੂ ਰੋਡ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵੱਡੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਓਨੀ ਦੇਰ ਰੋਕੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਏ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸੇਵਾ-ਮੁਕਤੀ ਲਾਭ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ। ਇਹ ਨੋਬਤ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਆਈ, ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਆਈ ਪਈ ਹੈ, ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਬੇਫਿਕਰ ਰਹੀ ਤੇ ਮਾਮਲਾ ਵਿਗੜਦਾ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਕੇਸ ਪਹਿਲਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੇ ਉਦੋਂ ਹੀ ਸਾਰਥਕ ਪਹੁੰਚ ਅਪਨਾ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਹੁਣ ਜੇ ਕੁਝ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਣਾ ਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰ ਕੇ ਜੋ ਹੋਰ ਕਰਮਚਾਰੀ ਵਰਗ ਦੁਖੀ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਇਸ਼ਾਰਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲਣਾ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗਿਰਦ ਇਕ ਵੱਡਾ ਟੋਲਾ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਆਮ ਫਿਰਦਾ ਲੱਭਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦਾ ਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਹਰ ਮੌਕਾ ਭਾਲਦਾ ਹੈ।

ਐਨ ਇਹੋ ਗੱਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜੇਵਾਲ ਨੂੰ



ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਪੱਕੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਵਿਚ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ ਪਰ ਓਸੇ ਦੇ ਰਾਜ ਦੌਰਾਨ ਰਾਜੇਵਾਲ ਦੇ ਮਰਨ-ਵਰਤ ਰੱਖਣ ਤੱਕ ਦੀ ਨੋਬਤ ਵੀ ਆ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਜਾ ਕੇ ਧਰਨਾ ਮਾਰਿਆ ਸੀ, ਓਦੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸੈਕਟਰੀ ਨੂੰ ਭੇਜ ਕੇ ਇਹ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਆਏ ਅੱਠ ਸੌ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਵੰਡੇ ਜਾਣਗੇ, ਪਰ ਮਹੀਨਾ ਇਕ ਨਾ ਲੰਘਿਆ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਤੋਂ ਪਾਸਾ ਵੱਟ ਕੇ ਉਹੋ ਪੈਸੇ ਬਿਜਲੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਨਿੱਜੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਤੁਰ ਪਈ। ਰਾਜੇਵਾਲ ਦੇ ਮਰਨ-ਵਰਤ ਰੱਖਣ ਮਗਰੋਂ ਵੀ ਡਿਪਟੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਹ ਪੈਂਤੜਾ ਲੈਣ ਵਿਚ ਝਿਜਕ ਨਾ



ਵਿਖਾਈ ਕਿ ਉਹ ਅੱਠ ਸੌ ਕਰੋੜ ਤਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਦੇਣੇ, ਪਰ ਦਿਨ ਚਾਰ ਨਹੀਂ ਲੰਘੇ ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਆਪ ਜਾ ਕੇ ਰਾਜੇਵਾਲ ਨੂੰ ਜੂਸ ਦਾ ਗਲਾਸ ਪਿਆ ਕੇ ਐਲਾਨ ਕਰਨਾ ਪੈ ਗਿਆ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਸੌ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵੰਡੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਹੋ ਪਹੁੰਚ ਚਾਰ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਅਪਣਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈ, ਜਿਹੜੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹੋਸੀਅਤ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਦੇ ਹਨ। ਸਵਾਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਸਿਆਣੇ ਹੋਏ, ਜਿਹੜੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦਾ ਦਾਅ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕਦੇ?

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਆਮ ਬੇਚੈਨੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਇਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਵਰਗ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਖੀ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਦਫਤਰਾਂ-ਕਚਹਿਰੀਆਂ ਵਿਚ ਜਾਂਦੇ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਦੁਖੀ ਹੋਏ ਪਏ ਹਨ। ਹਰ ਪਾਸੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਬੋਲ-ਬਾਲਾ ਹੈ। ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਂਦੇ ਫੜੇ ਗਏ ਕਈ ਕਰਮਚਾਰੀ ਇਹ ਗੱਲ ਆਮ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਇਸ 'ਕਮਾਉ ਸੀਟ' 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਸਾਂਝੀ ਦੀ ਮਜ਼ਾਰ 'ਤੇ ਘਿੱਏ ਦਾ ਦੀਵਾ ਜਗਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਲੱਗੇ, ਨੇਟਾਂ ਦੀ ਪੰਡ ਦੇ ਕੇ ਆਏ ਸਨ। ਏਥੇ ਆ ਕੇ ਜੇ ਉਹ ਕਮਾਉਣਗੇ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਹਿੱਸਾ ਪੱਤੀ ਨਹੀਂ ਪੁਚਾਉਣਗੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਵੱਧ 'ਮਹੀਨਾ' ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਨਹੀਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਲਈ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜਦੋਂ ਫੜੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕੀਤਾ ਖੁਦ ਹੀ ਭਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਿਚ ਇਕ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦੀ ਤਫਤੀਸ਼, ਜਿਸ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਬਾਹਰੀ ਕੰਟਰੋਲ ਹੇਠਲੀ ਨਹੀਂ, ਇਸੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਕ ਏਜੰਸੀ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਉਸੇ ਨੇ ਲਾਏ ਸਨ ਕਿ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦੀ ਰੋਜ਼ ਦੀ ਕਮਾਈ ਵਿਚੋਂ ਰੋਜ਼ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ, ਕਿੰਨੇ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਤੇ ਕਿੰਨੇ ਸਬ-ਡਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਓਦੋਂ ਹੀ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਜਾਹਰ ਹੋਈ ਸੀ ਕਿ ਪੈਸੇ ਉਪਰ ਮੰਤਰੀ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦੇ ਸਨ। ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਦੀ ਆਖੀ ਇਸ ਗੱਲ ਵਲੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਦੋਂ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਰੱਖੀਆਂ ਸਨ। ਹੁਣ ਫਿਰ ਉਸੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਇਕ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਇਕ ਪਿੱਛੋਂ ਦੂਜਾ ਏਨੇ ਘਾਲੇ-ਮਾਲੇ ਇੱਕੋ ਮਹੀਨੇ

ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਹਰ ਕੋਈ ਦੰਗ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਹੋਰਾਫੇਰੀ ਕਿੰਨੇ ਕਰੋੜ ਦੀ ਹੋਈ ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸ 'ਚੋਂ ਕਿਸ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ, ਇਹ ਸਥਾਨਕ ਲੁੱਟ ਸੀ ਜਾਂ ਸਿਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸਿਰ ਵਾਰਨੇ ਉਪਰ ਤੱਕ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਘਾਉ-ਘੱਪ ਕੁਰਸੀਆਂ ਮੱਲੀ ਬੈਠੇ ਹੋਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਫਤਰਾਂ ਵਿਚ ਜਾਂਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਚਮੜੀ ਕਿਵੇਂ ਉਧੜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੋਵੇਗੀ? ਤੇ ਇਹੋ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਦੇ ਰਾਜ ਕਰਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਏਨੀ ਖੱਲ ਲੁਹਾ ਕੇ ਆਮ ਲੋਕ ਫਿਰ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਬਾਰੇ ਕੀ ਸੋਚਦੇ ਹੋਣਗੇ?

ਤਸਵੀਰ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਾਸਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਨਦੀ ਚੜ੍ਹੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਮੁੱਖ ਪਾਰਟੀ ਅਜੇ ਤੱਕ ਆਪਣਾ ਹੁਲੀਆ ਨਹੀਂ ਸੁਧਾਰ ਸਕੀ। ਪਿਛਲੀ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਜੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦਾ ਮੋਹਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵਰਗਾ ਹੰਢਿਆ-ਵਰਤਿਆ ਆਗੂ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਜਿੰਨੀ ਭੱਲ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜਾਬ, ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ ਬਣਾ ਲਈ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਹਿਲਾ ਸਕਣੀ ਸੌਖੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅੱਜ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਚੇਤਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਓਦੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਡੇਢ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਲਈ ਸੀ, ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਵਾਲੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਮੂੰਹ-ਮੱਥਾ ਵੀ ਡੋਲਣ ਜੋਗੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇ। ਅਕਾਲੀਆਂ ਕੋਲ ਇਕ ਲੀਡਰ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪੂਰੀ ਪਾਰਟੀ ਵੀ ਤੇ ਇਕਲੌਤੀ ਭਾਈਵਾਲ ਧਿਰ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਵੀ ਖੜੀ ਸੀ। ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਨਾ ਇਕ ਲੀਡਰ ਹੈ, ਨਾ ਇਕ-ਮੂੰਹ ਹੋ ਕੇ ਬੋਲਣ



ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਹੀ। ਸਾਰੇ ਲੀਡਰ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਬੋਲੀ ਬੋਲਦੇ ਹਨ, ਸਿਰਫ ਇਕ ਗੱਲ ਦੀ ਸੂਰ ਸਾਂਝੀ ਹੈ ਕਿ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੀਡਰ ਹੈ, ਹੋਰ ਇਕ ਵੀ ਗੱਲ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਨਹੀਂ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਜਸੀ ਸਾਂਝ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਕਾਲੀਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਆਦਮੀ ਅੱਗੇ ਲੱਗਣ ਲਗਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਕੱਤੀ ਜਣੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਖਿੱਚਣ ਲੱਗੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਉਥੋਂ ਦੀ ਥਾਂ ਇਹ ਹਾਲਤ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰ ਬਣੀ ਪਈ ਹੈ। ਜੇ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਭੱਠਲ ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਕਿਸੇ

ਧੜੇ ਵਾਲੇ ਲੀਡਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ। ਅੱਗੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਹਾਲਤ ਸੀ ਕਿ ਕਦੇ ਬਾਦਲ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਟੌਹੜਾ, ਤਲਵੰਡੀ, ਬਰਨਾਲਾ ਧੜੇ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਕਦੇ ਬਰਨਾਲਾ ਸਰਕਾਰ ਤੋੜਨ ਲਈ ਬਾਦਲ, ਟੌਹੜਾ, ਤਲਵੰਡੀ ਧੜੇ ਹੱਥ ਮਿਲਾ ਲੈਂਦੇ ਸਨ, ਹੁਣ ਇਹ ਹਾਲ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਹੈ। ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਰਾਹ ਰੋਕਣ ਨੂੰ ਭੱਠਲ, ਬਰਾੜ, ਬਾਜਵਾ ਧੜੇ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਵੇਖ ਕੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੇ ਪੀ ਅਤੇ ਦੋ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨਾਂ ਦੇ ਧੜੇ ਵੀ ਨਾਲ ਰਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਜੇ ਬੀਬੀ ਭੱਠਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਮਿਲਣ ਦੀ ਕਨਸੇਮ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਰਾਹ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇਹ ਸਾਰੇ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਦੌੜਾ ਲਾ ਦੇਂਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਨੇ ਭਰੀ ਮਹਿਫਲ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਹਿ ਕੇ ਹੋਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੇਰੀ ਸੀਟ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਜਿਹੜੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਜੋਰ ਲਾਇਆ ਸੀ, ਪਿੱਛੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਕੰਮ ਬੀਬੀ ਭੱਠਲ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਹੁਣ ਉਹ ਖੁਦ ਵੀ ਬੀਬੀ ਭੱਠਲ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ। ਉਸੇ ਵਰਗੇ ਇਕ ਹੋਰ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਕਮਾਨ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਹੋਣ ਸਮੇਂ 1996-97 ਵਿਚ ਬੀਬੀ ਭੱਠਲ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਟਿਕਟ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੈਣ ਦਿੱਤੀ, ਪਰ ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਸੱਜਣ ਦੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਵਿਗੜ ਗਏ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਕੈਪਟਨ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਉਸੇ ਬੀਬੀ ਨਾਲ ਖੜੇ ਹੋਣਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਮੁੰਬਈ ਵਾਲੀ ਸਟਾਕ ਐਕਸਚੇਂਜ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਬਾਰੇ ਮਾੜਾ-ਚੰਗਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਲਾ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ, ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਧੜਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਕੌਣ ਕਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ?

ਆਮ ਆਦਮੀ ਸਿਰਫ ਆਮ ਆਦਮੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਜਾਂ ਅਕਾਲੀ ਵਾਂਗ ਗਿਣਤੀ-ਮਿਣਤੀ ਕਰ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦਾ। ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਵੀ ਉਹ ਦੋ-ਹਰਫਾ ਜਿਹਾ ਬੋਲਦਾ ਹੈ, ਲੱਗ-ਲਪੇਟ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਫਲਾਣੇ ਦਾ ਚੰਗਾ ਤੇ ਫਲਾਣੇ ਦਾ ਮਾੜਾ ਜਾਂ ਫਲਾਣੇ ਦਾ ਰਾਜ ਮਾੜਾ, ਪਰ ਫਲਾਣੇ ਦਾ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਮਾੜਾ, ਕਹਿਣ ਦੀ ਥਾਂ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਖਿੜ ਚੜ੍ਹਦੀ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਏਨਾ ਕਹਿ ਦੇਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਤਾਂ ਜਾਣ ਦਿਓ, ਮਗਰੋਂ ਭਾਵੇਂ ਕਾਲਾ ਚੋਰ ਵੀ ਆ ਜਾਵੇ, ਆਪੇ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਕਈ ਗੁਣੀ-ਗਿਆਨੀ ਇਸ ਨੂੰ ਵੋਟਰ ਦੀ ਨਾਂਹ-ਪੱਖੀ ਪਹੁੰਚ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਆਮ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ। ਹੁਣ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਵੀ ਜਿਹੜੇ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹੋ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਆਦਮੀ ਇਸ ਵਾਰੀ ਫਿਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੁਰਸੀ ਦੀ ਘੁਮਾਣੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੋਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਰਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਧੌਬੀ ਪਟੜਾ ਮਾਰ ਦੇਣ ਤੱਕ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਹੋਰਾਨੀ ਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਖਤ ਜਾਂ ਤਖਤਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜਨ ਲਈ ਇਸ ਵਕਤ ਤੱਕ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਦਿਸਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਭੁਗਤਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਅੱਜ ਦੀ ਘੜੀ ਵੀ 'ਘਰ ਦੇ ਜੀਆਂ' ਨਾਲ ਹੀ ਫਸੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ।

-ਪ੍ਰੋ. ਹਮਦਰਦਵੀਰ ਨੌਸ਼ਹਿਰਵੀ

ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ, ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂਡੰਮ, ਕੰਮਚੋਰੀ, ਬੇਲਗਾਮ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਵਾਂਗ ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਅਸਾਧ ਰੋਗ ਹੈ। ਸਿਆਸਤ, ਫੈਮਿਲੀ ਬਿਜਨਸ ਹੈ। ਜੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ, ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਬਿਜਨਸ ਵਿਚ ਸਥਾਪਤ ਹਨ ਤਾਂ ਪੁੱਤਰਾਂ, ਧੀਆਂ, ਜਵਾਈਆਂ, ਨੂੰਹਾਂ ਤੇ ਭਤੀਜੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਹਨਤ ਜਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। 15ਵੀਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਖਾਨਦਾਨ ਦੀ ਭਰਵੀਂ ਫਸਲ ਉਗਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਛੱਲੀਆਂ ਤੇ ਸਿੱਟਿਆਂ 'ਤੇ ਆ ਗਈ। ਕਿੰਨੇ ਸਾਰੇ ਵੰਸ਼ਵਾਦੀ ਜੁੱਟ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਹਨ। ਮਾਂ-ਪੁੱਤ ਜੁੱਟ ਹਨ, ਦੋਵੇਂ ਐਮ ਪੀ। ਸੋਨੀਆ ਤੇ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ, ਮੇਨਕਾ ਤੇ ਵਰੁਣ ਗਾਂਧੀ, ਵਸੁੰਧਰਾ ਰਾਜੇ ਸਿੰਧੀਆ ਐਮ ਐਲ ਏ ਤਾਂ ਪੁੱਤਰ ਦੁਸ਼ਯੰਤ ਸਿੰਘ ਐਮ ਪੀ ਹੈ। ਸ਼ੀਲਾ ਦੀਕਸ਼ਤ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੈ, ਪੁੱਤਰ ਸੰਦੀਪ

ਭਾਰਤੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ

ਦੀਕਸ਼ਤ ਐਮ ਪੀ ਹੈ। ਪਿਓ-ਪੁੱਤ ਦੇ ਵੀ ਕਈ ਜੁੱਟ ਐਮ ਪੀ ਬਣੇ ਹਨ। ਮੁੱਲਾ ਇਸ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ ਤੇ ਪੁੱਤਰ ਅਖਿਲੇਸ਼ ਯਾਦਵ, ਭਤੀਜਾ ਧਰਮਿੰਦਰ ਯਾਦਵ ਸਾਰੇ ਐਮ ਪੀ ਹਨ। ਐਚ ਡੀ



ਦੇਵਗੌੜਾ ਤੇ ਪੁੱਤਰ ਐਚ ਡੀ ਕੁਮਾਰ ਸਵਾਮੀ ਦੋਵੇਂ ਐਮ ਪੀ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੁੱਡਾ ਐਮ ਐਲ ਏ ਤੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀਪਿੰਦਰ ਹੁੱਡਾ

ਐਮ ਪੀ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੀ ਐਸ ਯੋਦੀਯੁੱਧਾ ਐਮ ਐਲ ਏ ਤੇ ਪੁੱਤਰ ਰਾਘਵਿੰਦਰ ਐਮ ਪੀ ਹੈ। ਫਾਰੂਕ ਅਦਬੁੱਲਾ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਹੈ, ਪੁੱਤਰ ਉਮਰ ਅਬਦੁੱਲਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਫਾਰੂਕ ਦਾ ਜਵਾਈ ਸਚਿਨ ਪਾਇਲਟ ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜ

ਮੰਤਰੀ ਹੈ। ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਹੈ ਤੇ ਧੀ ਸੁਪਰੀਆ ਸੂਲੇ ਐਮ ਪੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜੈਸਵਾਲ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਪ੍ਰਤੀਕ ਪਾਟਿਲ ਐਮ

ਪੀ ਹੈ। ਪੀ ਏ ਸੰਗਮਾ ਦੀ ਧੀ ਅਗਾਥਾ ਸੰਗਮਾ ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਸਰਗਰਮ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਹਨ ਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਐਮ ਐਲ ਏ ਹਨ। ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਬੋਤਸਾ ਸਤਿਆਨਾਰਾਇਣਾ ਐਮ ਐਲ ਏ ਤੇ ਪਤਨੀ ਝਾਂਸੀ ਲਕਸ਼ਮੀ ਐਮ ਪੀ ਹੈ। ਸਤਿਆਨਾਰਾਇਣਾ ਦਾ ਭਰਾ ਅਪਾਲ ਲਰਸਈਆ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਐਮ ਐਲ ਏ ਹੈ, ਭਤੀਜਾ ਆਪਲਨ ਨਾਇਡੂ ਐਮ ਐਲ ਏ। ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ ਜੈਯੰਤ ਚੌਧਰੀ ਦੋਵੇਂ ਐਮ ਪੀ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਤ ਲੰਮੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਹਿਰੂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਖਾਨਦਾਨੀ ਰੁਝਾਨ ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਸਿਵਾਏ ਕੁਝ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ, ਬਾਕੀ ਕਰੀਬ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵੱਡੇ-ਛੋਟੇ ਆਗੂ, ਪੁੱਤਰ, ਧੀ, ਪਤਨੀ ਦੇ ਮੋਹ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦੇ। ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਆਦਰਸ਼, ਦੇਸ਼, ਕੌਮ ਬਾਰੇ ਫਿਕਰ, ਸਾਰੇ ਨੇਮ ਸਿਧਾਂਤ, ਖਾਨਦਾਨੀ ਮੋਹ ਸਾਹਮਣੇ ਨਕਾਰਾ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਹੁਣ ਭਾਈ-ਭਤੀਜਾਵਾਦ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ।

ਹੁਣ ਤਾਂ ਪੁੱਤਰ, ਧੀ, ਜਵਾਈ, ਪਤਨੀਵਾਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਥਾਂ ਖਾਨਦਾਨ ਨੇ ਲੈ ਲਈ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਦੇਸ਼-ਕੌਮ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਹੀ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੋਈ ਸਿਧਾਂਤ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਦੀਨ-ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ। ਕੁਰਸੀ ਹੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ, ਇਕੋ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ, ਤਾਕਤ ਹਥਿਆਉਣਾ, ਪਰਿਵਾਰ ਰਜਾਓ। ਕੋਈ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਨਹੀਂ। ਕੋਈ ਪਿਛਾਹ ਖਿੱਚੂ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਧਰਮ ਪੱਖੀ ਨਹੀਂ।

ਸੁਖਪਾਲ ਨੇ ਮਲਕਤੋਂ ਜਿਹੇ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਤੇ ਫੁੱਕ ਫੁੱਕ ਕੇ ਕਦਮ ਰਖਦਾ ਲਿਵਿੰਗ ਰੂਮ ਵਿਚ ਜਾ ਵੜਿਆ। ਅੰਦਰ ਪੁਰਾ ਸੰਨਾਟਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਹੋਈ ਤੇ ਉਹ ਸਿੱਧਾ ਹੀ ਆਪਣੇ ਬੈਡ ਰੂਮ ਵੱਲ ਵਧਿਆ। ਉਸਦਾ ਨੰਨ੍ਹਾ ਮੁੰਨਾ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕੀਤੀ ਲੇਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਮਾਸੂਮ ਤੇ ਸੁਖਦ। ਨਾਲ ਹੀ ਲੱਗੀ ਪਈ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਗੁੜੀ ਨੀਂਦ 'ਚ ਸੁੱਤੀ ਪਈ ਦਿਸਦੀ ਸੀ। ਸੁਖਪਾਲ ਦਾ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਤਾਂ ਮਨ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਚੁੰਮ ਲਏ ਪਰ ਫਿਰ ਡਰਦਾ ਕਿ ਕਿਧਰੇ ਦੋਵੇਂ ਜਾਗ ਹੀ ਨਾ ਜਾਣ, ਉਹ ਉਨ੍ਹੀਂ ਕਦਮੀਂ ਵਾਪਿਸ ਆ ਗਿਆ।

ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਦਿਨ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਘਰ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਦੇਖੀ ਸੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਕਸਰ ਹੀ ਉਹ ਜਦ ਵੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਡਾਕਟਰੀ ਕੰਮ ਤੋਂ ਵਿਹਲਾ ਹੋ ਕੇ ਘਰ ਪਰਤਦਾ, ਬੱਚੇ ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ। ਉਹ ਲੋਰਾਂ ਮਾਰਦਾ ਮਾਂ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਛੁੱਟ ਜਾਂਦਾ। ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਦਾ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ। ਸੁਖਪਾਲ ਸੋਚ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਬੱਚੇ ਨੇ ਮਾਂ ਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਵਖੜਾਂ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਦਾ ਇੰਜੇ ਹੀ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਵਰਾਉਂਦਿਆਂ ਬੀਤ ਜਾਂਦਾ। ਕਦੇ ਬਿੰਦ ਭਰ ਅੱਖ ਲਗਦੀ ਕਦੇ ਫਿਰ ਡਾਡਾਂ ਮਾਰਦਾ ਉਠ ਜਾਂਦਾ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਵੀ ਏਹੋ ਹੁੰਦਾ ਪਰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਉਸਦਾ ਪਤੀ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਕੋਲ ਹੁੰਦਾ ਜੋ ਵਿਚ ਵਿਚ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਲੈਂਦਾ। ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਵੀ ਉਹ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਰੋਂਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਫੜ ਲੈਂਦਾ। ਉਸ ਦਾ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਫੜਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਟਾਈਲ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਵਾਰੀ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਚੁੱਪ ਹੋ ਜਾਂਦਾ।

ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਚੁਟਕੀਆਂ ਮਾਰਦਾ ਸੁਖਪਾਲ ਸੌਂਵੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ਆਇਆ। ਉਸਦੇ ਬੁਲ੍ਹਾਂ ਤੇ ਹਲਕੀ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਫੈਲ ਗਈ। ਉਹ ਬਲੈਕ ਲੋਬਲ ਵਿਸਕੀ ਦਾ ਸ਼ੌਕੀਨ ਸੀ ਤੇ ਇਕ ਦੋ ਪੈਗਾਂ ਦੇ ਲੁਤਫ਼ ਲੈਣ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਕਿੰਨੇ ਦਿਨ ਹੋ ਗਏ ਬੱਚੇ ਦੇ ਚੀਕ-ਚਿਹਾੜੇ ਕਾਰਨ ਉਸਦਾ ਇਹ ਸ਼ੌਕ ਪੁਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਬੋਲ ਘੁੰਮ ਗਈ ਤੇ ਉਹ ਕਿਚਨ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਅੱਜ ਤਾਂ ਉਹ ਪੈਗ ਮਾਰ ਕੇ ਹੀ ਹਟੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਬੱਚਾ ਤੇ ਪਤਨੀ ਉਠ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਪੈਣ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਦਾ ਜੀਅ ਕੀਤਾ, ਦੌੜ ਕੇ ਦੇਖ ਆਵੇ ਕਿ ਅੱਜੇ ਸੁਤੇ ਹੀ ਪਏ ਹਨ ਪਰ ਫਿਰ ਸੋਚਿਆ ਐਵੇਂ ਕਿਉਂ ਵਕਤ ਖਰਾਬ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਪਹਿਲਾਂ ਘੁੰਟ ਅੰਦਰ ਕਰ ਲਵੇ।



ਪਰ ਵਿਸਕੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸਨੂੰ ਖਿਆਲ ਆਇਆ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਤਾਂ ਆਂਡੇ ਖਾਧਿਆਂ ਵੀ ਸ਼ਾਇਦ ਮੁੱਦਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਉਹ ਆਮਲੇਟ ਦਾ ਸ਼ੌਕੀਨ ਸੀ, ਵਿਸਕੀ ਨਾਲ ਉਹ ਅਕਸਰ ਹੀ ਆਮਲੇਟ ਖਾਂਦਾ। ਉਸਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਆ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਸੋਚਿਆ ਉਹ ਹੁਣੇ ਚਾਰ ਆਂਡਿਆਂ ਦਾ ਆਮਲੇਟ ਬਣਾਏਗਾ, ਖੂਬ ਸਾਰਾ ਹਰਾ



ਪਿਆਜ਼, ਹਰੀਆਂ ਮਿਰਚਾਂ, ਧਨੀਆ ਤੇ ਟਮਾਟਰ ਪਾ ਕੇ। ਖਿਆਲ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਉਹ ਧਾ ਕੇ ਫਰਿਜ ਵੱਲ ਵਧਿਆ ਪਰ ਉਥੇ ਤਾਂ ਇੱਕ ਵੀ ਆਂਡਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਿਆ। ਉਸਨੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਹੱਥ ਮਾਰਿਆ। ਘਰ 'ਚ ਆਂਡਾ ਕਿੱਥੋਂ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਤਾਂ ਵੈਸ਼ਨੋ ਹੈ ਤੇ ਜਦ ਦੇ ਉਹ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਆਏ ਹਨ, ਆਂਡਾ ਤਾਂ ਘਰ 'ਚ ਇਕ ਵਾਰੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ। ਉਹ ਫਟਾ ਫਟ ਪੌੜੀਆਂ ਉਤਰਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਸਟੋਰ ਤੋਂ ਆਂਡੇ ਲੈ ਆਵੇ, ਭਲਾ ਆਮਲੇਟ ਬਿਨਾਂ ਵਿਸਕੀ ਦਾ ਕਾਹਦਾ ਸੁਆਦ। ਤੇ ਉਸਦੀ ਕਾਰ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਕਨਵੀਨੀਐਂਸ ਸਟੋਰ ਵੱਲ ਵੱਧ ਰਹੀ ਸੀ।

ਸੁਖਪਾਲ ਤੇ ਕੁਲਵਿੰਦਰ-ਦੋਵੇਂ ਡਾਕਟਰ ਸਨ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਏਨੇ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਰੋਂਦੇ ਹੋਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਭ ਸਕੇ। ਕਿੰਨੇ ਦਿਨ ਬੇਮਤਲਬ ਏਨੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਉਠਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਾਹਰ ਡਾਕਟਰ ਨਹੀਂ, ਫਿਰ ਵੀ ਸੀ ਤਾਂ ਡਾਕਟਰ। ਉਹ ਤਾਂ ਬੱਸ ਏਹੋ ਸੋਚਦੇ ਰਹੇ ਕਿ ਨਵ-ਜੰਮੇ ਬੱਚੇ ਦਾ ਰੋਂਦੇ ਹੋਣਾ ਸ਼ਾਇਦ ਸੁਭਾਵਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸਦੀ

ਪਰਵਰਿਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਤਕਲੀਫ਼ ਤਾਂ ਉਠਾਉਣੀ ਹੀ ਪੈਣੀ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਜਦ ਉਹ ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟ ਕੋਲ ਲੈ ਕੇ ਗਏ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਵੀ ਬੱਚੇ ਦੇ ਰੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਬਹੁਤਾ ਗੋਲਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰਸੋਂ ਸੁਖਪਾਲ ਦੀ ਮਾਸੀ ਤੇ ਮਾਸਤ ਆਏ ਸਨ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਤੋਂ, ਤੇ ਰਾਤ ਰਹਿ ਕੇ ਗਏ ਸਨ। ਸੁਖਪਾਲ ਨੂੰ ਮਾਸੀ ਤੇ ਮਾਸਤ ਯਾਦ ਆਉਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਅਚਨਚੇਤੀ ਕਾਰ ਵਿਚ ਨੀਵੀਂ ਪੈ ਗਈ। ਉਸਨੂੰ 'ਕੱਲੇ ਬੈਠਿਆਂ' ਵੀ ਨਮੋਸ਼ੀ ਤੇ ਘਟਾ ਜਿਹਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣ ਲੱਗਾ। ਉਸਦੀ ਮਾਸੀ ਅਨਪੜ੍ਹ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਰੋਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦੱਸ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਇਲਾਜ ਵੀ ਕਰ ਗਈ ਸੀ। ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਲੋਕ ਕਿੰਨੇ ਸਿਆਣੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਕੀ ਹਾਂ, ਲਕੀਰ ਦੇ ਫਕੀਰ। ਡਾਕਟਰਾਂ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ, ਦੁਧ ਚੁੰਘਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਪਿਲਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਇਸ ਨਾਲ ਬਿਲੀਰੂਬਿਨ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨਾਲੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਦੁਧ ਪੀਣ ਦੀ ਰੁਚੀ ਘਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤੇ ਉਸਦਾ ਭਾਰ ਘਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ,... ਅਸੀਂ ਡਾਕਟਰ ਕਿੰਨਾ ਝੱਖ ਮਾਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਬੱਸ, ਐਵੇਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਹੀ ਲੱਗੇ ਰਹੇ। ਕੀ ਲੋਹੜਾ ਆ ਗਿਆ ਭਲਾ। ਉਸ ਦਿਨ ਮਾਸੀ ਆਈ ਤੇ ਬੱਚਾ ਚਾਂਗਰਾਂ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਦੌੜੀ ਦੌੜੀ ਪਾਣੀ ਲੈਣ ਗਈ ਪਰ

ਅਸੀਂ ਦੋਵਾਂ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਗਲਾਸ ਖੋਹ ਲਿਆ। ਇਹ ਕੀ ਅਨਪੜ੍ਹਾਂ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਪਰ ਮਾਸੀ ਤੋਂ ਰੋਂਦਾ ਬੱਚਾ ਦੇਖਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂਦਾ।

“ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਬੱਚੇ ਦਾ ਪੇਟ ਦਰਦ ਕਰ ਰਿਹਾ, ਤਾਂ ਹੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਂਦਾ, ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਦਵਾਈ ਦਿੱਤੀ ਇਸ ਨੂੰ?” ਮਾਸੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ।

“ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪਤਾ ਇਸ ਦਾ ਪੇਟ ਦਰਦ ਕਰਦਾ, ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਡਾਕਟਰ ਹੋ?” ਸੁਖਪਾਲ ਨੇ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾ ਕਹਿ ਮਾਰਿਆ। ਮਾਸੀ ਭੜਕ ਕੇ ਬੋਲੀ ਸੀ, “ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਤੇ ਘਰ ਦੇ ਹੋਰ ਕਿੰਨੇ ਬੱਚੇ ਪਾਲੇ ਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹੋਰ ਬੱਚੇ ਪਲਦੇ ਦੇਖੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਰੋਣ ਦਿੱਤਾ। ਤੁਸੀਂ ਏਥੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ, ਕੱਲੇ ਗੋਰਿਆਂ 'ਚ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਨਿਆਣੇ ਪਾਲਣ ਦਾ। ਨਿੱਕੀ ਨਿੱਕੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਕੋਲ ਤੁਰੇ ਫਿਰਦੇ। ਭਲਾ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਸੌਂਫ਼ ਹੈਗੀ ਆ?” “ਕੀ ਕਰਨੀ ਆਂ ਸੌਂਫ਼?” ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ। “ਤੂੰ ਲਿਆ ਤਾਂ ਸਹੀ।” ਮਾਸੀ ਬੋਲੀ ਸੀ।

ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਨੇ ਜੱਕਾ ਤੱਕਾ ਕਰਦੀ ਨੇ ਸੌਂਫ਼

ਵਾਲੀ ਸੀਸੀ ਉਸਦੇ ਮੂੰਹਰੇ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਮਾਸੀ ਨੇ ਚਮਚਾ ਕੁ ਸੌਂਫ਼ ਦਾ ਕੱਢਿਆ ਤੇ ਚਕਲੇ ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਵੇਲਣੇ ਨਾਲ ਰਗੜਨ ਲੱਗੀ। ਫਿਰ ਇਸ ਨੂੰ ਉਬਾਲ ਕੇ ਠੰਡਾ ਕਰਕੇ ਇਕ ਚਮਚਾ ਬੱਚੇ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਰੋਕਿਆ। “ਮਾਸੀ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਪਿਲਾਉਣਾ, ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੋਇਆ। ਨਾਲੇ ਤੂੰ ਆਹ ਵਿਚ ਸੌਂਫ਼ ਜਿਹੀ ਪਾਈ ਹੋਈ ਆ।”

“ਵੇ ਜਾਹ ਤੂੰ ਵੱਡਿਆ ਡਾਕਟਰਾ, ਅਸੀਂ ਬਬੇਰਾ ਬਾਲਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਇਆ ਤੇ ਸੌਂਫ਼ ਉਬਾਲ ਕੇ ਪਿਲਾਈ। ਸਾਡੇ ਬਾਲਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕਦੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਨਾਲੇ ਤੇਰਾ ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੈ, ਸਾਡਾ ਨਹੀਂ ਕੁਝ ਲਗਦਾ?” ਮਾਸਤ ਨੇ ਵੀ ਕੋਲ ਬੈਠੇ ਨੇ ਹਾਮੀ ਭਰੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਨਿਰੁੱਤਰ ਹੋ ਗਏ। ਉਜ ਵੀ ਅਸੀਂ ਬੱਚੇ ਦੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਤੋਂ ਘਬਰਾਏ ਹੋਏ ਸਾਂ। ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਤਾਂ ਮੰਨਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਚਲੋ ਜੇ ਕੁਝ ਹੋ ਗਿਆ ਕਲੀਨਿਕ ਕਿਹੜਾ ਦੂਰ ਹੈ। ਤੇ ਅਸੀਂ ਮਾਸੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦਿੱਤੀ। ਉਸਨੇ ਸੌਂਫ਼ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਚਮਚਾ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਬੱਚੇ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਡੇ ਦੇਖਦੇ ਦੇਖਦੇ ਬੱਚਾ ਕੁਝ ਹੀ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਰੋਣੋਂ ਹਟ ਗਿਆ ਤੇ ਝਬਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਸੌਂ ਵੀ ਗਿਆ। ਇਹ ਤਾਂ ਸੱਚ ਮੁਚ ਜਾਦੂ ਸੀ। “ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕੋਲਿਕ ਸੀ।” ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਸੀ।

“ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕੜਾ ਕੋਲਿਕ, ਹੁਣ ਤੂੰ ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਕਹਿ ਵੱਡਿਆ ਡਾਕਟਰਾ। ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਰਮਾਨ ਆਇਆ ਕਿ ਨਹੀਂ?” ਅਸੀਂ ਸ਼ਰਮਿੰਦੇ ਹੋ ਗਏ। ਇਸੇ ਨੁਸਖੇ ਨਾਲ ਰਾਤ ਵੀ ਬੱਚਾ ਸੁੱਤਾ ਰਿਹਾ। ਕਿੰਨੇ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਤਿੰਨਾਂ ਨੇ ਚੈਨ ਦੀ ਨੀਂਦ ਲਈ ਸੀ।

ਸੁਖਪਾਲ ਨੇ ਆਂਡਿਆਂ ਦੀ ਕਰੇਟ ਖਰੀਦੀ ਤੇ ਘਰ ਆ ਗਿਆ। ਮਾਂ ਪੁਤਰ ਅਜੇ ਵੀ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਸਨ। “ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਲਗਦਾ ਸੌਂਫ਼ ਚੜ੍ਹ ਗਈ ਹੈ। ਚਲੋ ਮੈਂ ਵੀ ਤਾਂ ਫਿਰ ਆਪਣਾ ਨਸ਼ਾ ਕਰ ਲਵਾਂ।” ਇਹ ਸੋਚਦਿਆਂ ਸੁਖਪਾਲ ਨੇ ਚਾਰ ਆਂਡੇ ਤੌੜ ਕੇ ਆਮਲੇਟ ਬਣਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਪੈਗ ਬਣਾ ਕੇ ਚੁਸਕੀਆਂ ਭਰਨ ਲੱਗਾ। ਜਦ ਆਮਲੇਟ ਬਣ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਲੈ ਕੇ ਸੌਂਫ਼ 'ਤੇ ਆ ਕੇ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਵਿਸਕੀ ਦਾ ਘੁਟ ਭਰਿਆ ਤੇ ਛੁਰੀ ਕਾਂਟੇ ਨਾਲ ਆਮਲੇਟ ਦਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਸਾਰਾ ਟੁਕੜਾ ਕੱਟ ਕੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਪਾਇਆ। ਆਮਲੇਟ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਚਿੱਬਦਿਆਂ ਹੀ ਉਸਨੂੰ ਹੁਲਾਰੇ ਆਉਂਦੇ ਲੱਗੇ। ਜਰਗਟ ਬਣਨ ਲੱਗ ਪਏ ਸਨ। ਆਮਲੇਟ ਤੋਂ ਸੁਆਦੀ ਚੀਜ਼ ਕੀ ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਕੋਈ ਹੋ ਸਕਦੀ



ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ

ਫੋਨ: 734-454-4958

ਹੈ, ਉਹ ਸੋਚਣ ਲੱਗਾ। ਵਿਸਕੀ ਦੇ ਨੀਮ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਘੁਲਦਾ ਆਮਲੇਟ ਇਕ ਅਕਹਿ ਅਨੰਦ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਸਵਰਗੀ ਸੈਂ ਤੋਂ ਵੰਚਿਤ ਕਰੀ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਸੁਖਪਾਲ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਸੋਚਦਾ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਗੜ੍ਹਦ ਹੁੰਦਾ ਆਖਿਰ ਸੋਢੇ 'ਤੇ ਹੀ ਟੋਫਾ ਹੋ ਗਿਆ।

ਦੋ ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ ਬੀਤ ਗਏ। ਅਚਾਨਕ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਜਾਗੀ ਤੇ ਉਸਨੇ ਸੁਖਪਾਲ ਨੂੰ ਸੁੱਤਿਆਂ ਪਾਇਆ। ਉਸਨੂੰ ਪਤੀ ਨਾਲ ਮੋਹ ਆਇਆ। ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਪਤੀ ਦੇ ਗਲ ਦੁਆਲੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਬਾਹਾਂ ਵਲ ਲਈਆਂ। ਸੁਖਪਾਲ ਅਭਤਵਾਹੋ ਉਠਿਆ। “ਡਾਰਲਿੰਗ” ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ। “ਓਹ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਸੌਂ ਹੀ ਗਿਆ ਸਾਂ। ਅੱਜ ਕਿੰਨੇ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਨੀਂਦ ਆਈ ਹੈ। ਅੱਜ ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਮਲੇਟ ਵੀ ਬਣਾ ਕੇ ਖਾਧਾ। ਸੁੱਤਾ ਪਿਆ ਨਾ ਬੇਬੀ?”

“ਹਾਂ”, ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ। ਫਿਰ ਸੁਖਪਾਲ ਬੋਲਿਆ, “ਇਹ ਇੰਡੀਅਨ ਅਨਪੜ੍ਹ ਵੀ ਸਾਡੇ ਨਾਲੋਂ ਜਿਆਦਾ ਜਾਣਦੇ ਹਨ, ਭਲਾ ਆਪਾਂ ਮੂਰਖ ਨਹੀਂ, ਡਾਕਟਰ ਹੁੰਦੇ ਏਨਾ ਕਸ਼ਟ ਝੱਲਿਆ?”

“ਠੀਕ ਹੈ” ਉਹ ਬੋਲੀ, “ਪਰ ਅਨਪੜ੍ਹ ਅਨਪੜ੍ਹ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਡਾਕਟਰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਗੱਲ ਠੀਕ ਆ ਗਈ। ਆਹ ਮੁਢ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਬੈਠੇ ਹਨ ਮਾਸੀ ਹੁਰੀਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਹਰ ਦੂਜੇ ਚੌਥੇ ਦਿਨ ਸਾਡੇ ਘਰ ਵੜੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਏਨਾ ਦਖਲ ਮੈਂ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਅੱਜ ਦਸ ਵਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫੋਨ ਅਇਆ, ਕੀ ਹਾਲ ਬੇਬੀ ਦਾ, ਹੁਣ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਰੋਂਦਾ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦਿਤਾ, ਸਾਨੂੰ ਦਵਾਈ ਲੈਣੀ ਪਈ।” ਸੁਖਪਾਲ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਉਸਦਾ ਖਾਧਾ ਆਮਲੇਟ ਉਪਰ ਨੂੰ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਕੁਝ ਬੋਲਣ ਲੱਗਾ, ਉਸਨੂੰ ਜ਼ੋਰ ਦਾ ਹੁੱਥੂ ਆਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਪਤਨੀ ਦੀਆਂ ਗਲ ਵਿਚ ਪਾਈਆਂ ਬਾਹਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਸੁੱਟਿਆ ਤੇ ਬਾਬ ਰੂਮ ਵੱਲ ਅਹੁਲਿਆ।

ਅਫਗਾਨੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੀ ਪੱਕੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹਾਲਾਤ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਘਰ-ਥਾਰ ਛੱਡ ਕੇ ਭਾਰਤ ਪਰਤਣਾ ਪਿਆ, ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਰਜਨਾਂ ਗੁਰਧਾਮ ਵੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੁਕਸਾਨੇ ਗਏ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਧੇਰੇ ਪੁਰਾਤਨ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ, ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਹੋਈ ਖਾਨਾਜੰਗੀ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪੁੱਜਾ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੁਣ ਅਫਗਾਨੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਜਦਕਿ ਅਫਗਾਨੀ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪੱਕੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਦੋ-ਜਹਿਦ ਕਰਨੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ।

ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਧਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਥੇ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 60 ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਲਗਪਗ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਿਰਫ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਸਿੱਖ ਹੀ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ। 1980 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਗਾਤਾਰ ਹਾਲਾਤ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ 20 ਤੋਂ 25 ਹਜ਼ਾਰ ਸਿੱਖ ਭਾਰਤ ਆ ਗਏ ਸਨ ਜੋ ਇਸ ਵੇਲੇ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਨੇੜਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਈ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਇੰਗਲੈਂਡ, ਜਰਮਨੀ, ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਆਏ ਅਫਗਾਨੀ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ ਪੰਜ ਫੀਸਦੀ ਨੂੰ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਮਿਲੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਾਕੀ ਪਰਿਵਾਰ ਅਜੇ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕ ਬਣਨ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਅਫਗਾਨ ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖ ਵੈਲਫੇਅਰ

ਸੁਸਾਇਟੀ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਭਾਵੇਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਕਾਬਲ ਵਿਚ ਵਪਾਰੀ ਸਨ ਅਤੇ ਚਾਚਾ ਜੈ ਸਿੰਘ ਉਥੋਂ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਸਨ। 1969 ਵਿਚ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਪਹਿਲੇ ਸਿੱਖ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸੰਸਦ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਮੁਸਲਿਮ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਧਰਮ ਮੰਨਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ 1980 ਵਿਚ ਉਥੇ ਖਾਨਾਜੰਗੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਤਾਂ ਮੁਜ਼ਾਹਿਦੀਨ ਨੇ ਲੁੱਟ-ਖਸ਼ੋਟ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਵਪਾਰੀਆਂ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਫਿਰੋਤੀਆਂ ਵਸੂਲ ਕਰਨਾ ਆਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਤ ਬਦਤਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਦੇਖ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਦੇਸ਼ ਛੱਡ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਆ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੋਰ ਅਫਗਾਨੀ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਵੀ ਇਥੇ ਆ ਗਏ ਪਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਂਹ ਨਹੀਂ ਫੜੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੱਕੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਿਯਮ ਮੁਤਾਬਕ ਵਧੇਰੇ ਅਫਗਾਨੀ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ 12 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸਮਾਂ ਇੱਥੇ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਲੈਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਪੱਤਰ ਨਾਲ ਲੋੜੀਂਦੀ ਫੀਸ ਦਾ ਖਰਚਾ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ 30 ਤੋਂ 35 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਇਹ ਫੀਸ ਇਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਗਰੀਬ ਅਫਗਾਨੀ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਲਈ ਤਾਰਨੀ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ। ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਫੀਸ

ਦੀ ਰਕਮ ਘੱਟ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੱਕੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

20 ਤੋਂ 25 ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਇਹ ਅਫਗਾਨੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈਆਂ ਨੇ ਇਥੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਲਏ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਨੌਕਰੀਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 7 ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਲਏ ਹਨ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਅਫਗਾਨੀ ਸਿੱਖ



ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਦੋ ਸਰਾਵਾਂ ਵੀ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕਲਾਸਾਂ ਲੱਗ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਵਧੇਰੇ ਅਫਗਾਨੀ ਗੁਰਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਇਥੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ 'ਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਚ-ਮਿਚ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਹੁਣ ਇਥੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀਆਂ ਵੀ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਭਾਵੇਂ ਬਦਲ ਗਈ ਪਰ ਬੋਲਚਾਲ ਦੌਰਾਨ ਅਫਗਾਨੀ ਹੋਣ ਦਾ ਸਾਫ਼ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਹੁਣ ਕੁਝ ਠੀਕ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਹ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 65 ਦੇ ਲਗਪਗ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵਧੇਰੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਬਾਨੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਕੁਝ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਏ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਨੇ ਉਥੇ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮਗਰੋਂ ਉਥੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਉਸਾਰੇ ਗਏ। ਗੁਰੂ ਕਾਲ ਵੇਲੇ ਦਸਵੇਂ ਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਕਾਬਲ ਦੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਅੱਜ ਵੀ ਅਫਗਾਨ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਕੋਲ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸ. ਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਲਿਖੀ ਪੁਸਤਕ 'ਕਾਬਲ ਦੀ ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਇਤਿਹਾਸ' ਵਿਚ ਵੀ ਦਰਜ ਹੈ। ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਛੱਡ ਕੇ ਭਾਰਤ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 2001 ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਈ ਸੀ।

ਕਾਬਲ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ 7 ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 6 ਇਤਿਹਾਸਕ ਹਨ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਉਥੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਵਜੋਂ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜੋ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਇਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਦੀ ਕਾਬਲ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਖਾਨਾਜੰਗੀ ਸਮੇਂ ਨੁਕਸਾਨ ਪੁੱਜਾ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਖਾਲਸਾ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਹੈ, ਜੋ ਉਥੇ ਕਾਬਲੀ ਘੋੜੇ ਖਰੀਦਣ ਗਏ

ਸਨ। ਇਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਵੀ ਕਾਫੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਹਰਿਰਾਏ ਸਾਹਿਬ, ਜੋ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਭਾਈ ਗੋਂਦਾ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਵੀ ਕਾਫੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪੁੱਜਾ ਸੀ।

ਕਈ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਵੱਸ ਰਹੀ ਅਫਗਾਨ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ ਭੇਜੀ ਗਈ ਮਾਇਕ ਮਦਦ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਰਾਏ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਭੇਜਿਆ ਹੋਇਆ ਇਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪੀੜਾ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ 'ਤੇ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਮਗਰੋਂ ਅਫਗਾਨੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਹੁਣ ਗ੍ਰੇਟਰ ਕੈਲਾਸ ਸਥਿਤ ਇਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਸਸ਼ੋਭਿਤ ਹੈ। ਕਾਬਲ ਵਿਚ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਿਰਫ਼ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ, ਕਾਰਤੋ ਪ੍ਰਾਵਨ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਇਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਦੋਵੇਂ ਵੇਲੇ ਦਾ ਦੀਵਾਨ ਸੱਜਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਕਾਬਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਤਰੀ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ 11 ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਤਿੰਨ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਹਨ।

ਗਜਨੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਅਤੇ ਜਲਾਲਾਬਾਦ ਵਿਚ 20 ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਗਮਾਨ ਵਿਚ 6 ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਦੱਖਣੀ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਚਾਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਹਨ। ਇਹ ਇਲਾਕਾ ਵਧੇਰੇ ਪਠਾਨ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਨੂੰ ਢਾਹੇ ਜਾਣ ਦੇ ਰੋਸ ਵਜੋਂ ਸ਼ਹਿਰ ਖੋਸਤ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰੇ 'ਤੇ ਬੰਬ ਸੁੱਟ ਕੇ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਹਰਜੀਤ ਬਨਾਮ ਹੈਰੀ ਬਨਾਮ ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ

ਸਿਰਲੇਖ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੋਚਣ ਨਾ ਲੱਗ ਜਾਣਾ ਕਿ “ਆਹ ਕੀ ਲਿਖ ਧਰਿਆ, ਕਿੱਥੇ ਹਰਜੀਤ, ਕਿੱਥੇ ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਇਹ ਕੀ ਹੋਇਆ।” ਇਸ ਵਿਚ ਨਾ ਤਿੰਨ ਹਨ ਪਰ ਪਾਤਰ ਇੱਕੋ ਹੈ। ਨਾਵਾਂ ਦਾ ਬਦਲਾਅ ਕਿਵੇਂ, ਕਦੋਂ ਤੇ ਕਿਉਂ ਹੋਇਆ, ਦੱਸਦਾ।

ਹਰਜੀਤ ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਦੋ ਕੁ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਅਮਰੀਕਾ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਸਾਡੇ ਇੱਥੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿਚ ਇਕ ਵੱਡਾ ਫਰਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਚੋਰਾਂ ਵਾਂਗ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ ਤੇ ਹਰਜੀਤ ਆਪਣੇ ਪੂਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਲੈ ਕੇ। ਮੈਂ ਕਦੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਸੀ। ਹਰਜੀਤ ਸੁਪਨਿਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸੀ, ਯਾਨਿ ਉਸ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਬਹੁਤ ਚਾਅ ਸੀ। ਹਰਜੀਤ ਦਾ ਏਅਰਪੋਰਟ ‘ਤੇ ‘Most Welcome to America’ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਸਵਾਗਤ ਹੋਇਆ। ਹਰਜੀਤ ਲਈ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਸ਼ਾਇਦ ਵਡਮੁੱਲੇ ਨਾ ਹੋਣ, ਪਰ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਗੋਰੀ ਚਮੜੀ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਅਖਵਾਉਣ ਲਈ, ਹਰਜੀਤ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਗੁਰਜੀਤ ਨੇ ਵੀਹ ਸਾਲ ਆਪਣੀ ਚਮੜੀ ਲੁਹਾਈ।

ਹਰਜੀਤ ਹੋਰੀ ਤਿੰਨ ਭਰਾ ਨੇ ਤੇ ਦੋ ਭੈਣਾਂ। ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਹੀ ਵੱਸਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ ਗੁਰਜੀਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਕੰਮਤੀ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਪੁੰਜੀ ਲਾਉਣੀ ਪਈ। ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲੋਂ ਵਿਛੜ ਕੇ ਪਰਦੇਸੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਹੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਸੈਟ ਕਰਨ ਵਿਚ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕਠਿਨ ਤਪੱਸਿਆ ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ ਘਰ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਹੀ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ, ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੀ ਘਾਟ, ਘਰ ਦੀ ਪਤਲੀ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ, ਚੰਗਾ ਭਵਿੱਖ ਦਿਖਾਈ ਨਾ ਦੇਣਾ ਹੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਨ ਤਲੀ ‘ਤੇ ਧਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਬਾਰਡਰ ਤੇ ਸਮੁੰਦਰ ਪਾਰ ਕਰਨੇ, ਮੌਤ ਨੂੰ ਗਲ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਘੁੰਮਣ ਬਰਾਬਰ ਹੁੰਦੇ ਨੇ।

ਗੁਰਜੀਤ ਵੀ ਘਰ ਦੇ ਚੰਗੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਟੱਪਦਾ ਅਮਰੀਕਾ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਸਾਂਭਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਰੱਬ ਆਸਰੇ, ਸਭ ਕੁਝ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਆਪੇ ਹੀ ਰਹਿਣ ਲਈ ਛੱਤ ਮਿਲ ਗਈ। ਕਿਸੇ ਦੀ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਹੋਈ, ਇਕ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਵਿਚ ਕੰਮ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਬੜੀਆਂ ਕਠਿਨਾਈਆਂ ਨਾਲ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਮਿਲਿਆ, ਸਖਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਪਿੰਡ ਭੈਣ-ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਵਧੀਆ ਵਿਆਹ ਕੀਤੇ, ਘਰ ਪਾਇਆ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਾਸਤੇ ਸਾਰੇ ਸੰਦ ਬਣਾ ਕੇ ਦਿੱਤੇ। ਘਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਬੋੜੀ ਨਹੀਂ ਚੰਗੀ ਸੁਰਤ ਆ ਗਈ।

ਗੁਰਜੀਤ ਨੇ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਹੋਣ ਪਿਛੋਂ ਹੀ ਇੰਡੀਆ ਜਾ ਕੇ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਇਆ। ਘਰਵਾਲੀ ਨਾਲ ਹੀ ਲੈ ਆਇਆ। ਭੈਣ-ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਪੇਪਰ ਭਰ ਦਿੱਤੇ। ਸਮਾਂ ਬੀਤਦਾ ਗਿਆ। ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦਿਖਾਇਆ। ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਪਿਛਲਿਆਂ ਦਾ ਮੋਹ ਕਰਦੇ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਪਿਛੋਂ ਮੁੜ ਜਾਂਦੇ। ਗੁਰਜੀਤ ਨੇ ਸਭ ਨਾਲੋਂ ਛੋਟਾ ਭਰਾ ਏਜੰਟ ਰਾਹੀਂ ਮੰਗਵਾ ਕੇ ਪੱਕਾ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਤੇ ਗੁਰਜੀਤ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।

ਹਰਜੀਤ ਦਾ ਪਿੰਡ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦਾ ਕੰਮ ਵਧੀਆ ਚਲਦਾ। ਦੋ ਭਈਏ ਪੱਕੇ ਹੀ ਰੱਖੇ ਹੁੰਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਬੱਸ “ਸਰਦਾਰ ਜੀ, ਸਰਦਾਰ ਜੀ” ਨਿਕਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਗੁਰਜੀਤ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਹੀ ਹਰਜੀਤ ਦੀ ਬੱਲੇ ਬੱਲੇ ਹੋਈ ਰਹਿੰਦੀ। ਹੁਣ ਹਰਜੀਤ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਪੇਪਰ ਨਿਕਲ ਆਏ। ਹਰਜੀਤ ਦਾ ਧਰਤੀ ਪੈਰ ਨਾ ਲੱਗਦਾ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਡਾਕੀਏ ਨੂੰ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਸਮਝਾਉਂਦਾ, “ਮੇਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਆਉਣੀ ਹੈ, ਕਿਤੇ ਗੁਆਚ ਨਾ ਜਾਏ, ਖਿਆਲ ਰੱਖੀ। ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆਂ ਵਲੈਤੀ ਗਾਂ ਦੇ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਪੂਰਾ ਵੀਹ ਕਿੱਲੋ ਦੁੱਧ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।” ਡਾਕੀਆਂ ਹੱਸਦਾ ਹੋਇਆ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੰਨਾਂ ਤੱਕ ਲੈ ਜਾਂਦਾ।

ਪੇਪਰ ਤਿਆਰ ਹੋਏ, ਡਾਕਟਰੀ ਹੋਈ, ਇੰਟਰਵਿਊ ਹੋਈ। ਅੰਬੈਸੀ ਵਾਲਿਆਂ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਰੱਖ ਲਏ ਵੀਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਕੋਰੀਅਰ ਵਾਲਾ ਪਾਸਪੋਰਟ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਹਰਜੀਤ ਨੇ ਗਾਂਧੀ ਵਾਲਾ ਨੋਟ ਕੱਢ ਕੇ ਫੜ੍ਹਾਇਆ। ਹਰਜੀਤ ਨੂੰ ਸੱਚ ਨਾ ਆਵੇ ਕਿ ਸਾਡਾ ਸੱਚੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਵੀਜ਼ਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੈ। ਖੈਰ, ਪਾਸਪੋਰਟ ਘਰ ਵਾਲੀ ਨੂੰ ਫੜ੍ਹਾਉਂਦਿਆਂ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖ ਲੈ। ਇਹ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਲਿਜਾਣਾ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕੀ ਸੁਪਨਾ ਆਇਆ ਘਰ ਵਾਲੀ ਨੂੰ ਉਠਾ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ, “ਪਾਸਪੋਰਟ ਕਿੱਥੇ ਨੇ?”

“ਰਾਮ ਨਾਲ ਸੌਂ ਜਾ, ਸੰਦੂਕ ਵਿਚ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਨੇ।” ਘਰ ਵਾਲੀ ਨੇ ਪਾਸਾ ਪਲਟਦਿਆਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।

“ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਵਿਖਾ ਦੇ।” ਘਰ ਵਾਲੀ ਨੂੰ ਬਾਹਾਂ ਤੋਂ ਫੜ ਕੇ ਉਠਾਉਂਦਿਆਂ ਹਰਜੀਤ ਬੋਲਿਆ। ਸੰਦੂਕ ਖੁਲ੍ਹਾ ਕੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਵੇਖ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ, “ਸੂਕਰ ਹੈ, ਮਿਲ ਗਏ। ਮੇਰੀ ਤਾਂ ਜਾਨ ਹੀ ਨਿਕਲ ਗਈ ਸੀ।” ਤਸੱਲੀ ਕਰਕੇ ਮੰਜੇ ‘ਤੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ। ਮੂੰਹੋਂ ਅਮਰੀਕਾ, ਅਮਰੀਕਾ ਹੀ ਨਿਕਲਦਾ ਰਿਹਾ।

ਅਮਰੀਕਾ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਰਜੀਤ ਨੇ ਸਾਰਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸਾਮਾਨ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ।

ਕੀ ਗਾਂ, ਕੀ ਮੱਝ, ਕਹੀ-ਖੁਰਪਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ। ਬਾਪੂ ਖਾਲੀ ਹੋਇਆ ਘਰ ਵੇਖ ਕੇ ਧਾਹੀਂ ਰੋਂਦਾ। ਪਰ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਚਾਅ ਹੀ ਇੰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਸਭ ਕੁਝ, ਮੁਫਤ ਦੇ ਭਾਅ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ। ਵੱਟੇ ਹੋਏ ਰੁਪਈਆਂ ਦੇ ਡਾਲਰ ਬਣਾ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹ ਆਇਆ।

ਅਮਰੀਕਾ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਗੁਰਜੀਤ ਦਾ ਪੰਜ ਬੈਠ ਰੂਮ ਦਾ ਘਰ, ਦੋ ਲਿੱਕਰ ਸਟੋਰ, ਚਾਰ ਕਾਰਾਂ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਮੌਜਾਂ ਹੀ ਮੌਜਾਂ। ਘਰ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਕੱਕੜ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ, ਕੁੰਡੇ ਵਾਲੀ ਕਰਾਊਨ ਰੋਇਲ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਹਰਜੀਤ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਹੁਣ ਰਾਜਿਆਂ-ਮਹਾਰਾਜਿਆਂ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਦਸ ਕੁ ਦਿਨ ਹਰਜੀਤ ਨੂੰ ਇਧਰ-ਉਧਰ ਘੁਮਾਇਆ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਲਿੱਕਰ ਸਟੋਰ ‘ਤੇ ਲਿਆ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ। ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਲੱਤਾਂ ਫੁੱਲ ਗਈਆਂ। ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਪਿੰਡ ਯਾਦ ਆਉਣ ਲੱਗਾ। ਅੱਠ ਜਮਾਤਾਂ ਪਾਸ ਵਿਚਾਰਾ ਹਰਜੀਤ “ਹੈਲੋ ਹਾਏ” ਵਿਚ ਗਵਾਹਿਆ ਰਹਿੰਦਾ। ਨਿੱਤ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹਣੀ ਔਖੀ ਲੱਗੀ। ਕੇਸ ਤੇ ਦਾੜੀ ਕਟਵਾ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਨਾਂ ਵੀ ਕਟਵਾ ਕੇ ‘ਹੈਰੀ’ ਰੱਖ ਲਿਆ। ਨਾਂ ਤਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਾਲਾ ਰੱਖ ਲਿਆ ਪਰ ਲਿੱਕਰ ਸਟੋਰ ਦਾ ਕੰਮ ਫਿਰ ਵੀ ਨਾ ਸਿੱਖ ਸਕਿਆ।

ਘਰ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਤੇ ਜਨਾਨੀਆਂ ਵਿਚ ਝਗੜਾ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਗੁਰਜੀਤ ਦੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਕਹਿੰਦੀ, “ਕਿੱਥੇ ਵੱਗ ਸੱਦ ਲਿਆ, ਵਧੀਆ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਤੀਤ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਆਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ਇੱਥੇ ਲਿਆ ਬਿਠਾਏ ਨੇ? ਇਸ ਬੰਦੇ ਨੇ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਹੀ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਲੇਖੇ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਜਦੋਂ ਅਰਾਮ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆਇਆ ਤਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਦਾ ਹੇਜ਼ ਆ ਗਿਆ।” ਗੁਰਜੀਤ ਵਿਚਾਰਾ ਸੁਣਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਉਹ ਵਿਚਾਲੇ ਫਸਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕਿਵੇਂ ਆਖੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਕਿ ਤੂੰ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾ। ਭਰਾ ਵਿਚਾਰਾ ਤਾਂ ਸਵਰਗ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਫੋਨ ਆਇਆ ਕਿ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵੀਜ਼ਾ ਮਿਲ ਗਿਆ, ਉਹ ਵੀ ਅਟੈਚੀਆਂ ਵਿਚ ਸਾਮਾਨ ਸਾਂਭਣ ਲੱਗ ਗਏ।

ਗੁਰਜੀਤ ਨੂੰ ਬੋੜ੍ਹਾ ਬਦਲਿਆ ਵੇਖ ਕੇ ਹੈਰੀ ਨੂੰ ਲਗਦਾ ਕਿ ਇੱਥੇ ਭਰਾਵਾਂ ਵਿਚ ਪਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਿੰਡਾਂ ਵਾਲਾ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੋਹ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਭ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰੁੱਖਪਨ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹੈਰੀ ਨੇ ਹੁਣ ਕਾਰ ਦਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਤਾਂ ਲੈ ਲਿਆ, ਪਰ ਕੰਮ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲਿਆ। ਗੁਰਜੀਤ ਨੇ ਦਿਲ ‘ਤੇ ਪੱਥਰ ਰੱਖ ਕੇ ਇਕ ਦਿਨ ਹੈਰੀ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਲੈ ਕੇ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਰਾ ਸਾਮਾਨ ਆਪ ਖਰੀਦ ਕੇ ਦਿੱਤਾ। ਪਿੱਛੋਂ ਲਿਆਂਦੇ ਰੁਪਈਆਂ ਨਾਲ ਹੈਰੀ ਨੇ ਇਕ ਪੁਰਾਣੀ ਕੈਮਰੀ ਖਰੀਦ ਲਈ।

ਇਕ-ਦੋ ਵਾਰ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਮਦਦ ਲਈ ਫੋਨ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਭਰਾ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਅਮਰੀਕਨ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਘਰ ਵਾਲੀ ਦਾ ਗੁਲਾਮ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇੱਥੇ ਇਕ ਨੋਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਭਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਪਰਦੇਸੀ ਹੋ ਕੇ ਘਰ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਬਦਲਦਾ ਹੈ, ਆਪ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਝੱਲ ਕੇ ਪੱਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਫਿਰ ਆਪਣੇ-ਭੈਣ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਮੰਗਵਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਸਭ ਨੂੰ ਥਾਈਂ-ਥਾਈਂ ਸੈਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੈਟ ਕੀਤੇ ਭਰਾ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਨੇ ਸਾਡਾ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਤੇ ਸੰਵਾਰਿਆ ਹੈ। ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਸਾਡਾ ਕੀ ਕੀਤਾ, ਸਾਡੇ ਕਰਮਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦਿਖਾਇਆ।

ਕਿਸੇ ਨੇ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਟਰੱਕ ਦਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈ ਕੇ ਟਰੱਕ ‘ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਜਾ। ਹੈਰੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਦੇਸੀ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਅੱਖੇ-ਸੱਖੇ ਹੋ ਕੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈ ਲਿਆ, ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਟਰੱਕ ‘ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਡਰਾਈਵਰੀ ਸਿੱਖਣ ਲੱਗਾ। ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਟਰੱਕ ਸਿੱਖ ਕੇ ਫਿਰ ਆਪ ਇਕੱਲਾ ਕਿਸੇ ਦੇ ਟਰੱਕ ਦੀ ਡਰਾਈਵਰੀ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆ। ਹੈਰੀ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਆ ਕੇ ਉਹ ਦਿਨ ਵੇਖੇ ਜਿਹੜੇ ਕਦੇ ਸੁਪਨੇ ਵਿਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਵੇਖੇ ਤੇ ਸੋਚੇ ਹੋਏ। ਟਰੱਕ ਉਪਰ ਨਾ ਖਾਣ ਦਾ ਟਾਈਮ, ਨਾ ਸੌਣ ਦਾ ਟਾਈਮ। ਬੱਸ ਚੱਲ ਸੋ ਚੱਲ। ਹੈਰੀ ਦੇ ਸਿਰ ਵਾਲੇ ਵਾਲ ਇਕਦਮ ਚਿੱਟੇ ਹੋ ਗਏ। ਫਿਕਰਾਂ ਨੇ ਹੈਰੀ ਨੂੰ ਸਿੱਟ ਲਿਆ। ਸੋਚਿਆ ਤੇ ਵੇਖਿਆ ਕੀ ਸੀ ਤੇ ਨਿਕਲਿਆ ਕੀ? ਹੈਰੀ ਨਾਲ ਤਾਂ ਇਵੇਂ ਹੋਈ।

ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਇਕ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਜਮਦੂਤ, ਧਰਮਰਾਜ ਕੋਲ ਲੈ ਕੇ ਗਏ। ਧਰਮਰਾਜ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਸ ਬੰਦੇ ਦੇ ਨੇਕ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਭਵਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਬੰਦਾ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾ ਭਵਨ ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ, ਕੀ ਵੇਖਿਆ ਉਥੇ ਇਕੱਲੇ-ਇਕੱਲੇ ਨੂੰ ਤਸੀਹੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਤੱਤੇ ਸਰੀਏ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਖੁਝੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬੰਦੇ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਅਗਲੇ ਭਵਨ ਵਿਚ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਸੀ। ਅੱਗ ਉਤੋਂ ਦੀ ਤੋਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਮ੍ਹਰਾਂ ਨਾਲ ਮਾਸ ਖਿੱਚਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਭਵਨ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਤੀਜੇ ਭਵਨ ਵਿਚ ਇਕੱਲੇ-ਇਕੱਲੇ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਕੋੜ੍ਹੇ ਮਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਵੇਖੇ, ਇੱਥੋਂ ਵੀ ਡਰ ਗਿਆ। ਚੌਥੇ ਭਵਨ ਦੇ ਗੇਟ ਅੱਗੇ ਲੱਗੇ ਬੋਰਡ ‘ਤੇ ਕੀ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਸੋਹਣੀ ਪਾਰਕ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਦੇ ਫੁਹਾਰੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਨੇ, ਸੀਤ ਹਵਾ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਕ ਬੈਂਚ ਉਪਰ ਗੋਰਾ ਤੇ ਗੋਰੀ ਬੈਠੇ ਰੋਮਾਂਟਿਕ

ਮੂੰਹ
ਆਈ
ਬਾਤ



ਮੇਜਰ ਕੁਲਾਰ ਬੋਪਾਰਾਏਕਲਾਂ
ਫੋਨ: 916-273-2856
www.boparaikalan.com

ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਭ ਵੇਖ ਕੇ ਬੰਦਾ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਮੇਰਾ ਇੱਥੇ ਵਾਸਾ ਕਰਵਾ ਦਿਓ। ਜਮਦੂਤ ਉਥੇ ਛੱਡ ਆਏ। ਅੰਦਰ ਗਿਆ ਤਾਂ ਅੱਗ ਦੇ ਖੂਹ ਵਿਚ ਲਟਕਾ ਦਿੱਤਾ, ਭੁੱਖਾ ਰੱਖਿਆ, ਪਾਣੀ ਤੱਕ ਨਾ ਮਿਲਿਆ, ਬਹੁਤ ਤਸੀਹੇ ਝੱਲੇ।

ਜਦੋਂ ਸੁਰਤ ਆਈ ਤਾਂ ਪੁੱਛਿਆ, “ਬਾਹਰ ਬੋਰਡ ‘ਤੇ ਤਾਂ ਕੀ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅੰਦਰ ਕੰਮ ਪਹਿਲੇ ਭਵਨਾਂ ਵਾਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋ।” ਜਵਾਬ ਮਿਲਿਆ, “ਤੇਰੇ ਵਰਗਿਆ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਲਗਾਉਣੇ ਪੈਂਦੇ ਨੇ। ਜਿਹੜੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਜਿਉਣ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਭਵਨ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਨੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤੇਰੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।” ਹੈਰੀ ਨੂੰ ਹੁਣ ਅਮਰੀਕਾ ਇਸ ਭਵਨ ਵਰਗਾ ਲਗਦਾ।

ਟਰੱਕ ਨੇ ਹੈਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ਕਲੋਂ-ਬੇਸ਼ਕਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੰਮ ਦੀ ਖਿੱਚ, ਲੋੜਾਂ ਵਧ ਸਰੀਰ ਨਾਲ ਧੱਕਾ, ਮਾੜਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਹਰਜੀਤ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾ ਕੇ ਡਾਲਰ ਰੋਲ ਦਊ, ਉਸਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਡਾਲਰਾਂ ਨੇ ਰੋਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ “ਸਰਦਾਰ ਜੀ” ਵਾਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਚੇਤੇ ਕਰਕੇ ਰੋਂਦਾ। ਰਾਮ੍ਹਾ ‘ਤੇ ਹੁਕਮ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਖੁਦ ਰਾਮ੍ਹਾ ਬਣਿਆ ਫਿਰਦਾ ਹੈ, ਬਿਹਾਰੀ ਭਈਆ, ਨਾ ਹੁਣ ਵਾਪਸ ਪਿੰਡ ਜਾਣ ਜੋਗਾ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਇੱਥੇ ਪੜ੍ਹ-ਲਿਖ ਗਏ। ਬੇਬੇ-ਬਾਪੂ ਜਹਾਨੋਂ ਤੁਰ ਗਏ, ਘਰ ਖਾਲੀ ਪਿਆ। ਪਿੰਡੋਂ ਸਿਰਨਾਵੇਂ ਖਤਮ ਹੋ ਗਏ। ਪਿੰਡ ਵਾਲੀ ਸਰਦਾਰੀ ਖੰਭ ਲਾ ਕੇ ਉਡ ਗਈ।

ਦੋ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਹੈਰੀ ਨੂੰ ਇਕ ਟਰੱਕ ਸਟਾਪ ‘ਤੇ ਮਿਲਿਆ। ਉਸਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਮੇਰੀ ਧਾਹ ਨਿਕਲ ਗਈ। “ਆਹ ਕੀ ਹਾਲ ਬਣਾ ਲਿਆ ਪੇਂਡੂਆ,” ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬੁੱਕਲ ਵਿਚ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਪੁੱਛਿਆ। ਜਵਾਬ ਮਿਲਿਆ, “ਮਾੜੇ ਕਰਮ ਸਨ, ਜਿਹੜਾ ਅਮਰੀਕਾ ਆ ਗਿਆ। ਸੋਸ਼ਲ ਲਾਈਫ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ, ਕੰਮ ਹੀ ਕੰਮ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਹੈਰੀ ਬਣ ਗਿਆ, ਹੁਣ ਸ਼ਕਲ-ਸੁਰਤ ਬਿਹਾਰ ਵਾਲੇ ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ ਵਰਗੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਆਹ ਕੁਝ ਮਿਲਿਆ ਅਮਰੀਕਾ ਕੋਲੋਂ।” ਮੈਂ ਪਿੰਡ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਹੁਣ ਤਾਂ ਕੁੱਜੀ ਵਿਚ ਹੀ ਜਾਵਾਂਗਾ।

ਅੰਤ ਮਰ-ਮੁੱਕ ਜਾਣ ਨਾਲ ਹੀ ਮੁੱਕ ਸਕੀ ਫੁੱਫੜ ਦੀ ਵੀਟੋ ਪਾਵਰ

ਗੱਜਣਵਾਲਾ ਸੁਖਮਿੰਦਰ

ਮਾਲੇਰਕੋਟਲਾ ਵਲ ਇਕ ਦੂਰ ਦੀ ਸਕੀਰੀ ‘ਚੋਂ ਲਗਦੇ ਫੁੱਫੜ ਦੇ ਪੰਜ ਮੁੰਡੇ ਸਨ ਤੇ ਪੰਤਾਲੀ ਕਿੱਲੇ ਜਾਇਦਾਦ। ਜਿਹੜਾ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣ ਪਿੱਛੋਂ ਤਤਿੰਗ-ਫਤਿੰਗ ਜੇਹੀ ਕਰਦਾ ਫੁੱਫੜ ਆਪਣਾ ਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਰੱਖ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜ ਕਿੱਲੇ ਦੇ ਕੇ ਤੇ ਸਕੂਲ ਵਾਂਗੂ ਲਾਈਨ ‘ਚ ਛੱਡੇ ਕਮਰਿਆਂ ‘ਚੋਂ ਚੋਰਾਂ ਖਣਾਂ ਵਾਲਾ ਇਕ ਕਮਰਾ ਦੇ ਕੇ ਵੱਖ ਕਰ ਦਿੰਦਾ। ਆਖਦਾ, ‘ਮੱਲਾ ਆਵਦੀ ਖਾ ਤੇ ਕਮਾ, ਅੱਜ ਤੋਂ ਤੇਰਾ ਜੁੱਲੀ-ਬਿਸਤਰਾ ਅੱਡ।’ ਫੁੱਫੜ ਨੇ ਜਿਉਂਦੇ ਜੀਅ ਨਾ ਆਪ ਤੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਚੱਜ ਦਾ ਖਾਣ ਦਿੱਤਾ। ਪਤੀਲੀਆਂ ‘ਚ ਗੁੜ ਦੀ ਚਾਹ ਕੜ੍ਹਦੀ ਰਹੀ। ਮੁੰਡੇ ਕਲਪਦੇ ਮਰ ਗਏ ਪਰ ਫੁੱਫੜ ਦੀ ਵੀਟੋ ਪਾਵਰ ਦੇ ਕੀ ਕਹਿਣੇ। ਉਸ ਨੇ ਸਾਰੇ ਟੱਬਰ ਦਾ ਅਭਾਟ ਕਢਾਈ ਰੱਖਿਆ। ਸਵੇਰੇ ਚਟਣੀ ਨਾਲ ਰੋਟੀ ਮਿਲਣੀ ਤੇ ਆਬਣੇ ਮੂੰਗੀ ਛੋਲਿਆਂ ਦੀ ਦਾਲ ਨਾਲ, ਮੁੱਲ ਦੀ ਗੋਭੀ ਜਾਂ ਟਮਾਟਰ ਦਾ ਤੜਕਾ ਲੱਗ ਜੇ ਕਹਾਣੀ ਖਤਮ। ਕੋਫਤੇ-ਕਰੇਲੇ ਤਾਂ ਦੂਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਨ। ਸਦਾ ਕੱਦੂਆਂ ‘ਚ ਹੀ ਕੜਛੀ ਵੱਜਦੀ ਰਹੀ। ਮਾਹੌਲ ਐ ਜਿਵੇਂ ਗਵਰਨਰੀ ਰਾਜ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਵਰਾਂ ਫੁੱਫੜ ਕੋਲ, ਕਿਸੇ ਦੀ ਅੱਗੋਂ ਬਿਰਕਣ ਦੀ ਕੀ ਮਜ਼ਾਲ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸਹੂਰੀ ਜਾਂ ਸ਼ਹਿਰ-ਬਾਜ਼ਾਰ ਦਿਨ ਸੁਧ ‘ਤੇ ਜਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਫੁੱਫੜ ਆੜ੍ਹਤੀਆਂ ਵਾਂਗੂ ਗਿਣਤੀਆਂ-ਮਿਣਤੀਆਂ ਕਰਕੇ ਕਿਰਾਏ ਭਾਤੇ ਦਾ

ਟੋਟਲ ਕਰਕੇ ਦਿੰਦਾ ਤੇ ਵਾਪਸੀ ‘ਤੇ ਹਿਸਾਬ ਵੀ ਪੁੱਛਦਾ। ਗੱਲ ਕੀ ਉਸ ਨੇ ਵੱਡੀ ਢੇਰੀ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਨਾਸੀਂ ਪੁੰਝਾਂ ਲਿਆ ਛੱਡਿਆ ਸੀ। ਗੁਲਾਮਾਂ ਵਰਗਾ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਸੀ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ। ਫੁੱਫੜ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪੰਦਰਾਂ ਅਗਸਤ ਆਉਣ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤੀ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੁੱਫੜ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਚੁੰਬਰ-ਕੱਢ ਨੀਤੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦਿਆਂ ਤਤਿੰਗ-ਫਤਿੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤਿੰਨ ਮੁੰਡੇ ਬੱਸੀ ਦੀ ਜੋੜੀ ਵਾਂਗ ਠੋਕ ਕੇ, ਨੌਂ ਕਿੱਲਿਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਪੰਜ-ਪੰਜ ਦੇ ਕੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਚੁੱਲੇ ਤਪਾਉਣ ਲਾ ਦਿੱਤੇ ਪਰ ਇਕ ਘਰ ‘ਚ ਸਾਰੇ ਜੀਅ ਕੂਲ ਸੁਭਾਅ ਵਾਲੇ ਤੇ ਧੌਣ ਨੀਵੀ ਕਰਕੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਇਕ-ਅੱਧਾ ਡੈਂਟ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਅੱਗੋਂ ਹੀਜਰਨ ਵਾਲਾ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਚੌਥੇ ਨੰਬਰ ਵਾਲਾ ਮੁੰਡਾ ਕੁਝ ਬਾਹਲਾ ਹੀ ਲਾਡਲਾ ਜਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਜਦ ਵਿਆਹਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਸਾਰਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਹੀ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਜਾਣੋਂ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਹੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਚਿਰ ਤੋਂ ਘਰ ‘ਚ ਚਲਦਾ ਵਿਵਿਧ ਭਾਰਤੀ ਟੇਸ਼ਨ ਹੀ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਖਰੂਵੀ ਤਾਸੀਰ ਵਾਲਾ, ਦੂਜੇ-ਚੌਥੇ ਚੋਰੀ-ਚਕੋਰੀ ਪੀਂਦਾ-ਪੀਂਦਾ, ਓਪਨ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿਚ ਐਂਟਰੀ ਕਰ ਗਿਆ। ਬੇਬੋਫ ਦਿਨ ਖੜ੍ਹੇ ਲੰਡੂ ਪੈਗ ਲਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਫੁੱਫੜ ਬਹੁਤ ਕੌੜਦਾ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਵਾਹ ਨਾ ਜਾਂਦੀ।

ਅੰਤ ਹੋਇਆ ਇਹ ਕਿ ਚਾਣ ਚੱਕ ਹੀ ਚੌਥੇ

ਗਰਮ ਜੁੱਸੇ ਵਾਲੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਸਾਲੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਲੀਤੇ-ਲੱਤੇ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮਾਇਆ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਫੁੱਫੜ ਕੋਲੋਂ ਮਾਇਆ ਮੰਗੀ ਤਾਂ ਫੁੱਫੜ ਸੂਈ ਕੁੱਤੀ ਵਾਂਗੂ ਕੁਦਾੜ ਕੇ ਪੈ ਗਿਆ, “ਹੇ ਖਾਂ! ਵਣੀ-ਝਾਤੀਂ ਲਗਦੇ ਆ ਨਾ, ਭਾਲਦਾ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ। ਪੰਜ ਸੱਤ ਸੌ ਲੈਣਾ ਤਾਂ ਲੈ ਲੈ। ਮੂੰਹ ਟੱਡ ਕੇ ਆਖਤਾ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ।” ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਆਵਦੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਬੇਬੇ ਤੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝਾ ਦੇ, ਟੁੰਮ ਵੀ ਬਣਾਉਣੀ ਏ, ਕੁਝ ਬਣ ਕੇ ਜਾਣਾ ਪੈਣਾ ਏ।” ਭੂਆ ਸਿਰ ਦਾ ਪੱਲਾ ਜੇਹਾ ਠੀਕ ਕਰਕੇ, ਸਚਿਆਰੀ ਜਿਹੀ ਬਣ ਕੇ ਫੁੱਫੜ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, “ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਸਾਲੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਹੈ, ਸੂਟ-ਸ਼ਗਨ ਦੇਣੇ ਆ। ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਲ ਵੇਖ, ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਕੋਈ ਬਾਹਲਾ ਨਹੀਂ। ਕੱਢ ਦੇ ਜੇਬੂ ‘ਚੋਂ।” ਤਾਂ ਏਨੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਫੁੱਫੜ ਝੱਗ ਸੁੱਟਦਾ ਭੂਆ ਨੂੰ ਪੈ ਗਿਆ, “ਜਾਹ ਜਾਂਦੀ ਰਹਿ, ਹੋਰ ਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੈਨੂੰ ਈ ਡਾਲੇ ਦੇ ਦਿਆਂ। ਬਣੀ ਫਿਰਦੀ ਵੱਡੀ ਹੋਜਲੀ, ਫਰਮੈਸ਼ਾਂ ਕਰਦੀ ਏ।” ਤਾਂ ਭੂਆ ਵੀ ਨਹੋਰਾ ਜਿਹਾ ਮਾਰਦੀ ਆਖ ਬੈਠੀ, “ਚੰਗਾ! ਨਾ ਦੇ, ਹਿੱਕ ‘ਤੇ ਰੱਖਕੇ ਨਾਲ ਲੈ ਜੀ। ਅਗਲੀ ਜੂਨੀ ਕਾਲਾ ਨਾਗ ਬਣੇਂਗਾ ਨਾਗ....।” ਬੱਸ ਫੋਰ ਕੀ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਭੂਆ ਨੇ ਛਜਲੀ ਵਾਲੇ ਕੋਬਰੇ ਦੀ ਪੂਛ ‘ਤੇ ਪੈਰ ਧਰ’ਤਾ ਹੋਵੇ। ਫੁੱਫੜ ਤੈਸ਼ ‘ਚ ਆ ਕੇ ਫੁੰਕਾਰਿਆ ਤੇ ਹੋਰ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਕੁਝ ਨਾ ਲੱਗਾ ਸੋ ਉਸ ਨੇ

ਹਾਰੇ ‘ਤੇ ਪਿਆ ਸਟੀਲ ਦਾ ਜੱਗ ਈ ਭੂਆ ਵਲ ਚਲਾਵਾਂ ਮਾਰਿਆ। ਜੱਗ ਭੂਆ ਦੇ ਕੰਨ ‘ਤੇ ਐਸਾ ਵੱਜਾ ਕਿ ਠੁੱਕਣ ਸਾਰ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਦੰਦਲ ਪੈ ਗਈ। ਭੂਆ ਅਜੇ ਲੁਟਕੀ ਹੀ ਸੀ ਤੇ ਉਧਰ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਵੀ ਦੋ ਕੁ ਕਰਤੇ ਹਾਤੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਹ ਮਾਂ ‘ਤੇ ਹੋਇਆ ਜ਼ਾਲਮਾਨਾ ਹੱਲਾ ਵੇਖ ਕੇ ਪਿਉ ਨੂੰ ਝਈ ਲੈ ਕੇ ਪੈ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਖੁੰਜੇ ‘ਚ ਖੜ੍ਹੀ ਚਾਹ ਕੁ ਫੁੱਟ ਦੀ ਜੰਗਲ ਖਾਧੀ ਲੋਹੇ ਦੀ ਨਾਲੀ ਚੁੱਕ ਲਈ ਤੇ ਫਬਾ ਕੇ ਫੁੱਫੜ ਦੇ ਬੰਨ੍ਹੀ ਪੰਜ ਗਜ਼ੀ ਪੱਗ ‘ਤੇ ਘੱਤ ਮਾਰੀ। ਸਿਰ ਤੇ ਵੱਜੀ ਗੁੱਝੀ ਜੇਹੀ ਸੱਟ ਨੇ ਫੁੱਫੜ ਫੁੜਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਖੜਕਾ ਜਿਹਾ ਸੁਣ ਕੇ ਰੋਟੀ ਟੁੱਕ ਖਾਂਦੇ ਦੂਜੇ ਭਰਾ ਵੀ ਆ ਗਏ। ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ-ਪਾਖਣ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਬੇਬੇ ਤਾਂ ਖਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਪਰ ਬਾਪੂ ਉਡ ਗਿਆ ਲਗਦਾ। ਭਰਾਵਾਂ, ਭਾਬੀਆਂ ਨੇ ਲੰਮੀ ਸੋਚ ਕੇ ਲੋਹੇ ਦੀ ਨਾਲੀ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਲਾਡਲੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਅੱਗੇ-ਪਿੱਛੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਰਸਮ ਜੇਹੀ ਕਰਨ ਲਈ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਫੁੱਫੜ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲੈ ਗਏ। ਜਾ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, “ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ, ਬਾਪੂ ਗੁਲਖਾਨੇ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਚੱਕਰ ਜਿਹਾ ਆਇਆ, ਸਿਰ ਪਰਨੇ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ‘ਤੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ...।” ਤਾਂ ਡਾਕਟਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਣਸੂਣੀ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਟੂਟੀ ਲਾ ਕੇ ਆਂਹਦਾ, “ਲੈ ਜੋ ਹੈਨੀ ਇਹਦੇ ‘ਚ ਕੁਛ।” ਬੱਸ ਫੋਰ ਕੀ ਸੀ ਮੁੰਡਿਆ ਨੇ ਘੜੀ ਭੰਨ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਬਾਪੂ ਫੂਕ

ਕੇ ਕਹਾਣੀ ਮੁਕਾ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ, ਬਾਪੂ ਦੇ ਫੁੱਲ ਚੁਗਣ ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜੇ ਭਰਾ ਬਰਾਂਡੇ ‘ਚ ਬੈਠੇ ਪੈਲੀ ਦਾ ਵੰਡ-ਵੰਡਣੀਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਐ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਜਿਵੇਂ ਭਾਦੋਂ ਦੋ ਮੁਕਲਾਵੇ ਦਾ ਚਾਅ ਹੁੰਦਾ। ਚੇਹਰਿਆਂ ‘ਤੇ ਰੋਣਕ ਜਿਵੇਂ ਹਿਟਲਰ ਦੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਖਤਮ ਹੋਣ ਪਿੱਛੋਂ ਨਵਾਂ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਬਣਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਆਂਹਦਾ, “ਬਈ ਹੁਣ ਸੁਖ ਦਾ ਸਾਹ ਆ ਜੂ, ਆਪਣੀ ਦੋ ਬਾਈ ਪੈਲੀ ਹੈ। ਨੋ-ਨੋ ਕਿੱਲੇ ਆਉਂਦੇ ਨੇ। ਬਹਿ ਕੇ ਆਪੇ ਵਿਚ ਵੰਡ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਬਾਕੀ ਰਹੀ ਬੇਬੇ ਦੀ ਗੱਲ, ਇਹ ਜੀਹਦੇ ਨਾਲ ਮਰਜ਼ੀ ਰਹੇ। ਇਸ ਨੂੰ ਚਿਕਨੀ ਚੋਪੜੀ ਤਵਿਉਂ ਲਹਿੰਦੀ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਮਿਲਦੀ ਰਹੂ।”

ਏਨੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਕੋਲ ਬੈਠੀ ਭੂਆ ਪੁੱਲੇ ਨਾਲ ਅੱਖਾਂ ਜਿਹੀਆਂ ਪੁੰਝਦੀ ਬੋਲੀ, “ਵੇ ਲੱਕੜਾਂ ਤਾਂ ਠੰਢੀਆਂ ਹੋ ਜਾਣ ਦਿਉ। ਅਜੇ ਤਾਂ ਫੁੱਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚੁਗੇ। ਕੁਛ ਤਾਂ ਜਰਾਦ ਕਰ ਲੋ। ਬੇਨੂੰ ਝਪਦੇ ਕਿੱਲੇ ਮੱਲਣ ਦੀ ਪੈਗੀ। ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਮੱਛਰੇ ਐ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹੋ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਔਤ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਈ ਹੋਵੇ।”

To Advertise with us
Call: 847-359-0746
Fax: 847-705-9388

ਭਾਈ ਅਨੂਪ ਸਿੰਘ

ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਕਾਲ ਤੋਂ ਹੀ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਆਤਮਾ ਅਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਲਈ ਉਤਮ ਸਾਧਨ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਨੇਕਾਂ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਸਿਫਤ-ਸਲਾਹ ਵਿਚ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤੀ ਆਪਣੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਗਾਇਨ ਅਤੇ ਵਾਦਨ ਦੁਆਰਾ ਸ਼੍ਰੋਤਿਆਂ ਉਪਰ ਡੂੰਘਾ ਅਸਰ ਪਾਇਆ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਸਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਾਨ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਰਬਾਬ, ਸਾਰੰਦਾ, ਤਾਉਸ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਦੰਗ/ਪਖਾਵਜ ਨਾਲ ਕੀਰਤਨ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਿਆਰਾ ਸਾਜ਼ ਰਬਾਬ ਸੀ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਸਾਰੰਦਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਰਮੋਨੀਅਮ ਅਤੇ ਤਬਲਾ ਸਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਭਾਤ-ਫੇਰੀਆਂ ਅਤੇ ਇਸਤਰੀ ਸਤਿਸੰਗ ਵਿਚ ਸਾਧਾਰਨ ਧਾਰਨਾ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਢੋਲਕ/ਢੋਲਕੀ, ਚਿਮਟਾ, ਕੈਸੀਆਂ ਅਤੇ ਖੜਤਾਲਾਂ ਆਦਿ ਸਾਜ਼ ਵਜਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਵਾਰ-ਗਾਇਨ ਨਾਲ ਢੱਡ ਅਤੇ ਸਾਰੰਗੀ ਸਾਜ਼ ਵਜਾਉਣ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਹਤ ਨਾਦ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੁਹਾਨੀਅਤ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਅਨਾਹਤ ਨਾਦ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ-ਫ਼ਰਮਾਨ ਹੈ:

ਰਬਾਬੁ ਪਖਾਵਜ ਤਾਲ ਘੁੰਘਰੂ ਅਨਹਦ ਸਬਦੁ ਵਜਾਵੈ॥ (ਪੰਨਾ 381)

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਾਜ਼ਾਂ ਲਈ 'ਵਾਜਾ/ਬਾਜਾ' ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, 'ਉਹ ਯੰਤਰ ਜੋ ਸਵਰ ਅਥਵਾ ਤਾਲ ਉਤਪੰਨ ਕਰੇ। ਜਿਵੇਂ:

ਬਾਜੇ ਬਜਹਿ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਅਨਾਹਦ ਕੋਕਿਲ ਰੀ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਬੋਲੈ ਮਧੁਰ ਬੈਨ ਅਤਿ ਸੁਹੀਆ॥ (ਪੰਨਾ 1217)

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਵਰਣਿਤ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

ਰਬਾਬ: ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਰਬਾਬ ਸਾਜ਼ ਦਾ ਛੇ ਵਾਰੀ ਜ਼ਿਕਰ ਆਇਆ ਹੈ:

-ਕਬ ਕੋ ਭਾਲੈ ਘੁੰਘਰੂ ਤਾਲਾ ਕਬ ਕੋ ਬਜਾਵੈ ਰਬਾਬੁ॥ (ਪੰਨਾ 368)

-ਰਬਾਬੁ ਪਖਾਵਜ ਤਾਲ ਘੁੰਘਰੂ ਅਨਹਦ ਸਬਦੁ ਵਜਾਵੈ॥ (ਪੰਨਾ 381)

-ਟੂਟੀ ਤੰਤੁ ਨ ਬਜੈ ਰਬਾਬੁ॥ (ਪੰਨਾ 479)

-ਕਰ ਕਰਿ ਤਾਲ ਪਖਾਵਜੁ ਨੈਨਹੁ ਮਾਥੈ ਵਜਹਿ ਰਬਾਬਾ॥ (ਪੰਨਾ 884)

-ਤੂਟੀ ਤੰਤੁ ਰਬਾਬ ਕੀ ਵਾਜੈ ਨਹੀ ਵਿਜੋਗਿ॥ (ਪੰਨਾ 934)

-ਜੀਲ ਬਿਨਾ ਕੈਸੇ ਬਜੈ ਰਬਾਬੁ॥ (ਪੰਨਾ 1140)

ਰਬਾਬ ਤੰਤੀ ਸਾਜ਼ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਦੋ ਭੇਦ ਹਨ-ਨਿਬੱਧ ਅਤੇ ਅਨਿਬੱਧ। ਨਿਬੱਧ ਰਬਾਬ ਵਿਚ ਸਵਰਾਂ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਦੇ ਤੰਦਾਂ ਨਾਲ ਬੱਝੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਨਿਬੱਧ ਰਬਾਬ ਵਿਚ ਸਵਰਾਂ ਦੇ ਪਰਦੇ ਬੱਝੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਰਬਾਬ ਨੂੰ ਵਜਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੱਕੜੀ ਜਾਂ ਹਾਥੀ ਦੰਦ ਦਾ ਤਿਕੋਣਾ ਟੁਕੜਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ 'ਜਵਾ' ਜਾਂ 'ਜ਼ਰਬ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਦੇ ਅੰਗੂਠੇ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਤੇ ਦੂਜੀ ਉਂਗਲੀ ਨਾਲ ਪਕੜ ਕੇ ਤਾਰਾਂ ਉਤੇ ਟੁਣਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲੀਆਂ ਨਾਲ ਤਾਰ ਨੂੰ ਡਾਂਡ ਉਤੇ ਦਬਾ ਕੇ ਸੁਰਾਂ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਵੀਣਾ: ਵੀਣਾ ਸਾਜ਼ ਦਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ 'ਬੀਣਾ' ਨਾਂ ਨਾਲ ਵਰਣਨ ਉਪਲਬਧ ਹੈ:

-ਗੁਰ ਸਬਦਿ ਮੇਲਾ ਤਾਂ ਸੁਹੇਲਾ ਬਾਜੰਤ ਅਨਹਦ ਬੀਣਾ॥ (ਪੰਨਾ 767)

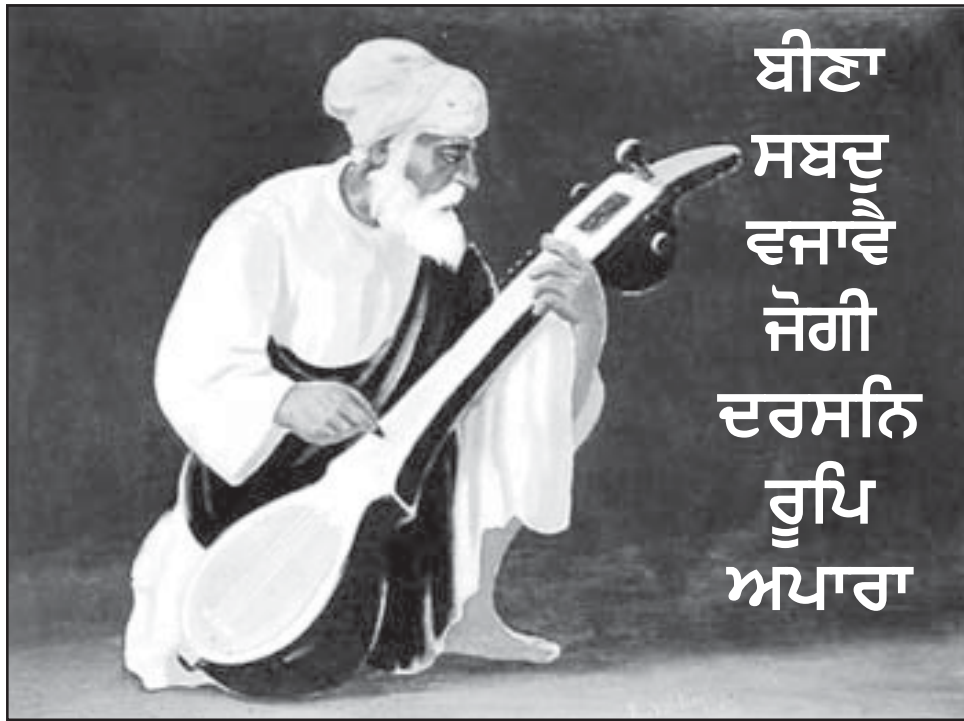
-ਬੀਣਾ ਸਬਦੁ ਵਜਾਵੈ ਜੋਗੀ ਦਰਸਨਿ ਰੂਪਿ ਅਪਾਰਾ॥ (ਪੰਨਾ 351)

ਵੀਣਾ ਸੰਗੀਤ ਦੀਆਂ ਬਾਰੀਕੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਾਜ਼ ਹੈ। 'ਵੀਣਾ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਵੀਣਾ ਤੋਂ



ਹੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, 'ਸੰਗੀਤਮਈ ਆਵਾਜ਼'। ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਵੀਣਾ ਦਾ ਉਲੇਖ ਹੈ; (ਉ) ਨਾਰਦੀ ਵੀਣਾ (ਅ) ਸਰਸਵਤੀ ਵੀਣਾ (ੲ) ਵਨੀਤ ਵੀਣਾ। ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਵੀਣਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਸਿਤਾਰ ਸਾਜ਼ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਹੋਈ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰੀ ਸਿੱਖ ਅਜਾਇਬ ਘਰ ਵਿਚ ਵੀ ਇਕ 'ਵਚਿਤਰ ਵੀਣਾ' ਨਾਂ ਦਾ ਸਾਜ਼ ਪਿਆ ਹੈ। ਵੀਣਾ ਸਾਜ਼ ਵਿਚ ਸੱਜੇ ਹੱਥ



ਬੀਣਾ ਸਬਦੁ ਵਜਾਵੈ ਜੋਗੀ ਦਰਸਨਿ ਰੂਪਿ ਅਪਾਰਾ

ਵਿਚ 'ਮਿਸ਼ਰਾਬ' ਨਾਲ ਤਾਰ 'ਤੇ ਟੁਣਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਪਕੜੇ ਸੀਸੇ ਦੇ ਗੋਲੇ ਨਾਲ ਤਾਰ ਦੇ ਉਪਰ ਘਸੀਟ ਕੇ ਵਜਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਾਜ਼ ਦੀ ਧੁਨੀ ਬੜੀ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਮਧੁਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ 'ਤੇ ਮੀਂਡ, ਗਮਕ ਦਾ ਕੰਮ ਬਹੁਤ ਅੱਛਾ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕਿੰਗੁਰੀ: ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਕਿੰਗੁਰੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਿੰਗੁਰੀ, ਕਿੰਕਰੀ ਅਤੇ ਕਿੰਕਨੀ ਨਾਵਾਂ ਨਾਲ 14 ਵਾਰ ਉਪਲਬਧ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ:

-ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਅਨਹਦ ਕਿੰਗੁਰੀ ਬਾਜੈ॥ (ਪੰਨਾ 92)

-ਦੇਖਿ ਰੂਪੁ ਅਤਿ ਅਨੂਪੁ ਮੋਹ ਮਹਾ ਮਗ ਭਈ ਕਿੰਕਨੀ ਸਬਦ ਝਨਤਕਾਰ ਖੇਲੁ ਪਾਹਿ ਜੀਉ॥ (ਪੰਨਾ 1402)

ਇਹ ਦੋ ਤੁੰਬਿਆਂ ਵਾਲੀ ਤੰਤੀ ਵੀਣਾ ਜਾਂ ਜੋਗੀਆਂ ਦੀ ਇਕਤਾਰੀ ਵੀਣਾ ਹੈ।

ਸ਼ਹਿਨਾਈ: ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਸ਼ਹਿਨਾਈ ਸਾਜ਼ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਸਿਰਫ ਇਕ ਵਾਰ ਹੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੁਆਰਾ ਆਸਾ ਰਾਗ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

ਕਹਾ ਸੁ ਖੇਲ ਤਬੋਲਾ ਘੋੜੇ ਕਹਾ ਭੇਰੀ ਸਹਨਾਈ॥ (ਪੰਨਾ 417)

ਇਹ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਵਜਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸਾਜ਼ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਵਜਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਨਿਰੰਤਰ ਸਾਹ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਵਰਾਂ ਦੇ ਲਈ ਸਾਹ ਛੱਡਦੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਰੀਡਸ (ਸਟੇਜ) ਲੱਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ; ਜਦੋਂ ਇਸ ਵਿਚ ਮੂੰਹ ਦੁਆਰਾ ਹਵਾ ਭਰੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਧੁਨੀ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਸਿੰਢੀ: ਜੋਗੀਆਂ ਦੀ ਤੁਰੀ ਜੋ ਵਲਦਾਰ ਸਿੰਢ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਿੰਢ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸਾਜ਼ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਹਵਾ ਭਰ ਕੇ ਵਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ 13 ਵਾਰ ਜ਼ਿਕਰ ਆਇਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ:

-ਜਾ ਤੁਧੁ ਭਾਵਹਿ ਤਾ ਕਰਹਿ ਬਿਭੂਤਾ ਸਿੰਢੀ ਨਾਦੁ ਵਜਾਵਹਿ॥ (ਪੰਨਾ 145)

-ਜਹ ਭਉ ਨਾਹੀ ਤਹਾ ਆਸਨੁ ਬਾਧਿਓ ਸਿੰਗੀ ਅਨਹਤ ਬਾਨੀ॥ (ਪੰਨਾ 208)

-ਵਾਜੇ ਬਾਝਹੁ ਸਿੰਢੀ ਵਾਜੈ ਤਉ ਨਿਰਭਉ ਪਦੁ ਪਾਈਐ॥ (ਪੰਨਾ 730)

ਬੰਸਰੀ: ਇਸ ਸਾਜ਼ ਦਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਬੰਸਰੀ, ਮੁਰਲੀ ਜਾਂ ਵੰਸੁ ਆਦਿਕ ਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਵਰਣਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ:

-ਆਪੇ ਸਾਵਲ ਸੁੰਦਰਾ ਪਿਆਰਾ ਆਪੇ ਵੰਸੁ ਵਜਾਰਾ॥ (ਪੰਨਾ 606)

-ਬਾਸ ਬਾਸਰੀ ਏਕੈ ਸੁਆਮੀ ਉਦਿਆਨ ਦ੍ਰਿਸਟਾਗਿਓ॥ (ਪੰਨਾ 215)

-ਕਰਨਹੁ ਮਧੁ ਬਾਸੁਰੀ ਬਾਜੈ ਜਿਹਵਾ ਧੁਨਿ ਆਗਾਜਾ॥ (ਪੰਨਾ 885)

-ਰਿਖੀਕੋਸ ਗੋਵਰਧਨਧਾਰੀ ਮੁਰਲੀ ਮਨੋਹਰ ਹਰਿ ਰੰਗਾ॥ (ਪੰਨਾ 1082)

ਇਹ ਬੰਸ ਦੀ ਬਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਲੋਹੇ, ਕਾਂਸੇ, ਚਾਂਦੀ ਜਾਂ ਸੋਨੇ ਦੀ ਬੰਸਰੀ ਵੀ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਲੰਬਾਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਕਲਾਕਾਰ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਬੰਸਰੀ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਸਾਧਾਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ 6 ਛੇਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਛੇਕਾਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਦੋਹਾਂ ਹੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲੀਆਂ ਨਾਲ ਬੰਦ ਕਰ ਕੇ ਹਵਾ ਭਰੀਏ ਤਾਂ ਮੰਦਰ ਸਪਤਕ ਦੇ ਪੰਚਮ ਦੀ ਧੁਨੀ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਕ-ਇਕ ਉਂਗਲੀ ਉਠਾ ਕੇ ਹਵਾ ਭਰਦੇ ਜਾਈਏ ਤਾਂ ਕ੍ਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਧਾ, ਨੀ, ਸਾ, ਰੇ, ਗਾ ਅਤੇ ਮਾ ਧੁਨੀਵਤ ਹੋਣਗੇ। ਕੋਮਲ ਸਵਰ ਲਈ ਛੇਕ ਨੂੰ ਅੱਧਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਅੱਧਾ ਬੰਦ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਤਾਰ ਸਪਤਕ ਦੇ ਸਵਰ ਗਾਉਣੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਦੁੱਗਣੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਫੂਕ ਮਾਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

ਸੰਖ: ਇਹ ਦੋਸ਼ ਰਹਿਤ ਸੰਖ ਦੀ ਨਾਭੀ ਨੂੰ ਖੋਦ ਕੇ

ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਪਕੜ ਕੇ, ਮੂੰਹ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰਨ ਬਲ ਨਾਲ ਫੂਕ ਮਾਰ ਕੇ ਧੁਨੀ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਹੂ, ਧੂੰ, ਤੋ, ਡਿਗਦ, ਡੀ ਆਦਿ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਲੋਕ ਮੰਦਰਾਂ ਵਿਚ ਵਜਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਜੰਗ ਵਿਚ ਬਿਗਲ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸੰਖ ਵਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਸੰਖ ਦਾ ਚਾਰ ਵਾਰ ਜ਼ਿਕਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ:

-ਢੁਲਕੇ ਚਵਰ ਸੰਖ ਘਨ ਗਾਜੇ॥ (ਪੰਨਾ 974)

-ਸੰਖ ਚਕ੍ਰ ਗਦਾ ਹੈ ਧਾਰੀ ਮਹਾ ਸਾਰਥੀ ਸਤਸੰਗਾ॥ (ਪੰਨਾ 1082)

-ਸੰਖ ਚਕ੍ਰ ਮਾਲਾ ਤਿਲਕ ਬਿਰਾਜਿਤ ਦੇਖਿ ਪ੍ਰਤਾਪੁ ਜਮੁ ਡਰਿਓ॥ (ਪੰਨਾ 1105)

-ਸੰਖ ਚਕ੍ਰ ਗਦਾ ਪਦਮ ਆਪਿ ਆਪੁ ਕੀਓ ਛਦਮ ਅਪਰੰਪਰ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਲਖੈ ਕਉਨੁ ਤਾਹਿ ਜੀਉ॥ (ਪੰਨਾ 1402)

ਮ੍ਰਿਦੰਗ/ਪਖਾਵਜ: ਢੋਲ ਦੇ ਆਕਾਰ ਦਾ ਇਕ ਸਾਜ਼ ਜਿਸ ਦਾ ਢਾਂਚਾ ਲੱਕੜੀ ਦਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੱਧ ਭਾਗ ਤੋਂ ਮੋਟਾ ਅਤੇ ਦੋਹਾਂ ਸਿਰਿਆਂ ਤੋਂ ਪਤਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਖੱਬੇ ਅਤੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਮੂੰਹ ਚਮੜੇ ਦੇ ਨਾਲ ਮੜ੍ਹੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਚੰਮ ਦੀਆਂ ਵਧਰੀਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਕੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸੱਜਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿਆਹੀ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਦਾ ਖਾਲੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਉਪਰ ਆਟਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਮ੍ਰਿਦੰਗ/ਪਖਾਵਜ ਦਾ ਵਰਣਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ:

-ਬਾਜੇ ਬਜਹਿ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਅਨਾਹਦ ਕੋਕਿਲ ਰੀ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਬੋਲੈ ਮਧੁਰ ਬੈਨ ਅਤਿ ਸੁਹੀਆ॥ (ਪੰਨਾ 1272)

-ਕਬੀਰ ਸਭ ਜਗੁ ਹਉ ਫਿਰਿਓ ਮਾਂਦਲੁ ਕੰਧ ਚਢਾਇ॥ (ਪੰਨਾ 1370)

-ਮੰਦਲੁ ਨ ਬਾਜੈ ਨਟੁ ਪੈ ਸੁਤਾ॥ (ਪੰਨਾ 478)

-ਵਾਜਾ ਮਤਿ ਪਖਾਵਜੁ ਭਾਉ॥ (ਪੰਨਾ 350)

ਨਗਾਰਾ: ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਨਗਾਰੇ ਦਾ ਵਰਣਨ ਭੇਰੀ, ਦਮਾਮਾ, ਡੰਕ, ਨੀਸਾਣ ਜਾਂ ਟੰਮਕ ਆਦਿਕ ਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ

ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ

ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ:

-ਅਨਹਤਾ ਸਬਦ ਵਾਜੰਤ ਭੇਰੀ॥ (ਪੰਨਾ 13)

-ਨਾਨਕ ਤੇ ਮੁਖ ਉਜਲੇ ਧੁਨਿ ਉਪਜੈ ਸਬਦੁ ਨੀਸਾਣੁ॥ (ਪੰਨਾ 22)

-ਵਾਤ ਵਜਨਿ ਟੰਮਕ ਭੇਰੀਆ॥ (ਪੰਨਾ 73)

-ਗਗਨ ਦਮਾਮਾ ਬਾਜਿਓ ਪਰਿਓ ਨੀਸਾਣੈ ਘਾਉ॥ (ਪੰਨਾ 1105)

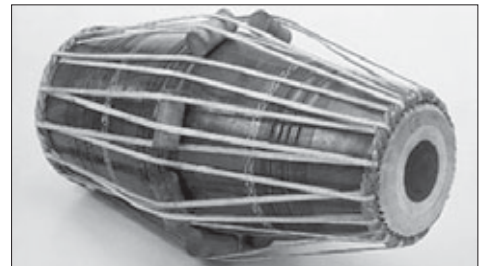
ਨਗਾਰਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਅਕਾਰ ਦਾ ਸਾਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਲੋਹੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਮਿਸ਼ਰਤ ਧਾਤ ਦਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਮੋਟੀ ਖੱਲ ਨਾਲ ਮੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੰਮ ਦੀਆਂ ਵਧਰੀਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਕੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਸੋਟੀ ਜਾਂ ਡੱਗੇ ਨਾਲ ਵਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਗਾਰਾ ਜਾਂ ਦਮਾਮਾ ਤਾਲ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਇਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਾਜ਼ ਹੈ। ਰਾਜਿਆਂ-ਮਹਾਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਆਗਮਨ ਸਮੇਂ, ਯੁੱਧ ਅਰੰਭ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੂਚਨਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਇਹ ਸਾਜ਼ ਅਕਸਰ ਵਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਅਰਦਾਸ ਜਾਂ ਦੀਵਾਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ ਨਗਾਰਾ ਵਜਾਉਣ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।

ਢੋਲਕ: ਢੋਲਕ ਦੁਨੀਆ ਵਾਜਹਿ ਵਾਜਾ॥ (ਪੰਨਾ 349)

ਢੋਲਕ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੱਕੜੀ ਨੂੰ ਖੋਖਲਾ ਕਰ ਕੇ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਹਾਂ ਪਾਸਿਆਂ 'ਤੇ ਬੱਕਰੇ ਦੀ ਖੱਲ ਮੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਖੱਲ ਨੂੰ ਡੋਰੀ ਨਾਲ ਕੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਢੋਲਕ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਦੀ ਖੱਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਲੇਪ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਧਾਮਾ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਮੂੰਹ ਤੋਂ ਉਚਾ ਸਵਰ ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਮੂੰਹ ਤੋਂ ਮੰਦ ਸਵਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ।

ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਇਸਤਰੀ ਸਤਿਸੰਗ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਤ-ਫੇਰੀਆਂ ਵਿਚ ਸਾਧਾਰਨ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ-ਗਾਇਨ ਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਢੋਲਕ/ਢੋਲਕੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਘੁੰਗਰੂ: ਇਹ ਪਿੱਤਲ ਦੀਆਂ ਗੋਲ ਘੰਟੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲੋਹੇ ਜਾਂ ਪੱਥਰ ਦੇ ਛੋਟੇ ਗੋਲ ਟੁਕੜੇ ਰੱਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਕਲਾਕਾਰ ਅਸਟਾਪਾਤੂ ਦੇ ਘੁੰਗਰੂ ਵੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਘੁੰਗਰੂ ਚਮੜੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਖ਼ਤ ਕੱਪੜੇ ਦੀ ਪੱਟੀ 'ਤੇ ਟੰਗੇ



ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਡੋਰੀ ਵਿਚ ਪਰੇ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਘੁੰਗਰੂਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਘੁੰਗਰੂਆਂ ਦੀ ਬਣਕਾਰ, ਨ੍ਰਿਤਕਾਰ ਦੀ ਲੈਆਤਮਕਤਾ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲਗਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਵਾਰ ਗਾਇਨ ਵਿਚ ਢਾਡੀ ਲੋਕ ਸਾਰੰਗੀ ਦੇ ਗਜ਼ ਨਾਲ ਘੁੰਗਰੂ ਬੰਨ੍ਹਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਾਰ ਦੀ ਲੈਅ ਹੋਰ ਜੋਸ਼ੀਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਘੁੰਗਰੂ ਦਾ ਅੱਠ ਵਾਰ ਵਰਣਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

-ਘੁੰਘਰੂ ਵਾਜੈ ਜੇ ਮਨੁ ਲਾਗੈ॥ (ਪੰਨਾ 356)

-ਨਿਰਤਿ ਕਰੇ ਕਰਿ ਮਨੂਆ ਨਾਚੈ ਆਣੈ ਘੁਘਰ ਸਾਜਾ॥ (ਪੰਨਾ 884)

-ਕਿਨਹੀ ਘੁਘਰ ਨਿਰਤਿ ਕਰਾਈ॥ (ਪੰਨਾ 913)

ਅਉਖੀ ਘੜੀ ਨ ਦੇਖਣ ਦੇਈ ਅਪਨਾ ਬਿਰਦੁ ਸਮਾਲੇ॥

ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
ਧਨਾਸਰੀ ਮਹਲਾ 5
ਅਉਖੀ ਘੜੀ ਨ ਦੇਖਣ ਦੇਈ ਅਪਨਾ ਬਿਰਦੁ ਸਮਾਲੇ॥
ਹਾਥ ਦੇਇ ਰਾਖੈ ਅਪਨੇ ਕਉ ਸਾਸਿ ਸਾਸਿ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲੇ॥
ਪ੍ਰਭ ਸਿਉ ਲਾਗਿ ਰਹਿਉ ਮੇਰਾ ਚੀਤ॥
ਆਦਿ ਅੰਤ ਪ੍ਰਭੁ ਸਦਾ ਸਹਾਈ ਧੰਨ ਹਮਾਰਾ ਮੀਤ॥
ਰਹਾਉ॥

ਮਨ ਬਿਲਾਸ ਭਏ ਸਾਹਿਬ ਕੇ ਅਚਰਜ ਦੇਖਿ ਬਡਾਈ॥
ਹਰਿ ਸਿਮਰਿ ਸਿਮਰਿ ਆਨਦ ਕਰ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਭਿਪੂਰਨ ਪੈਜ ਰਖਾਈ॥

ਪੰਜਵੇਂ ਸਤਿਗੁਰ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਉਸ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸਿਫਤ ਸਲਾਹ ਵਿਚ ਜੁੜਨ ਦੇ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ:

ਪ੍ਰਭ ਸਿਉ ਲਾਗਿ ਰਹਿਉ ਮੇਰਾ ਚੀਤ॥
ਆਦਿ ਅੰਤ ਪ੍ਰਭੁ ਸਦਾ ਸਹਾਈ ਧੰਨ ਹਮਾਰਾ ਮੀਤ॥
ਰਹਾਉ॥

ਕਿ ਹੇ ਭਾਈ, ਮੇਰਾ ਮਨ ਤਾਂ ਹੁਣ ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਪ੍ਰਭੂ ਕੌਣ ਹੈ ਜੋ ਆਦਿ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਭਾਵ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਸਭ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਪ੍ਰਭੂ ਮੇਰਾ ਮਿੱਤਰ ਭੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧੰਨਤਾ ਦੇ ਜੋਗ ਭੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਮਿੱਤਰ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਉਸਤਤਿ ਸਦਾ ਹੀ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅਉਖੀ ਘੜੀ ਨ ਦੇਖਣ ਦੇਈ ਅਪਨਾ ਬਿਰਦੁ ਸਮਾਲੇ॥

ਹਾਥ ਦੇਇ ਰਾਖੈ ਅਪਨੇ ਕਉ ਸਾਸਿ ਸਾਸਿ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲੇ॥
ਹੁਣ ਗੁਰਦੇਵ ਪਿਤਾ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰਭੂ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅਉਖੀ ਘੜੀ, ਭਾਵ ਕਦੀ ਵੀ ਦੁੱਖ ਜਾਂ ਮੁਸੀਬਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਵੇਖਣ ਦਿੰਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦਾ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਿਆਨ

ਸੁਭਾਅ ਹੀ ਐਸਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸੇਵਕ ਦੀ ਪੈਸ ਸਦਾ ਹੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸੇਵਕ ਦੀ ਰਾਖੀ ਭੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹਰ ਸਵਾਸ ਨਾਲ ਪਾਲਨਾ ਭੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਮਨ ਬਿਲਾਸ ਭਏ ਸਾਹਿਬ ਕੇ ਅਚਰਜ ਦੇਖਿ ਬਡਾਈ॥
ਹਰਿ ਸਿਮਰਿ ਸਿਮਰਿ ਆਨਦ ਕਰ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਭਿਪੂਰਨ ਪੈਜ ਰਖਾਈ॥

ਹੁਣ ਗੁਰਦੇਵ ਉਸ ਮਿੱਤਰ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਅਚਰਜ ਵਡਿਆਈ ਦੇਖ-ਦੇਖ ਕੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਹੇ ਭਾਈ, ਉਸ ਮਾਲਕ ਦੇ ਕੌਤਕ ਕੈਸੇ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਜੈਸਾ ਪ੍ਰਭੂ ਆਪ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਭੀ ਵੈਸੀ ਹੀ ਹੈ। ਸੋ ਹੇ ਨਾਨਕ, ਤੂੰ ਭੀ ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰ ਤੇ ਅਨੰਦ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੋ। ਉਸ ਮਾਲਕ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਹੀ ਐਸਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਵੀ ਜੀਵ ਆਤਮਾ, ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਜੁੜ ਜਾਵੇ, ਪ੍ਰਭੂ ਉਸਦੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੈਸ ਰਖਦਾ ਹੈ।

-ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ, ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ

ਫੋਨ: 916-687-3536

ਕਾਫੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਜ਼ਫਰ ਤੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਹਾਣੀ

ਇਤਿਹਾਸਕ ਝਰੋਖਾ

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ

ਮੁਗਲ-ਕਾਲ ਵਿਚ ਇਹ ਪਰੰਪਰਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ ਅਕਬਰ, ਬਤੌਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਜਿਸਦੀ ਬੜੀ ਸਲਾਹੁਤਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਦੇ ਹਰਮ ਵਿਚ ਬੀਵੀਆਂ, ਬੇਗਮਾਂ, ਖਾਨਮਾਂ (ਮੁਸਲਮਾਨ ਕਲਚਰ ਵਿਚ ਖਾਨਮਾਂ ਦਾ ਦਰਜਾ ਜ਼ਰਾ ਨਿਮਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ), ਬਾਈਆਂ, ਬਾਂਦੀਆਂ (ਦਾਸੀਆਂ), ਕੰਚਨੀਆਂ (ਕੰਜਰੀਆਂ, ਵੇਸ਼ਵਾਵਾਂ) ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਗਾਂਹ ਫਿਰ ਉਸਦਾ ਮੁੰਡਾ ਜਹਾਂਗੀਰ ਵੀ ਸ਼ਰਾਬ ਤੇ ਸ਼ਬਾਬ ਦਾ ਬੜਾ ਰਸੀਆ ਨਿਕਲਿਆ। ਆਪਣੀ ਜੀਵਨੀ ਵਿਚ ਉਹ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿਹਾਤੀ ਵਿਚ ਉਹ ਵੀਹ-ਵੀਹ ਪੈਗ ਲਾ ਲੈਂਦਾ ਸੀ, ਪਿੱਛੋਂ ਸਿਹਤ ਵਿਗੜਨ ਕਰਕੇ ਘਟਾ ਦਿੱਤੀ (ਦੇਖੋ ਤੋਜ਼ਕਿ-ਜਹਾਂਗੀਰੀ, ਸਫਾ 38)। ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਉਸਦੇ ਬੇਬੇਰੇ ਵਿਆਹ ਸਨ, ਪਰ ਜਦ ਹੀ ਉਸਨੇ ਨੂਰ ਜਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਸ 'ਤੇ ਮਰ ਗਿਆ। ਉਸਦੀ ਆਮਦ ਨਾਲ ਉਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਬੇਗਮਾਂ ਦੇ ਰੁਤਬੇ-ਮੁਰਾਤਬੇ ਪਿੱਛੋਂ ਧੱਕੇ ਗਏ ਜਦਕਿ 1613 ਈ. ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਨੂਰ ਜਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਪਦਵੀ ਅਰਥਾਤ 'ਪਾਦਸ਼ਾਹ ਬੇਗਮ' ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਤੇ ਬਿਠਾ ਲਿਆ।

ਸਭਨਾਂ ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਗੱਲ ਨੂੰ ਛੋਟੀ ਕਰਦਿਆਂ ਜੇਕਰ ਆਪਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਖਰੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਜ਼ਫਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਵਧੇਰੇ ਠੀਕ ਰਹੇਗਾ। ਉਹ ਬਹੱਤਰਿਆ ਹੋਇਆ ਵੀ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਏਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੁਝ ਪੁਰਾਣੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਪੱਤਰਾਂ 'ਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ 1853 ਈ. ਵਿਚ ਉਸਨੇ ਪੰਜ ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਹੋਰ ਕਰਵਾਈਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਸਾਲ ਉਸਨੇ ਪੰਜਾਂ ਸੇਜਾਂ ਲਈ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਪਾਵੇ ਘੜਾਉਣ-ਬਣਵਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ। (ਆਰਕਾਈਵਜ਼ ਆਫ ਇੰਡੀਆ, 'ਮਹੱਲ ਦੀਆਂ ਖੁਫੀਆ ਰਿਪੋਰਟਾਂ', ਇੰਦਰਾਜ 29 ਜੁਲਾਈ, 1853) ਉਸਦਾ ਪਹਿਲਾ ਵਿਆਹ ਤਾਜ ਮਹੱਲ ਬੇਗਮ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਹ 64 ਸਾਲ ਦਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਪਰਮ ਰੁਤਬਾ 19 ਸਾਲਾ ਜੀਨਤ ਮਹੱਲ ਨੇ ਸਾਂਭ ਲਿਆ। ਲੰਡਨ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਵਿਚ ਪਏ ਕੁਝ ਪੁਰਾਣੇ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਲਿਖਿਆ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਇਕ ਚਹੇਤੀ ਪਿਆਰੀ ਮਹਿਲ 'ਪੀਆ ਬਾਈ' ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਇਕ ਦਰਬਾਰੀ ਗਾਇਕ ਤਾਨਰਸ ਖਾਂ (1778-1885) ਨੇ ਗਰਭਵਤੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। (ਆਰਕਾਈਵਜ਼ ਆਫ ਇੰਡੀਆ 'ਮਹੱਲ ਦੀਆਂ ਖੁਫੀਆ ਰਿਪੋਰਟਾਂ' ਇੰਦਰਾਜ 27 ਜਨਵਰੀ/6 ਫਰਵਰੀ 1852) ਉਸਦੀ ਸ਼ਾਮਤ ਆ ਜਾਣੀ ਸੀ ਜੇਕਰ ਜ਼ਫਰ ਦੀ ਪਤਨੀ ਜੀਨਤ ਮਹੱਲ ਉਸਦੀ ਮਦਦ ਨਾ ਕਰਦੀ ਤਾਂ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਤਾਨਰਸ ਖਾਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ ਇਕ ਬੜਾ ਵੱਡਾ ਗਵੱਈਆ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਕਿ ਪਟਿਆਲਾ ਸੰਗੀਤ ਘਰਾਣੇ ਦੇ ਮੋਢੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਤਾਰੀਖ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਫਰ ਦੇ ਸੋਲਾਂ ਬੇਟੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਕੱਤੀ ਬੇਟੀਆਂ, ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੋਤ ਸੰਤਾਲੀ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਮੁੱਕਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁਗਲ ਰਾਜ ਵਿਚ ਬਹੁ-ਪਤਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੀ। ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਬਾਫਰ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਸੁਕੀਨ ਸਨ। ਵਿਆਹ ਦੇ ਪਹਿਲੇ, ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਆਪਣੀ ਨਵੀਨ ਪਤਨੀ ਦੀ ਰੱਬ ਜਾਣੇ ਉਹ ਘੁੰਡ ਜਾਂ ਨੱਥ ਚੁਕਾਈ ਦੀ ਰਸਮ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਸਤਿ ਭੰਗ ਕਰਦੇ ਜਾਂ ਕੁਆਰਾਪਨ (ਪੰਜਾਬੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਅਤੇ ਵਸੇਵਾ ਦਾ ਬਾਬਾ ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਇਸ ਕਾਰੇ ਨੂੰ 'ਕਵਾਰ ਦੀਆਂ ਚੁੰਡੀਆਂ ਖੋਲ੍ਹਣੀਆਂ' ਆਖਦਾ ਹੈ):

“ਜਿਹਤਾ ਮੁੱਢ ਕਦੀਮ ਦਾ ਯਾਰ ਮੇਰਾ,
ਉਸ ਚੁੰਡੀਆਂ (ਗੁੱਤਾਂ, ਮੀਢੀਆਂ) ਕਵਾਰ ਦੀਆਂ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ ਨੀ”

ਜਦਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਾਲੇ (Deflowering Cer-



emony) ਆਖਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਓਹੋ ਜਿਹਾ ਭਾਗ-ਭਰਿਆ ਦਿਨ ਦੁਬਾਰਾ ਕਦੋਂ ਚੜ੍ਹਨਾ ਹੈ, ਉਸ ਕਦੋਂ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਰੱਬ ਹੀ ਜਾਣੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੱਤ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ੇਰ ਸਿਰਫ ਇਕ ਵਾਰ ਸ਼ੇਰਨੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਜੰਗਲ ਦੇ ਕੁੱਤੇ, ਬਿੱਲੇ, ਗਿੱਦੜ, ਲੁੰਬੜ ਆਦਿ ਸ਼ੇਰਨੀ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਔਰਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਏਹੋ-ਜਿਹਾ ਵਿਹਾਰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀ ਜੰਗਲੀ ਦਰਿੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੀ? ਇਹ ਕੀ ਸੀ, ਕਿਉਂ ਸੀ, ਇਹ ਤਾਂ ਏਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੀ ਜਾਣਨ, ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਐਨਾ ਕੁ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਸੋਨ-ਪਿੰਜਰਿਆਂ ਵਿਚ ਫਾਬੀਆਂ ਅਨੇਕ ਹੁਸਨ ਬਾਨਿਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਫਿਰ ਕਈ ਕਈ ਮਹੀਨੇ, ਬਲਕਿ ਸਾਲਾਂ ਬੱਧੀ ਸੇਜ-ਸੁਆਦ ਚੱਖਣ ਲਈ ਸਹਿਕਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ, ਉਹ ਫਿਰ ਨਿਸਚੇ ਹੀ ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਏਧਰ-ਉਧਰ ਮੌਕਾ ਮਿਲਣ ਦੀ ਟੋਹ-ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਭਟਕਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਇਥੇ ਕਿਹੜੀ-ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਛੇਤੀਏ? ਸੋ ਏਨਾ ਲਿਖ ਦੇਣਾ ਹੀ ਕਾਫੀ ਰਹੇਗਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਥੀਆਂ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਹੀਰੇ ਜਵਾਹਰਾਂ ਨਾਲ ਲੱਦੇ ਤਾਜ ਪਹਿਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਬੜੀਆਂ ਹੋਰ ਹੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ। ਜ਼ਫਰ ਦਾ ਸਮਕਾਲੀਨ ਸੀ ਸਾਡਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਰ-ਏ-ਪੰਜਾਬ।

ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਜ਼ਫਰ ਨਾਲੋਂ ਉਮਰ ਵਿਚ ਪੰਜ ਸਾਲ ਛੋਟਾ ਸੀ, ਉਹ ਕਿਹੋ-ਜਿਹਾ ਸੀ? ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਨਾਲ ਮੋਹ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਇਲਜ਼ਾਮ ਇਹ ਮੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਖਾਲਸਾਈ ਤੰਤਰ ਜਾਂ ਗੁਰਮਤੇ ਵਾਲੀ ਨੀਤੀ ਅਪਨਾਉਂਦਾ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਖੁੱਸਣਾ। ਹੋਰ ਦੋਸ਼ ਉਸ 'ਤੇ ਇਹ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਸ਼ਰਾਬ-ਸ਼ਬਾਬ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਯੋਗ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਕ ਹੋਰ ਲਿਖਾਰੀ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਭਤਾਸ ਕੱਢਦਿਆਂ ਉਸ ਬਾਰੇ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਬਗੈਰ ਸੌਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦਾ, ਰੱਜ ਕੇ ਆਚਰਨਹੀਣ ਅਤੇ ਧੌਬੇਬਾਜ਼ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਬਾ ਜੋਧ ਸਿੰਘ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਏ ਨਾਲ ਅਕਾਲ ਤਖਤ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਅਹਿਦਨਾਮੇ ਅਤੇ



ਪੱਗ ਵਟਾਈ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸਨੂੰ ਧੌਖਾ ਦੇ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪਿੱਛੋਂ ਜਿਹੇ ਇਕ ਹੋਰ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਨੇ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨਾਮਾ ਇਹ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਵੱਡ-ਅਕਾਰੀ (ਤਿੰਨ ਜਿਲਦਾਂ) ਕਿਤਾਬ ਛਪਵਾ ਕੇ ਰੱਬ ਜਾਣੇ ਤੋੜਾ ਚਲਾਇਆ ਕਿ ਭੰਗੀਆਂ ਵਾਲੀ ਤੋਪ। ਠੱਕ ਕੇ ਇਹ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ, “ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੰਗ-ਮਹਿਫਲਾਂ, ਨਾਚ-ਗਾਣਿਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਦੀ ਗੁਰੂ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਅਨੰਦ ਵੀ ਮਾਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ? ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸਮਾਚਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਘੱਟ ਹੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ।”

ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਦਾ ਪੰਥ ਵੀ ਨਿਰਾਲਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਕਿੰਨੀਆਂ ਬੇਤੁਕੀਆਂ ਮਾਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਦਕਿ ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਬਾਬੀਆਂ ਦੀ ਵੀ ਬੜੀ ਕਦਰ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਰਬਾਬੀ ਭਾਈ ਅਮੀਰੇ ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਇਕ ਬੇਹੱਦ ਵੱਕਾਰੀ ਅਹੁਦਾ ਬਖਸ਼ਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। (ਵਧੇਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਲਈ ਦੇਖੋ ਕਰਤਾ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗੀ ਰਬਾਬੀ 1604-2004') ਏਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰੀ ਬਾਜ (Style) ਦਾ ਤਬਲੇ ਦਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਾਈਆਂ ਦਾ ਘਰਾਣਾ ਵੀ ਉਸਦੇ ਰਾਜਕਾਲ ਵਿਚ ਹੀ ਸਥਾਪਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕੀ ਫਾਰਸੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਦਾ ਕਲਾਸੀਕਲ ਕਲਾਮ, ਕੀ ਰਾਗੀ, ਕੀ ਰਬਾਬੀ, ਕੀ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਕੀ ਦੂਜੀ ਤੀਜੀ ਕਲਾਸੀਕਲ ਗਾਇਕੀ, ਉਹ ਸਭ ਕਾਸੇ ਦਾ ਹੀ ਹੁਸਨਕਾਰ ਅਤੇ ਕਦਰਦਾਨ ਸੀ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਧਰੁਪਦ ਗਾਇਕ ਉਸਤਾਦ ਬਹਿਰਾਮ ਖਾਂ, ਸਹਾਰਨਪੁਰ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਸਤ੍ਹਨ, ਜਦੋਂ ਉਸਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਤੋਂ ਐਨਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਨਕਦ ਇਨਾਮ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਗਜ਼ ਭਰ ਲੰਮੀ ਇਬਾਰਤ ਵਾਲਾ ਖਿਤਾਬ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, “ਇਲਮ ਅਬੂਲ, ਅਵਾਮਿ ਅਰਬਾਬਿ ਇਲਿਮ-ਮੌਸਕੀ, ਖਟ ਸਾਸਤ੍ਰੀ, ਸਵਰ-ਬ੍ਰਹਿਸਪਤੀ, ਪਾਤਾਲ-ਸ਼ੇਸ਼, ਆਕਾਸ਼ ਇੰਦਰ, ਪ੍ਰਿਥਵੀ-ਮਾਂਡਲਕ।” (ਹਕਾਇਤਿ-ਮੌਸੀਕਾਰਾਂ, ਵਲੋਂ ਉਸਤਾਦ ਹੁਸੈਨ ਖਾਂ, ਆਗਰਾ ਘਰਾਣਾ (ਉਰਦੂ) ਸਫਾ 162)

ਸੋ ਏਹੋ ਜਿਹੇ ਤਾਰੀਖੀ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ ਏਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਬੇਬੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਕੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ? ਕਈ

ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਉਹਦੇ ਬਹੁਤੇ ਵਿਆਹਾਂ ਦੀ ਬੜੀ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀਆਂ 17 ਰਾਣੀਆਂ ਮੁਸਲਮਾਨੀਆਂ ਸਨ, ਬਾਕੀ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖ ਜਾਂ ਹਿੰਦੂ। ਉਸਦੇ ਰਣਵਾਸ, ਰੈਣਵਾਸ ਜਾਂ ਰਹਿਣਵਾਸ ਵਿਚ ਹਰ ਇਕ ਦਾ ਆਪਣਾ-ਆਪਣਾ ਮਰਤਬਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਹਾਰਾਣੀਆਂ, ਪਤਨੀਆਂ, ਕੰਚਨੀਆਂ ਅਤੇ ਰਖੇਲਾਂ ਆਦਿ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਰਾਣੀਆਂ ਦਾ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀ, ਪਰ ਰਖੇਲਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ। ਮੁਸਲਮਾਨੀਆਂ ਢੇਰ ਕਰ ਕੇ ਪਰਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ, ਛੋਟ ਮੋਰਾਂ ਅਤੇ ਬਸੀਰਾਂ ਬਿੱਲੇ ਨੂੰ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਏਹੋ ਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਡਟ ਕੇ ਪੂਰੇ ਠੱਸੇ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਹਾਥੀ 'ਤੇ ਸਵਾਰੀ ਸਮੇਂ ਉਸ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਬੈਠ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ।

ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਸ. ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਕ ਵੇਰ ਇਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਾਲ ਹੋਈ ਇੰਟਰਵਿਊ ਸਮੇਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀਆਂ 46 ਰਾਣੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਉਸਦੀ ਆਖਰੀ ਰਾਣੀ ਮਹਾਰਾਣੀ ਜਿੰਦਾਂ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹਾਂ। ਇਹ ਵਿਆਹ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਉਸਦੀ ਉਮਰ 55 ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿੰਦਾਂ ਦੀ 35 ਸਾਲ। ਉਹ ਮੰਨਾ ਸਿੰਘ ਔਲਖ ਦੀ ਧੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਜਨਮ ਸਿਆਲਕੋਟ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਲਾਗੇ ਇਕ ਪਿੰਡ ਚਹਾਰਾਂ ਵਿਖੇ 1817 ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਤਫਾਕ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗਰਾਂ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਇਕ ਮਹਾਨ ਪਹਿਲਵਾਨ ਫੀਰੋਜ਼ਦੀਨ ਉਰਫ ਗੁੰਗੇ ਦੇ ਖਾਨਦਾਨ ਦਾ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਵੀ ਸੀ।

ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਸਾਰਥਕ ਸਿੱਟੇ ਕੱਢਣੇ ਭਾਵੇਂ ਬੜੇ ਸਮਰੱਥ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ, ਪਰ ਜੇ ਕੁਝ ਮੈਂ ਘੋਖਿਆ-ਵਾਚਿਆ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਮਨ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ, ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਮਿਸਲਾਂ ਦੀ ਭੰਨਤੋੜ ਕਰਨੀ ਅਤੇ ਖਬਰੇ ਐਨੇ ਖਾਨਦਾਨਾਂ ਨਾਲ ਕੁਤਮਾਚਾਰੀ ਪਾਉਣੀ ਵੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਸਨ। ਸਿੱਖੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸਰਕਾਰ ਚਲਾਉਣੀ, ਇਹ ਤਾਂ ਇਕ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਦੀ ਸੋਚ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸੀ, ਪਰ ਖਬਰੇ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਗਲ ਸਮਿਆਂ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਸੀ ਜਦੋਂ ਬਹੁ-ਬੀਵੀ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਜ਼ੋਰਾਂ 'ਤੇ ਸੀ। ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਦਾ ਕਿਸ 'ਤੇ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ? ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਬਾਰੇ ਕਿ ਉਹ ਕਿੱਡੇ ਕੁ ਪੱਧਰ ਦਾ ਹੁਕਮਰਾਨ ਸੀ, ਉਸਦੇ ਗੁਣ-ਅੰਗੁਣ, ਆਪਣੇ ਕਾਲ ਵਿਚ ਉਸਨੇ ਕੀ ਕੀਤਾ, ਕੀ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਸਭ ਕਾਸੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਹੀ ਕੋਈ ਪਰਪੱਕ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਉਹ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹੋ ਨਿਬੜਦਾ ਹੈ।

ਉਸ ਬਾਰੇ ਡਾ. ਹਰੀ ਰਾਮ ਗੁਪਤਾ ਠੀਕ ਹੀ ਤਾਂ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, “ਇਕ ਮਨੁੱਖ ਵਜੋਂ, ਸੂਰਬੀਰ, ਵਿਜੈਈ ਜਰਨੈਲ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ, ਹੁਕਮਰਾਨ ਅਤੇ ਨੀਤੀਵਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸਮਰਾਟਾਂ ਵਿਚ ਮਹਾਨਤਮ ਪਦਵੀ ਦਾ ਸੁਆਮੀ ਹੈ।” ਉਸਦੇ ਜੀਵਨੀਕਾਰ ਸਰ ਲਿਪਲ ਗ੍ਰਿਫਿਨ ਅਨੁਸਾਰ, “ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਉਸਦਾ ਨਾਂ ਜੁਲੀਅਸ ਸੀਜ਼ਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਨੈਪੋਲੀਅਨ ਬੋਨਾਪਾਰਟ ਤੱਕ ਹੋਏ ਮਹਾਨ ਸਮਰਾਟਾਂ ਵਿਚ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।”

ਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਖਰੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਵੀ ਏਨੀ ਕੁ ਰਲਦੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਫਰ ਨੂੰ ਜਿੱਥੇ ਆਪਣੇ ਕੂਏ-ਯਾਰ, ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਦਫਨ ਲਈ ਦੇ ਗਜ਼ ਜ਼ਮੀਨ ਵੀ ਨਾ ਮਿਲੀ, ਉਥੇ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਹਾਲ ਹੀ ਸ਼ੇਰ-ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵੀ ਹੋਇਆ।

ਸ. ਕੋਛੜ

ਮਹਾਰਾਜਾ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ ਮਹਾਰਾਣੀ ਮਹਿਤਾਬ ਕੌਰ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ 4 ਦਸੰਬਰ 1807 ਨੂੰ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਸ਼ੇਰ-ਪੰਜਾਬ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਦੂਜਾ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਜਨਮ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦਾ ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਨੂੰ ਯੁੱਧ ਵਿੱਦਿਆ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਫ੍ਰੈਂਚ ਵਿਚ ਵੀ ਚੰਗੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਸ ਹੋਣਹਾਰ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦੇ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦਿਆਂ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸਨਮਾਨ ਤੇ ਜਾਗੀਰਾਂ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ। ਰਣਤੱਤਿਆਂ ਅਤੇ ਮੁਲਕੀ ਦੌਰਿਆਂ ਸਮੇਂ ਇਹ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਰਿਹਾ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਇਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਲੇ ਗੁਣ ਆ ਗਏ।

ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦਾ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਵਿਆਹ ਨਕੱਈ ਮਿਸਲ ਦੇ ਰਈਸ ਦੀ ਧੀ ਬੀਬੀ ਦੇਸਾਂ ਨਾਲ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਦਾ ਬੇੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਦਿਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਚਲਾਣੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦੇ ਦਾ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਸ. ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਵੜੈਚ (ਲਾਧੋਵਾਲੀਏ) ਦੀ ਧੀ ਬੀਬੀ ਪ੍ਰੇਮ ਕੌਰ ਨਾਲ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਨੇ 14 ਦਸੰਬਰ 1831 ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਰਾਣੀ ਪ੍ਰਤਾਪ

ਲਾਹੌਰ ਰਾਜ ਦਾ ਹੋਣਹਾਰ ਵਾਰਿਸ ਸੀ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ

ਕੌਰ (ਪੁੱਤਰੀ ਸ. ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ), ਰਾਣੀ ਦਖਣੂ, ਰਾਣੀ ਧਰਮ ਕੌਰ ਰੰਧਾਵੀ (ਪੁੱਤਰੀ ਸ. ਜੋਧ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ), ਰਾਣੀ ਨੰਦ ਕੌਰ (ਪੁੱਤਰੀ ਸ. ਚੰਡਾ ਸਿੰਘ ਭਿੰਟੀਵਿੰਡ) ਅਤੇ ਰਾਣੀ ਜੇਬੋ ਨਾਲ ਵੀ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ।

ਜੂਨ 1839 ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਿਹਾਂਤ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪੋਤਰੇ ਕੰਵਰ ਨੌਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਇਕੋ ਦਿਨ ਕਤਲ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੌਣ ਕਰੇਗਾ? ਕੰਵਰ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤਖ਼ਤ 'ਤੇ ਬਿਠਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਚੱਲੀ ਤਾਂ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਡੋਗਰੇ ਨੇ ਚਾਲ ਚੱਲ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਮਹਾਰਾਣੀ ਚੰਦ ਕੌਰ ਨੂੰ ਤਖ਼ਤ 'ਤੇ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਿਖਾਵਤ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਚੰਦ ਕੌਰ ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੰਵਰ ਨੌਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਾਣੀ ਸਾਹਿਬ ਕੌਰ ਗਰਭਵਤੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਲੜਕਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਉਹ ਬਣੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਲੜਕੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਮਹਾਰਾਜਾ ਬਣੇਗਾ।

ਇਸ 'ਤੇ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਬਟਾਲਾ ਵਾਪਸ ਆ

ਗਏ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਰਦਾ ਫਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਕੰਵਰ ਨੌਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਣੀ ਗਰਭਵਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਡੋਗਰਾ ਸਰਦਾਰਾਂ ਨੇ ਦੋ ਗਰਭਵਤੀ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਧਨ ਦਾ ਲਾਲਚ ਦੇ ਕੇ ਇਹ ਕਹਿ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਦੇ ਲੜਕਾ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਹ ਰਾਣੀ ਸਾਹਿਬ ਕੌਰ ਦੀ ਝੋਲੀ ਵਿਚ ਪਾ ਦੇਵੇ ਪਰ ਦੋਵੇਂ ਪਹਾੜਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਲੜਕੀਆਂ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ।

ਡੋਗਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਲੁੱਟ-ਖਸੁੱਟ ਅਤੇ ਅਤਿਆਚਾਰ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਪੂਰੇ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਬਦਅਮਨੀ ਫੈਲ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਅਤੇ ਰਾਜ-ਗੱਦੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਰਚੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਰਾਜ ਦੀ ਇਸ ਵਿਗੜੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਰਾਜ ਦੇ ਪੰਚਾਂ ਅਤੇ ਮੁਲਕੀ ਦਰਬਾਰੀਆਂ ਨੇ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਛਾਉਣੀ ਵਿਚ ਇਕ ਇਕੱਠ ਕਰਕੇ, ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਰਾਜ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦਾ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਜਲਦ ਤੋਂ ਜਲਦ ਉਸਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇ।

14 ਜਨਵਰੀ 1841 ਨੂੰ ਰਾਤ ਦੇ 8 ਵਜੇ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦਾ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲਾਹੌਰ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਈ

ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਪਰ ਡੋਗਰਾ ਸਰਦਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਮਹਾਰਾਣੀ ਵਲੋਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਦੇ ਕੁਝ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਟਾਲਾ ਤੋਂ ਲਾਹੌਰ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਲਾਹੌਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਕੇ ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਸਭ ਡਟ ਕੇ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇਣ। ਇਸ ਸਭ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਲ੍ਹਾ ਲਾਹੌਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 27 ਜਨਵਰੀ 1841 ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜਗੀ ਦਾ ਤਿਲਕ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ।

ਡੋਗਰਾ ਸਰਦਾਰਾਂ-ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਕ ਯੋਜਨਾ ਤਹਿਤ 11 ਜੂਨ 1842 ਨੂੰ ਰਾਣੀ ਚੰਦ ਕੌਰ ਦਾ ਉਸੇ ਦੀਆਂ ਪਹਾੜਨ ਦਾਸੀਆਂ ਹੱਥੋਂ ਕਤਲ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਸਰਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ, ਜਿਸ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ 15 ਸਤੰਬਰ 1843 ਨੂੰ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਸ਼ੌਕੀਨ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕ ਖੇਡ ਮੇਲਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਸ਼ਾਹ ਬਲੌਲ (ਨਵਾਂ ਨਾਂ ਕੋਟ

ਖਵਾਜਾ ਸਈਦ) ਵਿਚ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਸਨ (ਉਸ ਦਿਨ ਧਿਆਨ ਸਿੰਘ ਡੋਗਰਾ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ)। ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ 400 ਘੋੜਸਵਾਰਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਚਲਦਾ ਹੋਇਆ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰ ਚੱਖਣ ਅਤੇ ਖਰੀਦਣ ਦੇ ਸ਼ੌਕੀਨ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਵਿਚ ਇਕ ਦੋਨਾਲੀ ਮੌਲੀਦਾਰ ਰਾਈਫਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਉਸ ਨੂੰ ਫੜਨ ਲਈ ਉਠੇ, ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਹ ਤਤਫ ਕੇ ਉਥੇ ਹੀ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਪਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਸਿਰਫ ਏਨਾ ਹੀ ਨਿਕਲਿਆ ‘ਯਹ ਤੋ ਦਗ੍ਰਾ ਹੈ।’ ਹਾਲੇ ਉਹ ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਲੈ ਹੀ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿਰ ਕੱਟ ਕੇ ਨੇਜ਼ੇ ਉਪਰ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਧਰ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਗੋਲੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਨੇ ਤਲਵਾਰ ਫੜੀ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਵਲ ਚੱਲ ਪਿਆ ਤੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗਰਦਨ ਕੱਟ ਕੇ ਨੇਜ਼ੇ ਉਪਰ ਟੰਗ ਲਈ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਕੱਟੇ ਸਿਰ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚੋਂ ਮਿਲ ਗਏ। ਸ਼ਾਹ ਬਲੌਲ ਦੀ ਵਲਗਣ ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਟਿੱਕਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਕੋ ਅੰਗੀਠੇ ਵਿਚ ਸਸਕਾਰਿਆ ਗਿਆ।



ਧਰਮ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਰਹਿਬਰ ਹੈ ਜਾਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸੀਮਾ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਚਲਦਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਹਰ ਧਰਮ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਕਲਿਆਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ਦੂਜੇ ਦੇ ਖੂਨ ਦੇ ਪਿਆਸੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ? ਕੁਝ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਗੱਲ ਹੈ ਦਲਬੀਰ ਚੇਤਨ ਦੀ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਦਲਬੀਰ ਚੇਤਨ

‘ਬੀਬਾ ਮੈਂ ਅੰਦਰ ਆ ਸਕਦਾ?’ ਕੋਈ ਓਪਰਾ ਬੰਦਾ ਬੜੇ ਹੀ ਅਦਬ ਨਾਲ ਘਰ ਦੀਆਂ ਮੁਹਾਠਾਂ ਧੌ ਰਹੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ।

ਦਹਿਲੀਜ਼ਾਂ ਧੌ ਰਹੀ ਔਰਤ ਕੁਝ ਜਾਂਚੀ ਹੈ। ਮੂੰਹ-ਹਨੇਰੇ ‘ਚ ਉਹ ਪੁੱਛਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਮੂੰਹ ਵੇਖਦੀ ਹੈ ਪਰ ਚਿਹਰਾ ਧੁੰਦਲਾ ਜਿਹਾ ਹੀ ਦਿਸਦਾ ਹੈ। ਪੌਰ ਦੀ ਧੁੰਦ ਕਾਰਨ, ਵਰਾਂਡੇ ‘ਚ ਜਗ ਰਹੀ ਬੱਤੀ ਦਾ ਚਾਨਣ ਵੀ ਬੜਾ ਮੱਧਮ ਜਿਹਾ ਹੈ। ਉਂਜ ਤਾਂ ਕਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ‘ਚ ਚਾਨਣ ਦੀ ਬੜੀ ਲੋੜ ਸੀ ਪਰ ਕਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਡਰਦਿਆਂ, ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬਾਹਰਲੇ ਬੁਧਿਆਂ ਉਤੇ ਲੱਗੀਆਂ ਬੱਤੀਆਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਹੀ ਲਾਹ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ।

ਸਹਿਮੀ ਔਰਤ ਬੜੇ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਉਸ ਓਪਰੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਵਿੰਹਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਕੋਈ ਦਰਵੇਸ਼ ਜਿਹੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਾਂਹ ਨੂੰ ਮੋਢਿਆਂ ਤੱਕ ਲਟਕ ਰਹੇ ਸਿਰ ਦੇ ਚਿੱਟੇ ਵਾਲ। ਲੰਮੀ ਸਫੈਦ ਦਾਹੜੀ, ਗਲ ਲੰਮਾ ਚਿੱਟਾ ਚੋਲਾ, ਪੈਰੀਂ ਖੜਾਵਾਂ ਤੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਖੁੰਡੀ। ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਹਾਰਦੀ, ਡਰੀ ਸਹਿਮੀ ਜਿਹੀ ਬੜਾ ਕੁਝ ਸੋਚਦੀ ਹੈ। ਓਪਰੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਦਾ ਖਿਆਲ ਉਸ ਨੂੰ ਹਲੁਣ ਸੁੱਟਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਅਹੁਤ ਰਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਜਵਾਬ ਦੇਵੇ...।

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਉਠ ਕੇ ਬਾਹਰਲੀਆਂ ਦਹਿਲੀਜ਼ਾਂ ਧੋਣਾ ਇਸ ਔਰਤ ਦਾ ਨਿੱਤਨੇਮਾ ਹੈ। ਮਰਨ ਵਾਲਾ ਕਿਹਾ ਕਰਦਾ ਸੀ, ‘ਸਵੱਖਤੇ ਉਠ ਕੇ ਘਰ ਦੀਆਂ ਮੁਹਾਠਾਂ ਧੋ ਲੈਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ। ਕੀ ਪਤਾ ਕਿਹੜੇ ਵੇਲੇ ਕੋਈ ਘਰ ਆ ਜਾਵੇ।’ ਉਹਦੀ ਯਾਦ ਆਉਂਦਿਆਂ ਉਹਦੇ ਕਾਲਜੇ ਜਿਵੇਂ ਰੁੱਗ ਭਰਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਉਹ ਹੋਰ ਵੀ ਸਹਿਮ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਉਹਨੂੰ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਬੋਲ ਯਾਦ ਆਉਂਦੇ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਕਿਹਾ ਕਰਦਾ ਸੀ, ‘ਵੇਖ, ਇਸ ਬੂਹੇ ‘ਤੇ ਮਾਰੀ ਕੋਈ ਵੀ ਆਵਾਜ਼ ਕਦੇ ਵੀ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਮੁੜਨੀ ਚਾਹੀਦੀ।’ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਉਗਮ ਆਏ ਸਹਿਮ ਨੂੰ ਪਰ੍ਹੇ ਸੁੱਟਦਿਆਂ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, ‘ਜੀ, ਜੀ ਆਇਆਂ ਨੂੰ, ਬੱਸ ਦਲੀਜ਼ਾਂ ‘ਤੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਆਖਰੀ ਛੱਟਾ ਮਾਰ ਲੈਣ ਦਉ।’

ਦਰਵੇਸ਼ਾਂ ਵਰਗਾ ਬੰਦਾ ਅੰਦਰ ਲੰਘ ਆਇਆ। ਔਰਤ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬੈਠਣ ਲਈ ਉਚਾ ਮੂੜਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਆਪ ਪੀੜੀ ਉਤੇ ਬੈਠ ਗਈ। ਦਰਵੇਸ਼ ਨੇ ਮੂੜੇ ਉਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਅੱਖਾਂ ਮੁੰਦ ਲਈਆਂ। ਔਰਤ ਇਕ ਟੱਕ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਹਾਰਨ ਲੱਗੀ। ਚਿਹਰੇ ਉਤੇ ਬਕਾਵਤ ਤੇ ਪੈਰ ਧੂੜ ਨਾਲ ਅੱਟੇ ਪਏ ਸਨ। ਪਿੱਠ ‘ਤੇ ਮਿਲਟਰੀ ਵਾਲਿਆਂ ਵਰਗਾ ਵੱਡਾ ਸਾਰਾ ਪਿੱਠੂ ਸੀ। ਚਿੱਟਾ ਚੋਲਾ ਮੈਲਾ-ਕੁਚੈਲਾ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਬੜੇ ਹੀ ਲੰਮੇ ਤੇ ਅੱਖੇ ਰਾਹਾਂ ‘ਚੋਂ ਲੰਘ ਕੇ ਆਇਆ ਹੋਵੇ। ਉਹਦੇ ਬੀਬੇ ਜਿਹੇ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਵੇਖ ਔਰਤ ਦਾ ਸਹਿਮ ਕੁਝ ਘਟਿਆ ਪਰ ਫੇਰ ਵੀ ਉਹ ਸੋਚਣ ਲੱਗੀ, ‘ਕੌਣ ਹੋਵੇਗਾ ਇਹ? ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿੱਦਾਂ ਜਾਵੇ ਕਿ ਕੌਣ ਹੈ ਇਹ?’ ਔਰਤ ਅਜੇ ਤੱਕ ਵੀ ਦੁਚਿੱਤੀ ‘ਚ ਸੀ।

ਦਰਵੇਸ਼ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਉਘੇੜੀਆਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਮੋਢਿਆਂ ਦੁਆਲੇ ਤਣੀਆਂ ਖੋਲ੍ਹ ਪਿੱਠ ਨੂੰ ਲਾਹ ਕੇ ਫਰਸ਼ ਉਤੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ‘ਬੋਝੁ ਬੱਕ ਗਿਆ ਹਾਂ ਬੀਬਾ, ਬੋਝੁ ਰਾਮ ਕਰਨ ਨੂੰ ਜੀ ਕਰਦੇ।’ ਦਰਵੇਸ਼ ਨੇ ਆਖਿਆ।

‘ਠੀਕ ਐ, ਪਰ ਜੇ ਚਾਹੋ ਤਾਂ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਪੈਰ ਵੀ ਧੋ ਲਵੋ, ਕੁਝ ਬਕਾਵਤ ਲਹਿ ਜਾਏਗੀ।’ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਉਂਜ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਜਿਉਂਦਿਆਂ ਜੀ, ਘਰ ਆਏ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਕਰਿਆ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਔਰਤ ਨੇ ਤ੍ਰਿਮਚੀ ‘ਚ ਪਾਣੀ ਪਾ ਲਿਆਂਦਾ। ਦਰਵੇਸ਼ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਪੈਰ ਪਾਣੀ ‘ਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਕੁਝ ਰਾਹਤ ਜਿਹੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ।

‘ਇਥੇ ਤਾਂ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਰੋਲਾ ਹੀ ਬੜਾ ‘ਰਾਮ ਕਿਵੇਂ ਹੋਏਗਾ?’ ਦਰਵੇਸ਼ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਹੀ ਪੁੱਛਿਆ ਪਰ ਜਵਾਬ ਔਰਤ ਨੇ ਦਿੱਤਾ, ‘ਦਰਅਸਲ ਘਰ ਦੇ ਲਾਗੇ ਹੀ ਰੱਬ ਦਾ ਘਰ ਹੈ ਜੀ, ਲੋਕ ਸਵੇਰੇ-ਸਵੇਰੇ ਰੱਬ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈਂਦੇ ਨੇ।’ ਰੱਬ ਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਰੋਲੇ ਨਾਲ ਕੀ ਵਾਸਤਾ ਬੀਬਾ? ਦਰਵੇਸ਼ ਨੇ ਹੱਸ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ ਪਰ ਉਹਦਾ ਹਾਸਾ ਵੀ ਜਿਵੇਂ ਰੋਣ ਵਰਗਾ ਹੀ ਸੀ।

‘ਧੁਆਡੀ ਗੱਲ ਵੀ ਠੀਕ ਐ ਜੀ, ਮੇਰਾ ਮਰਨ ਵਾਲਾ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਰੱਬ ਦੇ ਘਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਸ਼ਾਂਤੀ ਚਾਹੀਦੀ ਐ ਪਰ ਲਗਦਾ ਜਿਵੇਂ ਇਥੇ ਵੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ।’

‘ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਬਾਗੀ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਬੰਦੇ ਹੋਣਗੇ?’ ਦਰਵੇਸ਼ ਜਿਵੇਂ ਆਪਣਾ ਕਿਆਸ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ।

‘ਬਸ ਜੀ, ਪਾਖੰਡ ਬਿਲਕੁਲ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਰਦੇ। ਆਹ ਵੇਖੋ, ਇਹ ਸਾਰੇ ਸ਼ੇਅਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਲਿਖੇ ਸਨ’ ਔਰਤ ਨੇ ਕੰਧ ਉਤੇ ਲੱਗੇ ਪਰਦੇ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ

ਸਰਕਾਇਆ। ਸਾਰੀ ਚਿੱਟੀ ਕੰਧ, ਕਾਲੇ ਅੱਖਰਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ੇਅਰ ਲਿਖ-ਲਿਖ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਦਰਵੇਸ਼ ਨੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਉਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀ ਪਰ ਇਕ ਥਾਂ ਜਿਵੇਂ ਉਹਦੀ ਨਜ਼ਰ ਅੜ ਗਈ:

‘ਜਾਂ ਧਰਤੀ ਕੇ ਜ਼ਖਮੋਂ ਪਰ ਮਰਹਮ ਰਖਦੇ
ਜਾਂ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਪੱਥਰ ਕਰ ਦੇ, ਯਾ ਅੱਲ੍ਹਾ...।’

‘ਕਮਾਲ ਹੈ ਭਈ!’ ਦਰਵੇਸ਼ ਜਿਵੇਂ ਆਵੇਸ਼ ‘ਚ ਹੀ ਬੋਲਿਆ।

‘ਜੀ ਉਹ ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਕਲਿਆਣ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਧਰਮ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਗੜ੍ਹ ਮਾੜੇ ਹੱਥਾਂ ਨੇ ਹਥਿਆ ਲਏ ਨੇ।’

‘ਉਹ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਾਂਦੇ ਰੱਬ ਦੇ ਘਰ?’ ਦਰਵੇਸ਼ ਨੇ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਪੁੱਛਿਆ।

‘ਕੀ ਦੱਸਾਂ ਜੀ, ਇਕ ਵਾਰ ਇੰਜ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ

ਤੁਸਾਂ ਤਾਂ ਪੜ੍ਹੀ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਇਹ ਕਿਤਾਬ।’

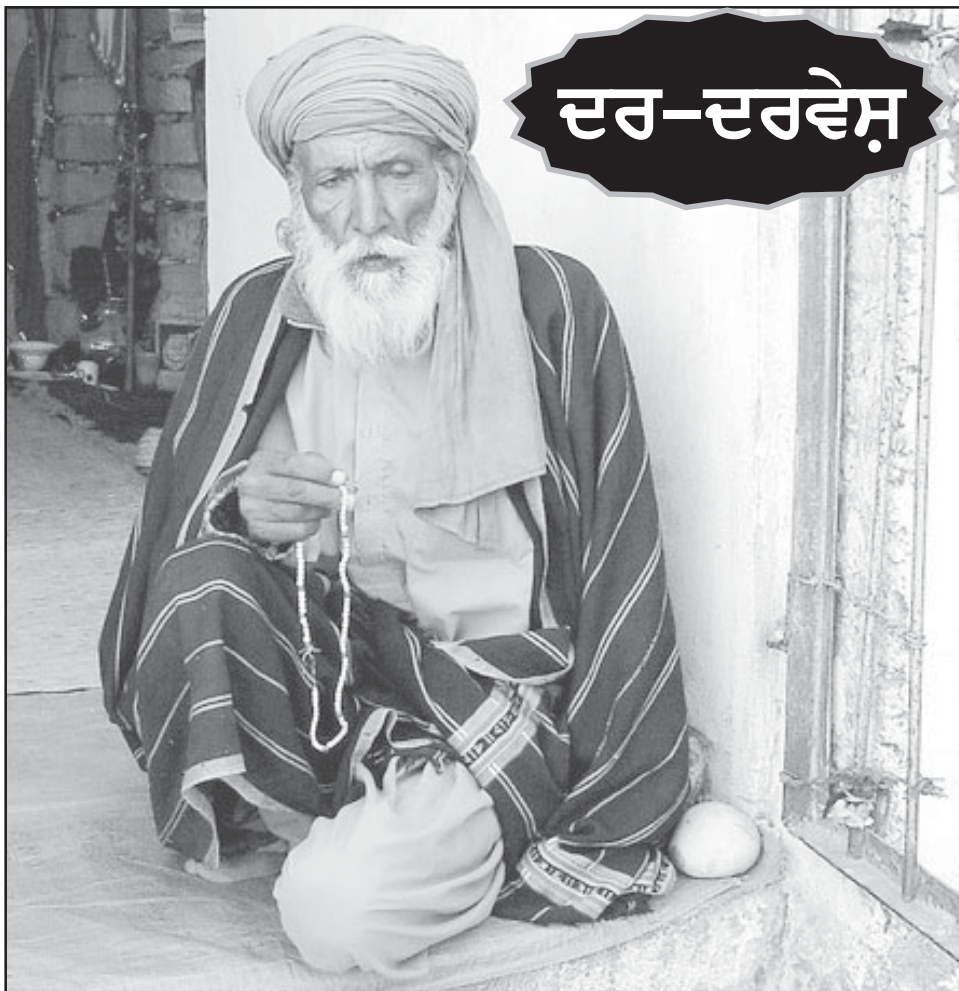
‘ਜੀ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਪੜ੍ਹੀ ਏ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਦਿਲ ਉਦਾਸ ਹੁੰਦਾ, ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੋਚਦੀ ਆਂ, ਇਹੋ-ਜਿਹੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਾਲਿਓ, ਤੁਸੀਂ ਕਿਹੜੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ?’ ਔਰਤ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਦਰਵੇਸ਼ ਜਿਵੇਂ ਹੈਰਾਨ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ।

‘ਕਿਸ ਨੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਇਹੋ-ਜਿਹੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ?’ ਉਹ ਜਿਵੇਂ ਰੋਣਹਾਕਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ‘ਕੌਣ ਸਨ ਉਹ...?’

‘ਬਸ ਜੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਬ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਸਨ, ਉਹ।’

ਦਰਵੇਸ਼ ਦੀ ਹੈਰਾਨੀ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਮ ਹੋਈ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ‘ਰੱਬ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਹੀ ਰੱਬ ਵਰਗੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਮਾਰੇ ਤਾ?’

‘ਬਸ ਸਾਈਂ, ਉਸ ਦਿਨ ਵੀ ਮੈਂ ਸਰਦਲਾਂ ਧੋ ਕੇ ਹਟੀ



ਦਰ-ਦਰਵੇਸ਼

ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਕਿਸਮ ਦੇ ਦੋਸਤ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੱਗੋਂ ਹੱਸ ਕੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, ‘...ਅਸਲ ‘ਚ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਢੋਲਕੀਆਂ-ਛੈਣੇ ਕੁੱਟਣ ਲੱਗਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਰੱਬ ਵਿਚਾਰਾ ਰੋਲੇ ਤੋਂ ਘਬਰਾ ਕੇ, ਮੇਰੇ ਘਰ ਆ ਜਾਂਦਾ। ਫੇਰ ਤੂੰ ਹੀ ਦੱਸ ਮੈਂ ਉਥੇ ਲੈਣ ਕੀ ਜਾਣਾ?’

‘ਬੜਾ ਦਿਲਚਸਪ ਬੰਦਾ ਹੋਏਗਾ, ਰੱਬ ਨਾਲ ਏਨੀ ਨੇੜਤਾ? ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਲੋਕ ਰੱਬ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਹੀ ਰੱਬ ਨੂੰ ਪੂਜੀ ਜਾਂਦੇ ਨੇ।’

‘ਰੱਬ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਕ ਕਿਤਾਬ ਵੀ ਲਿਖੀ ਸੀ, ਸਾਈਂ। ਉਸ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਏਨੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਤੇ ਵਿਰੋਧਤਾ ਹੋਈ ਕਿ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ਰ ਮਿਥ ਲਿਆ।’

ਔਰਤ ਨੇ ਅਲਮਾਰੀ ‘ਚੋਂ ਕਿਤਾਬ ਕੱਢ ਕੇ ਦਰਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਿਆ ਫੜਾਈ। ਦਰਵੇਸ਼ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਵਰਕ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ ਤੇ ਫੇਰ ਉਹ ਬੇਤਰਤੀਬੀ ਜਿਹੀ ਨਾਲ ਵਰਕੇ ਫਰੋਲਣ ਲੱਗਾ। ਇਕ ਥਾਂ ਉਹਦੀ ਨਜ਼ਰ ਅਟਕ ਗਈ, ‘ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਜਿੰਨੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਤੇ ਕਤਲੋਗਾਰਤ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਨੀ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋਈ।’ ਉਹਨੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵਰਕੇ ਫੇਲੇ। ਇਕ ਥਾਂ ਲਿਖਿਆ ਸੀ: ‘ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਹੀ ਰਹਿਣ ਦਿਓ, ਇਹਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਬਣਾਉਣ ਉਤੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾ ਪਾਉ। ਧਾਰਮਿਕ ਬੰਦਾ ਉਲੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਲੂਰ ਬੰਦਾ ਕਦੇ ਵੀ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।’

ਵਰਕੇ ਫਰੋਲਦਿਆਂ ਤੇ ਟਾਵੀਂ-ਟਾਵੀਂ ਸਤਰ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਦਰਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਜਿਵੇਂ ਉਹਦੀ ਬਕਾਵਤ ਲਹਿ ਰਹੀ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਇਕ-ਅੱਧੀ ਸਤਰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਅਗਲੇ ਵਰਕੇ ਫਰੋਲਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਜਿਵੇਂ ਸਾਰੀ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ‘ਮਨੁੱਖਤਾ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕੋਈ ਧਰਮ ਨਹੀਂ। ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਕੁਝ ਲੋਕ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਮਨੁੱਖ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਪਰਾਲੇ ਵੀ ਕੀਤੇ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਲਾਕ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ‘ਤੇ ਹੀ ਝੰਡੇ ਤੇ ਬੁੰਗੇ ਬਣਾ ਕੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵੀ ਵੰਡੀਆਂ ਪਾ ਦਿੱਤੀਆਂ।’

ਦਰਵੇਸ਼ ਨੇ ਸਾਰੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਵਰਕੇ ਪਲਟੇ ਤੇ ਆਖਰੀ ਸਫੇ ‘ਤੇ ਝਾਤੀ ਮਾਰੀ। ਲਿਖਿਆ ਸੀ: ‘ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਧਰਮ ਦੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਆਪੋ-ਆਪਣਾ ਗਿਆਨ ਫੜੀ ਮਨੁੱਖ ਤੇ ਰੱਬ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਖੜੇ ਹਨ, ਰੱਬ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਮਨੁੱਖ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੀ।’

ਦਰਵੇਸ਼ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਕੇ ਇਕ ਲੰਮਾ ਸਾਹ ਲਿਆ। ਫੇਰ ਅੱਖਾਂ ਉਘੇੜ ਕੇ ਔਰਤ ਵਲ ਵੇਖਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ, ‘ਬੀਬਾ,

ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਲਿੱਬੜੇ ਪੈਰ, ਸੁੱਚੀ ਸਰਦਲ ਨੂੰ ਲਤਾੜ ਕੇ ਅੰਦਰ ਲੰਘ ਆਏ। ਸਾਡੇ ਤਰਲੇ-ਮਿੰਨਤਾਂ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਅਰਥ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਧੂਹ ਕੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਲਿਆ। ਉਹਨੇ ਸਿਰਫ ਏਨਾ ਹੀ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ, ‘ਮੈਨੂੰ ਮੇਰਾ ਕਸੂਰ ਤਾਂ ਦੱਸੋ?’

‘ਕਸੂਰ ਪੁਛਦੈ?...? ਤੂੰ ਆਂਹਦੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਨਈਂ ਮੰਨਦਾ?’

‘ਜ਼ਰੂਰੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੈਂ ਧੁਆਡੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਰੱਬ ਨੂੰ ਮੰਨਾਂ।’ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਗੈਰ ਕਿਸੇ ਡਰ-ਭੈਅ ਦੇ ਬੜੀ ਹੀ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਸੀ।

‘ਸਵਾਲ-ਜਵਾਬ ਕਰਦੈ?... ਇਹ ਕਾਫ਼ਰ ਹੋਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਬੂਤ ਐ।’ ...ਤੇ ਅਗਲੇ ਹੀ ਪਲ ਇਕ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬੰਦੂਕ ਦੀ ਗੋਲੀ, ਉਹਦੇ ਸੀਨੇ ‘ਚ ਦਾਗ ਦਿੱਤੀ। ‘ਹੇ ਖੁਦਾ... ਆ।’ ਕਹਿੰਦਾ ਉਹ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਹਦੇ ਲਹੂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਛਿੱਟਾਂ, ਧੋਤੀ ਸਰਦਲ ਉਤੇ ਵੀ ਆ ਡਿੱਗੀਆਂ ਸਨ ਸਾਈਂ। ਔਰਤ ਜਿਵੇਂ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਉਂ ਰੋਣਹਾਕੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਔਰਤ ਦੀ ਗਾਥਾ ਸੁਣ, ਦਰਵੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਅੱਥਰੂ ਵਹਿ ਤੁਰੇ।

‘ਮੈਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨਾ ਸੀ ਜੀ... ਮੇਰੇ ਲਈ ਤਾਂ ਉਹੀ ਰੱਬ ਸੀ।’ ਔਰਤ ਰੋਣ ਵਰਗੀ ਆਵਾਜ਼ ‘ਚ ਕਹਿ ਰਹੀ ਸੀ। ਦਰਵੇਸ਼ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਸੱਜੇ-ਖੱਬੇ ਇੰਜ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਬੜਾ ਕੁਝ ਅਸਹਿ ਵਾਪਰ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

‘ਸਾਈਂ, ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਕੂਲ ਦੇ ਦਰ ‘ਤੇ ਸੱਜਦਾ ਕਰਕੇ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ, ‘ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕੋਈ ਮੰਦਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਲੋੜਵੰਦ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੋੜਿਆ। ਆਪ ਉਤਾਂ-ਬੁਤਾਂ ਵੀ ਝੱਲ ਲੈਣੀਆਂ ਪਰ ਕਹਿਣਾ, ‘ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਲੋੜ ਸ਼ਾਇਦ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡੀ ਹੋਵੇ।’ ਕਈ ਵਾਰ ਸੋਚਦੀ ਆਂ ਰੱਬ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ ਹੋਰ ਕਿੱਦਾਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇਗਾ?’

‘ਬਸ ਬੀਬਾ ਬਸ...।’ ਦਰਵੇਸ਼ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਦਿਲ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਛਾਤੀ ਉਤੇ ਮਲਣ ਲੱਗਾ ਜਿਵੇਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪੀੜ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਔਰਤ ਨੇ ਵੇਖਿਆ, ਦਰਵੇਸ਼ ਦੀ ਛਾਤੀ ‘ਚੋਂ ਲਹੂ ਸਿੱਮ ਕੇ ਚੋਲੇ ‘ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਵੀ ਦਿਸਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਦਰਵੇਸ਼ ਨੇ ਪਿੱਠ ‘ਚੋਂ ਇਕ ਡੱਬੇ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ, ਉਸ ‘ਚੋਂ ਉਂਗਲ ਨਾਲ ਮਲੂਮ ਕੱਢੀ ਤੇ ਜ਼ਖਮ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਮਲਣ ਲੱਗਾ।

ਔਰਤ ਬੜੀ ਹੀ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਵੇਖ ਰਹੀ ਸੀ। ਮਲੂਮ ਨੂੰ ਮਲ ਕੇ ਉਹਨੇ ਕੁਝ ਚੈਨ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਤੇ

ਔਰਤ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ‘ਬੀਬਾ, ਬਹੁਤ ਅਰਸਾ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਜਦ ਧਰਮ ਹੱਥੋਂ, ਪਹਿਲਾ ਮਨੁੱਖ ਮਰਿਆ ਵੇਖਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਇਥੇ ਦਿਲ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ, ਬੜੀ ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਪੀੜ ਉਠੀ ਸੀ ਤੇ ਫੇਰ ਇਥੋਂ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਹੀ ਲਹੂ ਸਿੱਮ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਮੈਂ ਰੱਬ ਨੂੰ ਬੜਾ ਮੰਨਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨਾਲ ਬੜਾ ਲੜਿਆ। ਉਹਨੂੰ ਤਾਹਨੇ-ਮੋਹਣੇ ਵੀ ਦਿੱਤੇ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੈਥੋਂ ਇਹ ਜ਼ਖਮ ਵੇਖੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ... ਜੇ ਤੂੰ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਖੁਦਾ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਮੁਨਕਰ ਆਂ।’

ਉਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣੀ ਸੀ। ਯਾਰ-ਦੋਸਤ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਇਹ ਮੇਰੇ ਮਨ ਦਾ ਵਹਿਮ ਏ ਪਰ ਮੈਂ ਆਵਾਜ਼ ਆਪਣੇ ਕੰਨਾਂ ਨਾਲ ਸੁਣੀ ਸੀ, ਬੀਬਾ। ਇਸ ਆਵਾਜ਼ ‘ਚ ਰੱਬ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬੇਬਸੀ ਜਾਹਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ, ‘ਧਰਤੀ ਦੇ ਜ਼ਖਮ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਮੁੱਕਣੇ। ਹਾਂ, ਜੇ ਤੂੰ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਮਲੂਮ ਲਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈ ਸਕਦਾ ਏ।’

‘ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ ਤੱਕ ਇਹੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਪਰ ਧਰਤੀ ਦੇ ਜ਼ਖਮ ਮੁੱਕਣ ਦੀ ਥਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧਦੇ ਹੀ ਜਾਂਦੇ ਨੇ।’ ਦਰਵੇਸ਼ ਨੇ ਇਕ ਲੰਮਾ ਹੌਕਾ ਲਿਆ।

ਤਿਰਮਚੀ ਦਾ ਪਾਣੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਠੰਢਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਦਰਵੇਸ਼ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੈਰ ਪਾਣੀ ‘ਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਪਰਨੇ ਨਾਲ ਪੂੰਝੇ ਤੇ ਮੂੜੇ ‘ਤੇ ਚੌਂਕੜੀ ਮਾਰ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ।

‘ਸਫ਼ਰ ਦੇ ਬੜੇ ਝੰਬੇ ਲੱਗਦੇ ਹੋ, ਜ਼ਰੂਰ ਭੁੱਖ ਵੀ ਲੱਗੀ ਹੋਵੇਗੀ?’ ਔਰਤ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

‘ਭੁੱਖ ਨਾਲੋਂ ਬਕਾਵਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ, ਬੀਬਾ... ਬੋਝੁ ਜਿਹਾ ‘ਰਾਮ ਕਰਕੇ ਕੁਝ ਖਾ-ਪੀ ਲਵਾਂਗਾ।’ ਦਰਵੇਸ਼ ਨੇ ਕੰਧ ਨਾਲ ਢੋਅ ਲਾ ਕੇ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਲਈਆਂ।

‘ਸਾਈਂ, ਇਥੇ ਮੰਜੇ ‘ਤੇ ਆ ਜਾਉ।’ ਔਰਤ ਨੇ ਬੜੇ ਆਦਰ ਨਾਲ ਆਖਿਆ।

‘ਨਹੀਂ ਬੀਬਾ, ਮੰਜੇ ‘ਤੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਦੇ ਸੁੱਤਾ ਈ ਨਹੀਂ। ...ਬਸ ਇੰਜ ਈ ਘੜੀ-ਪਲ ਲਈ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟਾਂਗਾ ਤੇ ਸਰੀਰ ਕੁਝ ਵੱਲ ਹੋ ਜਾਏਗਾ... ਫੇਰ ਮੈਂ ਸਾਰੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਾਂਗਾ...ਉਂਜ ਤਾਂ ਟਾਵੀਆਂ-ਟਾਵੀਆਂ ਸਤਰਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਹੀ ਮੇਰੀ ਅੱਧੀ ਬਕਾਵਤ ਦੂਰ ਹੋ ਗਈ ਏ।’ ਫੇਰ ਕੁਝ ਚਿਰ ਰੁਕ ਕੇ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਾ, ‘ਬੀਬਾ ਤੁਸਾਂ ਕੰਧ ਉਤੇ ਲਿਖੇ ਸ਼ੇਅਰ ਪਰਦੇ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਢਕ ਰੱਖੇ ਨੇ?’ ...‘ਉਂਜ ਹੀ ਰਹਿਣ ਦਿਓ ਨਾ, ਆਉਂਦਾ-ਜਾਂਦਾ ਪੜ੍ਹਦਾ ਰਹੇ।’

ਔਰਤ ਨੇ ਹੌਕਾ ਲੈਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, ‘ਬਸ ਸਾਈਂ, ਸੋਚਦੀ ਆਂ, ਇਹ ਅੱਖਰ ਕਿਤੇ ਮਿਟ ਨਾ ਜਾਣ...ਅਸਲ ‘ਚ ਉਹਦਾ ਜੋ ਵੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੈ ਮੈਂ ਗੁਆਉਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੀ।’

ਔਰਤ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ-ਕਰਦਾ ਦਰਵੇਸ਼ ਇਕ-ਦੋ ਵਾਰ ਉਂਘਲਾਇਆ ਤੇ ਫੇਰ ਕੰਧ ਨਾਲ ਢੋਅ ਲਾ ਕੇ ਸੌਂ ਗਿਆ। ਔਰਤ ਲਾਗੇ ਬੈਠੀ ਆਪਣੇ ਨਿੱਕੇ-ਨਿੱਕੇ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਰਹੀ। ਉਹਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਬਣੇ ਪਰ ਹੁਣ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਜਵਾਨ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਇਸ ਦਰਵੇਸ਼ ਨਾਲ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲਾਏ। ਰੱਬ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਰੋਲੇ-ਰੱਪੇ ਤੋਂ ਡਰਦਿਆਂ ਸਭ ਬੂਹੇ-ਬਾਰੀਆਂ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਆਖਿਆ, ‘ਬੇਟੇ, ਇਸ ਧਰਤੀ ‘ਤੇ ਧਰਮ ਅਜੇ ਵੀ ਜ਼ਿੰਦਾ ਏ...।’ ਆਪਣੇ ਘਰ ਇਕ ਦਰਵੇਸ਼ ਆਇਐ... ਆ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲ। ਤੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੇਂਗਾ ਕਿ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਮਰ ਕੇ, ਬੜਾ ਕੁਝ ਫੇਰ ਵੀ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਏ।’

ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਦਰਵੇਸ਼ ਵਾਲੇ ਕਮਰੇ ‘ਚ ਲੈ ਕੇ ਆਈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਦਰਵੇਸ਼ ਬੈਠਾ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹਦਾ ਚਿਹਰਾ ਸੱਜਰਾ-ਸੱਜਰਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਅੱਖ-ਝਮੱਕੇ ਵਿਚ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਨੀਂਦ ਲਾਹ ਲਈ ਹੋਵੇ।

ਦਰਵੇਸ਼ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਪੁੱਟ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲ ਵੇਖਿਆ। ਔਰਤ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, ‘ਸਾਈਂ, ਇਹ ਮੇਰਾ ਬੇਟਾ ਏ... ਇਹਨੂੰ ਦਿਲਾਸਾ ਦਿਓ! ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਭ ਕਾਸੇ ਨੂੰ ਭਾਣਾ ਮੰਨ ਕੇ ਜਰ ਲਿਆ, ਪਰ ਇਹ ਪਿਉ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਵੇਂ ਸਭ ਕਾਸੇ ਤੋਂ ਹੀ ਬਾਗੀ ਹੋ ਗਿਐ। ਕਹਿੰਦਾ, ‘ਕੋਈ ਰੱਬ ਵਰਗੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਈ ਨਹੀਂ। ਮੇਰਾ ਪਿਉ ਰੱਬ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਮਰਨ ਨਾਲ ਸਮਝੇ ਰੱਬ ਵੀ ਮਰ ਗਿਆ ਏ।’

ਔਰਤ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ, ਦਰਵੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਅੱਥਰੂਆਂ ਦਾ ਜਿਵੇਂ ਹੜ੍ਹ ਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਕ ਚੀਕ ਉਹਦੇ ਗਲੇ ਵਿਚੋਂ ਉੱਚੀ ਸਾਰੀ ਉਠੀ। ਵੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਵੇਖਦਿਆਂ, ਦਰਵੇਸ਼ ਨੇ ਆਪਣੀ ਛਾਤੀ ਨੂੰ ਦੋਹਾਂ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਘੁੱਟ ਕੇ ਫੜ ਲਿਆ ਤੇ ਤੜਫਣ ਲੱਗਾ। ਔਰਤ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਹਦੀ ਛਾਤੀ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਜ਼ਰੂਰ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਪੀੜ ਉੱਠੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਔਰਤ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਉਹਦੇ ਚੋਲੇ ‘ਚੋਂ ਸਿੱਮਦੇ ਲਹੂ ਨਾਲ, ਉਹਦੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਵੀ ਰੰਗੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਔਰਤ ਨੇ ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਪਿੱਠ ‘ਚ ਪਏ ਮਲੂਮ ਵਾਲੇ ਡੱਬੇ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਕੇ, ਉਸ ‘ਚੋਂ ਮਲੂਮ ਲੱਭਤੀ ਚਾਹੀ ਪਰ ਉਸਨੇ ਵੇਖਿਆ ਮਲੂਮ ਵਾਲਾ ਡੱਬਾ ਬਿਲਕੁਲ ਖਾਲੀ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਫੇਰ ਵੀ ਔਰਤ ਨੇ ਪੁੰਝ-ਪਾਂਝ ਕੇ ਬੋਝੀ-ਬਹੁਤ ਮਲੂਮ ਆਪਣੀ ਉਂਗਲ ਨੂੰ ਲਾਈ ਤੇ ਦਰਵੇਸ਼ ਦੀ ਛਾਤੀ ਉਤੇ ਮਲਣ ਲੱਗੀ ਪਰ ਉਸਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਿਉਂਦੇ ਜੀ, ਧਰਤੀ ਦੀ ਹਰ ਪੀੜ ਨੂੰ ਮਲੂਮ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਲਰਜ਼ਦਾ ਤੇ ਧੜਕਦਾ ਦਿਲ ਮਰ ਕੇ ਜਿਵੇਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੀ ਪੱਥਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਉਹਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ‘ਚੋਂ ਅੱਥਰੂ ਵਹਿ ਤੁਰੇ ਤੇ ਇਹ ਅੱਥਰੂ ਹੋਰ ਵੀ ਸਮੁੰਦਰ ਬਣ ਗਏ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਉਹਦੇ ਬੇਟੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਨੂੰ ਛੂਹਿਆ ਸੀ।

ਜੈਦ ਦੀ ਸਾਖੀ

ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ

ਪੈਗੰਬਰ ਨੇ ਇਕ ਸਵੇਰ ਜੈਦ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, ਨੇਕ ਦਿਲ ਰੱਬ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਜੈਦ ਕੀ ਹਾਲ ਚਾਲ?

ਜੈਦ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਦਿਲ ਦੀ ਪਿਆਰ ਅਗਨੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਤੱਕ ਸੌਣ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਦਿਨ ਰਾਤ ਇੰਜ ਬੀਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਨੇਜ਼ੇ ਉਪਰ ਟੰਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਜਹਾਨ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਧਰਮ ਇਕ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਲੱਖਾਂ ਸਾਲ ਤੇ ਇਕ ਘੜੀ ਵਿਚ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਭੂਤ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਫਰਕ ਨਹੀਂ। ਬੁੱਧੀ ਦਾ ਉਥੇ ਕਿਧਰੇ ਨਹੀਂ ਟਿਕਾਣਾ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਕਾਸ਼ ਦਿਸਦਾ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਆਕਾਸ਼ ਤੋਂ ਪਾਰ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਦਾ ਸਿੰਘਾਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਬੁਤ ਪੂਜ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਪਿਆ ਪੱਥਰ ਦਿਸਦਾ ਹੈ, ਅੱਠ ਸੁਰਗ ਅਤੇ ਸੱਤ ਨਰਕ ਪ੍ਰਤੱਖ ਦਿੱਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਬੁਰੇ ਭਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ, ਇਉਂ ਖੁਦ ਬਖ਼ੁਦ ਪਛਾਣ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਣਕ ਅਤੇ ਬਾਜਰੇ ਦੇ ਦਾਣੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਾਫ਼ ਦਿਸਦੇ ਹਨ। ਕੌਣ ਨੇਕ ਹੈ ਕੌਣ ਬਦ, ਇਵੇਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਦਿੱਸ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਸੱਪ ਅਤੇ ਮੱਛੀ। ਉਜਲ ਦੀਦਾਰ ਮਨੁੱਖ ਕਾਲੇ ਮੂੰਹ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਰਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਜਿਸਮ ਅੰਦਰ ਰੂਹ ਇਉਂ ਕੈਦ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਮਾਂ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿਚ ਵਿਗਸ ਚਿਹਾ ਬੱਚਾ। ਮੌਤ ਬੱਚੇ ਦੇ ਜਨਮ ਲੈਣ ਵਰਗੀ ਘਟਨਾ ਹੈ। ਕਲਮੂਹੇ ਈਬੋਪੀਅਨ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਸਾਡੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਹਨ। ਅਨਾਤੋਲੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰੋਸ਼ਨ ਰੂਹਾਂ ਖੂਬਸੂਰਤ ਹਨ। ਰੂਹਾਨੀ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪੁੱਜ ਜਾਣ ਤਾਂ ਕਲਮੂਹੇ ਵੀ ਰੋਸ਼ਨਮੁਖ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਮੈਨੂੰ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਵਾਪਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਹੈ। ਕਹੋ ਤਾਂ ਦੱਸਾਂ?

ਪੈਗੰਬਰ ਨੇ ਹੋਠਾਂ ਤੇ ਉਗਲ ਰੱਖ ਕੇ ਕਿਹਾ, ਖਾਮੋਸ਼। ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਗੁਫਤਰੂ ਅਨੰਤ ਹੈ। ਉਠਾਂ ਦਾ ਕਾਰਵਾਂ ਦੂਰ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੈਦ। ਚਲੋ ਤੇਜ਼ ਕਦਮੀ ਚਲੀਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਰਲੀਏ। ਖਾਮੋਸ਼ ਰਹੋ।

ਤੁਰਦਿਆਂ ਜੈਦ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਪਰ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਕੱਛ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਛੁਪਾ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਮਾਲਕ? ਬੁੱਧੀ ਅਤੇ ਪਾਗਲਪਣ ਦੋਵੇਂ ਪਰਦੇ ਫਟ ਗਏ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਸਮਝਾਓ ਕਿ ਵਡੇ ਭੇਦ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਰੋਕੀਏ ਹਨ।

ਪੈਗੰਬਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਅੱਖ ਅੱਗੇ ਉਗਲ ਕਰੋ। ਸੂਰਜ ਢਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਿਕੀ ਜਿਹੀ ਉਗਲ ਅੱਖ ਅੱਗੇ ਆ ਜਾਏ ਤਾਂ ਚੰਦ ਸੂਰਜ ਪਰਦੇ ਉਹਲੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਛੁਪਣਾ ਤੇ ਛੁਪਾਣਾ ਸਿਖ ਜੈਦ।

ਜੈਦ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਸੀਸ਼ਾ ਅਤੇ ਤੱਕੜੀ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਬੋਲ ਸਕਦੇ, ਸੀਸ਼ਾ ਅਤੇ ਤੱਕੜੀ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਤਾਂ ਵੀ, ਤੁਹਾਡਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਖਾਮੋਸ਼ ਰਹਾਂ, ਮੈਂ ਖਾਮੋਸ਼ ਰਹਾਂਗਾ ਮਾਲਕ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾ ਨਿਰਮਲ ਮਿੱਠਾ ਚਸ਼ਮਾ ਵਗਦਾ ਦਿਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੋਮਨ ਤ੍ਰਿਪਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਕਾਫ਼ਰ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਚੱਕਰ ਕੱਟ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਪਾਣੀ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਮੈਂ ਖਾਮੋਸ਼ ਰਹਾਂਗਾ।

ਪੈਗੰਬਰ ਨੇ ਫੁਰਮਾਇਆ, ਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਏਨੀ ਤੇਜ਼ ਹੈ ਜੈਦ ਕਿ ਅੱਖਾਂ ਅੰਨ੍ਹੀਆਂ ਹੋ ਜਾਣ ਪਰ ਰੱਬ ਨੇ ਉਹ ਮੋਮਬੱਤੀਆਂ ਵਰਗੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਮੋਮਨਾਂ ਨੂੰ ਰਸਤਾ ਦਿਖਾ ਸਕਣ। ਇਹੀ ਤਾਰੇ ਸ਼ੈਤਾਨ ਉਪਰ ਟੁੱਟਣਗੇ ਤੇ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾਉਣਗੇ।

ਤੁਸੀਂ ਜੈਦ ਨੂੰ ਹੁਣ ਦੇਖ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਜੇਤੇ ਉਤਾਰ ਕੇ ਉਹ ਅਨੰਤ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਢੂੰਡਣ ਦਾ ਯਤਨ ਨਾ ਕਰੋ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੇ ਕਦਮਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਵੀ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਆਕਾਸ਼ ਗੰਗਾ ਦੇ ਰਸਤੇ ਉਪਰ ਕਦਮਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਕੱਖ ਕਾਨੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਸਾਫ਼ ਹੈ।

“ਰੱਬ ਦਾ ਧਿਆਨ ਕਰੋ, ਉਹ ਤੁਹਾਡਾ ਖਿਆਲ ਰਖੇਗਾ, ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰੇ ਫਿਕਰ ਉਸਦੇ ਫਿਕਰ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਰੱਬ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਐ ਪੈਗੰਬਰ ਕੇਵਲ ਮੋਮਨਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਨੀ। ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਅੱਗ ਦੇ ਦਿਤੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਨਿੰਘ ਦਏਗੀ ਪਰ ਅੱਗ ਜੇ ਸੁਆਹ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰੇਗੀ ਤਾਂ ਬੁਝ ਜਾਏਗੀ। ਸ਼ੈਤਾਨ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਦਾ ਭੇਖ ਧਾਰ ਕੇ ਆਏਗਾ। ਉਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨੀ।

“ਮੁਹੰਮਦ ਨੇ ਜਦੋਂ ਅਪਣੀ ਸ਼ਰਾਬ ਵਰਤਾਈ ਤਾਂ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਾਰੇ ਠੇਕੇ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ। ਗਰੀਬ ਮੁਸਲਮਾਨ ਫਟੇ ਕੱਪੜਿਆਂ, ਨੰਗੇ ਧੜਾਂ ਨਾਲ ਕਾਫ਼ਰ ਜੰਗਬਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਲੜ ਕੇ

ਫਤਿਹਯਾਬ ਹੋਏ। ਇਹ ਸਭ ਦੀਨੀ ਸ਼ਰਾਬ ਵਿਚ ਮਖਮੂਰ ਸਨ। ਜੇ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਾਂ ਕਿ ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਸੁਰਾਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਸੁਰਾਬ ਦਾ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਛਲਕਦਾ ਪਿਆਲਾ ਹੈ। ਸੁਰਾਹੀ ਰੱਬ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।

“ਪੈਗੰਬਰ ਤੱਕ ਪੁੱਜਣ ਦਾ ਰਸਤਾ ਪਿਆਰ ਹੈ।

ਪਿਆਰ ਵਿਚੋਂ ਅਸੀਂ ਜਨਮ ਲਿਆ, ਪਿਆਰ ਸਾਡੀ ਮਾਂ ਹੈ।

ਮਾਂ ਤੂੰ ਪਰਦਿਆਂ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਛੁਪ ਗਈ ਹੈਂ?

ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਾਫ਼ਰ ਹਾਂ?

ਈਰਾਨ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਪੰਜ ਮਹਾਨ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਿਤੀਆਂ; ਫਿਰਦੌਸੀ ਦਾ ਸ਼ਾਹਨਾਮਾ, ਸ਼ੇਖ ਸਾਅਦੀ ਦੀ ਗੁਲਿਸਤਾਂ, ਹਾਫ਼ਿਜ਼ ਦਾ ਦੀਵਾਨ, ਫਰੀਦੁੱਦੀਨ ਅੱਤਾਰ ਦੀ ਪੰਛੀਆਂ ਦੀ ਮਜਲਿਸ ਅਤੇ ਮੌਲਾਨਾ ਰੂਮ ਦੀ ਮਸਨਵੀ। ਜੇ ਅਰਬੀ ਵਿਚ ਕੁਰਾਨ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਹੈ ਤਾਂ ਫਾਰਸੀ ਵਿਚਲੀ ਮਸਨਵੀ ਫਾਰਸੀ ਦਾ ਕੁਰਾਨ ਹੈ,

ਮਸਨਵੀ ਇ ਮੌਲਵੀ ਇ ਮਅਨਵੀ।

ਹਸਤ ਕੁਰਾਨ ਦਰ ਜ਼ਬਾਨ ਪਹਿਲਵੀ।

ਜਾਮੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ -

ਮਨ ਚਿ ਗੋਇਮ ਵਸਫਿ ਅੰ ਆਲੀ ਜਨਾਬ।

ਨੀਸਤ ਪੈਗੰਬਰ ਵਲੋਂ ਦਾਰਦ ਕਿਤਾਬ।

(ਉਚੀ ਸ਼ਾਨ ਵਾਲੇ (ਰੂਮੀ) ਦੇ ਕੀ ਗੁਣ ਬਿਆਨ ਕਰਾਂ?)

ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਇਲਹਾਮ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਨਬੀ ਨਹੀਂ)

ਮਸਨਵੀ ਵਿਚ ਰੂਮੀ ਵਾਰ ਵਾਰ ਸ਼ੱਮਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਾ ਹੈ,

ਸ਼ਮਸ ਤਬਰੀਜ਼ੀ ਕਿ ਨੂਰ ਮੁਤਲਿਕ ਹਸਤ।

ਆਫਤਾਬ ਅਸਤ ਵ ਜ਼ ਅਨਵਾਰਿ ਹਕ ਅਸਤ।

(ਸ਼ਮਸ ਤਬਰੇਜ਼ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਨੂਰ ਹੈ।

ਉਹ ਸੂਰਜ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਰੱਬ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਹੈ।)

ਦਸੰਬਰ 1273 ਈਸਵੀ, ਕੂਨੀਆਂ ਵਿਚ ਖੋਫ਼ਨਾਕ ਤੂਫ਼ਾਨ ਅਤੇ ਭੁਚਾਲ ਆਇਆ। ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਮੌਤਾਂ ਹੋਈਆਂ। ਡਰੇ ਹੋਏ ਲੋਕ ਮੌਲਾਨਾ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਪੁੱਜੇ ਤੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੁਦਰਤ ਏਨੀ ਕ੍ਰੋਧਵਾਨ ਕਿਉਂ ਹੈ? ਮੌਲਾਨਾ ਨੇ ਫੁਰਮਾਇਆ, ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਭੁੱਖ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਸੁਆਦ ਬੋਟੀ ਦੀ ਖਾਹਸ਼ਵੰਦ ਹੈ। ਮਨਪਸੰਦ ਖੁਰਾਕ ਮਿਲ ਗਈ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਜਾਏਗੀ। ਸਤਾਰਾਂ ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਮੌਲਾਨਾ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਕੁਦਰਤ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਗਈ। ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਕਬਰ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਤੁਰਕੀ ਵਿਚ ਕੋਨੀਆਂ ਵਿਖੇ ਦਫ਼ਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਪਹਿਲੇ ਹਿਜਰੀ ਸੰਮਤ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਉਸਦਾ ਉਰਸ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਪਿਛਲੀ ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਤੋਂ 17 ਦਸੰਬਰ ਦਾ ਦਿਨ ਕੋਨੀਆਂ ਵਿਚ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮਸਨਵੀ ਦੀਆਂ ਛੇ ਪੋਥੀਆਂ ਰਚ ਕੇ ਮੌਲਾਨਾ ਨੇ ਕਹਿ ਦਿਤਾ ਸੀ:

ਖਾਕੀਏ ਈ ਗੁਫਤਾ ਆਯਦ ਬੇਜਬਾਨ।

ਦਰ ਦਿਲਿ ਹਰ ਕਸ ਕਿ ਦਾਰਦ ਨੂਰੀ ਜਾਨ।

(ਗੁੰਥ ਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਰ ਸੁਖਸ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਬਿਨ ਬੋਲਿਆਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਵਾਨ ਹੋ ਜਾਏਗਾ ਜਿਸ ਦੀ ਆਤਮਾ ਪੁਰਨੂਰ ਹੋ ਗਈ ਹੋਵੇਗੀ।)

ਪਰ ਸ਼ਿਅਰਾਂ ਦੀ ਬਣਤਰ ਅਤੇ ਸ਼ੈਲੀ ਤੋਂ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੱਤਵੀਂ ਕਿਤਾਬ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਰੂਮੀ ਦੀ ਹੈ। ਸਿਧਾਂਤ ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਹਨ, ਰੂਮੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਵੇਂ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੱਚਈ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕੇਵਲ ਅੱਲਾਹ ਹੈ, ਉਸਦਾ ਕੋਈ ਸ਼ਰੀਕ ਨਹੀਂ, ਜਿਹੜਾ ਉਸਦੇ ਕਿਸੇ ਸ਼ਰੀਕ ਨੂੰ ਮੰਨੇ ਉਹ ਬੁਤ ਪੂਜ ਕਾਫ਼ਰ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਾਸਤੇ ਕੁਰਾਨ ਦੀ ਆਇਤ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ, ਨਹੀਂ ਹੈ ਹੋਰ ਕੁਝ ਵੀ ਕਿਤੇ ਸਿਵਾਇ ਇਕ ਅੱਲਾਹ ਦੇ। ਰੂਮੀ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫਿਰ ਤਾਂ ਜਿਧਰ ਨਜ਼ਰ ਜਾਏ ਉਧਰ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਅੱਲਾਹ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਦੂਜਾ ਉਸਦੇ ਸਿਵਾਇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ, ਫਿਰ ਹਰੇਕ ਕਣ ਵਿਚ ਉਸੇ ਦਾ ਜਲਵਾ ਹੈ। ਰੂਮੀ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ, ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਸਮੁੰਦਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਪਰ ਭੈਰੋ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਮੈਂ ਕਿਸ ਤਰੀਕੇ ਸਮਝਾਵਾਂ? ਤੂੰ ਰੋਟੀਆਂ ਦਾ ਟੋਕਰਾ ਸਿਰ



ਉਪਰ ਚੁੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਫਿਰ ਦਰ ਦਰ ਮੰਗਣ ਕਿਉਂ ਜਾਨੈ? ਬਹਿ ਤੇ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਖਾਹ।

ਸੂਫ਼ੀਆਂ ਵਿਚ ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਹੈ, ਇਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਕੁਝ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਰੱਬ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਇਹ ਕਿ ਆਦਮੀ ਲਈ ਉਦਮ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲੋਕ ਭਾਗਵਾਦੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਆਲਸੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਰੂਮੀ ਦੂਜੀ ਕਿਸਮ, ਭਾਵ ਕਿਰਤ ਕਰਨ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਕਿਰਤ ਕਰੋ, ਉਸ ਪਿਛੋਂ ਰੱਬ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਡੀਕੋ। ਸ਼ਿਅਰ ਹੈ:

ਪਾਏ ਦਾਹੀ ਚੂੰ ਕੁਨੀ ਖੁਦ ਰਾ ਤੂ ਨੰਗ।

ਦਸਤ ਦਾਰੀ ਚੂੰ ਕੁਨੀ ਪਿਨਹਾਂ ਨੂ ਚੰਗ।

(ਚੰਗੇ ਭਲੇ ਹਨ ਤੇਰੇ ਪੈਰ, ਤੂੰ ਲੁਲੂ ਕਿਉਂ ਬਣਿਆ ਬੈਠਾ ਹੈਂ? ਠੀਕ ਹਨ ਤੇਰੇ ਹੱਥ, ਫਿਰ ਕੱਛਾਂ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਦੇਈਂ ਬੈਠਾ ਹੈਂ?)

ਬਰ ਤਵੱਕੁਲ ਮੈਂ ਕੁਨੀ ਦਰ ਕਾਰ ਕੁਨ।

ਕਾਰ ਕੁਨ ਪਸ ਤਕੀਆ ਬਰ ਜੱਬਾਰ ਕੁਨ।

(ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਰਤ ਉਪਰ ਕਰ,

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਭਰੋਸਾ ਰੱਬ ਉਪਰ ਕਰ।)

ਰੂਮੀ ਵੇਲੇ ਅਜਿਹੇ ਫਕੀਰਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਵਿਹਲੀਆਂ ਖਾਣ ਦੇ ਸੂਕੀਨ ਸਨ, ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਆਪੇ ਦਏਗਾ ਜੇ ਕਿਸਮਤ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ। ਰੂਮੀ ਆਖਦਾ ਹੈ:

ਜਬਰਿਤੂ ਖੁਫਿਤਨ ਦਰ-ਉ-ਰਾਹ ਮਖਸਪ।

ਤਾ ਨ ਬੀਨੀ ਆਂ ਦਰ-ਉ-ਦਰਗਾਹ

ਮਖਸਪ।

(ਤੇਰਾ ਨਸੀਬਾਂ ਵਿਚ ਯਕੀਨ, ਸੌਂ ਜਾਣ ਵਾਂਗ ਹੈ। ਹੋਸ਼ ਵਿਚ ਆ, ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਸੌਂ ਨਾ। ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਦਰ ਅਤੇ ਦਰਗਾਹ ਉਤੇ ਨਹੀਂ ਪੁਜਦਾ, ਸੌਂਵੀਂ ਨਾ।)

ਰੂਮੀ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਗਜ਼ਲਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਸ਼ਿਅਰ ਹਨ। ਏਨੀ ਉਤਮ ਰਚਨਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੇਖ ਸਾਅਦੀ ਅਸ਼ ਅਸ਼ ਕਰ ਉਠਿਆ ਤੇ ਲਿਖਿਆ, ਮੇਰੀ ਕਿਸਮਤ ਵਿਚ ਉਸਦੇ ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਧੂੜ ਮੱਥੇ ਲਾਉਣੀ ਲਿਖੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸ਼ੀਰਾਜ਼ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਸਾਅਦੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਤੱਕ ਫਾਰਸੀ ਜ਼ਬਾਨ ਵਿਚ ਰਚੇ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚੋਂ ਸਰਬੋਤਮ ਗਜ਼ਲ ਚੁਣ ਕੇ ਭੇਜੋ, ਸਾਅਦੀ ਨੇ ਰੂਮੀ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚੋਂ ਗਜ਼ਲ ਭੇਜਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, ਇਸ ਤੋਂ ਉਪਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਉਸਦੀ ਤੀਜੀ ਰਚਨਾ ਫੀਹੀ ਮਾ ਫੀਹੀ ਹੈ, ਜੋ ਮੌਲਾਨਾ ਵਲੋਂ ਲਿਖੇ ਖਤਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰਾਂ ਅਤੇ ਮੁਰੀਦਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਪਿਆਰ ਤਾਂ ਝਲਕਦਾ ਹੀ ਹੈ, ਮਾਅਰਫਤ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਉਪਰ ਵੀ ਅਨੇਕ ਟਿਪਣੀਆਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਤਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਰਤਨ ਤੋਂ ਜਿੰਨਾ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਤਬਰੇਜ਼ ਨਾਲ ਮਿਲਾਪ ਤੋਂ ਬਾਦ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਕੀਰਤਨ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਦੀਨ ਦੀਆਂ ਉਚੀਆਂ ਮੰਜ਼ਲਾਂ ਤੱਕ ਪੁੱਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਅੰਜੀਰ ਹਰੇਕ ਪੰਛੀ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਆਰ. ਏ. ਨਿਕਲਸਨ ਨੇ ਮਸਨਵੀ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਵਾ ਕੇ ਇਸਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ 1400 ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਆਕਾਰੀ ਗ੍ਰੰਥ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਕੀਤਾ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਫਾਰਸੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵਧੀਕ ਸਟੀਕ ਅਤੇ ਮੁੱਲਵਾਨ ਅਕਾਦਮਿਕ ਕਾਰਜ ਹੋਰ ਕਿਤੇ

ਨਹੀਂ ਹੈ।

-ਬੇਸਬਰੀਆਂ ਲਾਲਚੀ ਅੱਖਾਂ ਰਜਦੀਆਂ ਈ ਨਹੀਂ।

ਪਰ ਸਿੱਪੀ ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਜੇ ਖਾਮੋਸ਼ ਰਹਿ ਕੇ ਸਬਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਮੌਤੀ ਨਹੀਂ ਬਣੇਗਾ।

-ਗੁਲਾਬੀ ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਜਾ ਕੇ ਖੂਨੀ ਬੋਲ ਨਾ ਬੋਲ।

ਮਸਤਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ਮੂਰਖ ਆਖ ਕੇ ਖਿੱਲੀ ਨਾ ਉਡਾ।

-ਹੁਨਰ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਡਣਾ ਚਾਹੁੰਨੈ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰ ਕਿ ਕੀ ਤੇਰੇ ਜਿਸਮ ਉਪਰ ਖੰਭ ਹੋਣ ਵੀ?

-ਅੱਗ ਦੀ ਸੁਨਹਿਰੀ ਲਾਟ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਸੁਹਣੀ ਲਗਦੀ ਹੈ

ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਸ਼ੈ ਨੂੰ ਸਾੜ ਕੇ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਪੋਚਾ ਫੇਰ ਦੇਣਾ ਹੈ।

-ਜੇ ਅਗਿਆਨ ਸਦਕਾ ਤੂੰ ਅੰਨ੍ਹਾ ਨਾ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ

ਤਾਂ ਸੂਰਜ ਸਾਹਮਣੇ ਬਰਫ਼ ਵਾਂਗ ਦੇਰ ਤੱਕ ਜਮਿਆਂ ਕਿਵੇਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਸੈਂ?

-ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਜੇ ਜੀਵ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਮੁੜ ਮੁੜ ਦਰਿਆ ਵਲ ਨੂੰ ਨਸਦੇ ਹਨ।

-ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਪੱਥਰ, ਲੋਹਾ ਅਤੇ ਅੱਗ ਸੰਭਾਲ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਦੱਸ ਕਿ ਪਾਣੀ ਇਥੇ ਕਿਉਂ ਜਾਏਗਾ?

-ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਕੁੱਤਾ ਪੈਰ ਚੁੰਮਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ,

ਬੇਗਾਨੇ ਉਪਰ ਉਹ ਸ਼ੇਰ ਵਾਂਗ ਹੱਲਾ ਬੋਲਦਾ ਹੈ।

ਤੈਨੂੰ ਆਪਣਿਆਂ ਤੇ ਬੇਗਾਨਿਆਂ ਦੀ ਸਮਝ ਕਦ ਆਏਗੀ?

-ਬੱਚਾ ਮਾਂ ਵਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਟਾਹਣੀਆਂ ਮੁੱਢ ਵਲ ਝੁਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਬੇਸ਼ਕ ਦਿਸਦਾ ਨਹੀਂ, ਘੜੇ ਦਾ ਪਾਣੀ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਹਵਾ ਵਿਚ

ਮਿਲਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਹਵਾ ਦਾ ਜਾਇਆ ਹੈ।

ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਰੋਟੀ, ਸਾਡੇ ਮਾਸ ਵਰਗੇ ਨਹੀਂ ਪਰ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ

ਪੀ ਖਾ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ, ਇਹ ਮਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

-ਰੱਬ ਨੇ ਜਿਹੜੀ ਅਕਲ ਸ਼ਹਿਦ ਦੀ ਮੱਖੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ,

ਉਸਦਾ ਭੇਤ ਗਿੱਦੜ ਅਤੇ ਸ਼ੇਰ ਕਿਵੇਂ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਨ?

ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਮਿੱਤਰੇ ਖੋਤੇ ਦੇ ਕੰਨ ਵੇਚ ਕੇ ਬੰਦੇ ਦੇ ਕੰਨ ਖਰੀਦ ਲਵੋ ਫੇਰ ਅਸਾਡੀ ਗੱਲ ਸਮਝ ਆਉਣ ਲੱਗੇਗੀ।

-ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਾਕ ਫਾਹੀਆਂ ਹਨ ਦੋਸਤੋਂ।

ਕਿਤਾਬੀ ਵਾਕ, ਮਾਰੂਬਲਾਂ ਵਿਚ ਮ੍ਰਿਗ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਹਨ, ਤ੍ਰਿਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

ਪੁਰਾਤਨ ਜਨੌਰ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਤੋਤੀ ਦੀ ਕਥਾ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਪਿੰਜਰੇ ਵਿਚ ਬੰਦ ਤੋਤੀ ਉਦਾਸ ਰਹਿੰਦੀ। ਮਾਲਕ ਪਰਦੇਸ ਚੱਲਿਆ ਤਾਂ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਸੁਗਾਤ ਲਿਆਵਾਂ, ਕਿਸ ਨੂੰ ਕੀ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇ ਕੇ ਆਵਾਂ। ਉਸਨੇ ਤੋਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹੋ ਪੁੱਛਿਆ। ਤੋਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਉਸ ਦੇਸ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਹਮਸਫਰ ਤੋਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਡਾਰਾਂ ਦਿੱਸਣਗੀਆਂ,

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਤੁਹਾਡੀ ਪਿੰਜਰੇ ਵਿਚ ਬੰਦ ਤੋਤੀ ਉਦਾਸ ਰੋਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮੁਸਾਫਰ ਨੇ ਦਰਖਤ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਤੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਤੀ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਾਈ। ਸਭ ਨੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣੀ। ਦਰਦ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣ ਕੇ ਇਕ ਤੋਤਾ ਮਰ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਆ ਡਿੱਗਾ। ਮੁਸਾਫਰ ਪਛਤਾਇਆ ਕਿ ਕਾਹਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਸੀ। ਪਾਪ ਕਰ ਬੈਠਾ ਹਾਂ। ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਇਹ ਘਟਨਾ ਤੋਤੀ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ। ਜਦ ਉਸਨੇ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਇਕ ਤੋਤਾ ਇਹ ਗੱਲ ਸੁਣਦਿਆਂ ਮਰ ਗਿਆ ਤਾਂ ਤੋਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਚੱਕਰ ਆਇਆ ਕਿ ਫੁੜਕ ਗਈ। ਮਾਲਕ ਲੱਗਾ ਹੱਥ ਮਲਣ, ਦੁਹਰੀ ਮੂਰਖਤਾ ਕਰ ਦਿਤੀ। ਪਰਦੇਸੀ ਮਰੇ ਤੋਤੋਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਇਹ ਦਮ ਤੋੜ ਗਈ। ਮੇਰੇ ਵਰਗਾ ਅਹਿਮਕ ਹੋਰ ਕੌਣ ਹੋਏਗਾ? ਉਸ ਨੇ ਪਿੰਜਰੇ ਦੀ ਤਾਕੀ ਖੋਲ੍ਹੀ ਤੇ ਮਰੀ ਤੋਤੀ ਨੂੰ ਟੰਗੀ ਫੜ ਕੇ ਵਾਤ ਤੋਂ ਪਾਰ ਸੁੱਟ ਦਿਤਾ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਮਾਲਕ ਨੇ ਤੋਤੀ ਵਗਾਹੀ, ਉਹ ਫੁੱਰਰ ਕਰਕੇ ਉਡ ਗਈ। ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਕਥਾਕਾਰ ਤੋਤੇ ਅਤੇ ਤੋਤੀ ਦੇ ਮਰਨ ਨੂੰ ਮਕਰ ਫਰੋਬ ਰਾਹੀਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਣ ਦੀ ਚਲਾਕੀ ਦਸਦੇ ਹਨ। ਰੂਮੀ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅਰਥ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, ਇਕ ਮਹਿਮਾਨ ਨੇ ਪਿੰਜਰੇ ਵਾਲੀ ਤੋਤੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਤੇਰੀ ਨਜ਼ਰ ਤਾਂ ਏਨੀ ਤਿੱਖੀ ਹੈ ਕਿ ਮੀਲਾਂ ਤਕ ਸਾਫ਼ ਦੇਖ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਕੀ ਤੈਨੂੰ ਫਾਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਸੀ? ਤੋਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਜਦੋਂ ਕਿਸਮਤ ਮਾੜੀ ਹੋਵੇ ਭਾਈ ਤਾਂ ਅੱਖਾਂ ਉਪਰ ਚਿੱਟੇ ਦਿਨ ਪਰਦਾ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਤੋਤੇ ਤੋਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਨੂੰ ਚਲਾਕੀ ਫਰੋਬ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ। ਉਹ ਆਖਦਾ ਹੈ ਜਿਸਮ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਲਵੋਗੇ, ਆਪੇ ਨੂੰ ਮਾਰ ਲਵੋਗੇ ਤਦ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋ ਕੇ ਉਡਣ ਲੱਗੋਗੇ। ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਹਵਾਸਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਪਿੰਜਰਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਿੰਜਰੇ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਇਹੋ ਰਸਤਾ ਹੈ, ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ।

-ਪਿਆਸਾ ਆਦਮੀ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਲਭਦਾ ਫ਼ਿਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਪਾਣੀ ਵੀ ਉਸਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਤੁਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

-ਜਿਸ ਅੱਖਰ ਕਾਰਨ ਭਟਕ ਜਾਏ ਉਹ ਅੱਖਰ ਕੁਫਰ ਦਾ ਸੀ ਕਿ ਈਮਾਨ ਦਾ, ਇਕੋ ਗੱਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਕਸ਼ੇ 'ਤੇ ਤੁਰਦਾ ਤੁਰਦਾ ਜੇ ਦੇਸਤ ਤੋਂ ਵਿਛੜ ਜਾਏ ਉਹ ਨਕਸ਼ਾ ਚੰਗਾ ਸੀ ਕਿ ਮਾੜਾ, ਇਕੋ ਗੱਲ ਹੈ।

-ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਵਕਤ ਜਿਹੜੇ ਪਰਛਾਵਾਂ ਬਣਕੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਮੰਦਹਾਲੀ ਵਿਚ ਤੇਰਾ ਪੱਲਾ ਛੱਡ ਦੇਣਗੇ। ਤੇਰਾ ਮਾੜਾ ਹਾਲ ਦੇਖ ਕੇ ਦੂਰੋਂ ਕਹਿਣਗੇ, ਕਬਰ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਮੁਰਦਾ ਕਿਵੇਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਆਇਆ?

-ਐ ਦੁਨੀਆਂ, ਮੈਂ ਦੇਖ ਲਿਆ ਤੈਨੂੰ। ਪੁਰਾਣੀ ਮਿੱਟੀ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਤੂੰ ਹੋਰ ਕੱਖ ਨਹੀਂ, ਨਾ ਤੇਰਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ, ਨਾ ਤੂੰ ਉਗੀ, ਨਾ ਤੈਨੂੰ ਮੰਜਲ ਮਿਲੀ।

-ਜੇ ਸੰਸਾਰ ਬੇਅਕਲਾਂ, ਬੇਸ਼ਰਮਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕਰਾਮਾਤਾਂ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਸੀ?

-ਜਿਵੇਂ ਪਿਆਲਾ ਖਾਲੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਭਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸੂਰਜ ਅਸਤ ਹੋ ਕੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਫਿਰ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤੂੰ ਵੀ ਸੂਰਜ ਹੈਂ ਰੂਮ, ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰ ਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਹਨੇਰੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰ।

-ਪਿੱਸੂ ਨਾਲ ਖਫਾ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੀ ਕੰਬਲੀ ਨੂੰ ਅੱਗ ਵਿਚ ਨਾ ਸਾੜ। ਜਦੋਂ ਤੈਨੂੰ ਸੁਣਨਾ ਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਮੁੰਦਰਾਂ ਪਾਵਾਂਗਾ।

-ਮੁੰਦਰਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਸੁਣ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਗਿਐ? ਇਹ ਤਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਸੋਨੇ ਦੀ ਖਾਣ ਬਣਾ ਦਿਆਂਗਾ, ਚੰਦ ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਕਹਿਕਸ਼ਾਂ ਬਣਾ ਦਿਆਂਗਾ।

-ਤੂੰ ਹੰਕਾਰ ਦਾ ਕੈਦੀ ਹੈਂ, ਤੇਰਾ ਕੀ ਇਲਾਜ ਕਰਾਂ? ਜੇ ਤੂੰ ਲੋਹੇ ਦੇ ਪਿੰਜਰੇ ਵਿਚ ਬੰਦ ਹੁੰਦਾ ਮੈਂ ਛੋਟੀ-ਹਥੜੇ ਨਾਲ ਲੋਹਾ ਕੱਟ ਕੇ ਤੈਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰ ਦਿੰਦਾ। ਤੇਰਾ ਹੰਕਾਰ ਕਿਵੇਂ ਵੱਢਾਂ?

ਅੱਗ, ਲੱਕੜਾਂ ਦੇ ਢੇਰ ਤੋਂ ਕਦ ਡਰਦੀ ਹੈ? ਕਸਾਈ ਭੇਡਾਂ ਦੇ ਇਜ਼ਤ ਤੋਂ ਕਦ ਡਰਿਆ ਹੈ।

-ਨਕਲ ਕਰਕੇ ਤੂੰ ਬੁਲਬੁਲ ਵਰਗੀ ਆਵਾਜ਼ ਕੱਢ ਸਕਦਾ ਹੈਂ। ਪਰ ਬੁਲਬੁਲ ਫੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤੈਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ?

-ਬੋਲਾ ਬੰਦਾ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਬੁਲ੍ਹ ਹਿਲਦੇ ਦੇਖ ਕੇ ਗੱਲ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਚਾਮ-ਚੜਕ ਸੂਰਜ ਦੀ ਸਿਫਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ।

-ਲੋੜਾਂ ਵਿਚ ਸੋਟੀ ਲੈ ਕੇ ਤੂੰ ਦੋੜਿਆ ਫਿਰਦਾ ਹੈਂ ਕਿ ਮੈਂ ਘੋੜੇ ਉਪਰ ਸਵਾਰ ਹਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਪਤੈਂ ਸੋਟੀ ਦਾ ਭਾਰ ਸਗੋਂ ਤੂੰ ਚੁਕਿਆ ਹੋਇਐ।

ਜਬ ਲਗੁ ਦੁਨੀਆ ਰਹੀਐ ਨਾਨਕ ਕਿਛੁ ਸੁਣੀਐ ਕਿਛੁ ਕਹੀਐ

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ

ਸੈਮੀਨਾਰ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਿੱਖ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਉਂਤਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਛੁੱਟੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸਨਿਚਰ ਅਤੇ ਐਤਵਾਰ ਯੂਨਾਈਟਡ ਚਰਚ ਦਾ ਇੱਕ ਹਾਲ ਬੁੱਕ ਕਰਾ ਕੇ ਮਿੱਠੇ ਲੰਡਨ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।



ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ

ਸੈਮੀਨਾਰ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਵੀਂ ਸੀ। ਪਰਚਿਆਂ ਉਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਕਾਫੀ ਖੁਲ੍ਹ ਕੇ ਹੋਈ। ਇਥੇ ਹੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਸਾਬੀ ਲੁਧਿਆਣਵੀ ਨੂੰ ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦੇਖਿਆ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਮੈਂ ਅਕਸਰ ਹੀ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਇਥੇ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗੰਭੀਰ ਜਾਪਦੀ ਸੁਘੜ ਬੀਬੀ ਮਿਲੀ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਇਸਤਰੀਆਂ ਦੀ ਡਾਕਟਰ ਵਜੋਂ ਕਰਾਈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦੱਸਿਆ, “ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਡਿਪਲੋਮਾ ਇਨ ਡਿਵਿਨਿਟੀ ਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਹਾਂ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਹੈ।” ਉਸਨੇ ਪੱਤਰ-ਵਿਹਾਰ ਰਾਹੀਂ ਸਬੰਧਤ ਨੋਟਸ ਦੇਰ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਵੀ ਗਿਲ੍ਹਾ ਕੀਤਾ। ਸੈਮੀਨਾਰ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਉਹ ਡਾਕਟਰ ਬੀਬੀ ਇੱਕ ਲਿਫਾਫਾ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਫੜ੍ਹਾਉਂਦਿਆਂ ਬੋਲੀ, “ਇਹ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਗਿਫਟ ਲਿਆਈ ਹਾਂ।” ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਲਿਫਾਫੇ ਵਿਚ ਸੂਟ ਦਾ ਕੱਪੜਾ, ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਕਰੀਮ ਅਤੇ ਪੰਜ ਪੌੜੇ ਸਨ। ਦੇਖ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਅਜੀਬ ਜਿਹਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ, ਮੈਂ ਕਿਹਾ, “ਇਹ ਕੀ ਹੈ? ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੀ। ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੋ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕੋਲੋਂ ਮੈਂ ਇਹ ਗਿਫਟ ਕਿਵੇਂ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹਾਂ?”

ਇਸ ‘ਤੇ ਉਹ ਬੋਲੀ, “ਮੈਂ ਇਹ ਸੂਟ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਲਿਆਈ ਹਾਂ, ਇਥੇ ਦੁਪੱਟੇ ਵਧੀਆ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ। ਇਸ ਲਈ ਦੁਪੱਟੇ ਦੇ ਪੈਸੇ ਵਿਚ ਰੱਖੇ ਹਨ। ਇਹ ਮੇਰੀ ਤੁਹਾਡੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਹੈ, ਹੋਰ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ।” ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਸਭ ਬਹੁਤ ਅਟਪਟਾ ਲੱਗਿਆ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਜਿੰਦ ਅੱਗੇ ਝੁੱਕਣਾ ਪਿਆ।

ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਡਾ. ਜੀ.ਐਸ. ਅਨੰਦ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਕੀਮੀ ਬੰਦਾ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੇ ਡਾ. ਤਾਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਰੇਰ ਕੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਾਈ। ਫਿਰ ਡਾ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕੀਤੀ, “ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਤੇ ਬਾਣੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕੋਰਸ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਏਨੀਆਂ ਚਿੰਨੀਆਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂ ਨਾ ਪੱਤਰ-ਵਿਹਾਰ ਰਾਹੀਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ‘ਡਿਪਲੋਮਾ ਇਨ ਡਿਵਿਨਿਟੀ’ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ? ਡਾ. ਮਹਿੰਦਰਪਾਲ ਕੋਹਲੀ ਤੁਹਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਤਹਿਤ, ਜੋ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਪੱਤਰ-ਵਿਹਾਰ ਦੇ ਮੁਖੀ ਹਨ। ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕੰਟਰੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਕੰਟਰੋਲ ਸਾਡੇ ਵਿਭਾਗ ਦਾ।”

ਡਾ. ਕੋਹਲੀ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਗੱਲ ਹੋਈ ਤਾਂ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ, “ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫੰਡ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਪਾਠ ਲਿਖਣ ਅਤੇ ਨਿਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਮੁਫਤ ਆਪਣੇ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਕਾਦਮਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਤੁਹਾਡਾ ਹੋਵੇਗਾ।” ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈ ਲਈ। ਬਾਕਾਇਦਾ ਸਿੰਡੀਕੇਟ ਵਿਚ ਪਾਸ ਹੋ ਕੇ ਇਹ ਕੋਰਸ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਮਤਿਹਾਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਦਾ ਰਿਫਰੈਸ਼ਰ ਕੋਰਸ ਵੀ ਲਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਡਿਪਲੋਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਇਸੇ ਤਰਜ਼ ‘ਤੇ ਧਰਮ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਐਮ.ਏ. ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਲਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਐਮ.ਏ. ਧਰਮ ਅਧਿਐਨ ਗੁਰਮਤਿ ਕਾਲਜ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ ਹੀ ਸੀ। ਸਾਰਾ ਸਿਲੇਬਸ ਉਹੀ ਰੱਖ ਲਿਆ ਗਿਆ ਪਰ ਅੱਠਵਾਂ ਪਰਚਾ ਜੋ ਗੁਰਮਤਿ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਕਥਾ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ‘ਤੇ ਵੀ ਅੱਸੀ ਤੋਂ ਸੌ ਪੰਨੇ ਦਾ ਖੋਜ ਪੱਤਰ ਲਿਖਣਾ ਰੱਖ ਲਿਆ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਭਵਨ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ‘ਤੇ ਵਾ-ਵੇਲਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਝਾ ਦਿੱਤਾ, “ਇਹ

ਪੱਤਰ ਵਿਹਾਰ ਸਿਖਿਆ ਕੋਰਸ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੋ ਤਾਂ ਰੈਗੂਲਰ ਐਮ.ਏ. ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ?” ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਵਨ ਵਿਚ ਧਰਮ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਰੈਗੂਲਰ ਐਮ.ਏ. ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਗੁਰਮਤਿ ਕਾਲਜ ਵਾਲਿਆਂ ਵੀ ਰੌਲਾ ਪਾਇਆ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਬੈਠ ਕੇ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਚ ਅੱਸੀ-ਅੱਸੀ ਸਾਲ ਦੇ ਸੇਵਾ-ਮੁਕਤ ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਡਾਕਟਰ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਘੇਰਾ ਵੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕੰਮ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਰਸਾਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਟੀਚਰ ਡਾ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਜੋ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਹੀ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਚਲਾਉਂਦੇ। ਅਸੀਂ ਕਲਾਸਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਆਪਣੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਵਿਚ ਹੀ ਕਰਦੇ।

ਡਾ. ਕੋਹਲੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਰਹਿਣ ਤੱਕ ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਹੁਤ ਠੀਕ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਜਦੋਂ ਮੈਡਮ ਮੁਖੀ ਬਣੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਿੱਕੀ ਨਿੱਕੀ ਗੱਲ ਲਈ ਡਾ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਸੱਦਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ‘ਤੇ ਬਖੇੜਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਵਨ ਦੇ ਇੱਕ ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਸਬਜੈਕਟ ਕੋ-ਆਰਡੀਨੇਟਰ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਕੁੱਝ ਇਵਜ਼ਾਨਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਅਧਿਆਪਕ ਪਹਿਲਾਂ ਪੱਤਰ-ਵਿਹਾਰ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ-ਕਮ-ਡਿਵਿਨਿਟੀ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪੱਤਰ ਵਿਹਾਰ ਰਾਹੀਂ ਬੀ.ਏ. ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਤਿੰਨਾਂ ਜਮਾਤਾਂ ਵਿਚ ਧਰਮ-ਅਧਿਐਨ ਦਾ ਪਰਚਾ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਇੱਕ ਦਿਨ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਚਾਰ ਕੁ ਵਜੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਕੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਅਟੈਂਡ ਕਰਕੇ ਕੋਸ਼ਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਆਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਵਿਭਾਗ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਸਟਾਫ਼ ਹਾਲੇ ਬੈਠਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆ ਗਏ ਤੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ, ਨਾਲ ਬਾਈ ਮੁਖਤਿਆਰ ਵੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਗਿਲ੍ਹਾ ਕੀਤਾ, “ਸਰ! ਸਾਡਾ ਕੋਰਸ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਕਿਉਂ ਖੋਹ ਲਿਆ ਹੈ?” ਉਹ ਬੋਲੇ, “ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਖੋਹਿਆ, ਤੁਹਾਡੇ ਭੈਣ ਜੀ ਨੇ ਖੋਹਿਆ ਹੈ।” ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਰਸ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੀ ਸਾਰੀ ਹਿਸਟਰੀ ਸੁਣਾਈ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ, “ਹੁਣ ਤੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਅਗਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਤੋਂ ਦੇਖਾਂਗੇ।” ਖੈਰ! ਅਸੀਂ ਫੇਰ ਵੀ ਸਿੰਡੀਕੇਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਾਲ ਲਾ ਕੇ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਮੈਡਮ ਦੀ ਥਾਂ ਡਾ. ਤ੍ਰਿਲੋਕ ਸਿੰਘ ਅਨੰਦ ਪੱਤਰ ਵਿਹਾਰ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਣ ਗਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਫੋਨ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਦੂਸਰੇ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚੋਂ ਅਸੀਂ ਅਧਿਆਪਕ ਇੰਚਾਰਜ ਨਹੀਂ ਲਾ ਸਕਦੇ ਸਿਰਫ ਕੋ-ਆਰਡੀਨੇਟਰ ਲਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਦੱਸੋ ਕਿਸ ਨੂੰ ਲਾਉਣਾ ਹੈ?” ਵਿਭਾਗ ਵਿਚੋਂ ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਇੱਕ ਦਿਨ ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਵਫਦ ਆਇਆ ਜਿਸ ਨੇ ਇਹ ਕੋਰਸ ਦਿੱਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰਾ ਖਰਚਾ ਚੁੱਕਣਗੇ ਪਰ ਨਿਜੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਤੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦਿੱਲੀ ਹੋਣਗੇ। ਉਦੋਂ ਹੁਣ ਵਾਲੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਡਾ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ

ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਕਰਤਾ-ਧਰਤਾ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਵਿਚ ਇਹ ਕੋਰਸ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਫਲਤਾ ਨਾਲ ਚੱਲੇ। ਇਸੇ ਕੋਰਸ ਦੀ ਕੋ-ਆਰਡੀਨੇਟਰ ਬਣਨ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸਾਡਾ ਅਧਿਆਪਕ ਵੀ ਮੇਰੇ ਵੈਰ ਪੈ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਆਉਣ ਤੇ ਡਾ. ਕੋਹਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਡਾ. ਪੁਆਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚੀ ਤਾਂ ਇਸ ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰੋ-ਡਿਵਿਨਿਟੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਵਰਤਦੇ ਹੋਏ ਇਸਤਿਹਾਰ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਖਿਲਾਫ ਵੀ ਲਿਖਿਆ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਧਾਰਮਿਕ ਕੋਰਸ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਅਸਲੀ ਤਸਵੀਰ ਹੈ। ਇਥੇ ਹੀ ਬੱਸ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਫੈਕਲਟੀ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀਨੀਅਰ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਜਦੋਂ ਡੀਨ ਬਣਨ ਦੀ ਮੇਰੀ ਵਾਰੀ ਆਈ ਤਾਂ ਇਹ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੁਲੀਗ ਨੇ ਮੇਰੇ ਖਿਲਾਫ ਲਿਖ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਕਦੀ ਟੀਚਿੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੇਰੇ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚੋਂ ਸਵਰਗਵਾਸੀ ਡਾ. ਤਾਰਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ

ਰੰਗ-ਬੇਰੰਗ

ਮੁਖੀ ਡਾ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਡੀਨ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਪੱਤਰ ਵਿਹਾਰ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜਮਾਤਾਂ ਪੜ੍ਹਾ ਰਹੀ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਿਰ ਲਿਖ ਕੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਪੱਤਰ ਵਿਹਾਰ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੇ ਪੈਸੇ ਲੈਂਦੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਲਿਖ ਕੇ ਗਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਨਾ ਕਦੀ ਪਾਠ ਲਿਖਣ ਦਾ ਪੈਸਾ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਲਾਸ ਲਾਉਣ ਦਾ, ਸਿਰਫ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਨੂੰ ਕੋ-ਆਰਡੀਨੇਟਰ ਦਾ ਇਵਜ਼ਾਨਾ ਮਿਲਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਦੂਜੇ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਟੀਚਰ-ਇੰਚਾਰਜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਤਾਂ ਕਿਧਰੇ ਜਾ ਕੇ ਮੇਰਾ ਡੀਨਸ਼ਿਪ ਦਾ ਕੇਸ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋਇਆ।

ਇਥੇ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਦੱਸਣ ਦਾ ਮਕਸਦ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਚਤਮ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਹੋ ਕੇ ਸਾਡੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀਆਂ ਬਿਰਤੀਆਂ ਵੀ ਉਚੀਆਂ ਹੋਣ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਿਜੀ ਲਾਭ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਭਾਵੇਂ ਧਰਮ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹੋਣ ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਹੋਰ। ਦੂਸਰੇ ਇਹ ਕਿ ਇਸਤਰੀ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਫਾਰ ਗਰਾਂਟਡ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹੜਾ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਲਈ ਲੜਨਾ ਹੈ।

ਗੱਲ ਬਾਹਰ ਦੇ ਸੈਮੀਨਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਪੈ ਗਈ ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਆਪਸ ਵਿਚ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸੈਮੀਨਾਰ ਬਿਲਡਿੰਗ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਸਫਾਰਤਖਾਨੇ ਦੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਸੀ ਜਿਸ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਝੰਡਾ ਲਹਿਰਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਟੇਮਜ਼ ਦਰਿਆ ਵੀ ਨੇੜੇ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਇੱਕ ਝਲਕ ਦੇਖਣ ਲਈ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਬੀਬੀ ਰਜਨੀਸ਼ (ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪਰਗਟ ਸਿੰਘ) ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਪੈਦਲ ਤੁਰ ਕੇ ਦਰਿਆ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਦੇਖ ਕੇ ਆਈਆਂ। ਮੈਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਨਾਵਲਾਂ ਵਿਚ ਟੇਮਜ਼ ਦਰਿਆ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੀ। ਡਾ. ਮਦਨਜੀਤ ਕੌਰ ਸੈਮੀਨਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਊਥਹਾਲ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਕੋਲ ਚਲੀ ਗਈ ਪਰ ਮੈਂ ਹਿਚਨ ਆਪਣੇ ਮੇਜ਼ਬਾਨਾਂ ਕੋਲ ਹੀ ਠਹਿਰੀ ਅਤੇ ਤੁਰ ਫਿਰ ਕੇ ਰਜਨੀਸ਼ ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਸ਼ਹਿਰ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ। ਦੋ ਕੁ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ

ਮੇਰੀ ਅਤੇ ਡਾ. ਮਦਨਜੀਤ ਕੌਰ ਦੀ ਟੋਰਾਂਟੋ ਲਈ ਇਕੱਠਿਆਂ ਫਲਾਈਟ ਸੀ। ਸ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤੁਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੁੱਛ ਲਿਆ ਕਿ ਕਿਥੇ ਠਹਿਰਨਾ ਹੈ? ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਸ. ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਮੱਲ੍ਹੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਬਾਰੇ ਦਸਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਟੈਲੀਫੋਨ ਨੰਬਰ ਡਾ. ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਲਿਖ ਲਿਆ। ਟੋਰਾਂਟੋ ਪੀਅਰਸਨ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ‘ਤੇ ਮੱਲ੍ਹੀ ਪਰਿਵਾਰ ਮੈਨੂੰ ਲੈਣ ਆਇਆ। ਅਸੀਂ ਡਾ. ਮਦਨਜੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਨਾਲ ਹੀ ਲੈ ਆਏ। ਰੋਟੀ ਪਾਣੀ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਸਵੀਰ, ਜੋ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਪਤੀ ਦਾ ਭਾਣਜਾ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਭਤੀਜੀ ਦਾ ਦਿਉਰ ਵੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟਿਕਾਣੇ ਤੇ ਛੱਡਣ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਥੋੜੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਫੋਨ ਆ ਗਿਆ ਇਹ ਪੁੱਛਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਅਸੀਂ ਠੀਕ-ਠਾਕ ਆਪਣੇ ਟਿਕਾਣੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਹਾਂ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਮਿਲਣ ਲਈ ਵੀ ਸੱਦਿਆ। ਜਸਵੀਰ ਨੇ ਮੇਰੇ ਕਾਰਨ ਕੰਮ ਤੋਂ ਵੀ ਛੁੱਟੀ ਕਰ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਮੈਂ ਤੇ ਡਾ. ਮਦਨਜੀਤ ਕੌਰ ਡਾ. ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੇ ਘਰ, ਜੋ ਇਥੇ ਹੀ ਵੱਸਦਾ ਸੀ (ਕੁੱਝ ਮਹੀਨੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੀ ਹਾਰਟ ਅਟੈਕ ਨਾਲ ਅਚਾਨਕ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ), ਪਹੁੰਚੇ, ਮਿਲ ਕੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਅਤੇ ਚਾਹ ਪੀ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ।

ਸੈਮੀਨਾਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਟੋਰਾਂਟੋ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਥੇ ਡਾ. ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਆਪਣਾ ਪਰਚਾ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਤੋਂ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੀ ਹੀ ਇੱਕ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਡਾ. ਨੋਇਲ ਕਿੰਗ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਡਾ. ਨੋਇਲ ਕਿੰਗ ਨਾਲ ਇਸ ਤੋਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਆਮ ਹੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਡੇ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਵਿਜ਼ਿਟਿੰਗ ਫੈਲੋ ਵੀ ਰਹੇ। ਡਾ. ਮੈਕਲਿਉਡ ਨੂੰ ਇਸ ਸੈਮੀਨਾਰ ਵਿਚ ਉਚੇਚਾ ਸੱਦਿਆ ਗਿਆ ਪਰ ਉਹ ਥੋੜੀ ਦੇਰ ਬੈਠ ਕੇ ਜਲਦੀ ਵਾਪਸ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਇਥੇ ਇੱਕ ਗੱਲ ਮੈਨੂੰ ਅਜੀਬ ਲੱਗੀ। ਪਰਚਾ ਪੜ੍ਹਦੇ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਨ ਵਿਚ ਟੋਕਿਆ ਕਿ ਆਦਰਸ਼ਚਕ ‘ਸ੍ਰੀ’ ਲਫਜ਼ ਨਹੀਂ ਵਰਤਣਾ ਇਹ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਦਾ ਲਫਜ਼ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ‘ਤੇ ਬੇਹੱਦ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਹੋਈ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਸਬੰਧ ਇੱਕ ਖਿੱਤੇ, ਇਲਾਕੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਜਾਤ, ਗੋਤ ਫਿਰਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲਾ ਇਨਸਾਨ ਏਨਾ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ ਅਤੇ ਤੰਗ ਦਿਲ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਡਾ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲਾ ਮਨੁੱਖ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੰਕੀਰਨ ਬਿਰਤੀਆਂ ਦਾ ਮਾਲਿਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਣੀ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਮੰਗ ਹੀ ਇਨਸਾਨ ਕੋਲੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਿਆਗ ਦੀ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਤੰਗ ਨਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਤਿਆਗਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਡਾ. ਮੈਕਲਿਉਡ ਦਾ ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪਿਸ਼ੌਰਾ ਸਿੰਘ ਵੀ ਸੈਮੀਨਾਰ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਕੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਸਬੰਧੀ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਹੀ ਅਪਨਾਇਆ। ਸਨਿਚਰ-ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਸੈਮੀਨਾਰ ਅਟੈਂਡ ਕਰਕੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੀ ਫਲਾਈਟ ਤੱਕ ਕਾਫੀ ਦਿਨ ਬਾਕੀ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਵੈਨਕੂਵਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਣਾ। ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਜਿਸ ਫਲਾਈਟ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਉਹ ਰਾਹ ‘ਚ ਬਦਲਣੀ ਪੈਣੀ ਸੀ। ਸ. ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਮੱਲ੍ਹੀ ਦੇ ਜੁਆਈ ਸ. ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਮਾਂਗਟ ਨੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਕੇ ਨਵੀਂ ਟਿਕਟ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਲਈ ਸਿੱਧੀ ਫਲਾਈਟ ਕਰਵਾਈ। ਕ੍ਰਿਸਮਿਸ ਨੇੜੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕੈਨੇਡਾ ਖੂਬ ਸਜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਸਰਦੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ ਫਿਰ ਵੀ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦ ‘ਤੇ ਨਿਆਗਰਾ ਫਾਲ ਦੇਖਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਇਆ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਭਤੀਜੇ ਹਰਦੇਵ ਦੇ ਸਹੁਰਿਆਂ ਸ. ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲ ਜਾਣ ਲਈ ਰੱਖਿਆ। ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਰਵਾਨਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 28 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਮੌਸਮ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਬਰਫ ਪੈ ਗਈ ਜੋ ਦੋ ਦਿਨ ਪੈਂਦੀ ਰਹੀ ਅਤੇ ਚਾਰ-ਚੁਫੇਰਾ ਬਰਫ ਦੀ ਚਿੱਟੀ ਚਾਦਰ ਨਾਲ ਢਕਿਆ ਗਿਆ।

(ਚਲਦਾ...)

ਸਿਆਣਿਆਂ ਦਾ ਕਿਹਾ

- (1) ਡਰ ਅਤੇ ਸ਼ੰਕਾ ਦਿਮਾਗ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।
- (2) ਹਰ ਅਸਫਲਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੁਛੋ-ਮੈਂ ਇਸ ਹਾਰ ਤੋਂ ਕੀ ਸਿੱਖਿਆ? ਤਦ ਹੀ ਤੁਸੀਂ ਰਾਹ ਦੇ ਰੋੜਿਆਂ ਉਪਰ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਹੋਰ ਉੱਚੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹੋ।
- (3) ਸਫਲਤਾ ਦਾ ਅਰੰਭ ਉਸਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਇਛਾ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
- (4) ਜੀਵਨ ਦੀ ਲੜਾਈ ਤੇਜ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਲੋਕ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਿੱਤਦੇ ਬਲਕਿ ਉਹ ਜਿੱਤਦੇ ਹਨ ਜੋ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਛੇਤੀ ਜਾਂ ਦੇਰ ਨਾਲ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਜਿੱਤਣਗੇ।
- (5) ਹਾਰੇ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ-ਪਹਿਲੇ ਉਹ ਜਿਹੜੇ ਕੁੱਝ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸੋਚਦੇ ਨਹੀਂ, ਦੂਸਰੇ ਉਹ ਜਿਹੜੇ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਲੇਕਿਨ ਕੁੱਝ ਕਰਦੇ ਨਹੀਂ।
- (6) ਮੋਨਾ ਸਿੱਖ ਸ਼ਰਧਾ ਤਾਂ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਹਮਦਰਦ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਸਕ ਵੀ, ਪਰ ਉਹ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।
- (7) ਅੱਜ ਮੇਨੇ ਜਾਂ ਹਿੰਦੂ ਨੂੰ ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਆਖ ਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਉਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਾ ਮੱਸਾ ਰੰਘੜ ਵਾਂਗ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ‘ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਵਰਗੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਹੈ।
- (8) ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਕੀ ਹੈ? ਮੁਖਿ ਤੇ ਹਰਿ ਚਿਤ ਮੈ ਜੁਧੁ ਬੀਚਾਰੈ।
- (9) ਸੱਚੇ ਸਿੱਖ ਵਾਸਤੇ ਪੰਥ ਬਚਾਉਣਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੈ, ਬਾਕੀ ਉਸ ਤੋਂ ਅਗਲੇਰੇ ਕਦਮ ਹਨ।
- (10) ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਭਗਤੀ ਅਤੇ ਯੁੱਧ ਦੋਵੇਂ ਨਾਲ ਨਾਲ ਚਲਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਨੇ ਧਰਮ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਵਾਸਤੇ ਯੁੱਧ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਵੀ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣਾ। ਸਿੱਖ ਨੇ ਧਰਮ ਵੀ ਇੰਜ ਨਿਭਾਉਣਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਯੁੱਧ ਜਿੱਤਣਾ ਹੋਵੇ।
- (11) ਸਿੱਖ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਵਿਚੋਂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਜੁਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਸਿੱਖ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਗੁੱਸੇ ਜਾਂ ਬਦਲੇ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ ਉੱਠ ਸਕਦੀ। ਸਿੱਖ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਹਮਲਾਵਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਉਠਦੀ ਹੈ, ਪਹਿਲਾਂ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ।
- (12) ਭਾਰਤ ਨਾਲੋਂ ਪੰਜਾਬ, ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਅੱਡ ਹੋਣਾ ਅਤੀਤ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਅਤਿਵਾਦ ਦੀ ਹੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦੀ ਦੇਣ ਹੈ।
- (13) ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚ ਤਾਂ ਤਕਲੀਫ ਅਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ।
- (14) ਇਨਸਾਨ ਜਿਹਦੇ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹਦੇ ‘ਚ ਯਕੀਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਹਾਸਲ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- (15) ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਅਤੇ ਅਕਲਮੰਦੀ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਬੰਮ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਪ੍ਰਤੀਬਧਤਾ ਟਿਕੀ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
- (16) ਜੇਤੂ ਆਪਣੀ ਜਿੱਤ ਵਾਸਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਤੇ ਵਚਨਬਧਤਾ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।
- (17) ਜਿੰਨੀ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਨੀ ਹੀ ਵੱਡੀ ਹਿੰਮਤ।
- (18) ਜਿੰਨਾ ਵੱਡਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਨੇ ਹੀ ਜਿੱਤਣ ਵਾਸਤੇ ਖੇਡਣ ਵਾਲੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਿਆਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।
- (19) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਹਾਰ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਸੁਰਖਿਆ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ।
- (20) ਜਿੱਤ ਦੀ ਸੋਚ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਨਵੇਂ ਮੌਕਿਆਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।
- (21) ਅਸਫਲ ਹੋਣਾ ਕੋਈ ਪਾਪ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਸਫਲਤਾ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਾ ਕਰਨਾ ਗੁਨਾਹ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ।
- (22) ਇੱਛਾ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਅੰਤਰ ਹੈ।
- (23) ਤੁਸੀਂ ਉਧਾਰ ਲਏ ਪੈਸੇ ‘ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।
- (24) ਸਫਲਤਾ ਉਹ ਵਸਤੂ ਨਹੀਂ ਜਿਹੜੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਬੰਧੀ ਮਿਲ ਜਾਵੇ, ਇਹਦੇ ਲਈ ਕਾਫੀ ਤਿਆਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
- (25) ਆਪਾਂ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਜਾਂ ਗੱਲ ਤੋਂ ਵੀ ਖੁਸ਼ੀ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਸਖਤ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਹੀ ਨਤੀਜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
- (26) ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਦੀ ਗਿਰਾਵਟ ਆਈ ਹੈ।

ਪ੍ਰੇਸ਼ਕਾਰ-ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾਖਾ



ਡਾ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਮਰਹੂਮ ਯੋਗੀ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਐਸਪਾਨੋਲਾ (ਨਿਊ ਮੈਕਸੀਕੋ) ਵਿਚ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਦਾਰੇ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ ਚਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਅਧਿਐਨ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਮੁਖੀ ਰਹੇ। ਇਸ ਤਸਵੀਰ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਦਾਇਗੀ ਭੋਜ ਮੌਕੇ ਆਪਣੀ ਇਕ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਸ਼ਾਂਤੀ ਕੌਰ ਦੀ ਰਸੋਈ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਵਿਧਾਨ

ਯਾਦਾਂ ਦੀ ਲੜੀ

ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਔਲਖ

ਇਹ ਗੱਲ 1960 ਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੇ ਮੇਰਾ ਦੋਸਤ ਹਾਕਮ (ਜਿਹੜਾ ਨਕਸਲੀ ਲਹਿਰ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨੇਤਾ (ਹਾਕਮ ਸਿੰਘ ਸਮਾਓ) ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ) ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ ਬਹੇਤਾ ਰੋਡ 'ਤੇ ਇਕ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਚੁਬਾਰੇ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਰਾਤ੍ਰਾ-ਬੀਤਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ। ਹਾਕਮ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ ਵਾਹਵਾ ਚੰਗੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੇ ਮਹਿੰਦਰਾ ਕਾਲਜ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਕਰਜ਼ੇ ਹੇਠ ਦੱਬੀ ਛੋਟੀ ਕਿਸਾਨੀ ਦਾ 'ਪੜ੍ਹਾਕੂ ਪੁੱਤ' ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਰੇਤ੍ਰੇ ਨੂੰ ਟਿਊਸ਼ਨਾਂ ਵਗੈਰਾ ਕਰ-ਕਰ ਧੂ-ਘਸੀਟ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬਹੇਤਾ ਰੋਡ ਵਾਲੇ ਜਿਸ ਚੁਬਾਰੇ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ, ਉਸ ਨਾਲ ਲੱਗਵਾਂ ਇਕ ਹੋਰ ਚੁਬਾਰਾ ਵੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਕ ਡਰਾਈਵਰ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਬੀਵੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੁਬਾਰਿਆਂ ਦਾ ਵਿਹੜਾ ਸਾਂਝਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ ਕੰਧ ਕੱਢੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਇਕ ਹੀ ਚੁਬਾਰੇ ਦੇ ਦੋ ਕਮਰੇ ਸਨ ਜਿਸ ਦੀ ਮਾਲਕਣ ਇਕ ਵਿਧਵਾ ਔਰਤ ਸੀ। ਇਸ ਚੁਬਾਰੇ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਮਾਲਕਣ ਨੇ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਦੇਣ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਦੇ ਅਗਲੇ ਵਿਹੜੇ ਨੂੰ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਕੇ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ 'ਦੋ ਮਕਾਨ' ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਦੋਵਾਂ ਚੁਬਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹੇਠੋਂ ਇਕ ਹੀ ਸਾਂਝੀ ਪੌੜੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡਾ ਚੁਬਾਰਾ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਫੇਰ ਡਰਾਈਵਰ ਵਾਲਾ। ਡਰਾਈਵਰ ਆਪ ਤਾਂ ਦਮੇ ਦਾ ਮਾਰਿਆ ਜਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ 23-24 ਸਾਲ ਤੇ ਉਹ ਸਾਥੋਂ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਸਾਲ ਹੀ ਵੱਡੀ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਾਲੇ ਤੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲ ਛੋਟੀ ਸੀ। ਦਮੇ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਿਹਤ ਵਾਲੇ ਉਸ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ ਅਨਜਾਣ ਬੰਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਮੁਟਿਆਰ ਦਾ ਪਿਉ ਸਮਝਣ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਵੀ ਖਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਦਮੇ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਡਰਾਈਵਰੀ ਕਿੱਤੇ ਦੀ ਪਿਰਤ ਕਾਰਨ ਉਹ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਰਾਤ ਦੀ ਰੋਟੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਦਾ ਆਦੀ ਵੀ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦੀ ਇਹ ਆਦਤ ਵਿਗੜੇ ਸ਼ਰਾਬੀਆਂ ਵਰਗੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਮੁਟਿਆਰ ਦਾ ਨਾਂ ਤਾਂ ਸੁਰਜੀਤ ਸੀ ਤੇ ਸੋਹਣੀ ਸੁਨੱਖੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨੇਕ ਤੇ ਸਾਧੂ ਸੁਭਾਅ ਦੀ ਸੀ। ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਇਸ ਸੁਹਣੇ ਤੇ ਸੁਨੱਖੇ ਮੁਹਾਵਰੇ ਵਿਚ ਇਕ ਉਦਾਸੀ ਜਿਹੀ ਘੁਲੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਗਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਇਤਨੀ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਕਾਫੀ ਸਖਤ ਚਪੇੜਾਂ ਖਾ ਲਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਤੇ ਇਹ ਚਪੇੜਾਂ ਹੋਰ ਵੱਜਣ ਦਾ ਭੈ ਆਈ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਅਜੇ ਉਸ ਅੰਦਰ ਘਰ ਕਰੀ ਬੈਠਾ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਗੁਆਂਢੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਸਬੰਧ ਕਾਫੀ ਅਪਣਤ ਵਾਲੇ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਸੁਰਜੀਤ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾਵਾਂ ਵਾਂਗ ਸਮਝਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਉਹ ਸਾਡੀ ਦਾਲ ਰੋਟੀ ਵੀ ਆਪ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਕੁਝ ਮੇਰੇ ਘਰ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦਹਾਲੀ ਤੇ ਕੁਝ ਆਪਣੇ

ਆਦਰਸ਼ਵਾਦੀ ਸੁਭਾਅ ਸਦਕਾ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਰਾਤ੍ਰਾ-ਬੀਤਾ ਚਾਲੂ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮੈਂ ਤੇ ਹਾਕਮ ਆਪਣੀ ਰੋਟੀ ਆਪ ਹੀ ਬਣਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਇਸ ਸਦਕਾ ਸਾਡੇ ਬਾਕੀ ਆਂਢੀ-ਗੁਆਂਢੀ ਸਾਨੂੰ ਕਾਫੀ ਸਾਧੂ ਮੁੰਡੇ ਸਮਝਦੇ ਸੀ ਤੇ ਸਾਡਾ ਨਾਲ ਲੱਗਵਾਂ ਡਰਾਈਵਰ ਗੁਆਂਢੀ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਸਮਝਦਾ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਰਾਤ ਦੀ ਰੋਟੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਉਹ ਵੀ ਬਹੁਤ ਨਿਮਰ ਤੇ ਸਾਧੂ ਇਨਸਾਨ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਘਰਵਾਲੀ ਨੂੰ ਉਚਾ-ਨੀਵਾਂ ਬੋਲਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸੁਣਿਆ। ਆਪਣੀ ਘਰਵਾਲੀ ਵਲੋਂ ਸਾਡੀ ਰੋਟੀ ਬਣਾ ਦੇਣ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬਲਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੀ ਰੋਟੀ-ਪਾਣੀ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਿਆ ਕਰੇ। ਅਸੀਂ ਵੀ ਸੁਰਜੀਤ ਨੂੰ 'ਭੈਣ ਜੀ' ਕਹਿ ਕੇ ਬੁਲਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਆਪਣੇ ਹੱਥੀ' ਆਪ ਹੀ ਰੋਟੀ ਬੱਪਣ' ਦਾ ਸਾਡਾ ਮਸਲਾ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੁਰਜੀਤ ਭੈਣ ਨੇ ਹੱਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੁਪਹਿਰ ਦੀ ਰੋਟੀ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਆਪ ਬਣਾਉਣ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੰਦੀ। ਜਦ ਹਾਕਮ ਕਾਲਜ ਤੋਂ ਤੇ ਮੈਂ ਟਿਊਸ਼ਨ ਪੜ੍ਹਾ-ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਵਾਪਸ ਚੁਬਾਰੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਆਇਆਂ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਪਈ ਹੁੰਦੀ। (ਮੈਂ ਧਰਮਪੁਰਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਸਥਿਤ 'ਪਟਿਆਲਾ ਗਿਆਨੀ ਕਾਲਜ' ਵਿਚ ਐਫ.ਏ. ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀ ਟਿਊਸ਼ਨ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਤੇ ਵਿਦਵਾਨੀ ਦੀਆਂ ਕਲਾਸਾਂ ਦੀਆਂ ਟਿਊਸ਼ਨਾਂ ਵੀ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸੀ)। ਸੁਰਜੀਤ ਭੈਣ ਦੀ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਇਤਨੀ ਦਿਲੀ ਸਾਂਝ ਪੈ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਕਸਰ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਆਪਣੇ ਦੁੱਖ-ਸੁੱਖ ਫਰੋਲਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ। ਉਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਘਰਵਾਲਾ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੱਲ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਇਕ ਵਾਰ ਵਿਕ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। 'ਮੁੱਲ ਦੀ' ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀ ਸਹੁਰਾ ਘਰ ਵਿਚ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਅੱਗੇ ਵਿਕ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਪੇਕਿਆਂ ਵਲੋਂ ਵੀ ਉਹ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਰ-ਖਪ ਹੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਦਾ ਗਲ ਭਰ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰਵਾਲੇ ਨੂੰ ਇਕ ਚੰਗਾ ਇਨਸਾਨ ਸਮਝਦੀ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਰਾਬ ਨਾ ਪੀਵੇ। ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਮੇ ਦਾ ਰੋਗੀ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਆਪਣਾ ਸਭ ਕੁਝ ਸਮਝਦੀ ਸੀ। ਤੇ ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਤਾਂ ਉਕਾ ਹੀ ਜਹਾਨ ਸੁੱਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਪਤੀ ਦੀ 'ਸੰਭਾਵੀ' ਮੌਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਭਵਿੱਖ ਕਾਲਾ ਹੀ ਕਾਲਾ ਵਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ। ਉਹ ਇਤਨੇ ਦੱਬੂ ਸੁਭਾਅ ਦੀ ਸੀ ਕਿ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ ਨਾ ਪੀਣ ਲਈ ਕਹਿਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਵੀ

ਨਹੀਂ ਸੀ ਰੱਖਦੀ। ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਕਹਿੰਦੀ, "ਵੀਰੋ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦਾਰੂ ਛੱਡਣ ਨੂੰ ਆਖੋ। ਬੇਨੂੰ ਉਹ ਬਹੁਤ ਚੰਗੇ ਮੁੰਡੇ ਸਮਝਦੇ। ਬੈਠੀ ਮੰਨ ਲੂ।" ਪਰ ਅਸੀਂ ਡਰਾਈਵਰ ਤੋਂ ਉਮਰ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਛੋਟੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ 'ਸ਼ਰਾਬ ਛੱਡਣ ਦੀ ਨਸੀਹਤ' ਨਾ ਦੇ ਸਕੇ।

ਅਖੀਰ ਉਹੀ ਗੱਲ ਹੋਈ ਜਿਸ ਦਾ ਸੁਰਜੀਤ ਭੈਣ ਨੂੰ ਡਰ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਮੇ ਦਾ ਰੋਗੀ ਉਸ ਦਾ ਘਰਵਾਲਾ ਇਕ ਦਿਨ ਸਖਤ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਖੰਘ ਛਿੜਨ ਲੱਗੀ ਕਿ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਬੰਦ ਹੋਣ ਦਾ ਨਾਂ ਹੀ ਨਾ ਲਿਆ। ਸਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਡਰਾਈਵਰ ਮਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਟਿਆਲੇ ਦੇ ਰਾਜਿੰਦਰਾ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਦੋ-ਚਾਰ ਡਰਾਈਵਰ ਮਿੱਤਰਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਸ ਦੀ ਖੁਬਰ ਸਾਰ ਲੈਣ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਾ ਆਇਆ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਇਕ-ਦੋ ਅਜਿਹੇ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਦੇ ਮਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਦੀ ਘਰਵਾਲੀ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਉਸ ਦੀ ਆਰਥਿਕ



ਹਾਲਤ ਵੀ ਬਹੁਤ ਮਾੜੀ ਸੀ। ਦਵਾਈਆਂ ਆਦਿ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਜਦ ਦਿੱਕਤ ਆਉਣ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਰੋਣਾ ਰੋਂਦੇ ਪਿੱਛੇ ਹੱਟਣ ਲੱਗੇ। ਬਸ ਉਹ ਕਦੀ-ਕਦਾਈਂ ਇਹ ਵੇਖਣ ਹੀ ਆਉਂਦੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ 'ਯਾਰ' ਨੂੰ ਮਰਨ ਵਿਚ ਅਜੇ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਦਿਨ ਲੱਗਣਗੇ। ਆਪਣੇ ਘਰਦਿਆਂ ਭਾਵ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਤੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣਦੀ। ਤਾਂ ਫਿਰ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਖਰਚੀਲੇ ਬੈਠ 'ਤੇ ਪਏ ਦੀ ਉਸ ਦੀ ਦੇਖ-ਭਾਲ ਕੌਣ ਕਰੇ? ਸੋ, ਜਿੰਨੀ ਕੁ ਨਿਭ ਸਕੀ ਤਾਂ ਇਹ ਨੈਤਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮੈਂ ਤੇ ਹਾਕਮ ਨੇ ਹੀ ਨਿਭਾਈ। ਉਹ ਵੀ ਪੈਸੇ ਪੱਖੋਂ ਨਹੀਂ, ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਪੱਖੋਂ। ਮੈਂ ਤੇ ਹਾਕਮ ਕੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰੋ ਕਿ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਕਮ ਨੇ ਹੀ ਇਹ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਈ। ਭਾਵੇਂ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਕਮ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਮੈਂ ਸੁਰਜੀਤ ਭੈਣ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸਾਂ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਤੇ ਦੇਖ ਕੇ ਮੈਂ ਅਕਸਰ ਰੋ ਵੀ ਪਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਬਹੁਤੀ ਮੁਸ਼ਕੱਤ ਕਰਨ ਤੇ ਝੱਲਣ ਵਿਚ ਮੈਂ ਅੰਤਾਂ ਦਾ ਕੋਹਤੀ ਸੀ। ਹਾਕਮ ਰਾਤ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ

ਵਿਚ ਡਰਾਈਵਰ ਕੋਲ ਰਹਿੰਦਾ ਤੇ ਦਿਨੇ ਵੀ ਉਹ ਕਾਲਜ ਘੱਟ-ਵੱਧ ਹੀ ਜਾਂਦਾ। ਸਾਰਾ ਉਹਤ-ਪੋਹਤ ਉਹ ਹੀ ਕਰਦਾ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਬੱਸ ਹਸਪਤਾਲ ਰੋਟੀ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਤੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਦਿਨੇ ਕੁਝ ਚਿਰ ਡਰਾਈਵਰ ਕੋਲ ਬਹਿ ਜਾਂਦਾ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਐਨੇ ਪਤਲੇ ਦਿਲ ਵਾਲਾ ਸਾਂ ਕਿ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਦੇ ਸੂਆ (ਇੰਜੈਕਸ਼ਨ) ਲਗਦਾ ਵੇਖ ਕੇ ਚੱਕਰ ਖਾ ਕੇ ਡਿੱਗ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਨਾ ਹੀ ਦਵਾਈਆਂ ਦਾ ਮੁਸ਼ਕ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਝੱਲਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਸੋ, ਡਰਾਈਵਰ ਦਾ ਜੋ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਹਾਕਮ ਨੇ ਹੀ ਕੀਤਾ।

ਪਰ ਅਫਸੋਸ! ਸਭ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦਮੇ ਦਾ ਰੋਗੀ ਭੈਣ ਸੁਰਜੀਤ ਦਾ ਘਰਵਾਲਾ ਬਚ ਨਾ ਸਕਿਆ। ਡਰਾਈਵਰ ਦੇ ਭਰਾ ਆਏ ਤਾਂ ਸਹੀ ਪਰ ਬਿਲਕੁਲ ਉਸ ਦੇ ਅਖੀਰਲੇ ਸਾਹਾਂ ਵੇਲੇ। ਆਪਣੇ ਭਾਈ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਲਿਜਾ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਤੇ ਹਾਕਮ ਵੀ ਸਸਕਾਰ ਵੇਲੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿੰਡ ਗਏ ਸੀ।

ਹੁਣ ਸੁਰਜੀਤ ਭੈਣ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਾਂ ਨਾਲ ਕੁਰਬਲ-ਕੁਰਬਲ ਕਰਦੇ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਬਿਲਕੁਲ ਕੱਲਮ-ਕੱਲੀ ਸੀ ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਮੌਕਾ ਤਾਤਦਿਆਂ ਹੀ ਉਸ ਦੁਆਲੇ ਆਪਣੇ ਜਾਲ ਸੁੱਟਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਾਲਾਂ ਦੀ ਪਕੜ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਾਹ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਨਿਰਬਲ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭਵ-ਸਾਗਰ ਵਿਚ ਘਿਰੀ ਹੋਈ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਭਵ ਸਾਗਰ ਵਿਚ ਘੁੰਮਣ-ਘੇਰੀਆਂ ਤੇ ਗੋਤੇ ਖਾਂਦੀ ਨੂੰ ਮੈਂ ਤੇ ਹਾਕਮ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਤਿਣਕਾ ਵਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗੇ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਤਿਣਕੇ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਕੀਤੀ।

ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਗੋਤੇ 'ਤੇ ਗੋਤਾ ਮਾਰਨ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਹਾਰ ਕੇ ਉਹ ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਨੂੰ ਤੇ ਹਾਕਮ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, "ਵੇ ਵੀਰੋ, ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਕਿਤੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਬਿਠਾ ਦਿਉ। ਮੈਨੂੰ ਬੋਝੇ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਭਰੋਸਾ ਐ, ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਗਲਤ ਥਾਂ 'ਤੇ ਨੀ ਸਿੱਟਦੇ।" ਪਰ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿੱਥੇ ਤੇ ਕਿਸ ਦੇ ਬਿਠਾਉਂਦੇ? ਸਾਨੂੰ ਸਮਾਜ ਤੇ ਔਰਤ ਦੇ ਇਸ ਪਾਸੇ ਦਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਉਕਾ ਹੀ ਕੋਈ ਤਜ਼ਰਬਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਇਨਸਾਨੀ ਹਮਦਰਦੀ ਸੀ। ਪਰ ਇਕੱਲੀ ਇਨਸਾਨੀ ਹਮਦਰਦੀ ਕੀ ਕਰਦੀ? ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਜੂਝਣ ਲਈ ਸਮਾਜਕ ਸੂਝ, ਦੂਰ-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੇ ਤਜ਼ਰਬੇ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਉਸ ਵਕਤ ਅਸੀਂ ਲਗਪਗ ਕੋਰੇ ਹੀ ਸਾਂ। ਸੁਰਜੀਤ ਭੈਣ ਦੇ ਸੰਕਟ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਅਖੀਰ ਹਾਕਮ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਇਕ ਵਿਉਂਤ ਆਈ। ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਆਪਾਂ ਸੁਰਜੀਤ ਭੈਣ ਨੂੰ ਨੇਕ ਦੇ ਬਿਠਾ ਦਿੰਨੇ ਐ।" ਨੇਕ (ਹਰਨੇਕ) ਮੇਰਾ ਵੱਡਾ ਭਾਈ ਸੀ। ਜਵਾਨੀ ਵਿਚ ਪੈਰ ਰੱਖਦਿਆਂ ਹੀ ਉਹ ਵੈਲਪੁਣਿਆਂ ਵਿਚ

ਪੈਰ ਧਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ ਬਾਈ-ਤੋਈ ਕੁ ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ ਤੇ ਉਦੋਂ ਤਕ ਉਹ ਵਿਹਲਾ ਰਹਿਣ ਤੇ ਨਸ਼ਾ-ਪਾਣੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਫੀ ਆਦੀ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਉਸ ਨਾਲ ਬਣਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਸੀ ਸਾਡੇ ਘਰ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦਹਾਲੀ ਦੇ ਖੂਹ ਵਿਚ ਸੁੱਟਣ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਫਜ਼ੂਲ ਦੇ ਖਰਚੇ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹੱਥ ਸੀ।

ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਜੇ ਉਹ ਖੇਤੀ ਦਾ ਕੰਮ-ਧੰਦਾ ਸੰਭਾਲਦਾ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਘਰ ਦੀ ਐਨੀ ਮੰਦੀ ਹਾਲਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਣੀ। ਇਕ ਵਿਹਲਾ ਤੇ ਨਸ਼ੇਤੀ ਤੇ ਉਤੋਂ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨੀ ਪੁੱਤ, ਭਲਾ ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਕੋਈ ਧੀ ਵਾਲਾ ਆਪਣੀ ਧੀ ਉਸ ਦੇ ਲੜ ਕਿਵੇਂ ਲਾ ਦਿੰਦਾ? ਮੈਂ ਹਾਕਮ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਅੱਗੇ ਸਿਰ ਮਾਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, "ਨੇਕਾ, ਇਹਨੂੰ ਕਿਹੜੀ ਕਮਾਈ ਕਰ ਕੇ ਖਵਾਦੂ ਮਾਹਲ-ਪੂੜੇ? ਉਹਨੇ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਈ ਸਾਡਾ ਘਰ ਉਜਾੜਨ 'ਤੇ ਲੱਕ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ।" ਪਰ ਹਾਕਮ ਦੀ ਦਲੀਲ ਸੀ ਕਿ ਜਦ ਘਰ-ਬਾਰ ਵਾਲਾ ਬਣ ਗਿਆ ਆਪੇ ਸੁਧਰ ਜੂ। ਸੁਰਜੀਤ ਭੈਣ ਬਹੁਤ ਸਿਆਣੀ ਐ। ਆਪੇ ਸਾਂਭ ਲੂ ਸਭ ਕੁਸ਼।

ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਹਾਕਮ ਦੀ ਦਲੀਲ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਠੀਕ ਲੱਗੀ ਪਰ ਫਿਰ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਮਾਜ ਆ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ। ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਉਮਰ ਵਿਚ ਵੀ ਮੈਂ ਖਾਸਾ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦੀ ਸੀ ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਸਮਾਜਿਕ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਮੈਂ ਸਮਾਜ ਨਾਲ ਮੱਥਾ ਲਾਉਣ ਦਾ ਜੇਰਾ ਨਾ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਜਨਾਨੀ, ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਮੁੱਲ ਦੀ, ਆਪਣੇ ਘਰ ਲੈ ਜਾਣੀ ਨਮੋਸ਼ੀ-ਜੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਐ। ਮੈਂ ਹਾਕਮ ਦੀ ਜ਼ੁਅਰਤ ਭਰੀ ਸੋਚ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਸੁਰਜੀਤ ਭੈਣ ਨੂੰ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਅਨੁਰਾ ਹੀ ਅਨੁਰਾ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਇਕ ਦਿਨ ਜਦ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਤਹੱਈਆ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲੈਣ ਆਏ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਇਸ ਅਨੁਰੇ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਗਰ ਹੋ ਤੁਰੀ। ਤੁਰੀ ਤੇ ਗੁਆਚ ਗਈ। ਐਸੀ ਗੁਆਚੀ ਕਿ ਮੁੜ ਕੋਈ ਥਰੁ ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗਾ। ਪਤਾ ਤਾਂ, ਤਾਂ ਲੱਗਦਾ ਜੇ ਕੋਈ ਬਹੁ-ਪਤਾ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ। ਤਿੱਖੀ ਚਲਦੀ ਅਨੁਰੀ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਆਏ ਦਰੱਖਤ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟੇ ਸੁੱਕੇ ਪੱਤਿਆਂ ਦੇ ਟਿਕਾਣਿਆਂ ਦਾ ਵੀ ਪਤਾ ਹੁੰਦੇ ਕੋਈ? ਬੋਝੇ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ 'ਸੁਰਜੀਤ ਭੈਣ' ਸਾਡੇ ਚੇਤਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਵਿਸਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ।

ਪਿਛਲੇ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਜਦ ਕਦੇ ਵੀ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਯਾਦਾਂ ਦੀ ਬੁਖਾਰੀ ਵਿਚ ਹੱਥ ਮਾਰਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਸੁਰਜੀਤ ਭੈਣ ਵਾਲੀ ਪੋਟਲੀ ਵੀ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹੱਥ ਵਿਚ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਅਤੀਤ ਦੀ 17-18 ਸਾਲ ਦੀ ਆਪਣੀ ਉਸ ਉਮਰ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਇਹ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰਨ ਨੂੰ ਕਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, "ਤੂੰ ਕਿੱਥੇ ਐ... ਸੁਰਜੀਤ ਭੈਣ?" ਤੇ ਮੇਰੀ ਚੁੱਪ ਆਵਾਜ਼ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨੇਰੇ ਦੇ ਖਲਾਅ ਵਿਚ ਗੁਆਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਦੇ ਸੁਰਜੀਤ ਭੈਣ ਗੁਆਚ ਗਈ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਮਨੁੱਖੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਵਿਧਾਨ।

ਗੁਰਦਿਆਲ ਦਲਾਲ

ਲਾਜੇ (ਲਾਜਵੰਤੀ) ਸਾਡੀ ਚਾਰ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਇੱਕੋ-ਇਕ ਭੈਣ ਸੀ। ਜੇ ਉਹ ਜਿਉਂਦੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਐਤਕੀ ਰੱਖਤੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚਾਰੇ ਜਿਉਂਦੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਰੱਖਤੀ ਬੰਨ੍ਹਣੀ ਸੀ। ਅਠਾਹਟ ਸਾਲ ਦੀ ਲਾਜੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਪੋਤੇ ਦੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਬੈਠ ਚਾਈ-ਚਾਈ ਇਹ ਰਸਮ ਨਿਭਾਉਣੀ ਸੀ। ਉਹ ਵਿਚਾਰੀ ਤਾਂ ਅੱਜ ਤੋਂ ਪੈਂਹਟ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਭੋਗ ਕੇ ਮਰ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਦਸ ਦਿਨ ਮਗਰੋਂ ਮੇਰਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਮੇਰੇ ਜਨਮ ਵੇਲੇ ਮੇਰੇ ਪਿਓ ਮਰੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸਵਾ ਮਹੀਨਾ ਲੰਘ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੇ ਚਾਰ ਮੁੰਡੇ ਬਚੇ ਰਹਿ ਗਏ। ਚਾਰੇ ਪੈਂਹਟ ਸਾਲ ਤੋਂ ਨੱਬੇ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ, ਚਾਰਾਂ ਦੇ ਧੀਆਂ ਪੁੱਤਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਪਰਿਵਾਰ।

ਰੱਖਤੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚਲੀਆਂ ਧੀਆਂ ਆਪਣੇ ਵੀਰਾਂ ਦੇ ਰੱਖਤੀ ਬੰਨ੍ਹਣ ਲਈ ਭੱਜੀਆਂ ਫਿਰਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਸਾਡੇ ਚਾਰਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਗੁੱਟ ਖਾਲੀ ਦੇ ਖਾਲੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਨਾ ਲਾਜੇ ਦੇਖੀ, ਨਾ ਆਪਣਾ ਪਿਓ। ਵੱਡਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਧਰੋਂ ਫੋਟੋ

ਹੀ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਪਰ ਵਿਅਰਥ। ਮੇਰੇ ਜੰਮਣ ਮਗਰੋਂ ਰੱਖਤੀ ਦੇ ਪੈਂਹਟ ਤਿਉਹਾਰ ਲੰਘ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਤਿਉਹਾਰ ਦਾ ਚਾਰਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਤਿੰਨੋਂ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਇਸ ਦਿਨ ਲਾਜੇ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਹੰਝੂ ਵਹਾਉਂਦੇ ਹੋਣ ਪਰ ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਹ ਵਿਚਾਰੀ ਕਦੀ ਦੇਖੀ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਕਿਸ ਸ਼ਕਲ ਨੂੰ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਲਿਆ ਕੇ ਹੰਝੂ ਵਹਾਉਂਦਾ?

ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੇ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਕਦੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਲਾਜੇ ਪੁੱਜ ਕੇ ਸੋਹਣੀ ਤੇ ਤਿੱਖੇ ਨੈਣ-ਨਕਸ਼ਾਂ ਵਾਲੀ ਗੋਰੇ ਰੰਗ ਦੀ ਕੁੜੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਮੋਟੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਸਦਾ ਲੋਅ ਪਾਈ ਹੁੰਦੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਿੱਕੇ-ਨਿੱਕੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਝਾਜਰਾਂ ਛਣਕਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ। ਘਰ ਵਿਚ ਇੱਕੋ-ਇਕ ਕੁੜੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਖਿਡਾਉਣ ਲਈ ਮੇਰੇ ਤਿੰਨੋਂ ਭਰਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਲੜਦੇ। ਫਿਰ ਲਾਜੇ ਦੇ ਵੱਡੀ ਮਾਤਾ ਨਿਕਲ ਆਈ। ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਖਰੀਡਾਂ ਵਾਲੇ ਫੋਤਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਸਰੀਰ ਭਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵੀ ਫੋਤਿਆਂ ਨੇ ਢੱਕ ਲਈਆਂ ਤੇ ਉਹ ਤੜਫ-ਤੜਫ ਕੇ ਮਰ ਗਈ। ਘਰ ਵਿਚ ਐਨੇ ਲੋਕ ਪਹਿਲਾਂ ਮਰਦੇ ਆਏ ਸਨ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਟੱਬਰ ਦੇ ਜੋ ਲਹੂਰ

ਲਾਜੇ ਭੈਣ ਦਾ ਚਿਹਰਾ

ਹੋਏ, ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਸੁਣੇ। ਇਸ ਸਾਲ ਚੌਵੀ ਅਗਸਤ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਰੱਖਤੀ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦੇ ਰੱਖਤੀ ਬੰਨ੍ਹਣ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਗਈ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਨੂੰਹ ਮੇਰੇ ਬੇਟੇ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਸਮੇਤ ਜਲੰਧਰ। ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਤੋਂ ਮੇਰੀ ਧੀ ਵਲੋਂ ਭੇਜੀ ਰੱਖਤੀ ਮੇਰੇ ਬੇਟੇ ਨੇ ਦੋ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਗੁੱਟ 'ਤੇ ਸਜਾ ਲਈ ਸੀ। ਖੈਰ, ਘਰ ਵਿਚ ਮੈਂ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਸਾਂ। ਨਾਸਤਾ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਸਾਈਕਲ ਚੁੱਕਿਆ ਤੇ ਦੋਰਾਹੇ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਦੁੱਧ ਲੈਣ ਲਈ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਅਜੇ ਨਹਿਰ ਦਾ ਪੁਲ ਲੰਘਿਆ ਹੀ ਸਾਂ ਕਿ ਬੜੇ ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਬਾਰਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਮੈਂ ਪੁਲ ਹੇਠ ਰੁਕ ਗਿਆ। ਮੈਥੋਂ ਕੁਝ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਕੁੜੀਆਂ ਮੀਂਹ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਪੁਲ ਦੇ ਥਮਲੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਸਨ। ਉਹ

ਤਿੰਨੋਂ ਹੀ ਦਸ-ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਤਿੰਨਾਂ ਕੋਲ ਨਿੱਕੇ-ਨਿੱਕੇ ਝੋਲੇ ਸਨ ਤੇ ਉਹ ਆਪਸ ਵਿਚ ਹੱਸ-ਹੱਸ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੀਆਂ ਇਕ ਦੂਜੀ ਨੂੰ ਧੱਕੇ ਮਾਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਕੁੜੀ ਸੰਗਦੀ-ਸੰਗਦੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਈ ਤੇ ਆਪਣੇ ਝੋਲੇ ਵਿਚੋਂ ਹੱਥੀ ਬਣਾਈ ਸਾਧਾਰਨ ਜਿਹੀ ਰੱਖਤੀ ਕੱਢਦੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, "ਬਾਬਾ ਜੀ, ਮੈਥੋਂ ਰੱਖਤੀ ਬੰਨ੍ਹਵਾ ਲਵੋ।"

"ਕਿਉਂ ਬੰਨ੍ਹਵਾਵਾਂ ਮੈਂ ਤੈਥੋਂ ਰੱਖਤੀ? ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਕੀ ਲਗਦੀ ਏ?" ਮੈਂ ਹੱਸ ਕੇ ਉਹਦੇ ਚਿਹਰੇ ਵਲ ਦੇਖਦਿਆਂ ਕਿਹਾ। ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਰਮਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਚੁੰਨੀ ਠੀਕ ਕੀਤੀ ਤੇ ਧਰਤੀ ਵਲ ਨੂੰ ਦੇਖਦੀ ਬੋਲੀ, "ਬੰਨ੍ਹਵਾ ਲਵੋ ਬਾਬਾ ਜੀ, ਚਾਹੇ ਦੋ ਰੁਪਏ ਹੀ ਦੇ ਦੇਣਾ।"

"ਤੂੰ ਦੋ ਰੁਪਏ ਕੀ ਕਰਨੇ ਨੇ?" ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ।

"ਪੰਜ-ਸੱਤ ਬੰਦੇ ਬੰਨ੍ਹਵਾ ਲੈਣਗੇ ਤਾਂ ਆਟਾ ਲੈ ਕੇ ਘਰ ਚਲੀ ਜਾਵਾਂਗੀ।" ਉਹ ਬੋਲੀ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਉਸ 'ਤੇ ਤਰਸ ਆਇਆ। ਮੈਂ ਪਰਸ ਕੱਢਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸੌ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਕੋਈ ਨੋਟ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

"ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਹੈਗੇ ਕੁੜੀਏ ਮੇਰੇ

ਕੋਲ।" ਮੈਂ ਕਿਹਾ।

"ਕੋਈ ਨਾ ਬਾਬਾ ਜੀ, ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਹੈਗੇ ਤਾਂ ਨਾ ਸਹੀ, ਰੱਖਤੀ ਤਾਂ ਬੰਨ੍ਹਵਾ ਲਵੋ।" ਉਹ ਬੋਲੀ। ਮੈਂ ਹੱਸ ਕੇ ਆਪਣਾ ਗੁੱਟ ਉਹਦੇ ਮੂਹਰੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਕਿਹਾ, "ਲੈ ਬੰਨ੍ਹ ਦੇ।" ਰੱਖਤੀ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਉਹ ਜਾਣ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਿਹਾ, "ਸੁਣ ਗੱਲ।"

"ਕੀ?" ਉਹ ਮੇਰੇ ਚਿਹਰੇ ਵਲ ਦੇਖਦੀ ਬੋਲੀ।

"ਤੇਰਾ ਨਾਂ ਕੀ ਏ?"

"ਲਾਜੇ।" ਉਹ ਸੰਗਦੀ ਬੋਲੀ।

ਮੈਂ ਡੋਰ-ਡੋਰ ਖੜਾ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਅੱਖਾਂ ਉਛਲੀਆਂ। ਮੈਂ ਲੱਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਲਾਜੇ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋਵੇ। ਮੈਂ ਪਰਸ 'ਚੋਂ ਸੌ ਦਾ ਨੋਟ ਕੱਢ ਕੇ ਉਸ ਵਲ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ।

"ਨਾ ਬਾਬਾ, ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਤੇਰੇ ਸੌ ਦੇ ਨੋਟ ਦੀ।" ਉਸ ਦਾ ਮੂੰਹ ਲਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਪਿੱਠ ਘੁਮਾ ਕੇ ਕੁੜੀਆਂ ਵਲ ਨੂੰ ਦੌੜ ਗਈ। ਮੈਂ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਿਆ, ਜਿੰਨੀ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਮੀਂਹ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਸੇ ਨਾਲ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚੋਂ ਹੰਝੂ ਵਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਭੈਣ ਲਾਜੇ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਕੁੜੀ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਹੀ ਦਿਖਦਾ ਰਿਹਾ।

ਹਰ ਕੰਮ 'ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ' ਕਰਨ 'ਚ ਯਕੀਨ ਰੱਖਦੇ ਹਰਭਜਨ ਮਾਨ

ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਟਹਿਣਾ*

ਜ਼ਰਾ ਯਾਦ ਕਰੋ ਉਹ ਵੇਲਾ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਅਲੱਭੇ ਜਿਹੇ ਮੁੰਡੇ ਨੇ 'ਚਿੱਠੀਏ ਨੀ ਚਿੱਠੀਏ' ਜ਼ਰੀਏ ਜਲੰਧਰ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ 'ਤੇ ਦਸਤਕ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਚਿੱਠੀ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਭਾਗ ਖੋਲ੍ਹ



ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਉਹ ਦਿਨ ਤੇ ਆਹ ਦਿਨ ਉਹ ਮੁੰਡਾ ਹਰਭਜਨ ਮਾਨ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ਼ ਏਨਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕਦੇ ਗਾਇਕੀ ਕਰਕੇ ਤੇ ਕਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਦੀ ਧੱਕਾ ਸਟਾਰਟ ਗੱਡੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਬਦਲੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਛਾਂਵਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਗੁੜ੍ਹਤੀ 'ਚ ਮਿਲੀ ਚੀਜ਼ ਬੰਦੇ ਦੇ ਸਾਹਾਂ 'ਚ ਸਮਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਹੀ ਸਭ ਹਰਭਜਨ ਦੀ ਗਾਇਕੀ 'ਚੋਂ ਦਿਸਦਾ ਹੈ। ਬਾਪੂ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਪਾਰਸ ਦੀ ਕਵੀਸ਼ਰੀ ਕਲਾ ਨਾਲ਼ ਮਿਲਦੀ-ਜੁਲਦੀ ਉਸ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਤੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਪੁਰਾਣੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਮਨੋਰੰਜਨ ਵਿਧਾਵਾਂ ਦਾ ਚੇਤਾ ਵੀ ਕਰਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਦੇ ਝੱਖੜਾਂ ਕਾਰਨ ਕਾਹਲੇ ਪੈਂਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਵੀ ਕਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਅੱਜ ਹਰਭਜਨ ਮਾਨ ਪਹਿਲੀ ਪਾਲ ਦੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਮੋਹਰੀ ਦਿਸ ਰਿਹਾ ਤੇ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਨੇਮੇ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦਾ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਪਾਏ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਵੀ ਅਣਦੇਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਗੱਲ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦੇ ਗੀਤਾਂ- 'ਜੱਗ ਜੰਕਸ਼ਨ ਰੇਲਾਂ ਦਾ', 'ਜਗ ਜਿਉਂਦਿਆਂ ਦੇ ਮੇਲੇ', 'ਗੱਲ੍ਹਾਂ ਗੋਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਟੋਏ', 'ਮਿਰਜ਼ਾ', 'ਦਿਲ ਡੋਲ ਗਿਆ' ਆਦਿ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਫ਼ਿਲਮਾਂ 'ਜੀ ਆਇਆਂ ਨੂੰ' ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ 'ਹੀਰ ਰਾਂਝਾ' ਦੀ ਹੋਵੇ, ਦੋਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਮਣਾਂਮੁਹੀਂ ਦਾਦ ਮਿਲੀ।

ਹਰਭਜਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਗੁਰਮੇਵਕ ਨੂੰ ਵੀ

ਗਾਇਕੀ 'ਚ ਲਿਆਂਦਾ, 'ਸਤਰੰਗੀ ਪੀਘ' ਸਮੇਤ ਕਈ ਕੈਸਿਟਾਂ ਵਿਚ ਇਕੱਠਿਆਂ ਗਾਇਆ, ਪਰ ਹਾਲੇ ਉਸ ਦਾ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਹੋਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਪਤਿਆ-ਲਿਖਿਆ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹਰਭਜਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੈ, ਉਹ ਗਾਇਕੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਮਨੋਰੰਜਨ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ, ਸਗੋਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਗੀਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਨੇ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਗੀਤ ਲੋਕ ਸੱਚਾਈਆਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕ ਗਾਇਕੀ ਨਾਲ਼ ਗੂੜ੍ਹੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਬਿਆਨਣ ਲਈ ਇੱਕੋ ਉਦਾਹਰਣ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ 'ਲਾ...ਲਾ...ਲਾ...ਲਾ' ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਪਿਆਰ ਉਸਦੇ 'ਮਿਰਜ਼ੇ' ਨੂੰ ਹੀ ਮਿਲਿਆ।

ਹਰਭਜਨ ਸਮੇਤ ਮਸਾਂ ਦਰਜਨ ਭਰ ਅਜਿਹੇ ਕਲਾਕਾਰ ਹੋਣਗੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਵੱਛ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਦੀ ਜੋਤ ਬਾਲੀ। ਹੈਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਕਬਾਲ ਮਾਹਲ ਦੇ ਜੀਵਨਨਾਮੇ ਵਾਲੀ ਸੀ.ਡੀ. ਵਿਚਲੇ ਹਰਭਜਨ ਮਾਨ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਵਾਲੇ ਹਰਭਜਨ ਨਾਲ਼ ਮਿਲਾ ਕੇ ਦੇਖੀਦਾ ਹੈ। ਏਨੀ ਸਫ਼ਲਤਾ ਉਸ ਦੀ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਦੀ ਘਾਲਣਾ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਹੈ। ਉਹ ਘਾਲਣਾ, ਜਿਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਛੱਡ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ਼ ਮੁੜ ਗੂੜ੍ਹੀ ਸਾਂਝ ਪਾਈ, ਡਾਲਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਆਪਣਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ।

ਅੱਜ ਭਾਵੇਂ ਪੰਜਾਬੀ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਤੇ ਗਾਇਕੀ ਦੋਹਾਂ ਵਿਚ 'ਮਾਨ' ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਹੈ, ਪਰ ਹਰ ਗਾਇਕ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦਾ ਧੁਰਾ ਸਟੇਜੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੀ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਗਾਇਕ ਦੀ ਹਰਮਨਪਿਆਰਤਾ ਦਰਸਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ਼-ਨਾਲ਼ ਸਿਨੇਮੇ ਵੱਲ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

'ਮੌਜ ਮਸਤੀਆਂ' ਤੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਜਦੋਂ 'ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ' ਜ਼ਰੀਏ ਹਰਭਜਨ ਮਾਨ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਨਾਲ਼-ਨਾਲ਼ ਕਈ ਹਿੰਦੀ ਚੈਨਲਾਂ 'ਤੇ ਦਿਸਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸੰਗੀਤ ਮੰਡੀ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਬੱਝੀ ਹੈ ਕਿ ਪਤਝੜ ਦੇ ਦਿਨ ਬਹਾਰ 'ਚ ਬਦਲ ਜਾਣਗੇ। ਇਹ ਉਮੀਦ ਇਸ ਕਰਕੇ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੀ ਕਲਮ, ਜੈਦੇਵ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਤੇ ਹਰਭਜਨ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਇੱਕੋ ਸੀ.ਡੀ./ਕੈਸਿਟ ਵਿਚ ਕਿੱਕਲੀ ਪਈ ਹੈ। ਹਰਭਜਨ ਦੀ 'ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ' ਸਭ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ 'ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ' ਸੁਣਨੀ ਪਵੇਗੀ, ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੁੱਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ-ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਹਰਭਜਨ ਦੀ ਗੀਤ ਚੋਣ ਤੋਂ ਬਲਿਹਾਰੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਰਭਜਨ ਉਮੀਦ 'ਤੇ ਸੋ ਫ਼ੀਸਦੀ ਖਰਾ ਉਤਰਦਾ ਹੈ। ਬਾਪੂ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਪਾਰਸ ਦੀਆਂ ਸਮਝਾਉਣੀਆਂ ਉਸ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਾਫ਼ ਝਲਕਦੀਆਂ ਨੇ। ਉਹ ਵਰਤਮਾਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਲ਼ ਨਹੁੰ-ਮਾਸ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸ਼ਾਅਦੀ ਭਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾਲ਼-ਨਾਲ਼

ਲੋਕ ਤੱਥਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਸੱਚਾਈਆਂ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ।

'ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ' ਗੀਤ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਹੈ ਇਸ ਟੱਪੇਮਾ ਗੀਤ ਨੂੰ ਰੈਪ ਦੇ ਤੁੜਕੇ ਨਾਲ਼ ਖੂਬਸੂਰਤ ਅੰਦਾਜ਼ 'ਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਦੇ 'ਲੋਈ ਲੋਈ' ਦੀ ਗੱਲ ਤੇ ਕਦੇ 'ਤਾਣੀ ਤਾਣੀ' ਤੋਂ 'ਗਾਨੀ ਗਾਨੀ' ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਅਗਲੇਰੀ ਗੱਲ ਕਮਾਲ ਦੇ ਢੰਗ ਨਾਲ਼ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਹਰਭਜਨ ਵਰਗੇ ਸੀਨੀਅਰ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਂ ਜ਼ੁਬਾਨ ਨਾਲ਼ ਮੋਹ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਦੇਖੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਿਰ ਮਾਣ ਨਾਲ਼ ਉਚਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਭਰਦੇ ਕਲਾਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ੁਬਾਨ ਨਾਲ਼ ਜਬਰ ਜਿਨਾਹ ਕਰਦਿਆਂ ਦੇਖੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸੋਚ ਘੁੰਮਣਘੇਰੀਆਂ 'ਚ ਫਸ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜੰਮਿਆਂ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਰਭਜਨ ਮਾਨ ਨੇ 'ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ' ਵਿਚ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਮਮਤਾ ਵਾਲਾ ਜਿਹੜਾ ਗੀਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਨੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਓਨੀ ਘੱਟ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪਿੱਛਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਪੈਰ ਪਸਾਰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਹੰਭਲਿਆਂ ਦੀ



ਲੋੜ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਆਖਿਆ ਹੈ:

ਮੈਂ ਪੰਜਾਬੀ ਗੁਰੂਆਂ ਪੀਰਾਂ ਅਵਤਾਰਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ, ਮਾਂ ਦੀ ਮਮਤਾ ਵਰਗੀ ਮਿੱਠੀ ਦੁੱਧ ਵਿਚ ਮਿਸ਼ਰੀ ਘੋਲੀ, ਰੱਜ ਰੱਜ ਲਾਡ ਲਭਾਇਆ ਤੈਨੂੰ, ਲੋਰੀਆਂ ਨਾਲ਼ ਖਿਡਾਇਆ ਤੈਨੂੰ, ਮੈਂ ਹੀ ਬੋਲਣ ਲਾਇਆ ਤੈਨੂੰ, ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਮੇਰਾ ਪਿਆਰ ਵੇ ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਮਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ, ਮੈਨੂੰ ਇਉਂ ਨਾ ਮਨੋਂ ਵਿਸਾਰ, ਵੇ ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਮਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਆਂ।

ਦਾਰੂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਰਚ ਗਈ ਏ। ਹਰ ਕਲਾਕਾਰ ਦਾਰੂ ਦੀਆਂ ਸਿਫ਼ਤਾਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ

ਵਿਆਹਾਂ ਵਿਚਲੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਮੌਕੇ ਸ਼ਰਾਬੀਆਂ ਨੇ ਹੀ ਭੰਗਤਾ ਪਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ। ਪਰ ਹਰਭਜਨ ਉਹ ਕਲਾਕਾਰ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ-ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਵਿਅੰਗ ਕਰਦੇ ਤੇ ਨਾਲ਼-ਨਾਲ਼ ਸ਼ਰਾਬੀਆਂ ਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਬਾਰੇ ਖੁਲਾਸਾ ਵੀ:

ਰਾਤੀਂ ਪੀਣੀ ਸੁਭਾ ਪਛਤਾਉਣਾ, ਕੰਨਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਲਾਉਣਾ, ਸ਼ਰਾਬੀਆਂ ਦੀ ਆਦਤ ਹੈ।

'ਹੁੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ ਜਗ ਵਿਚ ਰੰਗ ਤਮਾਸ਼ੇ' ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਹਿਰਵਾਨ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜਵਾਨ ਪੁੱਤ ਤੁਰ ਜਾਣ ਦੇ ਦੁੱਖ 'ਚ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਮਾਪੇ ਅੱਥਰੂ ਵਹਾਉਂਦੇ ਨੇ, ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਆਪਣੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ 'ਚ ਮਸ਼ਰੂਫ਼ ਰਹਿੰਦੇ, ਪਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਨ 'ਤੇ ਲੱਗੀ ਹੁੰਦੀ ਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੀੜ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਪਛਾਣਦਾ।

ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਪੂਰਨ ਪੁੱਤ ਪਰਦੇਸੀ' ਤੋਂ ਇੱਛਰਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਮਾਂਵਾਂ' ਗੀਤ ਭਾਵੁਕਤਾ ਦੇ ਸਾਗਰ ਵਿਚ ਰੋੜ੍ਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ

'ਦੋਣ ਲਈ ਦਿਲਬਰੀਆਂ ਤੂੰ ਜੋ ਕੀਤੇ ਸਨ ਵਾਅਦੇ, ਉਹ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਹੋਰ ਸਗੋਂ ਦਿਲ ਤੋੜ ਗਏ' ਗੀਤ ਸਮਾਂ ਬੰਨ੍ਹ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। 'ਜਦੋਂ ਨੱਚੀ ਤੂੰ, ਨੱਚੀ ਤੂੰ ਨੱਚੀ, ਗੱਲ ਸੋਹਣੀਏ ਕਰਾ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਸੱਚੀ ਕਿ ਪਿਤ 'ਚ ਭੂਚਾਲ ਆ ਗਿਆ' ਗੀਤ ਮਨ ਦੇ ਮੋਰ ਨੂੰ ਪੈਲਾਂ ਪੁਆਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ 'ਟੀ.ਸੀਰੀਜ਼' ਵੱਲੋਂ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨਾਲ਼ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ 'ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ' ਹਰ ਸਰੋਤੇ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਆਵੇਗੀ। ਇਹ ਕੈਸਿਟ ਮਾਰਕੀਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੋਤਸ਼ੀਆਂ ਦੀਆਂ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਤ ਪਾਵੇਗੀ, ਜਿਹੜੇ ਆਖਦੇ ਨੇ ਕਿ ਸੋਲੇ ਕੈਸਿਟਾਂ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਗੀਤ 'ਤੇ ਹੁਣ ਚੰਗੇ ਦਿਨ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੇ।

*ਫ਼ੋਨ:91-98141-78883

ਰੱਬਾ ਰੰਡੀਆਂ ਨਾ ਹੋਣ ਮੁਟਿਆਰਾਂ, ਕਿਸੇ ਗੱਭਰੂ ਦੀ ਨਾਰ ਨਾ ਮਰੇ

ਜਸਬੀਰ ਢੰਡ

ਮੇਰੇ ਸਾਹਵੇਂ ਨੇੜਿਓਂ ਤੱਕੀਆਂ ਦੇ ਦੁਖਾਂਤਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹਨ।

ਪਹਿਲੀ ਘਟਨਾ: ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਦੋਵੇਂ ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮ, ਚੰਗੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ। ਆਪਣਾ ਘਰ ਵੀ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਦੋ ਸੁਹਣੇ ਬੱਚੇ, ਚੰਗੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ। ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਤੋੜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਸੁਖੀ ਵਿਆਹੁਤਾ ਜੀਵਨ ਵਾਸਤੇ ਦੰਪਤੀ ਵਿਚਕਾਰ ਜਿਸ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ 'ਤੇ ਘਰ ਦੀ ਨੀਂਹ ਟਿਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਤਿੜਕ ਗਿਆ। ਪਤੀ ਨੂੰ ਪਤਨੀ ਦੇ ਚਾਲ-ਚਲਣ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਹੋ ਗਿਆ। ਟੋਕਾ-ਟਾਕੀ, ਗਾਲੀ-ਗਲੋਚ, ਮਾਰ-ਕੁਟਾਈ, ਪਤੀ ਵਲੋਂ ਸ਼ਰਾਬੀ ਹੋ ਕੇ ਹੋਰ ਵੀ ਭੜਕ ਜਾਣਾ। ਕਿੰਨੇ ਸਾਲ ਇੰਜ ਹੀ ਘਿਸਟਦੇ ਰਹੇ, ਖਹਿੰਦੇ ਰਹੇ ਪਰ ਨਹੀਂ ਆਈ ਗ੍ਰਹਿਸਥੀ ਦੀ ਗੱਡੀ ਲੀਹ 'ਤੇ। ਅਖੀਰ ਆਦਮੀ ਦੇ ਸਬਰ ਦਾ ਪਿਆਲਾ ਫੁੱਲ ਗਿਆ। ਇਕ ਦਿਨ ਪਤਨੀ ਦੀ ਅਲਖ ਮੁਕਾ ਦਿੱਤੀ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਾਂ ਮਰ ਗਈ, ਪਿਓ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ। ਵਸਦਾ-ਰਸਦਾ ਘਰ ਉਜੜ ਗਿਆ। ਬੱਚੇ ਅਨਾਥ, ਬੇਸਹਾਰਾ, ਭਵਿੱਖ ਅੰਧਕਾਰ ਵਿਚ।

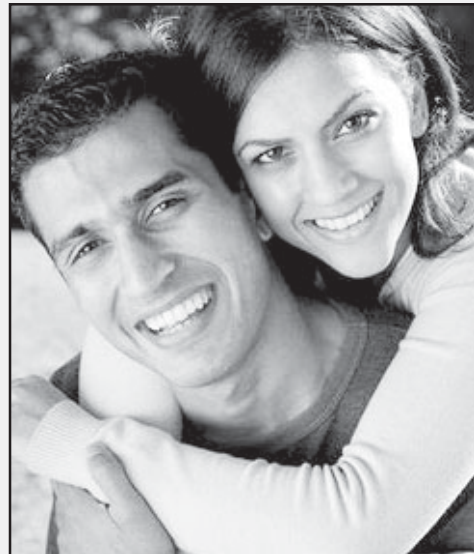
ਦੂਸਰੀ ਘਟਨਾ: ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਘਰੇਲੂ, ਪਤੀ ਸਾਧਾਰਨ ਕੋਈ ਵਧੇਰੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਵਸੀਲਾ ਵੀ ਨਾ। ਦੋ ਬੱਚੇ ਵੀ ਹੋ ਗਏ। ਗੱਲ ਏਥੇ ਵੀ ਉਹੀ ਹੋਈ। ਪਤੀ ਨੂੰ ਪਤਨੀ ਦੇ ਚਾਲ-ਚਲਣ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ... ਏਥੇ ਅੱਕੇ ਹੋਏ ਆਦਮੀ ਨੇ ਦੂਸਰਾ ਰਾਹ ਚੁਣ ਲਿਆ। ਆਪ ਫਾਹਾ ਲੈ ਕੇ ਮਰ ਗਿਆ। ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਫੜ ਕੇ ਲੈ ਗਈ। ਘਰ ਏਥੇ ਵੀ ਰੁਲ ਗਿਆ। ਬੱਚੇ ਏਥੇ ਵੀ ਅਨਾਥ ਹੋ ਗਏ।

ਇਹ ਤਾਂ ਮਹਿਜ ਦੋ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹਨ, ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ। ਰੋਜ਼ ਅਖਬਾਰਾਂ ਭਰੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਮਨਹੂਸ, ਦੁਖਦਾਈ ਪਰਿਵਾਰਕ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਤਿੜਕ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਨਾਲ। ਆਦਮੀਆਂ ਵਲੋਂ ਵੀ ਘਰਾਂ ਬਾਹਰਲੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀਆਂ, ਨਾਜਾਇਜ਼ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਸਤਾਈਆਂ, ਅਣਗੋਲੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਵਲੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਕੀਤੀਆਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ

ਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ-ਮੁਕਾਉਣ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਵੀ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਕਿਉਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ? ਕੀ ਕਾਮ ਦਾ ਵੇਗ ਏਨਾ ਹੀ ਮੂੰਹ-ਜ਼ੋਰ ਹੈ? ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਲ ਵੇਖ ਕੇ ਤਾਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਫਰਾਇਡ ਦਾ ਕਥਨ ਸੱਚ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਾਮ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਦੀ ਭੁੱਖ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਪਹਿਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ? ਕਿਉਂ! ਤ੍ਰਿਪਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਘਰਾਂ ਵਿਚ? ਕਿਉਂ ਭਟਕਦੇ ਫਿਰਦੇ ਨੇ ਲੋਕ ਬਾਹਰ?

ਅਣਗਿਣਤ ਕਾਰਨ ਹਨ... ਸਮਝੋਂ ਬਾਹਰੇ। ਹਰ ਕੇਸ



ਵਿਚ ਇੱਕੋ ਫਾਰਮੂਲਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਬੀਮਾਰ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਅਲਾਮਤਾਂ ਹਨ ਇਹ ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸਹਿਜ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਪੈਸੇ ਦੀ ਅੰਨ੍ਹੀਂ ਦੌੜ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਤੇਜ਼ ਰਫਤਾਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਥੇ ਇਨਸਾਨੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦਮ

ਤੋੜ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪਿਆਰ, ਮੁਹੱਬਤ, ਆਪਸੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਵੱਡਿਆਂ ਦਾ ਡਰ ਅਤੇ ਆਦਰ, ਲੋਕ-ਲਾਜ, ਸੰਗ-ਸਰਮ, ਨੈਤਿਕਤਾ, ਆਚਰਣ, ਪਰਿਵਾਰਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਮਾਣ-ਮਰਿਆਦਾ ਦਾ ਖਿਆਲ ਸਭ ਕੁਝ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਲੋਪ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਂਝੇ ਪਰਿਵਾਰ ਟੁੱਟ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਥੇ ਬਾਪ-ਦਾਦੇ, ਚਾਚੇ-ਤਾਏ, ਦਾਦੀਆਂ-ਪਤਦਾਦੀਆਂ, ਭੂਆ, ਸੱਸ-ਸਹੁਰੇ, ਦਿਓਰ-ਜੇਠ, ਦਰਾਣੀਆਂ-ਜਨਾਣੀਆਂ, ਨਨਾਣਾਂ ਦੀ ਝੋਪ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਡਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ, ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਸਰਮ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਸਮੂਹ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟ ਕੇ ਇਕੱਲੇ ਵਲ ਵਧ ਰਹੇ ਮਨੁੱਖ ਸਿਰ ਕੋਈ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਆਪੋ-ਧਾਪੀ ਦਾ ਪਹਿਰਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਚਾਰ-ਚੁਫੇਰੇ। ਵਾਸਨਾਵਾਂ ਉਪਰ ਸਵੈ-ਕਾਬੂ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਘਟਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਾਰਨ ਭੈੜੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਵਿਚ ਵੀ ਪਏ ਹਨ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਵਿਚ ਵੀ ਪਏ ਹਨ।

ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਦਲਦਲ ਵਿਚ ਧਸਦੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ, ਮਾਨਸਿਕ ਤੇ ਆਤਮਿਕ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਦੇ ਖੀਣ ਹੁੰਦੇ ਜਾਣ ਵਿਚ ਵੀ ਪਏ ਹਨ। ਮੈਂ ਅਕਸਰ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਾਈਕਲਾਂ 'ਤੇ ਦਿਹਾਤੀ ਕਰਨ ਆਏ ਕਾਮਿਆਂ ਵਲ ਤੱਕਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਸ਼ਾਮ ਵੇਲੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਪਰਤਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਠੇਕੇ ਤੋਂ ਅਧੀਆ-ਪਊਆ ਪੀ ਕੇ ਅੱਧਿਓਂ ਵੱਧ ਤਾਂ ਆਪ ਹੀ ਖਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਘਰੇ ਭਾਵੇਂ ਜੁਆਕਾਂ ਲਈ ਪੀਏ ਵਿਚ ਆਏ ਜੋਗੇ ਪੈਸੇ ਬਚਣ ਜਾਂ ਨਾ। ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਕੀ ਖੁਆ ਕੇ ਵਧੇਰੇ ਕੰਮ ਲੈਂਦੇ ਆਮ ਵੇਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਨਸ਼ੇ ਬਿਨਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਰੀਰ ਕੰਮ ਕਰਨੋਂ ਰਹਿੰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਲਾਚਾਰ ਔਰਤਾਂ ਵੇਖੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਸ਼ੇਤੀ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਜਾਂ ਵਿਹਲਤ ਪਤੀ ਆਪਣਾ ਗੁੱਸਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਔਰਤਾਂ 'ਤੇ ਕੱਢਦੇ ਹਨ। ਜੋ ਘਰਾਂ ਦੇ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਤਪਦੇ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਢਿੱਡ ਭਰਨ ਲਈ ਆਪ ਆਪਣਾ ਤਨ ਵੇਚਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਖੇਤ-ਖਲਿਹਾਣਾਂ ਵਿਚ, ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਵਿਚ, ਭੱਠਿਆਂ ਤੇ, ਸੜਕਾਂ ਤੇ, ਦਫਤਰਾਂ ਵਿਚ, ਮਕਾਨ ਉਸਾਰੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਣਗਿਣਤ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਕੰਮ-ਕਾਜੀ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਸਾਡੇ

ਸਮਾਜ ਦਾ ਆਮ ਵਰਤਾਰਾ ਹਨ। ਔਰਤ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਹਰ ਕੋਈ ਉਸ ਨੂੰ ਭੋਗ ਦੀ ਵਸਤੂ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।

ਘਰੇ-ਘਰ, ਦਿਨ-ਰਾਤ ਚਲਦੇ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਨਿੱਤ ਨਵੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਐਡ ਨੇ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਦ, ਖਪਤ-ਕਲਚਰ ਅਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰਵਾਦ ਨੂੰ ਏਨਾ ਬੜਾਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਚਕਾਚੌਧ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਲਾਲਸਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣਾ ਅੱਖਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਸਤਾਂ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਆਮਦਨੀ ਦੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਢੰਗ-ਤਰੀਕੇ ਅਪਣਾ ਰਿਹਾ ਮਨੁੱਖ ਅਨੈਤਿਕਤਾ ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਖੱਡ ਵਿਚ ਜਾ ਡਿੱਗਦਾ ਹੈ। ਅਸਲੀਲਤਾ ਤੇ ਨੀਂਗੇਜ਼ ਨਾਲ ਭਰੇ ਭੜਕਾਊ ਸੀਨ ਵੇਖ-ਵੇਖ ਅੱਜ ਦੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵਿਚ ਆਚਰਨ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਘਟਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਮੇਰੇ ਸਾਹਵੇਂ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਉਲਝੀ ਹੋਈ ਤਾਣੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਵਿਚ ਫਸੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ? ਸੱਤਾ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਸਿਆਸਤਦਾਨ, ਜੋ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਆਪ ਕ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਦਲ-ਦਲ ਵਿਚ ਗਲ-ਗਲ ਖੁੰਝੇ ਪਏ ਹਨ। ਇਕ ਸਵਸਥ, ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਇੱਛਾ।

ਬਸ! ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਲੋਕ ਆਪ ਹੀ ਸਿਆਣੇ ਬਣਨ, ਇੱਛਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਦੀ ਆਦਤ ਪਾਉਣ। ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖਣ। ਹੱਥੀਂ ਕੰਮ ਕਰਨ, ਕਿਰਤ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਸਿੱਖਣ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਵੇਂ ਸਾਡੇ ਗੁਰੂਆਂ, ਪੀਰਾਂ-ਪੈਗੰਬਰਾਂ, ਰਿਸ਼ੀਆਂ-ਮੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿੱਨੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਹਨ ਸਿੱਖਣ ਲਈ, ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਲੈਣ ਲਈ।

ਮੈਂ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਸੁਖੀ, ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਤੇ ਸਵਸਥ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਜਿਥੇ ਆਲ੍ਹਣੇ ਤਬਾਹ ਨਾ ਹੋਣ, ਵਿਹੜੇ-ਵਸਦੇ ਰਹਿਣ, ਬੱਚੇ ਕਿਲਕਾਰੀਆਂ ਮਾਰਦੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਨਿੱਘ ਮਾਣਦੇ ਰਹਿਣ! ਰੱਬ ਅੱਗੇ ਅਰਜ਼ੋਈ ਕਰਦਾ ਹਾਂ: ਰੱਬਾ ਰੰਡੀਆਂ ਨਾ ਹੋਣ ਮੁਟਿਆਰਾਂ, ਗੱਭਰੂ ਦੀ ਨਾਰ ਨਾ ਮਰੇ!

ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ 'ਚੋਂ ਖੁਸ਼ੀ ਲੱਭਣ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੰਦੀ 'ਖੁਸ਼ੀਆਂ'

ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਛੱਡ ਕੇ 1993 'ਚ ਆਪਣੀ ਪਲੇਨੀ ਕੈਸੇਟ 'ਚੋਂ ਵੇਰੋਰੀ ਚਾਨਣੀ' ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਖੇਤਰ 'ਚ ਪੈਰ ਧਰਨ ਵਾਲਾ ਗਾਇਕ ਜਸਬੀਰ ਜੱਸੀ ਅੱਜ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਸੰਦ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉਹ ਫਿਲਮ 'ਹੀਰ ਰਾਂਝਾ' ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਸੁਭਾਵਿਕ ਤੇ ਦਮਦਮ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦਾ ਵੀ ਬਖੂਬੀ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ 'ਚ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਜੱਸੀ ਹੁਣ ਹਾਲੀਵੁੱਡ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਤਰਲੋਕ ਮਲਿਕ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ 'ਖੁਸ਼ੀਆਂ' ਰਾਹੀਂ ਬੜੇ ਨਾਇਕ ਸੁਨਹਿਰੀ ਪਰਦੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹਨ ਜੱਸੀ ਨਾਲ ਹੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਅੰਸ਼:

ਯਾਦਗਾਰੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦਾ ਸ਼ੌਂਕ ਕਿਵੇਂ ਜਾਗ ਪਿਆ?

-ਇਹ ਸ਼ੌਂਕ ਅਚਾਨਕ ਨਹੀਂ ਜਾਗਿਆ, ਬੱਸ ਦੱਬਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅਸਲ 'ਚ ਮੈਂ ਸਕੂਲ, ਕਾਲਜ ਦੌਰਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਬੀਏਟਰ ਹੀ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦਾ ਸ਼ੌਂਕ ਹੈ। ਗਾਇਕੀ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਝੁਕਾਅ ਹੋਣ ਅਤੇ ਇਸੇ 'ਚ ਹੀ ਰੁੱਝੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਸ ਪਾਸੇ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਿਆ ਸੀ। ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਆਈ ਹਰਭਜਨ ਮਾਨ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਹੀਰ ਰਾਂਝਾ' ਵਿਚ ਹਰਭਜਨ ਮਾਨ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ 'ਤੇ ਇਕ ਕਿਰਦਾਰ (ਮੁਰਾਦ ਦਾ) ਨਿਭਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬੇਹੱਦ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ। ਸੋ ਕਿਸੇ ਚੰਗੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੀ ਉਡੀਕ 'ਚ ਸੀ ਜੋ ਹੁਣ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ।



ਯਾਦਗਾਰੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦਾ ਸ਼ੌਂਕ ਕਿਵੇਂ ਜਾਗ ਪਿਆ?

-ਇਹ ਸ਼ੌਂਕ ਅਚਾਨਕ ਨਹੀਂ ਜਾਗਿਆ, ਬੱਸ ਦੱਬਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅਸਲ 'ਚ ਮੈਂ ਸਕੂਲ, ਕਾਲਜ ਦੌਰਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਬੀਏਟਰ ਹੀ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦਾ ਸ਼ੌਂਕ ਹੈ। ਗਾਇਕੀ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਝੁਕਾਅ ਹੋਣ ਅਤੇ ਇਸੇ 'ਚ ਹੀ ਰੁੱਝੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਸ ਪਾਸੇ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਿਆ ਸੀ। ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਆਈ ਹਰਭਜਨ ਮਾਨ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਹੀਰ ਰਾਂਝਾ' ਵਿਚ ਹਰਭਜਨ ਮਾਨ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ 'ਤੇ ਇਕ ਕਿਰਦਾਰ (ਮੁਰਾਦ ਦਾ) ਨਿਭਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬੇਹੱਦ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ। ਸੋ ਕਿਸੇ ਚੰਗੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੀ ਉਡੀਕ 'ਚ ਸੀ ਜੋ ਹੁਣ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ।

ਯਾਦਗਾਰੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦਾ ਸ਼ੌਂਕ ਕਿਵੇਂ ਜਾਗ ਪਿਆ?

-ਇਹ ਸ਼ੌਂਕ ਅਚਾਨਕ ਨਹੀਂ ਜਾਗਿਆ, ਬੱਸ ਦੱਬਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅਸਲ 'ਚ ਮੈਂ ਸਕੂਲ, ਕਾਲਜ ਦੌਰਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਬੀਏਟਰ ਹੀ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦਾ ਸ਼ੌਂਕ ਹੈ। ਗਾਇਕੀ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਝੁਕਾਅ ਹੋਣ ਅਤੇ ਇਸੇ 'ਚ ਹੀ ਰੁੱਝੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਸ ਪਾਸੇ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਿਆ ਸੀ। ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਆਈ ਹਰਭਜਨ ਮਾਨ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਹੀਰ ਰਾਂਝਾ' ਵਿਚ ਹਰਭਜਨ ਮਾਨ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ 'ਤੇ ਇਕ ਕਿਰਦਾਰ (ਮੁਰਾਦ ਦਾ) ਨਿਭਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬੇਹੱਦ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ। ਸੋ ਕਿਸੇ ਚੰਗੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੀ ਉਡੀਕ 'ਚ ਸੀ ਜੋ ਹੁਣ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ।

-ਇਹ ਫਿਲਮ ਇਨਸਾਨੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਸਭ ਤੋਂ ਅਨਮੋਲ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਨਮੋਲ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ, ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਬਿਤਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਜੀਬ ਜਿਹੇ ਖਲਾਅ 'ਚ ਤੁਰੇ ਫਿਰਦੇ ਹਾਂ। ਪੈਸੇ ਖਾਤਰ ਆਪਣਿਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਲ ਭੱਜ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਪੈਸਿਆਂ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਖਰੀਦਣ ਦੇ ਚੱਕਰ 'ਚ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪਿਆਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ।

ਯਾਦਗਾਰੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦਾ ਸ਼ੌਂਕ ਕਿਵੇਂ ਜਾਗ ਪਿਆ?

-ਮੈਂ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਾਇਕ 'ਰਾਜ' ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਰਾਜ ਅਮੀਰ ਬਣਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸੁਪਨੇ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਦਾ ਇੱਛੁਕ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਇਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਭੇਜਣ ਜੇਹੇ ਪੈਸੇ ਹਨ। ਰਾਜ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅੱਗੇ ਅਖੀਰ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨੂੰ ਝੁਕਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣਾ ਜੱਦੀ ਘਰ ਗਹਿਣੇ ਧਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਭੇਜਦੇ ਹਨ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦਿਆਂ ਰਾਜ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਅਸਲੀ ਘਰ ਇਹ ਨਹੀਂ, ਪੰਜਾਬ ਹੀ ਹੈ, ਇਥੇ ਤਾਂ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਗੋਰਿਆਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਮਸ਼ੀਨ ਹੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਪੰਜਾਬ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਨਵੇਂ ਹਾਲਾਤ ਜਨਮ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰਦੇ ਹਨ।

-ਸੁਪਨ ਮਨਚੰਦਾ

ਦਿਵਿਆ ਦੱਤਾ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਬਹੁਤ ਯਾਦ ਆਉਂਦਾ

ਸਾਹਨੇਵਾਲ ਦੀ ਜੰਮਪਲ ਦਿਵਿਆ ਦੱਤਾ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਬਣਨ ਦੇ ਸੁਫਨੇ ਲੈਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਫਿਲਮ 'ਵੀਰਜਾਰਾ', 'ਬਾਗਬਾਨ', 'ਯੂ ਮੀ ਔਰ ਹਮ', 'ਦਿੱਲੀ 6' ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਕਈ ਹੋਰ ਫਿਲਮਾਂ ਵੀ ਹਨ, ਜੋ ਦਿਵਿਆ ਨੇ ਕੀਤੀਆਂ। ਦਿਵਿਆ ਦੇ ਅਭਿਨੇ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਹਰੇਕ ਫਿਲਮ 'ਚ ਹੋਈ ਹੈ। ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਫਿਲਮ 'ਸ਼ਹੀਦ-ਏ-ਮੁਹੱਬਤ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ' ਨਾਲ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਹੋਈ। ਟੀ. ਵੀ. ਸੀਰੀਅਲ 'ਛੱਨੇ ਕੀ ਸ਼ਾਦੀ' 'ਚ ਕੁਲਭੂਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਿਧ-ਪੱਧਰੀ ਮੁਟਿਆਰ ਦਾ ਰੋਲ ਦਿਵਿਆ ਨੇ ਚੰਗਾ ਨਿਭਾਇਆ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੀ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਕਈ ਹੋਰ ਸੀਰੀਅਲ ਵੀ ਮਿਲੇ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਅਲੱਗ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦਿਵਿਆ ਕੋਲ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਵਧੀਆ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਚਾਰ ਫਿਲਮਾਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਉਹ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਦੱਸੇਗੀ। ਦਿਵਿਆ ਦੱਤਾ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਠੰਢੀਆਂ-ਮਿੱਠੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ, ਦੇਸ਼ਤਾਂ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਤੇ ਆਪਣਿਆਂ ਦੀ ਬੜੀ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਬਿਤਾਇਆ ਇਕ-ਇਕ ਪਲ ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਜ ਵੀ ਯਾਦ ਹੈ।



ਰੂਹ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਫਿਲਮ ਕਬੱਡੀ ਇਕ ਮੁਹੱਬਤ

ਲਗਭਗ ਹਰੇਕ ਨਵੀਂ ਆ ਰਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ 'ਚ ਬੜੇਰ ਨਾਇਕ ਜਾਂ ਸਹਿ-ਨਾਇਕ



ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਨੌਜਵਾਨ ਵੱਡੇ ਪਰਦੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਅਜਿਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸੁੰਦਰ ਦਿੱਖ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਬਾਰੀਕੀਆਂ ਸਿੱਖ ਕੇ ਫਿਲਮੀ ਸਫਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਸਿਨੇਮਾ ਘਰਾਂ ਦਾ ਸਿੰਗਾਰ ਬਣ ਰਹੀ ਫਿਲਮ 'ਕਬੱਡੀ-ਇਕ ਮੁਹੱਬਤ' ਰਾਹੀਂ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਨਾਇਕ ਦੇਵ ਖਰੌਤ ਆਪਣੀ ਫਿਲਮੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦਾ ਲੰਮਾ ਤਜਰਬਾ ਰੱਖਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਇਕ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜੁੱਸਾ ਵੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਪਟਿਆਲਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਦੇਵ ਖਰੌਤ ਜਿਥੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਭੰਗੜੇ ਦਾ ਸਿੰਗਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਨਾਲੋ-ਨਾਲ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰੰਗਕਰਮੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜੇਸ਼ ਸੁਰਮਾ ਦੇ ਗਰੁਪ 'ਨਾਟਕਵਾਲਾ' ਦੀਆਂ ਸੈਂਕੜੇ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ 'ਚ ਮੋਹਰੀ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਵੀ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰੰਗਮੰਚ 'ਤੇ ਸਿੱਖੀਆਂ ਬਾਰੀਕੀਆਂ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਉਸ ਨੇ ਜਸਵੰਤ ਢੱਡਾ, ਗਿਰਜਾ ਸ਼ੰਕਰ ਤੇ ਸੁਖਮਿੰਦਰ ਧੰਜਲ ਵਰਗੇ ਸੁਲਝੇ ਹੋਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਟੀ. ਵੀ. ਸੀਰੀਅਲਾਂ 'ਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਪਹਿਚਾਣ ਬਣਾਈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਾਟਕਾਂ ਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਦੇਵ ਖਰੌਤ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਵੀ ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਦੀ ਮਹਿਕ ਬਿਖੇਰੀ। ਇਸ ਉਭਰਦੇ ਨਾਇਕ ਨਾਲ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਹੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਪੇਸ਼ ਹੈ :

ਯਾਦਗਾਰੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦਾ ਸ਼ੌਂਕ ਕਿਵੇਂ ਜਾਗ ਪਿਆ?

-ਰੰਗਮੰਚ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਦਾਕਾਰ ਰਹੇ ਤੇ ਫਿਲਮ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਗੁਰਿੰਦਰ ਡਿੱਪੀ ਨੂੰ ਮੈਂ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਕਨਸੈਪਟ ਸੁਣਾਇਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਆਇਆ। ਸ੍ਰੀ ਡਿੱਪੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਟਿਆਲਵੀ ਦੇਸ਼ਤਾਂ ਅਵਨੀਤ ਕਾਕੂ, ਬੋਬੀ ਸੰਧੂ, ਵਿਕਾਸ ਪੁਰੀ ਤੇ ਗੌਰਵ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਨਸੈਪਟ ਸੁਣਾਇਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ। ਜੈਟੀਚਿਊਟ ਦੇ ਬੈਨਰ ਹੇਠ ਜਦੋਂ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਸਟਾਰ ਕਾਸਟ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨੀ ਸੀ ਤਾਂ ਨਾਇਕ ਦੀ ਚੋਣ ਅਜਿਹੇ ਅਦਾਕਾਰ 'ਤੇ ਆ ਕੇ ਅੜ ਗਈ ਕਿ ਉਹ ਵਧੀਆ ਅਦਾਕਾਰ ਵੀ ਹੋਵੇ ਤੇ ਸਰੀਰਕ ਪੱਖੋਂ ਤਕੜਾ ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀ ਵੀ ਜਾਪੇ। ਇਸ ਮਿਆਰ 'ਤੇ ਮੈਂ ਖਰਾ ਉਤਰਿਆ ਤੇ ਜੈਟੀਚਿਊਟ ਬੈਨਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਚੋਣ ਬੜੇਰ ਨਾਇਕ ਕੀਤੀ।

ਯਾਦਗਾਰੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦਾ ਸ਼ੌਂਕ ਕਿਵੇਂ ਜਾਗ ਪਿਆ?

-ਇਸ ਫਿਲਮ 'ਚ ਮੈਂ ਅਜਿਹੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ ਜੋ ਇਕ ਸਾਬਕਾ ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਉਲਟ ਵਿਦੇਸ਼ 'ਚ ਵਸਣ ਦੀ ਤਾਕ 'ਚ ਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਪਰ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਅਤੇ ਇਕ ਪਰਵਾਸੀ ਮੁਟਿਆਰ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਮੇਰੀ ਇਹ ਸੋਚ ਬਦਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਰਹਿ ਕੇ ਹੀ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਦੇ ਰਸਤੇ ਪੈਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਬੱਡੀ ਰਾਹੀਂ ਚੰਗੇ ਮੁਕਾਮ 'ਤੇ ਪੁੱਜਦਾ ਹਾਂ।

ਯਾਦਗਾਰੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦਾ ਸ਼ੌਂਕ ਕਿਵੇਂ ਜਾਗ ਪਿਆ?

-ਇਸ ਫਿਲਮ 'ਚ ਮੈਂ ਅਜਿਹੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ ਜੋ ਇਕ ਸਾਬਕਾ ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਉਲਟ ਵਿਦੇਸ਼ 'ਚ ਵਸਣ ਦੀ ਤਾਕ 'ਚ ਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਪਰ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਅਤੇ ਇਕ ਪਰਵਾਸੀ ਮੁਟਿਆਰ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਮੇਰੀ ਇਹ ਸੋਚ ਬਦਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਰਹਿ ਕੇ ਹੀ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਦੇ ਰਸਤੇ ਪੈਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਬੱਡੀ ਰਾਹੀਂ ਚੰਗੇ ਮੁਕਾਮ 'ਤੇ ਪੁੱਜਦਾ ਹਾਂ।

-ਸੁਖਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਚਹਿਲ

ਫਿਰ ਬਰੇਕ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿਚ

ਵੱਡੇ ਪਰਦੇ 'ਤੇ ਕਾਜ਼ੇਲ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ, ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਦੇ ਉਸ ਕੋਲ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਲੰਬੀ ਲਾਈਨ ਹੈ। ਕਾਜ਼ੇਲ ਦੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਕਰਨ ਜੋਹਰ ਵਲੋਂ ਬਣਾਈ 'ਮਾਈ ਨੇਮ ਇਜ਼ ਖਾਨ' ਫਿਲਮ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਵਲੋਂ ਕਾਫੀ ਪਸੰਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹੁਣੇ ਜਿਹੇ ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਦੇ ਨਾਲ 'ਕਪਲ ਆਫ ਦ ਡਿਕੈਡ' ਦਾ ਐਵਾਰਡ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਾਜ਼ੇਲ ਦੀ ਅਜੇ ਦੇਵਗਨ ਨਾਲ 'ਟਨਪੁਰ ਕਾ ਸੁਪਰ ਹੀਰੋ' ਜਲਦੀ ਹੀ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਗਾਇਬ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਜ਼ੇਲ ਦੇ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਦੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਏਨੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਉਸ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦਰਸ਼ਕ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਜ਼ਰੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੀ ਵਧੀਆ ਅਦਾਕਾਰਾ ਸਮਝ ਕੇ ਭੁੱਲ ਜਾਣਗੇ ਪਰ ਜਦੋਂ 'ਮਾਈ ਨੇਮ ਇਜ਼ ਖਾਨ' ਦੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਰਿਸਕ ਲੈ ਕੇ ਸਿਨੇਮਾਘਰਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਦਿਖਾਈ ਤਾਂ ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਾਂ ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਵੀ ਕਾਜ਼ੇਲ ਦੇ ਨਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਜਿਸ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਕਰਨ ਜੋਹਰ ਵੀ ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਅਤੇ ਕਾਜ਼ੇਲ ਦੇ ਨਾਲ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ

ਧੰਨਵਾਦੀ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਰੂਬਰੂ ਹੋਏ। ਕਾਜ਼ੇਲ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ 'ਮਾਈ ਨੇਮ ਇਜ਼ ਖਾਨ' ਫਿਲਮ ਵਾਕਈ ਬੇਹੱਦ ਖਾਸ ਫਿਲਮ ਸੀ। ਕਰਨ, ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵਲੋਂ ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ

ਸਿਨੇਮਾ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲੇਗੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਫਿਲਮ 'ਦੀ ਆਰ ਫੈਮਿਲੀ' ਵਿਚ ਉਹ ਕਰੀਨਾ ਕਪੂਰ ਨਾਲ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਰੋਲ ਨਿਭਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਤੋਂ ਕਾਜ਼ੇਲ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਉਮੀਦਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਜਲਦੀ ਹੀ ਦੁਬਾਰਾ ਇਕ ਬਰੇਕ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿਚ ਹੈ।

ਇਕ ਸਾਫ਼ ਇਨਸਾਨ ਬਣ ਗਿਆ ਹਾਂ-ਵਿਵੇਕ

ਇਹ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਮ ਗੋਪਾਲ ਵਰਮਾ ਹੁਣ ਅਭਿਨੇਤਾ ਵਿਵੇਕ ਉਬਰਾਏ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਨਹਿਰੀ ਦੌਰ ਵਲ ਲਿਜਾਏਗਾ। ਰਾਮ ਦੀ ਤਿੰਨ ਭਾਸ਼ਾਈ ਫਿਲਮ 'ਰਕਤ ਚਰਿਤਰ' ਦਾ ਮੁੱਖ ਨਾਇਕ ਵਿਵੇਕ ਹੈ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਹਕੀਕਤ ਦੇ ਨੇੜੇ ਰਹੀ ਇਕ ਕਥਾ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਬਣ ਰਹੀ ਹੈ। ਰਾਮ ਗੋਪਾਲ ਵਰਮਾ ਦੀ ਇਹ ਫਿਲਮ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਵੇਕ ਉਬਰਾਏ ਦੀ ਖਾਸੀਅਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੱਤ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਬਾਅਦ ਵਿਵੇਕ ਮੁੜ ਰਾਮ ਨਾਲ ਫਿਲਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। 'ਕੰਪਨੀ' ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਇਹ ਨਵੀਂ ਫਿਲਮ ਸੱਚਮੁੱਚ 'ਚ ਇਕ ਬਹੁਮੁੱਲੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। 'ਰੋਡ' ਵੀ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਇਕ ਯਾਦਗਾਰੀ ਫਿਲਮ ਰਹੀ ਹੈ। ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਧਦੇ ਪਾਥੇ ਤੇ ਅਲੱਗ ਜੀਵਨ ਦੇ ਫਲਸਫੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਫਿਲਮ 'ਰਕਤ ਚਰਿਤਰ' 'ਚ ਆਪਣਾ ਕਿਰਦਾਰ ਲੱਗਿਆ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਉਸ ਦੀ ਰੀਝ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਿੰਡਾਂ ਸਬੰਧੀ ਸਹਾਇਕਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈ ਕੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਜਨਜੀਵਨ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਉਹ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਵਿਵੇਕ ਨੇ ਹਿੰਦੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਤੇਲਗੂ 'ਚ ਬਣ ਰਹੀ ਇਸ ਫਿਲਮ 'ਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਵਾਦ ਵੀ ਖੁਦ ਬੋਲੇ ਹਨ। ਇਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ 'ਚ ਹਕੀਕਤ ਲਈ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਾਸਤੇ ਰਾਤ ਦਾ ਜਗਰਾਤਾ ਵੀ ਉਸਨੇ ਕੱਟਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਬੱਕਿਆ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇ। ਗਲਤੀਆਂ ਤੋਂ ਸਬਕ ਉਹ ਸਿੱਖ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਵਿਵੇਕ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਹੁਣ ਇਕ ਦਮ ਸਾਫ਼ ਇਨਸਾਨ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ।



ਮਿਡਵੈਸਟ ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ

PROUDLY PRESENTS



ਦਿਲ ਆਪਣਾ ਪੰਜਾਬੀ

HARBHAJAN MAN

live in concert

FAMILY ORIENTED SHOW

ਐਤਵਾਰ 17 ਅਕਤੂਬਰ, 2010

ਸ਼ਾਮ 6:30 ਤੋਂ ਰਾਤ 11 ਵਜੇ ਤੱਕ

Silver Beach

333 Broad St., St Joseph, MI - 49085



ਪਾਲ ਖਲੀਲ



ਜੌਨੀ ਸੱਲੂ



ਬੌਬੀ ਸਲੇਮਪੁਰ



ਜੇ ਪੀ ਖਹਿਰਾ

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ
ਪਾਲ ਖਲੀਲ: 269-861-1800
ਜੌਨੀ ਸੱਲੂ: 317-464-9210
ਬੌਬੀ ਸਲੇਮਪੁਰ ਅਤੇ ਜੇ ਪੀ ਖਹਿਰਾ